

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ISSN 2286-8860

ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

▶ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2561
▶ Vol.7 No.1 January – June 2018

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2561

Vol.7 No.1 January – June 2018

ISSN 2286-8860

วัตถุประสงค์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย
- เพื่อกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่าง ๆ
- เพื่อเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่าง ๆ

เจ้าของ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ดร.สิทธิพร ประวัตติรุ่งเรือง

ศ.ดร.จรินทร์ ธานีรัตน์

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษาอาวุโส มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บรรณาธิการ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

ศาสตราจารย์ ระดับ 11

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

ศาสตราจารย์ ระดับ 11

รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ผศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผศ.ดร.ชนวรรธ ศรีธรรมย์

วิทยาลัยนครราชสีมา

ผศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผศ.สุรเดช บุญลือ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.เฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ดร.สุพร เข้มเฮง

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

ผลงานที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นลิขสิทธิ์เฉพาะส่วนบุคคลของผู้เขียน
ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นได้
และไม่มีผลต่อบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
ACADEMIC JOURNAL OF NORTH BANGKOK UNIVERSITY

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2561

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review) ประจำฉบับ

ศ.ดร.วรพิตย์ มีมาก	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.คมเพชร จัตรศุกกุล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ดุขุฎี โยเหลา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.พงศ์ หรดาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.พิมลพรรณ ประเสริฐวงศ์	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.รัญจวน ประวัติเมือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ.ดร.วิภาส ทองสุทธิ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.วิรัช วรรณรัตน์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ.ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุนทร โคตรบรรเทา	วิทยาลัยนครราชสีมา
รศ.ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รศ.ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
รศ.ดร.อารี พันธุ์มี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผศ.ดร.ธนวรรธ ศรีวะรมย์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผศ.ดร.ปัญญา ธีระวิทยเลิศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.ประเสริฐ สิทธิจิรพัฒน์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผศ.ดร.พรวรรณ นันทแพทย์	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผศ.ดร.มนตา ตูลย์เมธากา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผศ.ดร.ระพีพร ศรีจำปา	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.สุพล บุญลือ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อัจฉรียนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
ดร.พีระพงษ์ สิทธิอมร	วิทยาลัยนครราชสีมา

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฉบับนี้ เป็นวารสารปีที่ 7 ฉบับที่ 1 ยังคงมุ่งเน้นการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของอาจารย์ นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในรูปแบบของบทความวิจัย บทความวิชาการ และบทปริทัศน์หนังสือ ซึ่งนับว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานวิจัย แนวคิด ข้อมูล ข้อคิดเห็นทางวิชาการ องค์ความรู้ในศาสตร์สาขาต่างๆ อันจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น นับเป็นแหล่งการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมที่สำคัญแหล่งหนึ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่าน อีกทั้งยังสามารถเป็นสื่อทางความคิดระหว่างท่านกับสังคมได้อีกทางหนึ่งด้วย

(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิชาการ

1	การจัดการศึกษาแบบภาคีหุ้นส่วน: แนวทางการปฏิรูปการศึกษา	ดร.สาริศา เจนเขว้า
และ ผศ.ดร.เสวียน เจนเขว้า
10	การใช้นวัตกรรมทางการสื่อสารในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์	สุภารักษ์ จูตระกูล

บทความวิจัย

20	The Internal Supervision Model for Improving the Management of Teaching in Nanning Private Higher Education Institutes, China	Qin Jian
Dr.Suwaporn Semheng
Assoc.Prof. Dr.Nitaya
Suksaeresup
30	รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน	Zhu Chunping
ดร.สุพร เข้มเฮง
และ รศ.ดร.นิตยา สุขเสรีทรัพย์
39	การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.	กาญจน์บัณฑิต สนุช
และ รศ.ดร.จุมพล หนิมพานิช
48	มาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา	เกตุจันทร์ทา ศรีวระมย์
58	การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร	เกรียงไกร สุพรรณ
รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต
และ ผศ.ดร.ขวัญหญิง
ศรีประเสริฐภาพ
68	ผลของการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์	ผศ.ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล
และ ดร.จุฑารัตน์ นิรันดร์
79	การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	ดร.จงกล บัวแก้ว
และ มณีนุช รองพล
87	การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเขตพื้นที่ปลูกัญชาเสรี	ผศ.ดร.จรัสพงศ์ คลังกรณ์
93	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	ชนนิกานต์ ประสันทวงษ์
และ รศ.ดร.สมกุล ถาวรกิจ
101	กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ดร.ชุดิภาญจน์ เลหาณะคังวงศ์
110	รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร	เชาวรัตน์ โทณผลิน
ดร.สุพร เข้มเฮง
และ ดร.พรชูลี ลังกา

สารบัญ (ต่อ)

121	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี	ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
132	การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน อนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร	ปฎิภาณ เติระกุล และ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิธิวุฒิวี
141	มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต ของประเทศไทย	ปิยรัตน์ พินิจจันทร์
149	การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร	วันวิสาห์ ชื่นพินิจสกุล และ รศ.ดร.ณัฏฐ์ กุลิสร์
159	การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยด้วย กระบวนการวิจัยก่อรูปของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน	วิโรจน์ หมื่นเทพ ผศ.ดร.สุรพร อนุศาสนนันท์ และ ดร.สมพงษ์ ปันหุ่น
171	การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และสันติวิธีในสถานศึกษา: ศึกษากรณีกระบวนการทศน์ใหม่แนวทางการ พัฒนาบริหารงานปกครอง	ศิริเพ็ญ จันทรนิยม
184	การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี	สายรุ้ง ตุ่มม่วง และ ดร.ณรงค์ พิมสาร
196	ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผลจากการเปิดใช้สะพาน มิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 4 จังหวัดเชียงราย	ผศ.ดร.สีปพงศ์ สุขสม
207	ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก	สุชาณี จันทรคู่ ผศ.พ.ต.ท.หญิง ดร.สุขอรุณ วงศ์ทิม และ รศ.ดร.นิธิวัฒน์ เมฆขจร
217	การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	รศ.ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ ดร.อมรรักษ์ สานชูผล
230	อิทธิพลของขีดความสามารถองค์กรต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจ ภาคการและร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร	ผศ.ดร.เสถียรณภัส ศรีระมย์
242	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	อำนาจ วรรณะ
251	ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	อุทัยวรรณ สายพัฒนาะ

การจัดการศึกษาแบบภาคีหุ้นส่วน: แนวทางการปฏิรูปการศึกษา

Education Partnership Administration: Education Re-Engineering Guideline

ดร.สาริศา เจนเข้ว่า¹ ผศ.ดร.เสวียน เจนเข้ว่า²

บทคัดย่อ

ภาคีหุ้นส่วน เป็นแนวคิดหนึ่งของการบริหารจัดการภาครัฐที่ต้องการให้กลุ่มคน หรือองค์การหรือข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดนโยบายหรือจุดหมายของภารกิจการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดีตามวิสัยทัศน์ที่องค์การมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงานจากทุกฝ่าย ซึ่งภาคีหุ้นส่วนเป็นการบริหารงาน เน้นยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ โดยนำเอาศักยภาพของพื้นที่และหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ องค์การภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันศาสนา มาร่วมกันแก้ไขปัญหาและรับผิดชอบการจัดการศึกษาในการพัฒนาเขตพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำ ในด้านความเสมอภาคทางการศึกษา และเกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

คำสำคัญ: ภาคีหุ้นส่วน การจัดการศึกษา

Abstract

Partnership is one of the ideas of government administration that expects the organization to have a mutual agreement on setting the policy or education goal in order to achieve a successful vision by cooperation, co-thinking and responsible for the outcome of the effort from every department. The partnership is an integrated strategic management by employing the potential of the region and local department including government organization, private sector

Community, establishment, local government and religion institute to solve problems and responsible for the education administration resulting in an enhancement of effective education administration and a decrease in inequality of education; thus benefit the local public.

Keywords: Partnership, Education Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมืองซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในระบบเกษตรกรรมแบบพึ่งตนเอง ต้องปรับตัวเป็นระบบพึ่งพาอุตสาหกรรมและการส่งออก โดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยบริหารจัดการ จากสภาพดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ระหว่างภาคเกษตรกรรมกับภาคอุตสาหกรรม ขณะเดียวกันปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศมีการกระจุกตัวในภาคชนบท และกลุ่มเกษตรกรรายย่อยโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รวมถึงโอกาสการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แหล่งเงินทุนและการบริการที่ดีทางสังคมให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชนบทและห่างไกลความเจริญยังมีน้อยกว่าพื้นที่ในชุมชนเมือง กอปรกับโครงสร้างของประชากรเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และจำนวนกลุ่มแรงงานลดลง แต่คุณภาพชีวิตของคนในประเทศยังต่ำ ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานทั้งในกลุ่มทักษะฝีมือแรงงานระดับล่าง และกลุ่มทักษะฝีมือระดับสูง รวมถึงการเพิ่มขึ้นของการใช้จ่ายงบประมาณด้านสวัสดิการและสาธารณสุข นอกจากนี้ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้มีการเชื่อมโยงระหว่างกันอย่างใกล้ชิด เป็นสังคมโซเชียล เกิดธุรกิจรูปแบบใหม่ แต่ทำให้เกิดความเสี่ยงด้านต่างๆ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรม โรค

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² ประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ระบอบ การค้ายาเสพติดข้ามชาติ เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นภัยคุกคามและเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในประเทศ และที่สำคัญคือ ความอ่อนแอของการบริหารราชการแผ่นดินที่ทำให้จำเป็นต้องเร่งปฏิรูประบบราชการ ซึ่งจากผลการดำเนินงาน และการบริหารจัดการภาครัฐ พบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

1. การบริหารงานแบบแยกส่วน ขาดการบูรณาการ และไม่สอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน การจัดระเบียบบริหารราชการและการแบ่งส่วนราชการในส่วนกลางที่หัวหน้าส่วนราชการทั้ง 5 องค์หลัก (กรม.) ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยต้องการให้มีความเป็นเอกภาพในนโยบาย แต่ผลที่เกิดขึ้นคือ องค์หลักแต่ละส่วนราชการมีการบริหารงานแบบแยกส่วน (Fragmentation) ขาดการประสานเชื่อมโยงและบูรณาการภารกิจสู่การปฏิบัติ และประสบปัญหาในการประสานราชการที่ต้องเชื่อมโยงกับกระทรวงและส่วนราชการอื่นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น) ที่ยังมีปัญหาค่อนข้างมาก รวมทั้งการรับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวงและดำเนินงานต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นงานที่ต้องปฏิบัติตามสายงานการบังคับบัญชาในกระทรวง ยังคงมีปัญหาในการทำงานปฏิบัติอยู่มาก ตลอดจนมีการกระจุกตัวอำนาจการตัดสินใจการบริหารและงบประมาณไว้แต่ในส่วนกลาง การจัดสรรงบประมาณและการส่งเสริมที่ยังไม่เหมาะสมกับการศึกษาในแต่ละระดับและประเภท

2. โครงสร้างที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถบริหารงานเชิงพื้นที่ในลักษณะที่เป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เป็นภารกิจร่วมกันได้ ในระดับพื้นที่ขาดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงเครือข่ายแบบบูรณาการ ซึ่งเกิดจากการบริหารราชการในระดับพื้นที่ ยังทำงานแยกตามสาขาหน้าที่ของ ส่วนราชการต้นสังกัด ไม่มีหน่วยงานที่เป็นตัวแทนกระทรวงอย่างแท้จริงในการทำหน้าที่ประสานแนวระนาบ การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ต้องลงสู่พื้นที่จึงไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีเป้าหมายร่วมกันของกระทรวง ในขณะที่เดียวกันก็มีการจัดตั้งหน่วยงานไปตั้งอยู่ในพื้นที่ภูมิภาคเพิ่มขึ้นและมีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละ

ส่วนราชการอันเกิดข้อจำกัดจากระเบียบบริหารราชการและโครงสร้างในปัจจุบัน

3. เขตพื้นที่การศึกษาไม่ได้เป็นเขตพื้นที่การศึกษาของกระทรวงอย่างแท้จริง ระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ได้ถูกออกแบบให้เขตพื้นที่การศึกษามีสถานะเป็น “เขตบริการ” อันเป็นการแบ่งโดยคำนึงถึงระดับของการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรมและความเหมาะสมด้านอื่นๆ ดังนั้นเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ จึงมิใช่เขตพื้นที่เดียวกันกับเขตจังหวัดซึ่งเป็น “เขตบริหาร” ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน อีกทั้งบทบาทและภารกิจเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการบริหารและการจัดการศึกษาเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ได้ปฏิบัติภารกิจให้บริการและการบริหารที่ครอบคลุมทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งไม่เป็นเขตพื้นที่ของกระทรวงศึกษาธิการอย่างแท้จริง และเกิดปัญหาเกี่ยวกับการประสานงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษาด้วยกันเอง

4. การบริหารงานบุคคลในระดับพื้นที่ที่มีการแทรกแซงทางการเมือง มีปัญหาเรื่องความเป็นธรรมและความโปร่งใส การบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) ที่มีอำนาจในการบริหารงานบุคคลอย่างอิสระจากกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และมีอำนาจมากกว่าคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พบปัญหาเชิงประจักษ์ในเรื่องความเป็นธรรมและความโปร่งใส เพราะสามารถให้ทุนให้โทษในเรื่องการบริหารงานบุคคลได้ และยังมีการแทรกแซงทางการเมืองและกลุ่มอิทธิพลในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา โดยเฉพาะการสรรหาและแต่งตั้งกรรมการบรรจุแต่งตั้งและการโยกย้ายผู้บริหาร ครู และบุคลากร

5. การเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นเครือข่ายพันธมิตรในการทำงานร่วมกันยังมีค่อนข้างน้อย การเปิดโอกาสและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนในการให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเป็นเครือข่ายพันธมิตรในการทำงานร่วมกัน

เพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ ยังมีค่อนข้างน้อย รวมทั้งการให้เอกชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ก็ยังไม่ได้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งด้านงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร และกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวย

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงมีคำสั่งจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 11/2559 เรื่องการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค สั่ง ณ วันที่ 21 มีนาคม พุทธศักราช 2559 เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาและการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาคเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีเอกภาพ มีการประสานเชื่อมโยง และบูรณาการภารกิจในเรื่องการศึกษาของประเทศ เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งนี้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค ให้ประสบความสำเร็จนั้น มีหลักการและแนวทางดังนี้ (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2559)

1. หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เน้นความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการ มีความสอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยสร้างระบบราชการและโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของรัฐ เป็นการบริหารราชการแบบบูรณาการที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยมีแนวทางดังนี้

1.1 โครงสร้างที่มีความเป็นเอกภาพของการบริหารจัดการ สอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีผลสัมฤทธิ์และความคุ้มค่าตามภารกิจ มีระบบธรรมาภิบาล และกลไกตรวจสอบการจัดการศึกษาและการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา

1.2 มีลำดับชั้นของการบริหารจัดการและสายบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานในทุกระดับ (Accountability) และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การขับเคลื่อนภารกิจและยุทธศาสตร์ของกระทรวงสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องเป็นแนวเดียวกัน (Strategic Alignment) การจัดสรรงบประมาณ

ตามยุทธศาสตร์และเป้าหมายร่วมกันของกระทรวงที่ให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่

1.4 ปฏิรูประบบบริหารงานบุคคลให้มีมาตรฐาน สามารถจัดความเหลื่อมล้ำ มีการตรวจสอบถ่วงดุลและเป็นกลางทางการเมือง และสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2. หลักการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ การบริหารจัดการแบบบูรณาการในพื้นที่ให้เหมาะสมกับบริบทและประชาชนในเขตจังหวัด โดยการเชื่อมโยงและประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชนในการตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ โดยมีแนวทางดังนี้

2.1 ส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาโดยยึดพื้นที่เป็นฐาน (Cluster-based, Area-based) ทั้งระดับภาค ระดับจังหวัด และพื้นที่พิเศษ โดยการจัดส่วนราชการประจำจังหวัดที่เป็นตัวแทนของกระทรวงที่แท้จริงในราชการบริหารส่วนภูมิภาค และทำหน้าที่ประสานแนวระนาบ (Cross-function) ระหว่างการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท ตลอดจนการเชื่อมโยง บูรณาการ และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในจังหวัด

2.2 ประสานและบูรณาการการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ในรูปแบบคณะกรรมการที่มาจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชน

2.3 ปรับปรุงกฎหมายการมอบอำนาจในภารกิจที่ต้องดำเนินการในจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้แทนส่วนราชการในจังหวัดและภาค และคณะกรรมการในระดับจังหวัดให้เหมาะสม

2.4 กำหนดบทบาท และยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสของพื้นที่ที่เชื่อมโยง และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ นโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคและจังหวัด รวมทั้งการพัฒนาด้านอื่นๆ

2.5 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดแบบบูรณาการที่ต้องผ่านกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำจากภาคส่วนต่างๆ

2.6 จัดกรอบการประเมินผลปฏิบัติราชการ (Performance Agreement) โดยทำข้อตกลงความร่วมมือในการทำงาน แผนงาน/โครงการและลงนามร่วมกัน และกำหนดตัวชี้วัดในการดำเนินงานในลักษณะตัวชี้วัดร่วม (Joint KPI)

3. หลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ยึดหลักประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมดำเนินการในภาครัฐ และส่วนร่วมในการประเมินผลการบริการภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารภาครัฐให้ประชาชนได้รับบริการที่ดี และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยมีแนวทางดังนี้

3.1 มีกลไก หรือรูปแบบ และวิธีการทำงาน ในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือทั้งในส่วนกลาง เขตพื้นที่ และส่วนภูมิภาค

3.2 จัดให้มีกระบวนการ และช่องทางที่จะสื่อสารกับประชาชนในรูปแบบที่หลากหลาย

3.3 ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในรูปแบบภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP)

3.4 เปิดโอกาสให้ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นเข้ามาแข่งขันในการจัดการศึกษา หรือบริการสาธารณะแทนรัฐ (Contestability)

จะเห็นได้ว่า การสร้างความร่วมมือในรูปแบบภาคีหุ้นส่วน เป็นแนวทางหนึ่งของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ต้องการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ และสอดคล้องกับแนวทางการบริหารงานโดยภาครัฐ อันจะส่งผลในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันทั้งปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งในสังคม ฯลฯ ดังนั้นภาคีหุ้นส่วนจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยให้การปฏิรูปการศึกษาประสบความสำเร็จได้

ความหมายของภาคีหุ้นส่วน

คำว่าภาคีหุ้นส่วน (Partnership) มีนักวิชาการหลายท่านให้คำนิยามไว้ ซึ่งสรุปได้ว่า ภาคีหุ้นส่วนหมายถึง ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ มากกว่าหนึ่งหน่วยงาน เข้ามาร่วมกันทำงาน หรือช่วยสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จ

ลุล่วงตามวิสัยทัศน์ขององค์กรที่มีร่วมกัน และนำไปสู่การเกิดพลังวิญญูณ (Christie, et al. 1991; Vilaplana. 1998; ฟิรสิทธิ์ คำนวนติลปี และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนสุ. 2543)

ส่วนคำว่า ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา หมายถึง การที่บุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรทำข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดจุดหมายของภารกิจการศึกษาและการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบและกระบวนการซับซ้อน ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงานจากทุกฝ่ายจึงจะสำเร็จ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. 2558)

จะเห็นได้ว่า ภาคีหุ้นส่วนการศึกษา เป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มคน องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทำข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดเป้าหมายภารกิจ และการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษา โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด และร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ของงานจากทุกฝ่าย

ลักษณะสำคัญของภาคีหุ้นส่วน

ลักษณะสำคัญของภาคีหุ้นส่วน มักเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร (Lownders; et al. 1997; Skeicher; et al. 1996) ที่มีขอบเขตชัดเจนว่า มีหน่วยงานใดร่วมเป็นสมาชิกบ้าง ดังนั้นการดำเนินงานของภาคีหุ้นส่วนจึงมักเป็นลักษณะที่เป็นทางการ โดยผ่านคณะกรรมการบริหาร หรือผ่านมติที่ประชุมของคณะกรรมการบริหารที่ประกอบด้วยผู้นำ หรือผู้บริหาร (Vilaplana. 1998)

ส่วนเครือข่าย หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีค่านิยม ความเชื่อ และเป้าหมายในชีวิตหรือเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน (Lownders, et al. 1997) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้เกิดขึ้นโดยสมัครใจ

เครือข่ายต่างจากภาคีหุ้นส่วนตรงที่ภาคีหุ้นส่วนเกิดขึ้นโดยเชิงนโยบายหรือวิสัยทัศน์ หรือกระบวนการทัศน์ของผู้นำองค์กรต่างๆ ที่มีร่วมกันเพื่อให้งานของส่วนรวมสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งวิสัยทัศน์และกระบวนการทัศน์เป็นเรื่องระยะยาวที่ต้องมองไปข้างหน้าค่อนข้างไกล ภาคีหุ้นส่วนจึงเปลี่ยนแปลงไม่ได้ง่ายนัก เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นหรือกะทันหัน จะทำให้เกิดการเปลี่ยนทิศทางหรือเป้าหมาย

ขององค์กร การเปลี่ยนวิสัยทัศน์หรือกระบวนทัศน์ของผู้นำซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์กรจึงจำเป็นต้องเกิดขึ้นก่อน แต่วิสัยทัศน์หรือกระบวนทัศน์ร่วมของผู้นำหากมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นก็ย่อมไม่สามารถรักษาภาคีหุ้นส่วนเดิมไว้ได้ เพราะมีวิสัยทัศน์และกระบวนทัศน์เป็นตัวผูกพันและบังคับให้ภาคีหุ้นส่วนเกิดความยั่งยืน (ฟิรลิตีร์ คำนวณศิลป์ และศุภวัฒน์ วังศรีนาสุ. 2549)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาคีหุ้นส่วน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรอย่างเป็นทางการ ซึ่งออกมาในรูปของการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ หรือกระบวนทัศน์ของผู้นำองค์กรต่างๆ ร่วมกัน โดยผ่านมติของคณะกรรมการบริหาร หรือมติที่ประชุมร่วมกัน เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการสำคัญของภาคีหุ้นส่วน

หลักการสำคัญของภาคีหุ้นส่วน หรือการร่วมมือกันระหว่างองค์กร ประกอบด้วยหลักการต่างๆ ดังนี้ (จิตพร บุญระดม. 2558)

1. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา การมีเครือข่ายจัดการศึกษามากเท่าไรก็เท่ากับเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้ใกล้ชิดผู้รับบริการเพิ่มขึ้นเท่านั้น

2. หลักความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษา ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 วรรค 2 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐบาลจะต้องให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” การให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาได้นั้น การมีเครือข่ายจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพกระจายอยู่ทั่วประเทศ ย่อมช่วยให้คนไทยทั้งประเทศสามารถไปใช้สิทธิเลือก เข้ารับการบริการการศึกษาได้ทัดเทียมกันโดยไม่มีข้อจำกัดว่าอยู่ในเมืองหรือชนบท

3. หลักการมีส่วนร่วมทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 วรรค 2 ว่า การศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน เพื่อชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

4. หลักการระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษา โดยใช้เครือข่ายการศึกษาในชุมชน เข้ามามีส่วนช่วยเป็นแหล่งให้บริการศึกษาแก่ประชาชน ซึ่งอาศัยการระดมสรรพกำลังที่มีอยู่มาใช้ในการบริการทางการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกสูงสุดให้แก่ผู้บริการ การศึกษามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

5. หลักการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หน่วยงานต่างๆ การจัดระบบความสัมพันธ์ของเครือข่าย จะต้องชัดเจน รู้เขารู้เราว่า หน่วยงานเครือข่ายแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยแต่ละองค์กรอยู่ที่ไหนบ้าง ทำกิจกรรมใด ทั้งนี้เพื่อจะไม่ต้องทำซ้ำซ้อน

6. หลักการแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์เพื่อการรับช่วง และส่งต่อทางการศึกษา การทำงานของเครือข่ายจะต้องเชื่อมโยงกัน ส่งต่อรับช่วงต่อเนื่องกันไปอย่างราบรื่น ไม่สะดุด จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปได้ว่า ภาคีหุ้นส่วนหรือการร่วมมือกันระหว่างองค์กรจะสำเร็จได้ต้องอาศัยหลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา หลักความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางการศึกษา หลักการมีส่วนร่วมทางการศึกษา หลักการระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษา หลักการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หน่วยงานต่างๆ และหลักการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อการรับช่วง และส่งต่อทางการศึกษา

องค์ประกอบของภาคีหุ้นส่วน

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) ได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของการร่วมมือกันระหว่างองค์กรไว้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common perception) สมาชิกที่เข้ามาอยู่ในเครือข่าย ต้องมีความรู้สึกนึกคิด และการรับรู้ร่วมกันถึงเหตุผลเข้าร่วมเป็นเครือข่าย ให้สมาชิกของเครือข่ายเกิดความรู้สึกผูกพันในการดำเนินกิจกรรมบางอย่างร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน การรับรู้ร่วมกันถือเป็นหัวใจของเครือข่ายความคิดหรือมุมมองที่แตกต่าง มีประโยชน์ช่วยให้เกิดการสร้างสรรค์ในการทำงาน

2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common vision) วิสัยทัศน์ร่วมเป็นการมองเห็นภาพของอนาคตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การรับรู้เข้าใจถึงทิศทางเดียวกัน และการมีเป้าหมายที่จะไปด้วยกัน ช่วยทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวมีพลังเกิดเอกภาพ

3. การมีผลประโยชน์ร่วมความสนใจร่วมกัน (Mutual interests/benefits) เครือข่ายเกิดจากการที่สมาชิกแต่ละคนต่างมีความต้องการของตนเอง แต่ความต้องการเหล่านั้นจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากสมาชิกต่างคนต่างอยู่ความจำกันี้ ทำให้เกิดการรวมกันบนฐานของผลประโยชน์ร่วมที่มากเพียงพอจะดึงดูดให้รวมเป็นเครือข่าย ดังนั้นการรวมเป็นเครือข่ายจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholders participation) ในการพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่าย เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในเครือข่าย (All stakeholders in network) ย่อมเป็นเงื่อนไขที่ทำให้เกิดความรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมลงมือกระทำอย่างแท้จริง ดังนั้นสถานะของสมาชิกในเครือข่ายจึงควรเป็นไปในลักษณะของความเท่าเทียมกัน (Equal status) ในฐานะของ “หุ้นส่วน” (Partner) ของเครือข่ายทั้งเป็นความสัมพันธ์ในแนวนอน (Horizontal relationship) และความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (Vertical relationship หมายความว่า หากการรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นระหว่างรัฐกับชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐก็ต้องวางสถานะของตนเองเทียบเท่ากับประชาชนในฐานะของสมาชิกเครือข่าย มิใช่การวางตัวเป็นเจ้านายเหนือประชาชน

5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) องค์ประกอบที่จะทำให้เครือข่ายไปอย่างต่อเนื่องก็คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างเสริมสร้างซึ่งกันและกัน โดยที่จุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้จุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากรวมตัว เป็นเครือข่ายมากกว่าการไม่สร้างเครือข่าย แต่ต่างคนต่างอยู่

6. การพึ่งพิงร่วมกัน (Interdependence) เนื่องจากธรรมชาติความจำเป็นของสมาชิกในเครือข่ายทั้งด้านทรัพยากรความรู้ เงินทุนกำลังคน ฯลฯ สมาชิกของเครือข่ายจึงไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ด้วยตนเอง การจะทำให้เป้าหมายร่วมสำเร็จได้นั้นสมาชิกต่างจำเป็นต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกในเครือข่ายเพื่อให้เกิดการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction) หากสมาชิกในเครือข่ายไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันแล้วก็ไม่ต่างอะไรกับการที่ต่างคนต่างอยู่ไม่มีทางที่จะเกิดความร่วมมือกันใดและจะไม่เกิดเครือข่ายความร่วมมืออย่างแท้จริง ดังนั้นสมาชิกในเครือข่ายต้องทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเครือข่ายตามาด้วยปฏิสัมพันธ์นี้จะเป็นลักษณะความสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (Reciprocal exchange) สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็ยิ่งเกิดการผูกพันภายในระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงในระดับที่แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น (Highly integrated) นอกจากนี้การปฏิสัมพันธ์ยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันมากขึ้นอันจะช่วยให้เครือข่ายเข้มแข็งขึ้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญของการร่วมมือกันระหว่างองค์กรหรือภาคีหุ้นส่วน ประกอบด้วย การรับรู้มุมมองร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การพึ่งพิงร่วมกัน และการปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ประโยชน์ที่ได้จากภาคีหุ้นส่วน

ประโยชน์ที่ได้จากภาคีหุ้นส่วน คือ (ณัฐพงศ์ พันธเสน. 2554)

1. ทำให้การบริหารค่าใช้จ่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เป็นการประสานข้อดีจากการที่ได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากหลายภาคส่วนงาน (McQuaid. 2000)

3. สามารถรักษาอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ในขณะที่ยังคงจำกัดค่าใช้จ่ายของภาครัฐในการลงทุนในกิจการสาธารณูปโภค

4. ประสิทธิภาพของการบริหารโครงการเพิ่มขึ้นจากการที่ภาครัฐและภาคเอกชนได้ดำเนินการในส่วนที่ตนเองมีศักยภาพ และความถนัด

5. ทรัพยากรของทั้งสองฝ่ายถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6. การลงทุนของภาคเอกชนมีการขยายตัวทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศดีขึ้น รัฐสามารถใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของภาคเอกชน

7. โอนความเสี่ยงของการดำเนินโครงการบางส่วนจากภาครัฐไปให้กับภาคเอกชน เช่น การประกันภัย

8. การที่ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยให้มีการสอบทานโครงการเพิ่มขึ้น บางโครงการที่มีรายได้ไม่คุ้มทุน ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนจะช่วยให้ โครงการมีความเป็นไปได้มากขึ้น

สรุปได้ว่า ภาคีหุ้นส่วนจะสามารถช่วยให้การบริหารค่าใช้จ่าย และโครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้รับความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจากหลายภาคส่วน ทรัพยากรถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสม คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของหลายภาคส่วนได้

องค์กรที่เกี่ยวข้องกับภาคีหุ้นส่วน

ภาคีหุ้นส่วนจะประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เพื่อมาร่วมกันกำหนดนโยบายหรือจุดหมายของภารกิจการศึกษา ซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553) ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. 2559: 33) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ. 2559) ได้กล่าวถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสรุปได้ว่าภาคีหุ้นส่วน ควรประกอบด้วยองค์กรหลักๆ ต่อไปนี้

1. องค์กรภาครัฐ หมายถึง องค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่ประชาชน โดยไม่หวังผลตอบแทนเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานประกันสังคม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นต้น รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจ

2. องค์กรภาคเอกชน หมายถึง องค์กรที่จัดทำขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการค้าและทางธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร เช่น บริษัท ห้างร้านต่างๆ ได้แก่ ธนาคาร ห้างสรรพสินค้า ห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงิน โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น รวมถึงองค์กรของเอกชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์สังคมช่วยเหลือบรรเทาสาธารณภัย เช่น มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิสายใจไทย เป็นต้น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรของรัฐที่ดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นของตน ปัจจุบันประเทศไทยมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั้งหมด 5 รูปแบบ คือ กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

4. องค์กรศาสนา หมายถึง องค์กรที่ศาสนิกชนของศาสนาหนึ่งๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมกิจการของศาสนานั้นๆ เช่น ศาสนาพุทธ ประกอบด้วย วัด สำนักสงฆ์ ที่พัทธสงฆ์ สถานปฏิบัติธรรม ศาสนาคริสต์ ประกอบด้วย โบสถ์ และศาสนาอิสลามประกอบด้วย มัสยิด เป็นต้น

สรุปได้ว่า ภาคีหุ้นส่วนที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา เป็นความร่วมมือระหว่างองค์การภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรศาสนา ที่มาร่วมกันกำหนดนโยบายหรือจุดหมายของภารกิจการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามวิสัยทัศน์ที่องค์กรมี

ร่วมกันโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด และรับผิดชอบ ต่อผลลัพธ์ของงานจากทุกฝ่าย

บทสรุป

ภาคีหุ้นส่วน เป็นแนวคิดหนึ่งที่ใช้ในการขับเคลื่อน การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการ บริหารราชการของกระทรวง ศึกษาธิการในภูมิภาค ให้ ประสบผลสำเร็จ โดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ที่อาศัยความร่วมมือ ร่วมคิด และร่วมรับผิดชอบ ต่อ ผลลัพธ์ของงานจากทุกฝ่าย ของกลุ่มคน องค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ มากกว่าสองหน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วน เสียในการจัดการศึกษา เช่น องค์กรภาครัฐ องค์กร ภาคเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร ศาสนา เป็นต้นทำข้อตกลงด้านการจัดการศึกษาในเชิง นโยบาย วิสัยทัศน์ หรือกระบวนการทัศน์ของผู้นำ องค์กรต่างๆ โดยผ่านมติของคณะกรรมการบริหาร หรือมติที่ประชุมร่วมกัน ซึ่งแนวคิดการใช้ภาคีหุ้นส่วน จะสำเร็จได้ ต้องอาศัยหลักการกระจายโอกาสทาง การศึกษา หลักความเสมอภาคเท่าเทียมกันทาง การศึกษา หลักการมีส่วนร่วมทางการศึกษา หลักการ ระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษา หลักการ จัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หน่วยงานต่างๆ และหลักการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เพื่อ การรับช่วง และส่งต่อทางการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2545). **การคิดเชิง สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ชัดเชสมิเดีย.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2559). **ร่าง กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579): สรุปย่อ/คณะกรรมการจัดทำ ยุทธศาสตร์ชาติ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฯ.
- จตุพร บุญระดม. (2558). **รูปแบบการบริหารจัดการ เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ.

ณัฐพงศ์ พันธเดช. (2554). **ภาคีความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐและเอกชนกับประสิทธิผล ของนโยบายส่งเสริมการผลิตไฟฟ้าด้วย พลังงานหมุนเวียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐ- ประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐประศาสน- ศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร ศาสตร์.

พีรสิทธิ์ คำนวนคิดปี และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ. (2549, เมษายน-มิถุนายน). **ภาคีหุ้นส่วน: พลัง ทวีคูณในการบริหารของกรมอนามัย**. **วารสาร คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 23(3).

พีรสิทธิ์ คำนวนคิดปี. (2543, เมษายน-มิถุนายน). **พัฒนาศาสตร์: ระบบความรู้ใหม่ ยุคหลังภาวะ ทันสมัย**. **วารสารคณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 17.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา. (2559). **สรุป สารสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564**. <http://www.nesdb.go.th>

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2558). **พจนานุกรม ศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับราช บัณฑิตยสภา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **การ ขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการในภูมิภาค และการ บริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการใน ภูมิภาค**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

Christie, I.; Carley, M.; & Legard, R. (1991). **Profitable Partnerships. A Report on Business Investment in the Community**. London: Policy Studies Institute.

- Lownders, V.; Nanton, P.; McCabe, A.; & Skelcher, C. (1997, February). Networks, Partnerships and Urban Regeneration. **Local Economy**. 11(4).
- McQuaid, R. (2000). **The Theory of Partnership: Why Have Partnerships?** In S. Osborne (Ed.). **Public-private Partnerships: Theory and Practice in International Perspective**. London: Routledge.
- Skeicher, C.; McCabe, A.; & Lownders, V. (1996). **Community Networks in Urban Regeneration**. London: The Police Press.
- Vilaplana, Begona. (1998). **Partnership and Networks as News Mechanisms towards Sustainable Urban Regeneration**. London: Development Planning Unit.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล สาริศา เจนเขว่า
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
และศิลปศาสตร์
สถานที่ทำงาน วิทยาลัยนครราชสีมา
290 หมู่2 ถนนมิตรภาพ
ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัด
นครราชสีมา 30000
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2536 ครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
วิทยาลัยครูนครราชสีมา
พ.ศ. 2540 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2550 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษและ
ภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

- ชื่อ - นามสกุล เสียน เจนเขี้ยว
ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
3 หมู่ 6 ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน
กรุงเทพฯ 10220
- ประวัติการศึกษา
- พ.ศ. 2527 ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พ.ศ. 2533 การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม
- พ.ศ. 2550 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับ
ภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

การใช้นวัตกรรมทางการสื่อสารในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์

The Use of Innovative Communication for
Active Dissemination of Buddhist Monks

สุภารักษ์ จูตระกูล *

บทคัดย่อ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก (Active Buddhism) ในศตวรรษที่ 21 เป็นการใช้โซเชียลมีเดียซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการสื่อสาร เช่น Website, Blogs, Facebook, Instagram, Twitter, Line, YouTube และ Applications ต่างๆ มาใช้เป็นช่องทางในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าและกิจกรรมต่างๆ ทางพุทธศาสนา เพื่อนำพุทธศาสนิกชนเข้าหาธรรม ดังนั้นพระสงฆ์รุ่นใหม่จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ส่งสารที่ทำหน้าที่ผลักดันและขับเคลื่อนพุทธศาสนาเชิงรุกให้เข้าถึงตัวบุคคลและสังคมในยุคของ "สื่อบุคคล" (Personal Media) ที่ทุกคนสามารถเป็นสื่อและสามารถสร้างสรรค์สื่อด้วยตัวเอง (User Generated Content: UGC) โดยกระจายข่าวสารผ่านสื่อ (User Generated Distribution) ที่บุคคลเป็นเจ้าของ (Owned Media) ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่า เมื่อภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) เปลี่ยน พระสงฆ์จึงต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นพระนักเผยแผ่ (Active Buddhist Missionary) เพื่อเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกในลักษณะของ "พุทธก้าวหน้า พระก้าวหน้า" เพื่อสื่อสารกับพุทธศาสนิกชนโดยตรงในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: นวัตกรรมทางการสื่อสาร, การเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุก, พระสงฆ์

Abstract

In the 21st century, social media, such as Websites, Blogs, Facebook, Instagram, Twitter, Line, YouTube, and Applications are an innovative communication tool used for active dissemination

of Buddhism. It is a channel to spread the Buddha's teaching and publish religious-related activities which has tremendous influence on leading people to follow the Buddha's teaching. Therefore, new generation of Buddhist monks has an important role in conveying and disseminating the Buddha's teaching to people and society through personal media where everyone can be a sender and create their own contents (User Generated Content: UGC) by distribution of their messages (User Generated Distribution) through their social network.

The aim of this academic article is to show that Buddhist monks need to change their role to active Buddhist Missionary due to the changing media landscape so as to disseminate Buddha's teaching in aspects of active Buddhism and active Buddhist missionary, and effectively communicate with people in the digital world.

Keywords: Innovative Communication, Active Dissemination, Buddhist Monks

บทนำ

ความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเผยแผ่พุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบันเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาที่ดีและเป็นสื่อที่สำคัญในการนำสารที่ดีไปสู่คนรุ่นใหม่ ด้วยวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้ทุกคนสามารถศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนและน้อมนำเอาหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาไปประพฤติ

* อาจารย์ประจำคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ปฏิบัติได้ในทุกที่ทุกเวลาโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ จึงทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไป คำสอนของพระพุทธศาสนาก็จะเคลื่อนตัวไปพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

การเผยแผ่ธรรมะของพระสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย พระมหาภูติชัย วชิรเมธี (อ้างถึงใน พระครูโสภณปริยัติสุธี. 2555) ได้กล่าวไว้ว่า “พระนักเผยแผ่ต้องพยายามปรับภาพลักษณ์ตัวเองใหม่โดยต้องเป็น Active Buddhist Missionary” หรือเรียกลักษณะดังกล่าวว่า ทำที่ใหม่แห่งการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและใช้คำว่า “พุทธก้าวหน้า พระก้าวหน้า” โดยขยายความคิดดังกล่าวว่า พระนักเผยแผ่ไม่ควรอยู่แต่ในวัดเพื่อรอรับโอกาสจากประชาชนอย่างเดียว แต่ต้องก้าวออกไปข้างนอกเมื่อมีโอกาส”

นวัตกรรมทางการสื่อสาร

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากอดีตถึงปัจจุบันได้รับการพัฒนาให้ทันกับยุคสมัย จากยุคแรกที่ใช้วิธี मुखปาฐะ ต่อมาใช้วิธีจารีกลองบนผนังถ้ำ จารีกลองโบลานพิมพ์เป็นหนังสือ เผยแผ่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและทางสถานีโทรทัศน์ และพอมาถึงปัจจุบันก็มีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ผ่านทางเว็บไซต์ ซึ่งวัด องค์กร และสถาบันสงฆ์ ได้เปิดเว็บไซต์ในนามของวัดหรือองค์กร นอกจากนั้นยังมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านทางเครือข่าย ทางสังคมอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก (พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน. 2555)

พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน” พบว่า คณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันใช้อินเทอร์เน็ตเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก แต่มักจะดำเนินการโดยบุคคลเดียว การเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางอินเทอร์เน็ตเข้าถึงคนได้เป็นจำนวนมากและในวงกว้าง ดริณ จักรพันธ์ อินทร์อุดม (2556) ศึกษาเรื่อง “การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยผ่านสื่อใหม่: กรณีศึกษาเว็บไซต์ธรรมะทูเดย์ดอทคอม” พบว่า เว็บไซต์ธรรมะทูเดย์ดอทคอม (www.dhammatoday.com) ไม่ใช่ช่องทางการสื่อสารหลักที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของท่าน ว.วชิรเมธี แต่เป็นเพียงอีกช่องทางหนึ่งที่ ท่าน ว.วชิรเมธี สร้างขึ้นเพื่อ

ส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างเต็มรูปแบบ โดยมีการนำเสนอธรรมะบริการในรูปแบบหนังสือสิ่งตีพิมพ์ วิดีโอ ธรรมะ คลิปการบรรยายธรรมะ บทสัมภาษณ์ธรรมะ ฯลฯ ที่รับชมได้แบบไม่เสียค่าบริการ เป็นการใช้เทคโนโลยีเพื่อการตอบสนองต่อกลวิธีทางการตลาด โดยเลือกใช้เครื่องมือรูปแบบต่าง ๆ ในการสื่อสารกับลูกค้า ทั้งในรูปแบบของสื่อดิจิทัลที่สามารถเข้าถึงลูกค้าที่มีพฤติกรรมแตกต่างกัน งานวิจัยของ วศิน ประดิษฐ์ศิลป์ (2556) พบว่า พระไพศาล วิสาโล หันมาใช้สื่อสมัยใหม่ในการสื่อสารศาสนาเป็นรูปแบบการสื่อสารศาสนารูปแบบเฉพาะที่มีความแปลกใหม่ในสังคมไทย เช่น การใช้ผลงานวิจัยในการสื่อสารศาสนา หรือการใช้ Facebook เป็นช่องทางสำคัญในการสื่อสารสองทางระหว่างท่านกับพุทธศาสนิกชน การที่พระไพศาล วิสาโล นำเอาความรู้ทางศาสนามาสื่อสารผ่านมุมมองทางโลกเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดจากกรอบความคิดเดิม ๆ ของพระสงฆ์ ซึ่งใช้สื่อดั้งเดิมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการสื่อสารมาอย่างยาวนาน โดยท่านระบุว่าท่านเป็นผู้ที่มีความคิดในแบบฆราวาสสูง โดยยังคงใช้วิธีคิดแบบพุทธชนรวมกับความคิดแบบพระสงฆ์ทำให้ท่านเข้าใจสังคมได้หลายแง่มุม การสื่อสารศาสนาของท่านจึงไม่ยกเรื่องหลักธรรมชั้นสูงซึ่งไม่ตรงกับวิถีคิดของกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้พระไพศาล วิสาโล ยังมีรูปแบบการสื่อสารศาสนาที่หลากหลาย ทั้งในส่วนของ “นวัตกรรมสื่อ” และ “นวัตกรรมสาร” เน้นสื่อสมัยใหม่ (สื่อมวลชนและสื่อใหม่) ร่วมกับสารที่มีความเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะเหตุการณ์สำคัญในขณะทำการสื่อสารเพื่อสร้างความสนใจต่อกลุ่มผู้รับสารยุคใหม่ และ เน้นการสื่อสารศาสนาที่เป็นธรรมะในชีวิตประจำวัน หลีกเลี่ยงการนำเสนอธรรมะล้วนๆ (อรรวรรณ ปิณฑนโธวาท. 2552) และงานวิจัยเรื่อง “พุทธศาสนาไทย ในอนาคต” ของพระไพศาล วิสาโล (2552) มีข้อเสนอว่า จำเป็นต้องมีการปรับตัวของพุทธศาสนา ทั้งการประยุกต์ใช้หลักธรรมที่สามารถอธิบายได้เข้ากับยุคสมัย ขยายขอบเขตความหมายของศีลธรรม ปรับเปลี่ยนโลกทัศน์ของพุทธศาสนาให้ตอบเจตจำนงของสังคม ไม่ใช่การใช้หลักธรรมเพื่อตอบสนองด้านจิตใจของปัจเจกเพียงลำพัง

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ส่งสารในการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเผยแผ่ และในปัจจุบันเป็นยุคของสื่อใหม่ ซึ่งเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ภาพประกอบ 1) มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้ผู้ใช้สื่อมีพลังอำนาจและมีความกระตือรือร้น (Empower as Active) ในการใช้สื่อเพื่อแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เรื่องราวต่างๆ ระหว่างกันผ่านการโพสต์รูป ข้อความแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า

Diffusion is a kind of Social Change. When new ideas are invented, diffused and are adopted or rejected, leading to certain consequences, social change occurs.

ภาพประกอบ 1: เครือข่ายสังคมออนไลน์กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ที่มา: <http://slideplayer.com/slide/10248557/>

พระสงฆ์รุ่นใหม่ในฐานะผู้ส่งสารจึงต้องทำหน้าที่นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการสื่อสารและเป็นช่องทางในการสื่อสาร (Communication Channels) เพื่อขับเคลื่อนพุทธศาสนาให้ขยายวงกว้างออกไปและเข้าถึงพุทธศาสนิกชน โดยใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ทุกคนสามารถศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้ในทุกที่ทุกเวลาโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ คำสอนของพระพุทธศาสนาก็จะเคลื่อนตัวไปพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี

4 Main Elements in the Diffusion of Innovations

ภาพประกอบ 2: 4 องค์ประกอบของการแพร่กระจายของนวัตกรรม

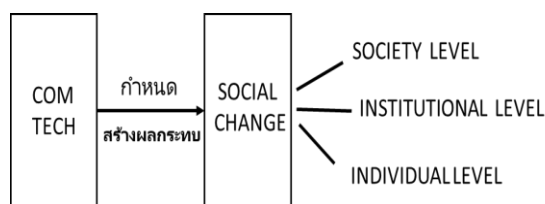
ที่มา: <http://slideplayer.com/slide/8617643/>

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่าการบวนการที่ทำให้นวัตกรรมได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้นั้น ตามทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory: DOI) ของ โรเจอร์ส (Rogers, 2003) ได้กล่าวไว้ว่า การยอมรับ (Adoption) สิ่งใดของสังคมจะมีกระบวนการ (Process) คล้ายๆ กัน โดยเริ่มต้นจากมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (Innovation) ในช่วงเวลาหนึ่ง (Time) มีคนกลุ่มหนึ่งยอมรับ (Adoption) และคิดว่าดีแล้วจะเกิดการแพร่กระจาย (Diffusion) ไปตามช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) ต่างๆ ของคนกลุ่มหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งในระบบสังคม

การเกิดขึ้นของนวัตกรรมการสื่อสาร เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต ที่มีคุณสมบัติการใช้งานในลักษณะของ Multi-Screen ที่ใช้งานง่ายจนสามารถเชื่อมต่อโลกออนไลน์ได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส มีรูปแบบของการทำงานหลากหลายหน้าที่ (Multi-mode) สามารถทำงานได้หลายอย่าง (Multi-task) และส่งผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนในสังคมในทุกๆ ด้าน อีกทั้งยังเป็นนวัตกรรมที่เข้ากับการใช้ชีวิต (Lifestyle) ของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนในสังคมยอมรับ (Social Adoption) เทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ ทำให้ผู้คนในยุคนี้ติดต่อสื่อสารกัน ผ่านสังคมออนไลน์ โดยการแชทผ่านไลน์กับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน การโพสต์ภาพต่างๆ ผ่านหน้าจอฟacebook อินสตาแกรม หรือการกด Like กด Share และ Comment ให้กับเพื่อนที่

โพสต์ภาพ หรือกิจกรรมต่างๆ เหล่านั้น จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในระบบสังคม (Social Change)

จะเห็นได้ว่า เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารได้เปลี่ยนแปลงไปจะสร้างผลกระทบให้กับสังคม สถาบัน และปัจเจกบุคคล แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานของกลุ่ม Technological Determinism ซึ่งได้รับอิทธิพลทางความคิดมาจาก แมคลูฮัน (McLuhan. 1964) โดยเชื่อว่าเทคโนโลยี การสื่อสารเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level) ระดับสถาบัน (Institutional Level) และระดับสังคม (Society Level)

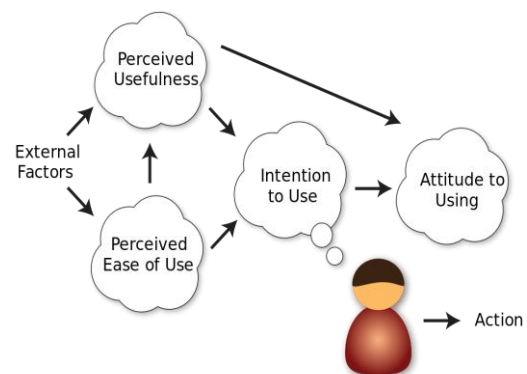
ภาพประกอบ 3 Technological Determinism

ที่มา: กาญจนา แก้วเทพ. 2556

ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (Communication technology determinism) ได้กล่าวไว้ว่า "Medium is the message โดยเชื่อว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถส่งผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงโดยให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสาร (หรือตัว C) เพราะช่องทางการสื่อสารหรือตัวสื่อ (Media) จะทำหน้าที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร และอิทธิพลของสื่อในแต่ละยุคจะเป็นตัวกำหนด หรือเป็นตัวที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ตลอดจนการจัดกระบวนทัศน์ต่างๆ ของสังคมด้วยและท้ายสุดก็คือการชี้นำระบบสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการชี้นำในระดับของปัจเจกบุคคลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการคิด อารมณ์ และการแสดงออกต่างๆ จนกระทั่งการขยายผลการชี้นำสู่ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร สถาบันต่างๆ ในสังคม

เมื่อมีนวัตกรรมสื่อสารเหล่านี้เกิดขึ้นจะส่งผลให้ภูมิทัศน์สื่อ (Media Landscape) เปลี่ยน จึงทำให้พระสงฆ์รุ่นใหม่ำนวัตกรรมสื่อสารมาใช้เพื่อติดต่อสื่อสารกับพุทธศาสนิกชนโดยตรงในยุคดิจิทัล

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่สามารถ นำมาอธิบายเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากนวัตกรรมได้ คือ แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model: Tam) โดย เดวิส (Davis) ในปี ค.ศ. 1989 ซึ่งได้สร้างแบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีของผู้บริโภค โดยอธิบายว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (Perceived Ease of Use) ของแต่ละบุคคล จะส่งผลต่อทัศนคติที่ดีในการใช้เทคโนโลยีนั้นๆ และทำให้เกิดความตั้งใจที่จะใช้งาน และเกิดการใช้งานจริงในที่สุด (สุภารักษ์ จุตระกูล. 2557) ดังภาพประกอบ 4

Technology Acceptance Model (TAM)

ภาพประกอบ 4 แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี

(Technology Acceptance Model: Tam)

https://en.wikiversity.org/wiki/Digital_Age/Technology_Acceptance_Model

อย่างไรก็ตามเมื่อพระสงฆ์ได้รับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) และการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (Perceived Ease of Use) ของนวัตกรรมเหล่านี้ พระสงฆ์ก็จะเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้ส่งสารที่กระตือรือร้น (Active) โดยการนำเทคโนโลยี "สื่อใหม่" (New Media) มาใช้ให้เข้าถึงผู้รับสาร หรือพุทธศาสนิกชนในยุคดิจิทัล พระสงฆ์ยุคใหม่จึงเป็นพระนักเผยแผ่ (Active Buddhist Missionary) พระพุทธศาสนาเชิงรุก เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ศึกษาธรรมะไปได้ทุกที่ทุกเวลา โดยไม่ต้องทำเฉพาะเวลาเข้าวัดเท่านั้น และเกิดความเคารพเลื่อมใส ศรัทธา ในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมคำสอน ในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติต่อไป

การเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์

“พระพุทธศาสนาแพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เพราะพระสาวกได้ช่วยกันเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถ้าขาดการเผยแผ่แล้ว พระพุทธศาสนาจักไม่แพร่หลายมาจนถึงทุกวันนี้” จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไป เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก หัวใจสำคัญของการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้เกิดประโยชน์สุข ตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ 3 ประการ คือ ทิฏฐธรรมมิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาตินี้) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติหน้า) และปรมาตถประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ พระนิพพาน) (พระคัมภีร์สังยุตตนิกาย สนิขวรรค 2554)

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดล ธีรธมฺโม. 2554) ได้กล่าวไว้ว่า การเผยแผ่พุทธศาสนา ในระยะหลังๆ มักจะเป็นการเผยแผ่โดยอาศัยโอกาสคือ วันสำคัญทางพุทธศาสนา และประเพณีประจำปีของวัดเท่านั้น ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ถูกมองว่าเป็นพุทธศาสนาเชิงรับมากกว่าพุทธศาสนาเชิงรุก ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่สอดคล้องกับยุคสมัย และสังคมที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทย ในยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว เต็มไปด้วยข่าวสารทางสื่อต่างๆ มากมาย ทำให้พุทธศาสนา ถูกเบียดตกจากสู่ทางแห่งการใช้สื่อในการเผยแผ่อย่างน่าเสียดาย จนก่อให้เกิดการสื่อสารกันไม่รู้เรื่องระหว่างพระกับประชาชน โดยพูดกันคนละภาษา พระต้องตอบใจให้กับสังคมได้ กลับมาเป็นที่พึ่งของประชาชนเหมือนเดิมอย่างหวั่นเหิน ทุกวันนี้เราทำตัวหวั่นเหินกันมากขึ้น ทั้งพระทั้งโยม มีแต่ “ศาสนพิธีกรรม” เท่านั้นที่ยังยึดโยงกันไว้ ดังนั้นวิธีการการเผยแผ่เดิมๆ ที่พระสงฆ์ทำกันมานั้นไม่ได้ผลเท่าที่ควร จนนักเผยแผ่ทางพุทธศาสนาที่รู้เท่าทันหลายกลุ่มลุกขึ้นมาปลุกกระแสพุทธศาสนาเชิงรุก โดยออกมาช่วยกันชี้นำสังคมในระดับต่างๆ กัน และพระต้องตอบใจให้กับสังคมได้ นอกจากนี้ การเผยแผ่คงไม่ใช่แค่คำสอนที่ออกไปแต่หมายรวมเอาบุคลิกลักษณะ วิถีชีวิต กิริยามารยาทของพระออกไปด้วย พระภิกษุสามเณรต้องฉลาดหลักแหลม และมีความประพฤติปฏิบัติดีพร้อม ตลอดจน

การนำเสนอ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้สื่อที่ทันยุคทันสมัย ใช้ภาษาที่โลกเขาใช้กันอยู่ นี่คือ “ศาสนทายาทต้องสมารถ”

พระธรรมโกศาจารย์-ประยูร ธมฺมจิตฺโต (อ้างถึงใน พระครูโสภณปริยัติสุธี. 2555) ได้กำหนดพุทธศาสนาเชิงรุกใน 2 ลักษณะคือ การศึกษาสงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยการทำให้พุทธศาสนาเชิงรุกด้วยการสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำบุคคลเข้าหาธรรมมากกว่าจะนำตัวธรรมเข้าหาคน

จากคำกล่าวของพระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดล ธีรธมฺโม) และพระธรรมโกศาจารย์-ประยูร ธมฺมจิตฺโต แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันเป็นยุคของการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกเพื่อให้สิ่งดีงามของพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่ออกไปในสังคม และงานวิจัยของ กรกต ชาบัตนจิต (2556) ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก พบว่ารูปแบบการเผยแผ่พุทธศาสนาในปัจจุบันเป็นแบบเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ ส่วนวิธีการเผยแผ่นั้นขึ้นอยู่กับความสามารถและเชี่ยวชาญของผู้เผยแผ่ โดยแต่ละท่านต้องประยุกต์ความถนัดของตนให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ที่ และได้ค้นพบยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ด้าน คือ (1) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายโดยใช้ความร่วมมือจากทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง (2) ยุทธศาสตร์การขยายพลังโดยสนธิความสามารถของกลุ่มศาสนิกชนต่างๆ ให้เกิดพลัง (3) ยุทธศาสตร์การปลูกฝังศรัทธากระทำโดยพัฒนาแบบการปฏิบัติในการเข้าถึงหลักธรรมอย่างถูกต้อง (4) ยุทธศาสตร์การแสวงหาความหลุดพ้นกระทำโดยมุ่งเน้นปฏิบัติต่อกลุ่มพุทธศาสนิกชนที่เหมาะสม เพื่อการหลุดพ้นทุกข์อย่างแท้จริงซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติของคณะสงฆ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก

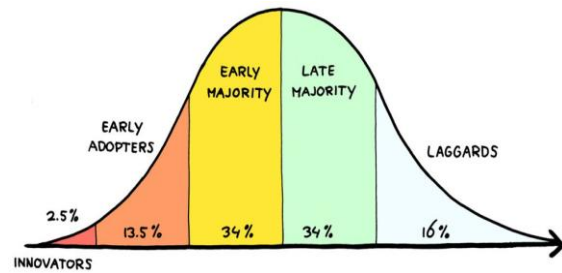
จุฑามาศ โรบินสัน (2560) ได้ศึกษา พฤติกรรมการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย จากการสำรวจพฤติกรรมการสื่อสารพุทธธรรม ผ่านทางเฟซบุ๊ก พบว่า การโพสต์ภาพ/อัปโหลดวิดีโอ ส่วนใหญ่แล้วทั้งรูปภาพและวิดีโอเป็นการปฏิบัติศาสนกิจ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ การบรรยายธรรม การปาฐกถา

ธรรม กิจกรรมอื่นๆ ส่วนรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมผ่านสื่อในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทยประกอบไปด้วยรูปแบบสื่อทัศน์ รูปแบบโสต รูปแบบโสตทัศน์ ที่สำคัญต้องมียุคประกอบของรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรม คือ เนื้อหาธรรมะถูกต้อง ถูกใจ สมสมัยและได้ประโยชน์สำหรับผู้รับสาร มีการนำเสนอที่ตรงเป้าหมาย เข้าใจง่าย ตัวผู้สื่อสารธรรมะจำเป็นต้องเป็นผู้รู้ มีความชำนาญในการเผยแพร่ และรูปแบบต้องมีความเชื่อมโยง และสัมพันธ์และดำเนินตามกระบวนการสื่อสารพุทธธรรม คือ รูปแบบต้องมีเจตนา การสื่อสารพุทธธรรม ต้องเด่นชัด รูปแบบต้องมีการสื่อสารพุทธธรรมต้องโดนใจตลอดจนถึงรูปแบบต้องเนื้อหา การสื่อสารพุทธธรรมต้องโดดเด่น และรูปแบบการสื่อสารพุทธธรรมต้องมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับองค์ประกอบของกระบวนการสื่อสารพุทธธรรมท้ายที่สุดต้องมีการประเมินตรวจสอบรูปแบบ การสื่อสารพุทธธรรมด้วยการตรวจสอบจากการ Like และการ Share

จากงานวิจัยที่ยกตัวอย่างมา จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันพระสงฆ์มีกลวิธีในการสื่อสารกับพุทธศาสนิกชนหลากหลายรูปแบบมากขึ้น เพื่อนำบุคคลเข้าหาธรรมได้ทุกที่ทุกเวลา

การใช้นวัตกรรมทางการสื่อสารในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์

งานวิจัยหลายเรื่องที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเผยแผ่พุทธศาสนาของพระสงฆ์ สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการยอมรับนวัตกรรม (Adoption of Innovation) ซึ่งเป็นกระบวนการที่บุคคลจะยอมรับ/ปฏิบัติ (Practice/adopt) หรือปฏิเสธ (Reject) นวัตกรรมใดนวัตกรรมหนึ่ง และอัตราการยอมรับนวัตกรรมที่ช้าหรือเร็วไม่เท่ากันก็เป็นปัจจัยที่ทำให้พระสงฆ์ใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกแตกต่างกัน จากอัตราการยอมรับของผู้รับนวัตกรรม (Rogers; & Shoemaker. 1962) สามารถแยกผู้รับนวัตกรรมออกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

ภาพประกอบ 5: อัตราการยอมรับของผู้รับนวัตกรรม

ที่มา: <https://militaryfamilies.extension.org/2017/01/11/assumptions-of-basing-our-work-on-diffusion-of-innovation/>

- (1) กลุ่มรับนวัตกรรมเร็ว (Innovators) มีจำนวน 2.5% เป็นกลุ่มที่เป็นผู้สร้างหรือผู้นำนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาในสังคม มีบุคลิกดี มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมดี
- (2) กลุ่มรับนวัตกรรมเร็วส่วนแรก (Early adopter) มีจำนวน 13.5% เป็นกลุ่มที่ทันสมัย ชอบการเปลี่ยนแปลง มีฐานะดี มีการใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการตัดสินใจ สามารถให้คำปรึกษา คำแนะนำกับผู้รับนวัตกรรมในกลุ่มอื่นๆ ได้
- (3) กลุ่มรับเร็วส่วนใหญ่ (Early majority) มีจำนวน 34.0% เป็นกลุ่มที่ใหญ่ในสังคม และมีอิทธิพลมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการเปรียบเทียบและดูผู้ที่รับนวัตกรรมแล้ว ประสบผลสำเร็จเป็นแบบอย่างจึงตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม
- (4) กลุ่มรับเร็วส่วนหลัง (Late majority) มีจำนวน 34.0% เป็นกลุ่มที่ไม่มั่นใจ ไม่กล้าตัดสินใจ รับนวัตกรรม (4) กลุ่มล่าช้า (laggards) มีจำนวน 16.0% มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมไม่ค่อยดี ไม่กล้าลองของใหม่ มีความลังเลสงสัยในสิ่งแปลกใหม่ ไม่กล้ายอมรับการเปลี่ยนแปลง

จากภาพแสดงให้เห็นถึงความโน้มเอียง ในการรับนวัตกรรม ซึ่งกลุ่มรับนวัตกรรมเร็ว (Innovators) จะมีแนวโน้มที่จะรับนวัตกรรมได้สูงกว่ากลุ่มรับนวัตกรรมเร็วส่วนแรก (Early adopter) และกลุ่มรับเร็วส่วนใหญ่ (Early majority) ในทางตรงกันข้ามกลุ่มล่าช้า (laggards) มีแนวโน้มที่จะต่อต้านนวัตกรรมสูงกว่ากลุ่มรับเร็วส่วนหลัง (Late majority) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารักษ์ จูตระกูล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ พบว่า เฟซบุ๊กเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่พระสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกมากที่สุด การวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กสามารถแบ่ง

พระสงฆ์ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่ใช้เฟซบุ๊กเป็นประจำจะโพสต์วันละ 3-7 ครั้งต่อวัน โดยการหาคอนเทนต์ในการโพสต์รูปด้วยตัวเอง เช่น สื่อธรรมะ การนั่งสมาธิ ข้อคิดในการดำเนินชีวิต กิจกรรมบุญที่ทำในแต่ละวัน ผ่านรูปภาพที่สวยงาม ดึงดูดความสนใจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่รับนวัตกรรมเร็วส่วนแรก (Early adopter) ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว เพื่อ "สร้างต้นบุญ ต้นแบบของความดี" (2) กลุ่มที่ใช้เฟซบุ๊กเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสาร ติดต่อนิเทศเป็นส่วนใหญ่ จะแชร์ข้อคิดเกี่ยวกับธรรมะ วันละ 1-2 ครั้ง ไม่กล้าโพสต์ รูปตัวเอง และกิจกรรมที่ทำในโซเชียลมีเดีย เพราะเกรงว่าจะเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม ซึ่งเป็นบุคลิกของกลุ่มที่รับนวัตกรรมเร็วส่วนหลัง (Late majority) และงานวิจัยยังพบว่า พระสงฆ์มีการโพสต์ภาพเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำ เช่น การถวายอาหารพระ การทำความสะอาดวัด การเก็บขยะการทำงานตกแต่งสถานที่เพื่อเตรียมงานบุญของวัด ฯลฯ

จากงานวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าพระสงฆ์ที่เป็นกลุ่มรับนวัตกรรมเร็วส่วนแรก (Early adopter) จะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างคล่องแคล่ว มีทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้โซเชียลมีเดีย โดยนำประโยชน์ของโซเชียลมีเดียมาใช้ในการสื่อสารไปยังพุทธศาสนิกชน เพื่อถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับธรรมะขั้นสูงอย่างเดียว การที่ฆราวาสได้เห็นการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันของพระสงฆ์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ก็เปรียบเสมือนการได้เห็น "มงคลที่ 29 เห็นสมณะ" ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ในมงคลสูตรว่า การเห็นสมณะเป็นมงคลอันสูงสุด (พระราชภาวนาวิสุทธิ. 2551) การได้เห็นสมณะหรือพระภิกษุ ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล สมาธิ (Meditation) ปัญญา วิมุตติ วิมุตติญาณทัศนะ ถือว่าเป็นบุญลาภอันประเสริฐที่จะกระตุ้นเตือนจิตใจของเราให้สงบระงับจากความชั่ว และบาปอกุศลทั้งหลาย เราจะมีกำลังใจในการฝึกฝนตนเองให้เป็น ผู้มีความบริสุทธิ์ เพราะสมณะเป็นต้นแบบที่ดีงามของชีวิต ท่านมีกัลยาณศีลทั้งดงาม และมีธรรมะเป็นอาภรณ์ จึงเป็นผู้มีใจสงบจากกิเลส ท่านจะไม่ทำบาปทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นทางกาย ทางวาจา ทางใจ และเป็นผู้ที่ให้ความปลอดภัย ความเมตตาปรารถนาดีกับทุกคน ถ้าเราได้

เข้าใจก็จะรับรู้ได้ถึงความสงบเยือกเย็น ทำให้เราพลอยเป็นผู้มีใจสงบเย็นตามไปด้วย และการได้พบเห็นสมณะ จนสามารถกำจัดมลทินทั้งหลายให้หลุดล่อนไปได้ จิตใจของเราจะเข้มแข็งขึ้นและพร้อมที่จะอบรมกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ยิ่งขึ้นไปตามอย่างพระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย

นอกจากนี้งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ภาษาที่พระสงฆ์ใช้ในโซเชียลมีเดียก็เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีรูปสวยงามสอดแทรกธรรมะ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพระพุทธทาสภิกขุที่ว่า "การทำงานคือการปฏิบัติธรรม" โดยท่านมิได้ต้องการสื่อสารกับฆราวาสเพื่อให้เอาธรรมะมาใช้ในการงานเท่านั้น หากยังต้องการสร้างเจตคติใหม่แก่พระสงฆ์ด้วยว่า การปฏิบัติธรรมนั้นไม่ได้หมายความว่านั่งสมาธิเท่านั้น แม้แต่การทำงานแบบโลกๆ (เช่น ขุดบ่อ ก่อสร้าง) ก็เป็นเรื่องการสั่งสมบำเพ็ญธรรมด้วยเช่นกันซึ่งปัจจุบัน "โลก" และ "ธรรม" ถูกแยกขาดจากกันอย่างชัดเจนในสังคมสมัยใหม่ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงที่สุดพระสงฆ์ถูกตีกรอบหรือหดยศให้เหลือแต่เรื่องทาง "ธรรม" ล้วนๆ ได้แก่ การศึกษาปฏิบัติ และสอนธรรมะกับประกอบศาสนพิธีเท่านั้น การแยกโลกออกจากธรรมอย่างชัดเจนเช่นนี้ก่อให้เกิดผลตามมาคือ ธรรมะถูกแยกขาดจากชีวิตประจำวันของผู้คน การประกอบอาชีพและการทำมาหากินนั้นไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงธรรมะก็ได้ เมื่อเข้าวัดถึงค่อยทำบุญ ธรรมะถูกกันให้มาชุกอยู่ในบางซอกบางมุมของชีวิต เช่น เวลาเข้าวัดเวลาอยู่ในห้องพระ หรือในความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเท่านั้น จึงทำให้บทบาทของฆราวาสกับพระแยกกันอย่างเด่นชัด คือ "โลกเป็นเรื่องของฆราวาส ส่วน "ธรรม" เป็นเรื่องของพระสงฆ์ ตามหลักธรรมคำสั่งสอนทางพุทธศาสนา ฆราวาสกับพระมิได้มีเส้นแบ่งชัดเจนถึงขนาดนั้น ฆราวาสมิได้มีหน้าที่เพียงแค่ทำมาหาเลี้ยงชีพเท่านั้น หากยังมีหน้าที่ฝึกฝนพัฒนาตนทั้งด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา แม้ฆราวาส จะมีศัลห่าน้อยกว่าพระ แต่ก็มีความสามารถในการเข้าถึงธรรมได้ไม่น้อยกว่าพระ (อ้างถึงในพระไพศาล วิสาโล. 2552)

ปัจจุบันพระสงฆ์รุ่นใหม่ในฐานะผู้ส่งสารจึงทำหน้าที่นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการสื่อสารและเป็นช่องทางในการสื่อสาร (Communication

Channels) โดยใช้สื่อของตัวเอง (Owned Media) ที่พระสงฆ์เป็นเจ้าของสื่อ ได้แก่ เฟซบุ๊ก เฟซบุ๊กเพจ อินสตาแกรม และทวิตเตอร์ ในการสร้างสรรค์สื่อด้วยตัวเอง (User Generated Content: UGC) เช่น สื่อธรรมะ การนั่งสมาธิ ข้อคิด ในการดำเนินชีวิต กิจกรรมบุญที่ทำในแต่ละวัน หรือการแชร์ข้อคิดเกี่ยวกับธรรมะงานประเพณีทางพุทธศาสนา เพื่อสื่อสารกับพุทธศาสนิกชนที่เป็นเพื่อนสมาชิกในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการกระจายเนื้อหา (User Generated Distribution) ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ที่เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาที่ดีและเป็นสื่อที่สำคัญในการนำเสนอเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่พุทธศาสนิกชนโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

อย่างไรก็ตาม การใช้นวัตกรรมทางการสื่อสารของพระสงฆ์ในปัจจุบันเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและไม่เหมาะสมตามบริบทของสังคมด้วย เพราะสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่เปิดกว้างแบบไร้ขอบเขตและเป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารของมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับผู้ใช้

งานวิจัยของ แทนพันธ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของพระสงฆ์ไทย พบว่าการใช้เฟซบุ๊กของพระสงฆ์ไม่ได้ถือว่าเป็นสิ่งผิดพระวินัยจนต้องห้ามปรามกัน สังคมต้องเข้าใจด้วยว่าพฤติกรรมการใช้ที่ไม่เหมาะสมในยุคปัจจุบันเกิดขึ้นทั้งในสังคมฆราวาสและสังคมสงฆ์ แต่การมุ่งพุ่งเล็งไปที่พระสงฆ์นั้นเกิดขึ้นเพราะสถานภาพและบทบาทของพระสงฆ์ถูกประเมินให้ทรงคุณค่าเหนือฆราวาสและถูกคาดหวังจากสังคมมากกว่าพระวินัยและบริบทสังคม เมื่อสถานภาพและบทบาทของพระสงฆ์ยังคงเป็นภาพลักษณ์ที่ผูกติดอยู่กับกรอบประเพณีนิยมการถ่ายทอดความรู้สึกร่วมด้วยตัวอักษรหรือรูปภาพบนเฟซบุ๊กจึงต้องคำนึงถึงความคาดหวังจากสังคมด้วย และชี้ให้เห็นว่าเห็นแนวทางการใช้เฟซบุ๊กที่เหมาะสมว่าพระสงฆ์ที่ควรคำนึงถึงลักษณะการใช้งานที่ไม่เป็นการใช้งานที่นำไปสู่ความเสื่อมจริยธรรมทางเพศ ไม่กระทำวจิทุจริตผ่านเฟซบุ๊ก ไม่เป็นการใช้งานที่นำความแตกแยกมาสู่สังคม ไม่เป็นการใช้งานเพื่อการพาณิชย์ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของ

สถานที่ในขณะใช้ เป็นการใช้งานที่ไม่ดำเนินคดีเตียนเนื้อความในพระไตรปิฎก คำนึงถึงความเหมาะสมตามกรอบพิจารณาอยู่เสมอเมื่อต้องแสดงธรรมผ่านเฟซบุ๊ก ต้องไม่คาบเกี่ยวอยู่ในช่วงทำกิจ ใช้งานด้วยเจตนาบริสุทธิ์มุ่งประโยชน์ทางการสื่อสารและการศึกษาเป็นหลัก และใช้งานสอดคล้องกับสถานภาพและบทบาท และการรักษาความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างบุคคลทั้งพระสงฆ์และฆราวาสนั้น ดังนั้นจึงยากต่อการสอดส่องและควบคุมเพราะโลกออนไลน์นั้นจัดได้ว่าเป็นพื้นที่ลับที่ยากต่อการตรวจสอบดูแล พื้นที่ลับนี้อาจมีส่วนสร้างบรรยากาศให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมระหว่างกันโดยง่ายหรือแอบซัดเกินความพอดีได้ และยากต่อการตรวจสอบหรือควบคุมใดๆ จึงอาจทำให้การปฏิสัมพันธ์นั้นนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการเสื่อมจริยธรรมทางเพศได้ นอกจากนี้อิสรภาพในการท่องโลกออนไลน์อาจมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ที่ไม่เหมาะสมโดยเฉพาะกับเว็บไซต์ลามก หรือการพนัน

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องความเหมาะสมไม่เหมาะสมในการใช้โซเชียลมีเดียของพระสงฆ์นั้น พระพรหมติลก (เอื้อน หาสธมโม. 2560) เจ้าอาวาสวัดสามพระยา กรรมการมหาเถรสมาคม (มส.) ในฐานะเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในหนังสือ เรื่อง การใช้สื่อสังคมออนไลน์ แจ้งไปยังเจ้าคณะเขตทุกเขต ในกรุงเทพฯ เพื่อให้เจ้าอาวาสทุกวัดในเขตปกครองดูแล ตักเตือน และกวดขันพระภิกษุสามเณร ในการใช้โซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น ไลน์, เฟซบุ๊ก และ อินเทอร์เน็ตให้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ เพื่อปกป้องสถาบันพระพุทธศาสนา เพื่อให้ประชาชนนับถือกราบไหว้พระสงฆ์ได้อย่างบริสุทธิ์ใจ หลังปรากฏข่าวพระภิกษุสามเณร ใช้โซเชียลมีเดียอย่างไม่เหมาะสม ทั้งไลฟ์สด การโพสต์ต่างๆ หรือส่งภาพ

บทสรุป

จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์ เช่น ปัจจัยทางด้านลักษณะของนวัตกรรม หากนวัตกรรมนั้นมีข้อดีและให้ประโยชน์ต่อผู้ใช้ เหมาะสมกับบริบทของสังคม และยุคสมัย นวัตกรรมนั้นก็จะมีโอกาสที่คนในสังคมจะยอมรับสูง บทความวิชาการนี้ต้องการชี้ให้เห็นว่า เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารเจริญก้าวหน้าย่อมส่งผล

ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และระดับสังคม

อย่างไรก็ตามนวัตกรรมทางการสื่อสารเหล่านี้ก็เปรียบเสมือนดาบสองคม ถ้าใช้ในทางที่ถูกต้องก็มีประโยชน์ต่อการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุก แต่ถ้าใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมไม่ควรถูกทำให้เสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ และพระพุทธศาสนาซึ่งการใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่พุทธศาสนานั้นเป็นเรื่องของการสื่อสารระหว่างพระสงฆ์กับพุทธศาสนิกชนโดยตรง

ดังนั้น พระสงฆ์ควรมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีเพื่อสื่อสารกับฆราวาสในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะทักษะในการใช้งาน (Functional Skill) ของนวัตกรรม คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รู้วิธีการใช้งานต่างๆ ของอุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเชื่อมต่อโลกออนไลน์ได้อย่างคล่องแคล่ว และทักษะการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ (Creativity) คือ ความสามารถใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ ต้องสามารถคิด วิเคราะห์ แยกแยะ ได้ว่า สารใดที่ควรโพสต์ แชร์ และนำเสนอสารที่มีเนื้อหาสร้างสรรค์เพื่อแบ่งปันความรู้ทางพุทธศาสนาที่เป็นประโยชน์ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ พุทธศาสนาก็จะขับเคลื่อนไปพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรม การสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

- กรกต ชำนิทิติ. (2556, พฤษภาคม-สิงหาคม). ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 7(2): 55-67.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2556). สื่อสารมวลชน ทฤษฎี และแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- จุฑามาศ โรบินสัน. (2560). แนวทางการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย. รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceeding) การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17. สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2560. จาก <http://gnru2017.psu.ac.th/proceeding/387-25600830171031.pdf>
- ดิเรก จักรพันธุ์ อินทร์อุดม. (2556). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยผ่านสื่อใหม่: กรณีศึกษาเว็บไซต์ธรรมะทูเดย์ดอทคอม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- แทนพันธ์ เสนะพันธุ์ บัวใหม่. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊กของพระสงฆ์ไทย. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. 8(2): 188-218.
- พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรจกร ธีรธมฺโม). (2555). พุทธศาสนาเชิงรุกด้านการเผยแผ่. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2560, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/475379>
- พระณัฐพงษ์ สิริวิโส (ตันศิริ). (2554). บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ เขตบางพลัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมดิลก (เอื้อน หาสธมฺโม). (2560). เจ้าคณะออกคำสั่งขึ้นเด็ดขาด...เพื่อปกป้องสถาบันศาสนา กวดขันพระภิกษุสามเณรในการใช้โซเชียลมีเดียอย่างเข้มงวด. สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.tnews.co.th/contents/380677>

พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน. (2555). พัฒนาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจากมุขปาฐะถึงโลกไซเบอร์. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2560, จากพระราชภาวนาวิสุทธิ. (2551). มงคลที่ 29 เห็นสมณะเพียงพบเห็นก็เป็นมงคล. สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2560, จาก <http://buddha.dmc.tv/%E0%B8%98%E0%>

ไพศาล วิสาโล. (2552). พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง.

วศิน ประดิษฐ์ศิลป์. (2556). ระบบความคิดที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมการสื่อสารศาสนาของพระไพศาล วิสาโล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์และนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุภารักษ์ จุตระกูล. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). 4 SCREENกับการแสวงหาข่าวสารในยุคหลอมรวมสื่อ. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. 9(2): 141-156.

_____. (2560). การใช้โซเชียลมีเดียในการเผยแผ่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

อรรณพ ปิณฑโนโอาวาท. (2552). การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

McLuhan, M. (1964). **Understanding Media: The Extensions of Man**. New York: McGraw-Hill.

Rogers, E. M. (2003). **Diffusion of Innovation**. 5th ed., New York: Free Press.

Rogers, Everett M.; & Shoemaker, Floyd F. (1962). **Communications of Innovations**. 2nd ed., New York: The Free Press. <http://www.cybervanaram.net/2009-12-17-14-43-37-13/860-2012-11-09-04-06-10?showall=1>

https://en.wikiversity.org/wiki/Digital_Age/Technology_Acceptance_Model

<https://militaryfamilies.extension.org/2017/01/11/assumptions-of-basing-our-work-on-diffusion-of-innovation/>

<http://slideplayer.com/slide/10248557/>

<http://slideplayer.com/slide/8617643/>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล สุภารักษ์ จุตระกูล
ตำแหน่งปัจจุบัน รักษาการคณบดี คณะนิติศาสตร์
สถานที่ทำงาน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
59 หมู่ 2 ต.บึงยี่โถ อ.ธัญบุรี
จ.ปทุมธานี 12130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2535 นิเทศศาสตรบัณฑิต
สาขาการประชาสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2537 นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์พัฒนาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2549 ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2557-2561 กำลังศึกษาปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์และนวัตกรรม
คณะนิติศาสตร์และนวัตกรรม
การจัดการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

An Internal Supervision Model for Improving the Instructional Management in Nanning Private Higher Education Institutes, China

Mr. Qin Jian¹ Dr.Suwaporn Semheng² Assoc.Prof. Dr.Nitaya Suksaeresup³

Abstract

This research aimed to develop an internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China. The study consisted of 3 phases. Phase 1 was to determine the present situation of the supervision for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes from the perspectives of teaching staff in the 6 private higher educational institutes in Nanning. The information for the model development was obtained by reviewing literature, conducting questionnaire survey from a sample of 250 teaching staff and interviewing 9 experts which consisted of professors, dean of the faculty, and supervisors. Phase 2 was to create a model of internal supervision for improving instructional management in Nanning private higher educational institutes and to verify the accuracy and suitability of the model by 6 experts in the area of instruction and supervision. Phase 3 was to evaluate the applicability of the developed model, 75 personnel including teaching staffs and dean of the faculty from the 6 private higher educational institutes in Nanning were the sample in this phase for obtaining data by a questionnaire. Frequency, percentage, mean, and Standard Deviation were used for analyzing quantitative data and content analysis was used for analyzing qualitative data.

The result revealed that an internal supervision model for improving instructional management in Nanning private higher educational institutes, China, comprised 5 tasks and 10 activities. These are 1) Direct assistance task, consisting of 3 activities: clinical supervision, peer coaching, and teaching demonstration; 2) Group Development task, consisting of 2 activities: supervisor team forming, and teacher networking; 3) Curriculum Development task, consisting of 2 activities: school-enterprise cooperation internship project, and bilingual teaching project; 4) Professional Development task, consisting of 2 activities: individual professional development program, and Ph.D. program for young teachers; and 5) Action Research, consisting of 1 activity on student-centered instruction research. The model was found to be accurate and moderately feasible from the experts' point of view, while the perspective of the teaching staff and dean of the faculty in private higher educational institutes found it to be less feasible and moderately applicable.

Keywords: internal supervision model, supervision tasks, private higher education in China

Background and introduction

Supervision is a function in schools that draws together the discrete elements of instructional effectiveness into the whole-school action. The term "supervision" is defined as the school function that improves instruction through direct assistance to teachers, curriculum development, in-service training, group development, and action research

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(Glickman, Gordon; & Ross-Gordon. 1997). Supervision can be categorized into internal and external. Supervision must not only respond to current teacher performance but also encourage greater involvement, autonomous thinking, and collective action by teachers. Supervision plays an important role in an effective school focusing on instruction and academic affairs, while teachers are in the forefront of successful instruction, supervision is in the background, providing support, knowledge, and skills that enable teachers to succeed. Wiles (1992) described internal supervision as the supervision of instruction which is carried out by the school principals or headmasters or appointed heads so as to improve teaching and learning. Internal supervision may be conducted on a daily basis. The internal supervisor visits the classroom, examines teacher's teaching materials (lesson notes and other resources); observes the teaching strategies and techniques, and takes note of classroom interaction between teachers and students for the purposes of encouraging teacher effectiveness. Ndu, Ocho; & Okeke (1997) identified instruction supervision tasks as classroom visitation, observation, demonstration, conferences and evaluation techniques.

For the past several decades, higher education development has grown rapidly and controversially in the private sector in China. By the late 1990s, private higher education appeared, re-emerged, or took new forms in many provinces. For the past 30 years, the private higher education has developed so fast that there are 11 Higher Education institutions approved by China's Ministry of Education to offer bachelor degrees for full time study. Six of these private colleges and universities are in Nanning. Nanning is the capital city of the Guangxi Zhuang Autonomous Region in southern China which is a long way from the center of Chinese economy, politics, culture and education.

With fast transformation of Chinese education, the private higher education faces a problem on academic outcomes which involve the student achievement, the teacher's accomplishment and the schools impact on the district community. This growth has been commonly accompanied by controversies over its institutional practices and performance.

The controversy focused on higher education quality and equity, makes it necessary to approach the research question of this study on how and how well private higher education institutions have made efforts to provide a better and higher quality education for the world full of competition. Some challenges and problems are critical to improve school academic outcomes and upgrade the whole school, especially for such young private colleges. Since the characteristic of any successful schools is to have someone responsible for and committed to the process, function, and tasks of supervision which does not only respond to teacher performances but also encourages greater involvement, autonomous thinking, and collective action by teachers. Therefore, the understanding of the important role of internal supervision which is behind every successful school needs to be addressed in terms of the internal supervision model for improving the teaching management in Nanning private higher educational institutes in this study.

Research Objectives

The objectives of this research are as follow:

- 1) To determine the present situation in supervision for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.
- 2) To develop an internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

3) To evaluate the applicability of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

Scope of the Study

This research was conducted in 3 phases as follows:

Phase 1: To determine the present situation and problem of supervision for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China

The first phase was conducted as follow:

1.1 Review related documents and literatures concerning supervision and its application.

1.2 Determine the present situation and problems of supervision process for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

1.3 Determine the factors that need to be addressed in developing an internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

Variables in this phase consisted of:

1. Situations and problems of supervision process for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

2. Factors of internal supervision for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

The sample in this phase comprised 250 teaching staff from 6 private higher educational institutions in Nanning city, selected by stratified random sampling for quantitative data collecting. In addition, 9 experts consisted of professors, dean of the faculty, and supervisors, were selected by purposive sampling for qualitative data collecting.

Phase 2: To develop an internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

The second phase was conducted as follow:

2.1 To draft an internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

2.2 To determine the accuracy and feasibility of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China by the 6 experts consisted of professors, dean of the faculty, and supervisors, selected by purposive sampling.

Variables in this phase consisted of the accuracy and feasibility of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes, China.

Phase 3: To evaluate the applicability of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institute, China.

The third phase was conducted by determining the feasibility and utility of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institute, China.

Variables in this phase consisted of the feasibility and applicability of the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institute, China.

The samples in this phase comprised 75 teaching staff (professors, faculty dean, and supervisors) from 6 private higher educational

institutions in Nanning city, selected by stratified random sampling for quantitative data collecting.

Definitions of Terms

1. Internal supervision means the function which is carried out by the head of school or appointed head as a supervisor so as to concern with overseeing the work of a teacher directly and regularly with the aim of assisting teachers to improve their competencies. Internal supervision may be conducted on a daily basis by the supervisor such as visiting the classroom, examining teachers' teaching materials (lesson notes and other resources), observing the teaching strategies and techniques, and taking note of classroom interaction between teachers and students for the purpose of encouraging teachers' effectiveness.

2. Supervision task means the basic task of supervision to improve instruction through direct assistance, group development, professional development, curriculum development, and action research.

2.1 Direct Assistance means the provision of personal ongoing contact with the individual teacher to observe and assist in classroom instruction.

2.2 Group Development means the gathering together of teachers to make decisions on mutual instruction concerns.

2.3 Professional Development means the learning opportunities for faculty staff provided or supported by the faculty and the faculty system.

2.4 Curriculum Development means the revision and modification of content, plan, and materials of classroom instruction.

2.5 Action Research means the systematic study by the faculty staff on what is happening in the classroom and institution with the aim of improving instruction.

3. Internal supervision model means a structuring system of the internal supervision process to improve instruction through supervision tasks and the PDCA cycle.

4. PDCA cycle means an interactive four-step (Plan, Do, Check, and Act) management method used for control and continual improvement in the supervision tasks.

5. Instructional management means events and procedures involved in the decision to initiate a specific activity for an individualized instruction and accountability which include aspiration, prescriptive, achievement, motivation, enrichment, maintenance, and support. However, this study examines the instructional management through supervision tasks.

Conceptual Framework

The theoretical framework of this study was based on the concept of supervision function and tasks of Glickman, Gordon, and Ross-Gordon (1997) which stated that the supervisors must possess and implement the five essential tasks into their schools for the improvement of instruction and should be knowledgeable of each task and able to implement these concepts effectively by possessing positive interpersonal skills, group skills, and technical skills. The five essential tasks are direct assistance, group development, professional development, curriculum development, and action research.

Based on a conceptual approach to the analysis of educational systems which centers attention on the instructional management decision making process, Tosti and Harmon (1972) defined Instructional management as those events and procedures involved in the decision to initiate a specific activity for an individual student. Several form of instructional management are aspiration,

prescriptive, achievement, motivation, enrichment, maintenance, and support.

From these concepts, the researcher adapted and then formed a conceptual framework as shown in Figure 1:

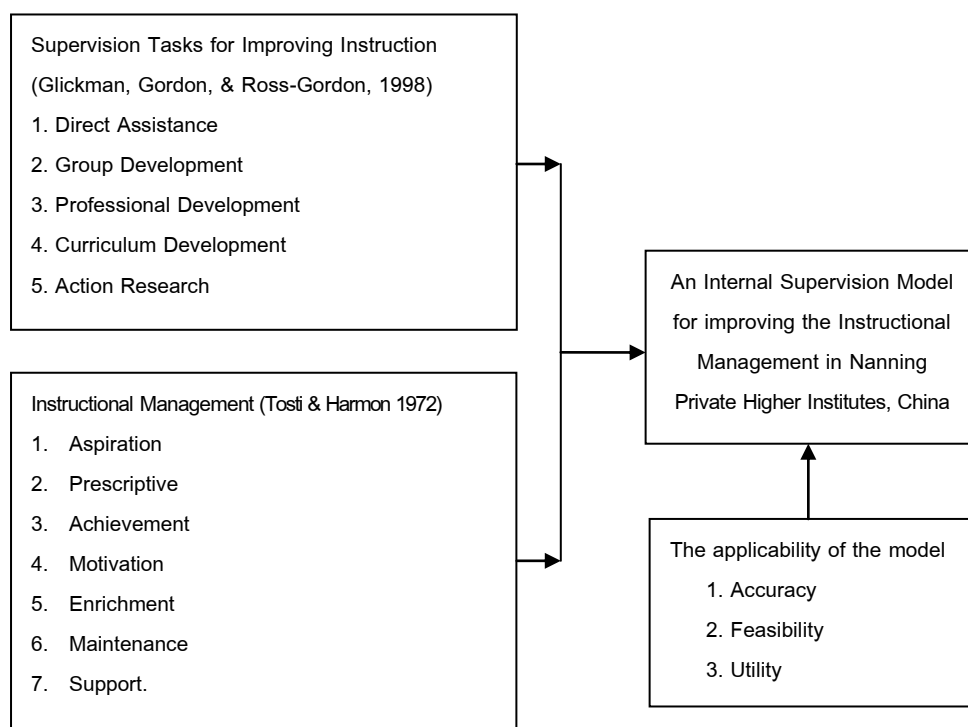

Figure 1 Conceptual Framework

Results of the Study

From studying the present situation and problems of supervision process in Nanning's private higher educational institute, the following results were found.

The supervision situation in Nanning higher education institutes based on supervision tasks consists of 5 variables: 1) Direct assistance; 2) Professional development; 3) Group development; 4) Curriculum development; and 5) Action research. It was found that teachers' perception of the supervision situation in Nanning higher education institutes as a whole and on each aspect is at moderate practice level. The highest mean score of the moderate practice level is the aspect of Action Research ($\bar{X} = 3.31$), followed by Curriculum Development ($\bar{X} = 3.14$), Direct Assistance

($\bar{X} = 3.01$), Group Development ($\bar{X} = 2.78$), and Professional Development ($\bar{X} = 2.78$), respectively.

To determine the factors that need to be addressed in developing an internal supervision model, an attempt was made through the interview process to describe the main problems and how to solve the problem effectively. The qualitative information derived from interviewing 9 experts in supervision for suggestion and support were summarized into 2 components, i.e. problem involved in teaching management, and roles of supervisors as follow:

The problems involved in teaching management consist of:

1) Lack of qualified teachers which is a problem private universities need to deal with. The instruction in private university is hindered by a lack of qualified instructors and staff in key areas

and the total teacher-student ratio is not very positive. The situation also includes young teachers struggling with their teaching jobs and paperwork which is time consuming;

2) The struggle of young teachers to keep balance between survival and professional development;

3) The educational transform with new technology and multimedia society which is a challenge that teachers are facing. Nowadays, China Higher Education Commission have implemented a new project on the innovation in university and colleges which encourage young students “to be entrepreneurs and innovators.” However most of the teachers don’t understand what the project means and how to support the students to implement this program;

4) Lack of support from mentor and supervisors for young teachers to conduct research in order to develop their academic career; and

5) Lack of instruction improvement, due to young teachers are very busy in their daily work and don’t have long-term plans for improving their instruction.

The current roles of supervisors are found as follow:

1) the traditional top-down supervision continues as the dominant form of instructional supervision, many of the formal instructional supervision is a time consuming practice that is largely ceremonial and ritualistic and does not really help teachers improve their competence or skills;

2) the traditional supervisor is assumed to be the “expert” and the teacher is the “passive receiver of wisdom”. This type of administrative supervision has as its purpose quality control where “teachers are treated as if administrative supervision is necessary to ensure their proper

behavior”. Teachers reportedly regard this type of administrator-driven supervision as a mere ritual and claim that it does not necessarily help them to think critically about their teaching or improve their practice;

3) since the work of supervisors is facing challenge, the role of supervisors need to be renewed. Because of technology transformation, the change from the traditional role to the new role is a big challenge for the supervisors and causes some problems;

4) supervision is viewed not as a separate activity but rather one of many professional support activities that are provided for teachers. Therefore, the supervisors need to renew their knowledge and competence; and

5) the role of supervisors is changing now. The supervisors are facing a challenge from transformation to a new supervision role and authority which means the supervisors should renew and redefine the role, task and the way to cope with their work.

2. The internal supervision model for improving instructional management in Nanning private higher educational institutes, China, comprises 5 tasks and 10 activities. These are: 1) Direct assistance task consisting of three activities: clinical supervision, peer coaching, and teaching demonstration; 2) Group Development task consisting of two activities: supervisor team forming, and teacher networking; 3) Curriculum Development task consisting of two activities: school-enterprise cooperation internship project, and bilingual teaching project; 4) Professional Development task consisting of two activities: individual professional development program, and Ph.D. program for young teacher; and 5) Action Research consisting of an activity on student-centered instruction research.

The five supervision tasks and the PDCA cycle management involved in the system were used to form the internal supervision model for

improving instructional management in Nanning higher educational institutes, China as shown in Figure 2.

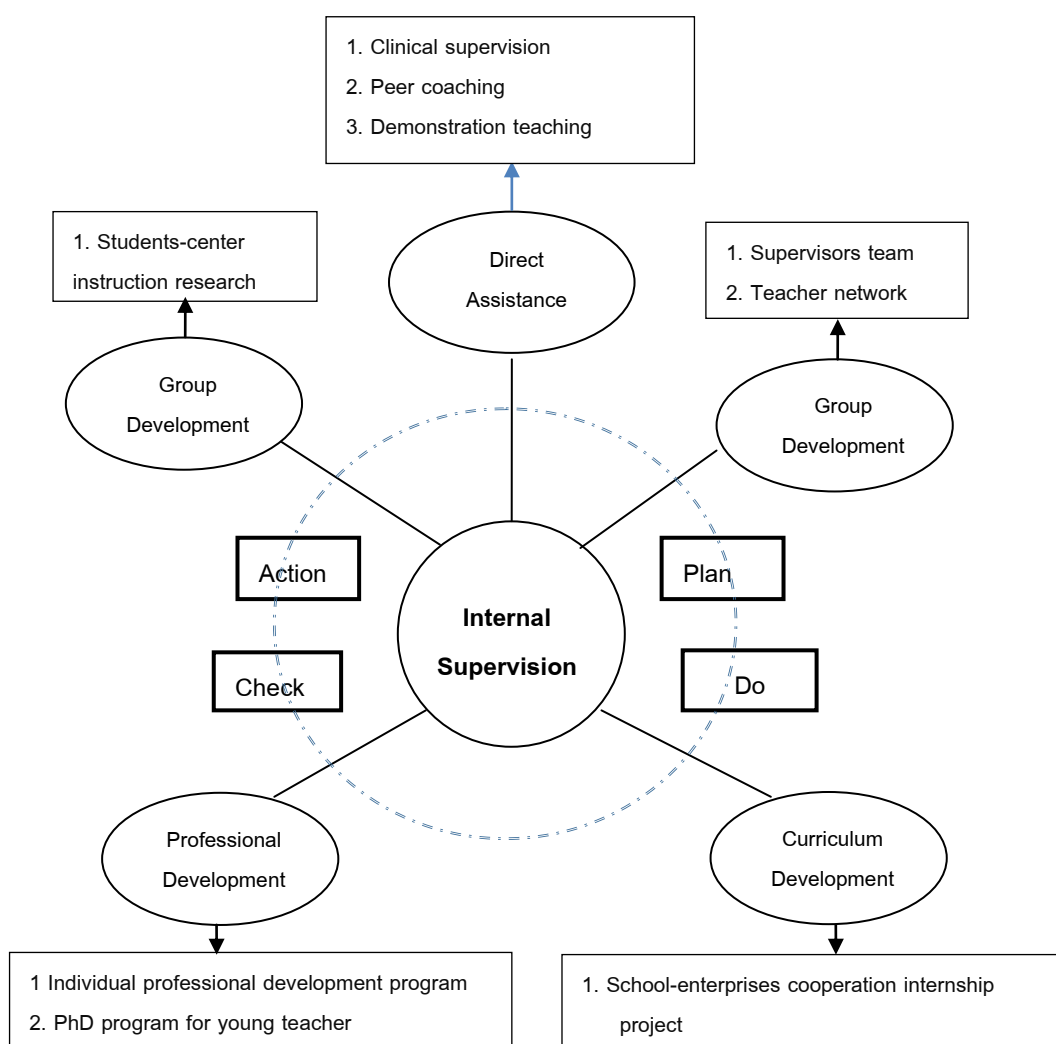

Figure 2 Internal Supervision Model for Improving Instructional Management
in Nanning private higher education institutes, China

The model was found to be accuracy and moderately feasible from the experts' point of view. They agreed that the internal supervision model for improving the instructional management in Nanning private higher educational institutes provides clear Context Analysis, Purposes and Procedures, and enough Defensible Information Sources.

3. The internal supervision model for improving instructional management in Nanning

private higher educational institutes, China, was found to be less feasible but moderately utility from the perspective of the teaching staff and dean of the faculty in private higher educational institutes.

Conclusion and Discussion

The research result can be discussed as follows:

The overall model was found most accuracy and moderate feasible from the experts' point of view, while the perspective of the teaching staffs and dean of the faculty in private higher educational institutes found less feasible but moderate utility. Considering the teaching staff's perceptions on feasibility and utility of the overall Internal Supervision Model it was found that there were 3 items the teaching staff perceived at moderate feasible, i.e., item (6) "The activities in task 5 reflect the task of action research", item (8.2) "Supervisor team forming", and item (11.1) "students-centered instruction research". But Item (10.2) "PhD program for young teacher" was found the least feasibility while the others items were at less feasible. When the teaching staff perceived at utility was considered, it was found that most utility activity was item (8.1) "supervisor team forming" and less utility activity was item "Peer coaching". The others were found moderate utility. What cause such results, perhaps there are three reasons for the accuracy aspect:

First, the traditional supervision way can't meet diverse needs of young instructors in private college and university in Nanning. Perhaps this internal supervision model provides and described some programs based on therapy perspective and the situation of young instructors. As from the experts' perception, the five supervision tasks can describe and cover the supervisors work very well and accuracy.

Second, this internal supervision model try to provide on-going peer support for young instructors. Especially, this system focus on facilitating a network of ongoing peer support among instructors in private university and college in Nanning and a series workshop involved all instructors.

Third, the empowerment process for young instructors is very important. This model

tries to build a supervision system in the faculty of the private college and university which empowered supervisors in the faculty with authority and the instructor with autonomy. Supervisors in the faculty level is also instructors of the faculty who are the teaching committee. The teaching committee of the faculty select some young instructors as the supervisors whose work is not only participating in the classroom of young teachers at least 2 times every week but also really help young instructors improve instruction.

In other word, this internal supervision involves some democratic way and diverse way to meet the needs of young instructor in private higher educational institutions in Nanning, therefore it lead to the result which most accuracy and moderate feasible by the experts' point of view.

According to the feasibility of internal supervision model, although the accuracy of internal supervision model can be seen as most accurate, but the feasibility of internal supervision model was at moderate level by the perspective of the experts but at less feasible as of the teaching staff's perspective. This can be discussed as follow.

The developed model involved a series of program as the following components. First, the faculty help young teacher to find an academic tutor who is expert in the related academic field or do an achievement. Second, the university should provide Sabbatical Leave for the young teacher when make sure the young teacher get a wage. Third, the university can hold some place with academic atmosphere in faculty or in school level. In the faculty level, there should be more such an academic place every month which inviting professor or expert from outside as the presenter. And young teacher should take part in that situation and try to be presenter in turn and learn

to be speaker. Fourth, building teacher networks with outside to improve communication with teacher from different university. Since all these program need financial support, so it is a big business for all private college and university in Nanning. Every dean or the leader of the faculty in these colleges and universities will need to take it seriously when it comes to financial aspect.

The second component is the shortages of teaching staff and supervisors. There are some researches on the quality of supervisors. According to Chai (2007) and Xue (2016) pointed that the number of instructional supervisors is insufficient. Current teaching supervisor team consists of retired personnel staff, when faced with challenges from new technical and new ideas may cause the in-depth thinking and analytical guidance on problems at all levels of instruction. Fu (2005) also pointed out that instructional supervisor's academic level, attitudes towards learning, personality, interpersonal relationships, behavior and supervisory motivation, have a profound impact on the authority and effectiveness of supervisors work. Liang (2007) researched on the situation of instructional supervision system in Guangxi private colleges focusing on the aspect of team building also found that there are some problems such as imperfect personnel system, irrational structure of teaching supervision team and lack of training related to teaching supervisors. Because the traditional bureaucratic working styles have been conducted by supervisors and instructors for many years, the internal supervision model needs to change traditional bureaucratic style to democratic and diverse working style. It's not an easy job to push the supervisors to change and conduct a new way.

The biggest challenges facing private college and universities is the lack of resources

invested in education. This is one of the most important factors which hinder the implementation of internal supervision model for teaching in private higher educational institutions in Nanning. According to the research of Amponsah; & Onuoha (2013) found that the challenges facing private universities studied in Ghana and Nigeria in the last two decades were high cost on faculty and staff development and training, inadequate infrastructure (lecture halls, residence halls, offices, etc), lack of adequate finances needed for growth, lack of well-resourced libraries, lack adequate teaching and learning equipment (projectors, computers, textbooks, etc.), inability to retain top quality faculty and staff, problems with accrediting bodies, lack of adequate human resource (understaffing), low students intake, and low remuneration and welfare packages for employees. The situation of what happened in Ghana and Nigeria in the last two decades look the same in the Nanning, Guangxi, China. Private colleges and universities in Nanning were also struggling with survive phase when they cannot get financial support from the government like what happen in the government colleges and universities.

Recommendation

Recommendation for practical applications of the research findings

In order to develop and implement internal supervision model for improving instructional management in Nanning's private higher educational institute, the administrators should do as follows:

1. Encourage supervisors to implement supervision work with new way which recognizes and respects teachers' diverse needs by offering teachers diverse ways of assistance from traditional control way which fulfill a bureaucratic

function of personnel, performance, or instructional evaluation.

2. Encourage instructors to build a democratic, cooperative relationship with each other to improve instruction.

3. Provide financial supports to young instructors in order to help teaching staff for professional development.

Recommendation for Further study.

1. This study was based on the idea of supervision tasks (Glickman; Gordon; & Ross-Gordon. 1997) which involved direct assistance, group development, professional development, curriculum development and action research, other aspects of supervision tasks related to the context of private institutes should be explored for the next study.

2. Needs assessment on the aspect of supervision and some other factors affected the process of supervision provided in private and government higher educational institutes should be conducted for a further study.

Reference

- Amponsah, E.B.; & Onuoha. L. N. (2013, May). The Performance and Challenges of Private Universities in Ghana and Nigeria. **International Journal of Business and Social Science**, Vol. 4 No. 5; May 2013.
- Chai Mingqin. (2007, February). New Realm of Teaching Supervision in 21st Century-From Popularization to Deepening. **Private Education Study**. 2007(02):89-92+108. (In Chinese language)
- Fu Jiangping. (2005, June). The problem and solution in the instructional supervision. **Teaching technique**. 6: 33-35. (In Chinese language).
- Glickman, C. D.; Gordon, S. P.; & Ross-Gordon, J. M. (1997). **Supervision of Instruction: A Developmental Approach**. 4th edition. Boston: Allyn and Bacon
- Liang Jiehua. (2007). **The Research on the Construction of the Instructional Supervision System to the Higher Vocational Colleges in Guangxi**. Guilin: Guangxi Normal University. Master Thesis of Educational Economy & Administration. (in Chinese language).
- Ndu, A. N.; Ocho, L. O.; & Okeke, B. S. (1997). **Dynamics of educational administration and management: Nigerian perspective**. Awka: meks publishers.
- Tosti, Donald T.; & Harmon, Paul N. (1972). *The Management of Instruction*. CA: San Rafael.
- Wiles, S.V. (1992). **Fundamentals of instructional supervision**. Ontario: Austin Mary.
- Xue Pei. (2016). **Teaching Supervision Mode and Evaluation Index System in Traditional Chinese Medicine Universities**. Beijing University of Chinese Medicine.

รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน An Administrative Model of Teaching Thai as a Foreign Language for Higher Education Students in Guangxi, People's Republic of China

Zhu Chunping¹ ดร.สุพร เชื้อเมอง² และ รศ.ดร.นิตยา สุขเสรีทรัพย์³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศจีน โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศและวิธีการบริหารการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน จากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษาจีนที่เรียนเอกภาษาไทยในมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างซี 4 แห่ง และมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี 5 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 298 คน โดยใช้แบบสอบถาม และศึกษาองค์ประกอบและวิธีการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

และตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และ ขั้นตอนที่ 3 เป็นการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยผู้บริหารและอาจารย์ที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี จำนวน 20 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณคือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศจีนประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร 2) สื่อและเทคโนโลยี 3) ครูผู้สอน และ 4) กิจกรรม ในแต่ละองค์ประกอบ มีสารสนเทศที่สำคัญในการบริหารจัดการ 4 ด้าน คือ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงและพัฒนา ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ พบว่ารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ การบริหารจัดการเรียนการสอน
การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

This research aimed to develop an administrative model of teaching Thai as a foreign language for higher education students in Guangxi, People's Republic of China. The study consisted of 3 stages to describe the situation of the management on teaching Thai as a foreign language for higher education students in Guangxi, People's Republic of China from the perspectives of administrative staff, experts, instructors, and Chinese students majoring in Thai language in 4 Universities in Guangxi and 5 Thai universities that collaborate with Guangxi University of Foreign Language. The information for model development was obtained by reviewing literature, conducting questionnaire survey from a sample of 298 individual and interviewing 9 experts consisted of administrative staff from Chinese universities that offer Thai language and from Thai universities, experts on education management, and experts on management and administration. The developed model was evaluated by 20 administrators and instructors from Guangxi University of Foreign Language. Mean and Standard Deviation were used for analyzing quantitative data and content analysis was used for qualitative data.

The results indicated that the administrative model of teaching Thai as a foreign language for higher education students in Guangxi, People's Republic of China consists of 4 main components, i.e., 1) Curriculum, 2) Instruction media and technology, 3) Instructors and 4) Activity. Each component had 4 managing information aspects; Planning, Implementation, Evaluation, and Improvement and development. The overall suitability and feasibility of applying the model of teaching Thai as a foreign language for higher education students in Guangxi, People's Republic of China was at the highest level.

Keywords: Model, Instruction management, Teaching Thai as a foreign language

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของมนุษยชาติ ด้วยภาษาเป็นวิถีของการสื่อสารความรู้ ความรู้สึกนึกคิด จากคนหนึ่งไปถึงอีกคนหนึ่งและอีกมากมายหลายคน เป็นวาทกรรมที่สะท้อนกระบวนการคิดการกระทำ วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ภาษาจึงเป็นปัจจัยหรือเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญยิ่งบนโลกใบนี้ที่สะท้อนและก่อให้เกิดสันติสุขและความทุกข์ได้ ภาษายังเปิดกว้างและ สื่อสารถึงกันได้มากเท่าไร มิติความคิด ความรู้ ความรู้สึกนึกคิดย่อมเปิดกว้าง และขยายตัวเป็นเงาตามตัว (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2554: 3) ปัจจุบันโลกได้พัฒนาไปสู่การสื่อสารที่ไร้พรมแดน ภาษาซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางการติดต่อได้ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น มิติของบทบาทที่เกี่ยวกับภาษาจะกว้างขวางขึ้น ทุกภาษาในโลกถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษยชาติทั่วโลก ดังนั้น การเรียนภาษาที่สอง ภาษาที่สาม หรือภาษาที่สี่ จึงถือเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่ชาวโลกกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง และจะก้าวไปสู่ระดับสากลในอนาคต ชาติใดรู้ภาษาอื่นได้มากก็จะมีโอกาสได้เปรียบในเวทีของการแข่งขัน ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติภาษาหนึ่งที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนานและได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากคนต่างชาติที่ต้องการเรียนรู้อาษาไทยเพื่อนำไปใช้ในการติดต่อสื่อสารและการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม จากการศึกษาของกระทรวงต่างประเทศ พบว่า มีสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั่วโลกได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทยทั้งอย่างเต็มรูปแบบและเป็นรายบุคคล (สุภา ปานเจริญ. 2554: 5-6)

ภาษาไทยและภาษาจีนเป็นภาษาที่มีคนนิยมเรียนเป็นภาษาที่สอง ภาษาที่สาม หรือภาษาที่สี่ ทั้งนี้เนื่องจากทั้งสองภาษามีความสำคัญต่อการสื่อสารอันเนื่องมาจากการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน (ASEAN-China Free Trade Agreement) ซึ่งประกอบด้วย การเปิดเสรีการค้าสินค้า (Agreements on Trade in Goods 2004) การเปิดเสรีด้านการค้าบริการ (The Agreement on Trade in Services 2007) และความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน-จีน (ASEAN-China Investment Agreement

2009) ทำให้ทางด้านเศรษฐกิจจีนกับอาเซียนมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการลงทุนทำการค้าและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม รวมทั้งการท่องเที่ยวระหว่างประเทศกันอย่างกว้างขวาง ทั้งประเทศไทยและประเทศจีนมีความต้องการคนที่พูดได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทยเพื่อการสื่อสารเป็นจำนวนมาก (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2556: ออนไลน์) ในปี ค.ศ. 2010 สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง รายงานว่ามีนักศึกษาชาวจีนมาเรียนที่ประเทศไทยจำนวน 9 พันกว่าคน ส่วนใหญ่มาเรียนวิชาเอกภาษาไทยเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2001 ถึงสิบเท่า ซึ่งเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยได้ตั้งข้อสังเกตว่าประเทศไทยเป็น “ทางเลือกที่ดี” สำหรับนักศึกษาจีนในการศึกษาระดับปริญญาตรี การที่ครอบครัวชาวจีนตัดสินใจให้ลูกมาเรียนในประเทศไทยเพราะไม่ไกลจากจีนมาก ค่าใช้จ่ายไม่สูง ได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่ดีเหมือนลูกหลาน ทั้งยังทำให้เด็กได้รับวัฒนธรรมการเคารพผู้ใหญ่ที่มีอาวุโสมากกว่าและมีความเรียบร้อยมากขึ้น (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง, 2010)

ในมณฑลกว่างซีซึ่งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศจีน มีมหาวิทยาลัยที่เปิดทำการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาไทยจำนวน 17 แห่ง มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเมืองหนานหนิง มณฑลกว่างซี ได้เปิดทำการสอนหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาชาวจีนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับปริญญาตรี วิชาภาษาไทยเป็นวิชาหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสนใจสมัครเข้ามาเรียนเป็นวิชาเอกเป็นจำนวนมาก หลักสูตรที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช โดยนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาเอกภาษาไทยในแต่ละหลักสูตรจะสามารถเลือกเรียนได้หลายระบบ คือ เรียนที่มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีในประเทศจีนตลอดหลักสูตร หรือเรียนทั้งที่

มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีในประเทศจีนและมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซีในแต่ละช่วงชั้นปีต่าง ๆ ในการจัดหลักสูตรที่มีความหลากหลายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความเหมาะสมและความต้องการ ปัญหาสำคัญที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่พบคือการขาดแคลนบุคลากรครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี, 2560)

กระบวนการดำเนินการด้านการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดผลที่เป้าหมายคือผู้เรียน มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องได้แก่ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผล เป็นต้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544: 10) การนำเอาหลักสูตรที่กำหนดไว้มาปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผลได้นั้น การดำเนินงานในการบริหารจัดการที่ดีจะเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากกระบวนการบริหารเป็นการใช้ภาวะผู้นำในการระดมและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สมาน อัครภูมิ, 2553: 80) ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรต่างๆ ที่เปิดสอนในมณฑลกว่างซี ประเทศจีนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ

สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ เพื่อนำมากำหนดกรอบวิธีการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวคิดและหลักการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ

1.2 ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน และมหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีความ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี โดยใช้ แบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำกรอบ วิธีการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยที่ เหมาะสม

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารการ จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ของมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน และ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่มีความร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย ในมหาวิทยาลัย มณฑลกว่างซี และมหาวิทยาลัยใน ประเทศไทยที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษา ต่างประเทศกว่างซี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาจีนที่เรียนวิชาเอก ภาษาไทยในมหาวิทยาลัยมณฑลกว่างซี จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยกว่างซี มหาวิทยาลัยชนชาติ กว่างซี มหาวิทยาลัยหนานจื่อ และมหาวิทยาลัย ภาษาต่างประเทศกว่างซี และมหาวิทยาลัยในประเทศ ไทยที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ กว่างซี ในปีการศึกษา 2558-2560 จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิม พระเกียรติ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรี และมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี รวม จำนวนทั้งสิ้น 298 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 9 คน ผู้เชี่ยวชาญ 1 คน อาจารย์ผู้สอน 30 คน ได้มาโดยการ เลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ส่วนนักศึกษา จีนที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย 258 คน ได้มาโดยการสุ่ม แบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling)

1.3 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการ บริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะ ภาษาต่างประเทศ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และ ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความรู้ความสามารถ และ/หรือ มี ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียน การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 9 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียน การสอนภาษาไทยของมหาวิทยาลัยในประเทศจีน และ มหาวิทยาลัยในประเทศไทย จำนวน 3 คนซึ่งเป็นผู้ที่มี ประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศไม่น้อยกว่า 10 ปี 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการ บริหารการศึกษา หรือภาษาไทย หรือมีประสบการณ์ หรือผลงานทางวิชาการด้านการบริหารจัดการเรียน การสอนภาษาไทย และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร จัดการ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารของสถาบันที่ จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ในประเทศจีน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการ จัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศจีน ผู้วิจัย ดำเนินการโดย

2.1 ร่างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยนำผลการศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์จัดทำร่างและสร้างรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

2.2 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของรูปแบบด้วยการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถ และ/หรือ มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยประเทศจีนและมหาวิทยาลัยประเทศไทยจำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือภาษาไทย หรือมีประสบการณ์หรือผลงานทางวิชาการด้านการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบจากระยะที่ 2 ไปให้ผู้บริหาร และอาจารย์ที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและอาจารย์ที่สอนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ

กว่างซี จำนวน 20 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศของมหาวิทยาลัยในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

นิยามศัพท์เฉพาะ

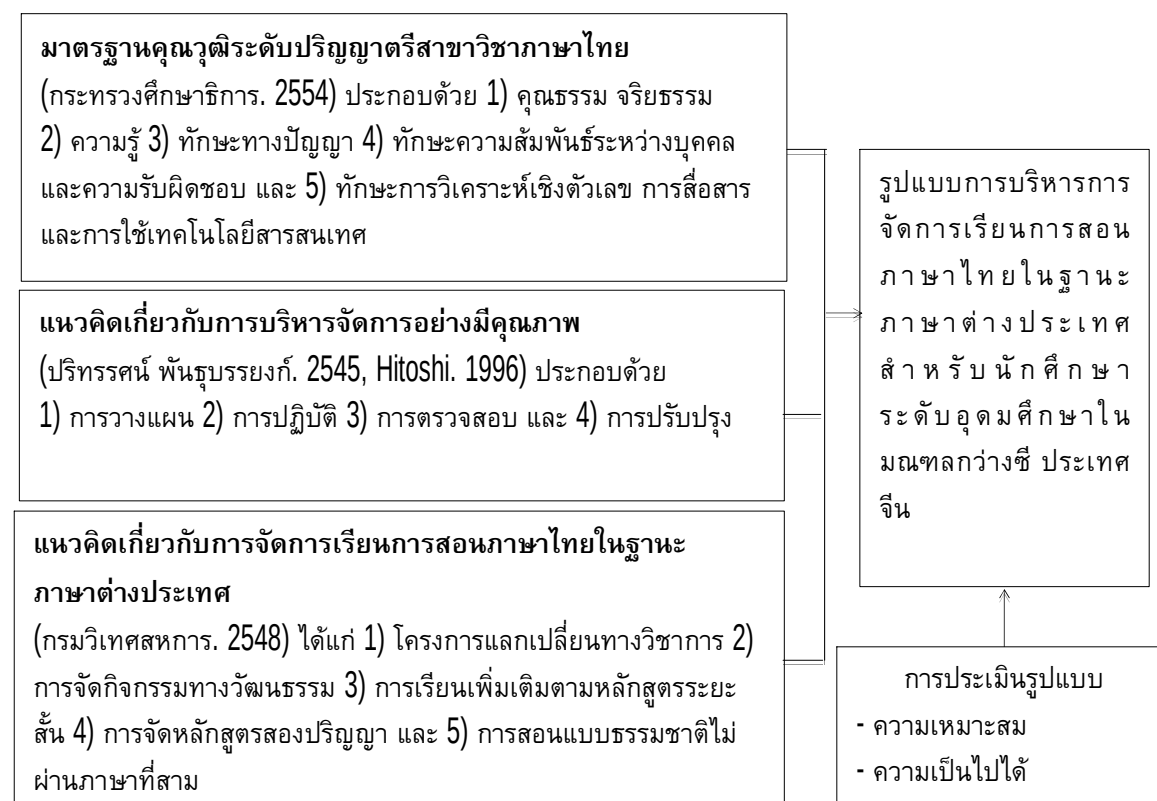
การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หมายถึง กระบวนการดำเนินการด้านการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาทักษะทางภาษาไทยของผู้เรียนชาวต่างประเทศที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาในด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการแปลในองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านกิจกรรม

การบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ ด้านหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอน และด้านกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ หมายถึง วิธีการ กิจกรรม และขั้นตอนในการดำเนินงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุงและพัฒนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2554 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ และการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศต่างๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

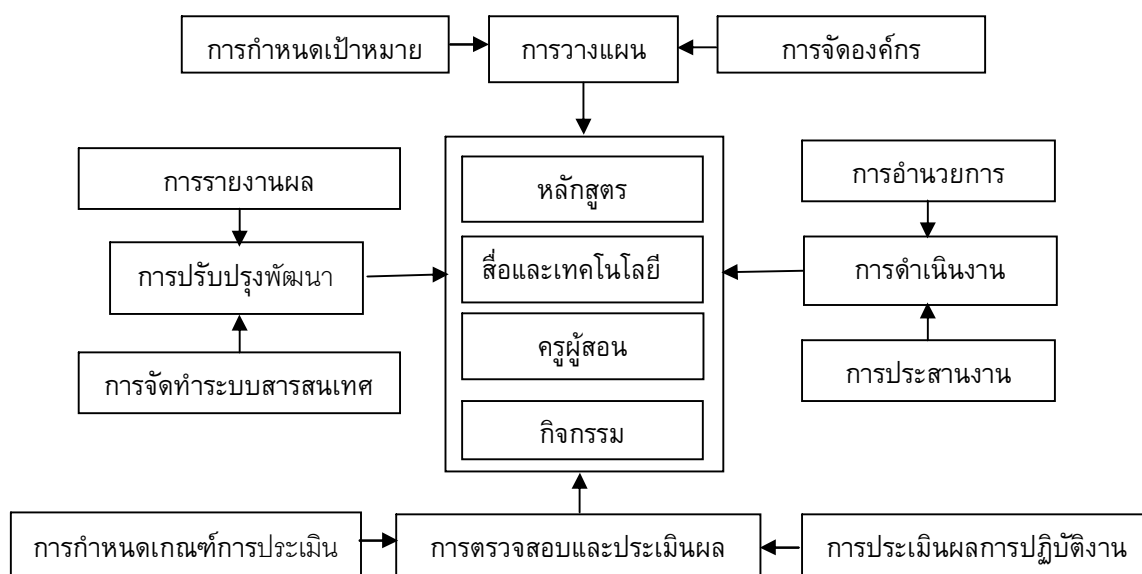
ผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน โดยภาพรวมมีการดำเนินการตามหลักการบริหารในด้านต่างๆ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การดำเนินการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.11$) ด้านกิจกรรม ($\bar{X} = 3.96$) ด้านสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.94$) และด้านหลักสูตร ด้านสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.94$) และด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศจีน ประสบความสำเร็จ คือ มีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 1) การวางแผนที่มีการกำหนดเป้าหมาย และการจัดโครงสร้างงานด้านต่างๆ

ที่ชัดเจน 2) การดำเนินงานที่มีผู้รับผิดชอบหลักและมีการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ 3) การตรวจสอบและประเมินผลที่มีการกำหนดกรอบตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการประเมินและติดตามผลการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ และ 4) การปรับปรุงและพัฒนาที่มีการรายงานผลและการจัดทำสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

2. รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักสูตร 2) สื่อและเทคโนโลยี 3) ครูผู้สอน และ 4) กิจกรรม ในแต่ละองค์ประกอบ มีสารสนเทศที่สำคัญในการบริหารจัดการ 4 ส่วน คือ 1) การวางแผน ประกอบด้วย (1.1) การกำหนดเป้าหมาย (1.2) การจัดองค์การ 2) การดำเนินงาน ประกอบด้วย (2.1) การอำนวยความสะดวก (2.2) การประสานงาน 3) การตรวจสอบและประเมินผล ประกอบด้วย (3.1) การกำหนดเกณฑ์ (3.2) การประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) การปรับปรุงและพัฒนา ประกอบด้วย (4.1) การรายงานผล (4.2) การจัดทำระบบสารสนเทศ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน

3. ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซีของประเทศจีน โดยภาพรวมมีการดำเนินงานด้านต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยที่สอนภาษาไทยในประเทศจีน ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นพลวัตเพื่อให้ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรและกิจกรรม ครูผู้สอนส่วนใหญ่จะเข้าใจความแตกต่างระหว่างเทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิดทฤษฎี จึงมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มากและให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จาก

แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ (มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ (กว่างซี, 2560) จึงส่งผลให้สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบคือ หลักสูตร สื่อและเทคโนโลยี ครูผู้สอน และ กิจกรรม ทั้งนี้เพราะในการออกแบบการเรียนการสอน (Instructional Design) เพื่อให้เกิดผลที่เป้าหมายคือ ผู้เรียนนั้น มีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องได้แก่ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ (ทิศนา แคมมณี, 2553: 1-14; วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544: 10) และรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีสารสนเทศสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงพัฒนา ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวงจรคุณภาพของเดมมิง เนื่องจากการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการวางแผน ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การกำหนด

เป้าหมาย และการจัดการ เนื่องจากการวางแผน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อเสนอหรือเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามข้อเสนอหรือเป้าหมายนั้น (Hitoshi. 1996) การวางแผนที่ดีจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการดำเนินงานตามรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย การอำนวยความสะดวก และการประสานงาน นั้น สอดคล้องกับแนวคิดการนำวงจรเดมมิ่งมาใช้ในการลงมือปฏิบัติ โดยการกำหนดเวลา กิจกรรมและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของทีมงาน รวมทั้งการประสานงานกับแหล่งต่าง ๆ (สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย. 2542: 189) ในด้านการตรวจสอบ และประเมินผลประกอบด้วย การกำหนดเกณฑ์การประเมิน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินที่สอดคล้องกับบริบท การดำเนินงานตรวจสอบและประเมินผลอย่างครบวงจรจะช่วยให้การบริหารงานของหน่วยงานนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานที่ชัดเจน (Dessler. 2004) และในการบริหารงานที่มีการจัดระบบการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและประเมินมาจัดทำเป็นรายงานผลการดำเนินงานและจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการพิจารณาหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานต่อไป การดำเนินงานดังกล่าวนี้สอดคล้องกับกระบวนการวงจรคุณภาพที่จะช่วยให้การวางแผนงานมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น (Hitoshi. 1996)

3. จากการศึกษาความเป็นไปได้ และความเหมาะสมในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน ไปใช้ พบว่า มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้มีการรวบรวมองค์ประกอบสำคัญตามหลักการจัดการเรียนการสอนและหลักการบริหารที่ดี มีสารสนเทศในการบริหารจัดการในแต่ละด้านที่มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทการจัดการเรียนการ

สอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากในการสร้างรูปแบบที่ดีต้องอธิบายโครงสร้าง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนที่จะนำไปสู่การพยากรณ์ผลการปฏิบัติที่ตามมาสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่ (Keeves. 1988: 561-565) จึงทำให้ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มีความเป็นไปได้และความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2556). **เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2558 จาก: <http://www.thaifta.com/thaifta/Home/FTAbyCountry/tabid/53/ctl/detail/id/4/mid/480/usemastercontainer/true/Default.aspx>.
- กรมวิเทศสหการ. (2548). **เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการ “International Conference on Teaching Asian Languages to Non-native Speakers” 4-5 สิงหาคม**. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- ทิศนา แคมมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี. (2560). **มหาวิทยาลัยในต่างประเทศที่มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี**. Guangxi: Guangxi University of Foreign Languages.

- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. หน้า 10. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2554). ภาษาไทยในประชาคมโลก. ใน โครงการภาษาไทยเข้มแข็ง (บก. 3) เอกสารหลังการสัมมนานานาชาติ การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. หน้า 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปริทรรศน์ พันธุบรรยงก์. (2545). TQM ภาคปฏิบัติ: เทคนิคการแก้ปัญหาแบบสียามา. กรุงเทพฯ: ส.ส.ท.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมาน อัสวภูมิ. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง. (2010, ออนไลน์). จำนวนชาวจีนที่เรียนในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม 2558 จาก http://www.eol.cn/liu_xue_kuai_xun_3291/20101008/t20101008_526762.shtml (เอกสารฉบับภาษาจีน).
- สุภา ปานเจริญ. (2554). วิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. ใน โครงการภาษาไทยเข้มแข็ง (บก.3) เอกสารหลังการสัมมนานานาชาติการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. หน้า 5-6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Dessler, G. (2004). Management, Principles and Practices for tomorrow's Leaders. New Jersey: Pearson Education.
- Hitoshi, Kume. (1996). TQM Promotion Guide Book. Tokyo: Japanese Standards Association.
- Keeves, John P. (1988). Educational research, and methodology, and measurement: An International handbook. Oxford: Pergamon Press.

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดี การปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

The Increased Efficiency on the Management of Corruption Suppression of the National Anti-Corruption Commission Office

กาญจน์บัณฑิต สนนุช¹ รศ.ดร.จุมพล หนิมพานิช²

บทคัดย่อ

ปัญหาการดำเนินการปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ มีความล่าช้า ทำให้บุคคลที่ทุจริตไม่มีความเกรงกลัวกฎหมาย ส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างมากเพราะการปราบปรามการทุจริตยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) จะเป็นองค์กรอิสระ สามารถดำเนินการต่างๆ ได้มากกว่าหน่วยงานปกติทั่วไปของรัฐ แต่ก็ยังคงมีคดีการทุจริตที่ค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมาก องค์กรอิสระแม้เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบหน่วยงานของรัฐตามแนวคิดการจัดการภาครัฐใหม่ที่เน้นให้มีความอิสระ มีความคล่องตัว ประหยัดค่าใช้จ่าย แต่การดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าสำนักงาน ป.ป.ช. ยังคงมีปัญหากับประสิทธิภาพของการดำเนินการด้านการปราบปรามการทุจริต โดยงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการจัดการภาครัฐใหม่มาใช้ และแนวคิด Reinventing Government มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อที่จะศึกษาถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

ผลการวิจัยพบว่า บริบททางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและการบริหาร สังคมและวัฒนธรรม มีผลต่อการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานมาก อำนาจมีไม่เพียงพอ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ยังไม่มีความสมบูรณ์ การเผยแพร่ข้อมูลน้อย การจัดโครงสร้างองค์การและการกำหนดค่าตอบแทนยังไม่มี

ความเหมาะสม ทั้งนี้ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องให้พนักงานเจ้าหน้าที่มุ่งผลสำเร็จเป็นสำคัญการแก้ไขกฎหมายเพิ่มอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มีอำนาจเพียงพอที่จะดำเนินการหรือการตัดสินใจ การตัดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้ความสำคัญกับลูกค้า และการขจัดความล่าช้าในประเด็นต่างๆ เช่น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน การเพิ่มอัตรากำลังในส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการภาครัฐใหม่, การปฏิรูป

Abstract

Previously, the problems relating to the suppression of corruption cannot be completely eliminated by delays. The corrupted people do not obey to the law because of its ineffectiveness in implementing the law concerning to corruption, which may result in the voluminous damages. The National Anti-Corruption Commission is an independent agency which be able to undertake more tasks and operations comparing to the other government agencies, however, there are still a great number of the undecided corruption cases. As an independent agency, reforming the organizational structure to emphasize on its independence, flexibility, and economical operation is a concept under the New Public Management, still lacking efficiency in suppression of corruption is one of the hindrances in combating corruption. The concept of New Public Management is used in this research. Also, the concept of Reinventing

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

² อาจารย์ที่ปรึกษา

Government is the framework to study for approaches to improve corruption case management for the NACC.

The result from the research demonstrates that economical, political, administrative, social, and cultural factors play an important role in the NACC operations. Such challenges comprise of numerous procedures, including necessary and unnecessary ones, inadequacy of power and authority, inefficiency of information and technology system, amplexness of disclosure of information, and inappropriateness of organizational structure and remuneration. Guidelines in improving the efficiency in corruption case management are to encourage NACC officers to achieving their tasks, amend relevant laws to provide adequate power to NACC officers in undertaking practical decision, reduce unnecessary procedures, prioritize customers, and lessen delays by publishing working guidelines, and increasing human resources as well as man power.

Keywords: New Public Management, Reinventing Government

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างมากที่ต้องแก้ไข การทุจริตดังกล่าวได้มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยมีลักษณะการกระทำการทุจริตที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อยๆ และมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปตามสถานการณ์ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของรัฐ ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งระบบการเมืองและการบริหาร ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดการสะสมปัญหาในสังคมด้านต่างๆ จนทำให้ประเทศประสบกับปัญหามากมาย ส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างช้าๆ ประสิทธิภาพในการพัฒนามีไม่เพียงพอ

จากปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้มีแนวคิดในการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการต่อต้านการทุจริตในอดีตได้มีการจัดตั้งหน่วยงานในการตรวจสอบการทุจริตขึ้นตั้งแต่

สมัยสุโขทัย จนเมื่อปี พ.ศ. 2494 ได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิบัติราชการตามมติประชาชน (ก.ป.ช.) เพื่อรับเรื่องราวร้องทุกข์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ มาตั้งแต่สมัยอดีตรวมไปถึงปัญหาการทุจริตด้วย เพียงแต่ไม่ได้ใช้ชื่อหน่วยงานเฉพาะที่แสดงถึงการต่อต้านหรือการปราบปรามการทุจริต ต่อมาได้มีการพัฒนารูปแบบหน่วยงาน ภารกิจต่างๆ จนปัจจุบันได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะทางที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ขึ้น หากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมเรื่องค่านิยมที่ถูกต้องนั้นสามารถที่จะจัดตั้งเป็นหน่วยงานในลักษณะใดก็ได้ตามความเหมาะสม แต่หากทำหน้าที่ในการปราบปรามการทุจริตสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องจัดตั้งเป็นหน่วยงานอิสระ เพื่อให้ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง ทั้งนี้ปัญหาการทุจริตถือเป็นปัญหาที่สำคัญมากเรื่องหนึ่ง การปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่ายที่สามารถทำได้ในระยะเวลาอันรวดเร็วโดยเฉพาะการปลูกฝังการมีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาการปราบปรามการทุจริตอย่างเดียวจะไม่เพียงพอต่อการลดปัญหาการทุจริตลงได้ แม้จะมีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมานานแล้ว แต่ปัญหาดังกล่าวไม่ได้ลดน้อยลงไป แต่กลับมีความรุนแรงมากขึ้น พร้อมทั้งมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ วิธีการทุจริตให้มีความแนบเนียนมากขึ้น ยากแก่การตรวจสอบ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่เห็นได้ชัดเจนประการหนึ่งคือการออกกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการทุจริตและมีบทลงโทษที่ชัดเจนสำหรับบุคคลที่กระทำความผิด ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดน้อยลงไปได้

แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมาบังคับใช้อย่างมาก แต่ปัญหาการทุจริตยังลดลงได้ไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งลักษณะของการทุจริตจะมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนไปในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การรับสินบนหรือผลประโยชน์อื่นใด เป็นต้น จากประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตที่มากมาย ส่งผลให้เรื่องร้องเรียนได้ส่งเข้ามาที่สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นจำนวนมาก การจัดการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตั้งแต่ขั้นต้น จนถึงการมีมติหรือการชี้มูลจากคณะกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) มีขั้นตอน กระบวนการในการดำเนินการเป็นจำนวนมาก ประกอบกับเรื่องร้องเรียนที่มีเข้ามาตลอดทำให้จำนวนของการจำหน่ายเรื่องที่เสร็จแล้ว กับจำนวนเรื่องที่ค้างอยู่ และจำนวนเรื่องที่รับเข้ามาใหม่ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

หากพิจารณาถึงคดีที่เข้ามามีการพิจารณาของสำนักงาน ป.ป.ช. ในระยะเริ่มแรกเมื่อปี พ.ศ. 2542 ช่วงแรกมีคดีที่จะต้องพิจารณาในช่วงปี พ.ศ. 2542-พ.ศ. 2543 เป็นคดีเก่าที่ค้างจากการพิจารณาของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.) จำนวน 2,084 เรื่อง และเรื่องที่รับเข้ามาใหม่ จำนวน 1,789 เรื่อง และสามารถดำเนินการเสร็จได้ จำนวน 1,275 เรื่อง และปัจจุบันคดีที่ค้างการพิจารณาก็ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาถึงรูปแบบ วิธีการที่จะสามารถช่วยให้เกิดการจัดการเพื่อช่วยในการบริหารคดีให้เกิดความรวดเร็วขึ้นได้ จะต้องมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้การพิจารณามีความล่าช้า และขจัดสาเหตุความล่าช้าเหล่านั้นออกไป หากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่สามารถจัดการให้ออกไปจากระบบได้ ต่อมาต้องพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะดำเนินการในขั้นตอนนั้นๆ เพื่อสกัดให้เหลือกระบวนการที่สำคัญอย่างแท้จริง นอกจากนี้การให้อำนาจในการตัดสินใจ การให้ความสำคัญกับการแก้ไข ปัญหา ประกอบกับใช้วิธีในการบริหาร การจัดการที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะช่วยในการบริหารคดีเกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้นได้ การดำเนินการที่รวดเร็ว และสามารถนำบุคคลที่กระทำผิดมาลงโทษได้ รวดเร็ว นอกจากเป็นการแสดงออกถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแล้ว ยังจะสามารถป้องกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสังคม ประเทศชาติได้อีกเป็นจำนวนมาก และเมื่อมีมติจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และจากคำพิพากษาของศาลแล้วสามารถเรียกอายุทรัพย์สินของผู้ที่กระทำผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่านอกจากคนที่ทำผิดจะถูกลงโทษแล้ว สังคม ประเทศชาติจะได้รับการชดใช้จากบุคคลที่กระทำผิดอีกด้วย เป็นการแสดงให้เห็นว่าหากสามารถนำตัวบุคคลที่กระทำผิดมาลงโทษได้รวดเร็วเท่าใด ประโยชน์ที่จะได้รับก็จะเร็วขึ้นตามมา

ปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมคือความล่าช้า ไม่ว่าจะเป็น

การดำเนินงานในหน่วยงานใด ขั้นตอนใดหากต้องเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวก หรือการผดุงความยุติธรรมแล้วมักจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงคำว่า “ความล่าช้า” ได้เลย เช่น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสิน หรือการดำเนินคดีต่างๆ เนื่องจากแนวคิดของความยุติธรรม คือ การที่ต้องปฏิบัติต่อทุกคน ทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ทางด้านเพศ ฐานะ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่การงาน ฯลฯ เพื่อให้การพิจารณาดำเนินไปด้วยความยุติธรรมมากที่สุด

คำว่าความยุติธรรม สามารถหมายความถึงได้หลายอย่าง เช่น ความสุจริต ความเป็นธรรม ความชอบธรรม ความชอบด้วยกฎหมาย ความถูกต้องตามกฎหมาย สิทธิตามกฎหมาย การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนประเพณี และการปฏิบัติตามหน้าที่ (โสภณรัตน์กร. 2545: 307) เมื่อความยุติธรรมต้องคำนึงถึงปัจจัยหลายอย่างก็ย่อมต้องทำให้เกิดความล่าช้า ทั้งนี้ได้มีข้อความอย่างหนึ่งที่ถูกลำเลียงกันมาในทุกๆ สมัย คือ “ความล่าช้าคือความไม่ยุติธรรม” ข้อความดังกล่าวถือเป็นความจริง เพราะเวลาผ่านไปนานเท่าไรความยุติธรรมก็มักจะถูกละเลยลงไปตามนั้น และประเด็นความยุติธรรมที่ต้องคำนึงถึงอย่างถี่ยวนหลายด้านแล้ว ยังได้มีการอธิบายขยายความถึงความยุติธรรมไว้เพิ่มเติมโดย อมร รักษาสัตย์ (2546: 31) ได้อธิบายไว้ว่าจะไม่เกิดความยุติธรรมถ้าขัดกับหลักแห่งความเที่ยงธรรม ความเป็นธรรม หรือความเสมอภาค หรือมีพฤติกรรมลำเอียง การฝ่าฝืนนโยบายและกระบวนการที่ใช้กันมานานเป็นที่รู้จักและยอมรับแล้ว การแสดงให้เห็นว่าละเลย หรือขาดการดูแลเอาใจใส่ เมื่อไม่มีการแจ้งให้ทราบว่าจะไม่มีการจ่ายค่าชดเชย หรือการรับทราบว่าได้มีการละเลย

สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระ ไม่ต้องยึดติดกับความเป็นระบบราชการเหมือนหน่วยงานอื่นแต่ด้วยความที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมความยุติธรรมจึงถือเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่งที่จะต้องทำให้เกิดขึ้น แต่ความยุติธรรมที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์และต่อสู้อย่างผู้ที่กระทำผิดและผู้ฟ้องคดีหรือผู้ดำเนินการ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วจึงต้องใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์นานอันส่งผลต่อความล่าช้าในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของการบริหารจัดการ
คดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.
ตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. จนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาบริบททางเศรษฐกิจ การเมือง การ
บริหาร สังคมและวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการบริหารจัดการ
คดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการ
ทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

การดำเนินการบริหารจัดการคดีการปราบปราม
การทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ยังไม่มีประสิทธิภาพ
เท่าที่ควร

1. การทูลจริต หมายถึง การแสวงหาประโยชน์มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
2. การทูลจริตต่อหน้าที่ หมายถึง ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนไม่ได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรืออาจใช้ในตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น
3. การดำเนินคดี หมายถึง การดำเนินการทั้งหลายเกี่ยวกับคดี เพื่อยื่นคำร้องหรือคำฟ้อง หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมถึงการประสานงานเพื่อแก้ต่างหรือว่าต่างและการดำเนินคดีแพ่งหรือคดีปกครอง รวมทั้งการดำเนินคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายด้วย

5. การไต่สวนข้อเท็จจริง หมายถึง การแสวงหา และการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง และผลความผิด หรือการพิสูจน์ความร้ายแรงผิดปกติ

6. การบริหารจัดการคดี หมายถึง ระบบและกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนจนถึงคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติในเรื่องดังกล่าว

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาของการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและการบริหาร สังคมและวัฒนธรรม ที่มีผล ต่อการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของ สำนักงาน ป.ป.ช.

3. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

4. ได้แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

5. เพื่อนำผลของการศึกษามาประยุกต์ใช้ต่อกร
วางแผนงานในการการบริหารจัดการคดีการปราบปราม
การทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.

```

graph TD
    A[เพิ่มอำนาจการตัดสินใจ] --> B[จัดความเข้าใจ]
    B --> C[เพิ่มอำนาจ]
    B --> D[กระจายอำนาจการบริหารงาน]
    B --> E[แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ]
    E --> F[ให้ความสำคัญกับทุกก้าว]
    F --> G[ให้ความสำคัญ]
    F --> H[การส่งผลกระทบต่อระบบการปฏิบัติงาน]
    E --> I[ตัดสินใจที่ไม่จำเป็น]
    I --> J[จัดสิ่งที่ไม่มีประโยชน์]
    I --> K[ลงทุนเพื่อเพิ่มผลผลิต]
    I --> L[ลดต้นทุน]
    I --> M[ค่าใช้จ่าย]
    A --> N[กระจ่ายอำนาจ  
การตัดสินใจ  
ใช้เครื่องมือ  
ที่จะเป็น  
วิธีพิเศษ  
ต้องเผชิญ  
ผู้นำทีม]
  
```

ที่มา: ผู้วิจัยพัฒนามาจากการปรับปรุงประสิทธิภาพราชการ
ของสหรัฐอเมริกาในยุค Reinventing Government
(ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558)

วิธีดำเนินการวิจัย

สำหรับแนวทางการวิจัยที่ผู้วิจัยออกแบบและนำมาใช้เพื่อตอบสมมติฐาน ผู้วิจัยได้ออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประเภทกรณีศึกษา คือ สำนักงาน ป.ป.ช. โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documents) โดยแบ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน คำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาล และจากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารเกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงาน รายงานหรือข้อมูลจากแหล่งข่าวอื่นๆ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยกรรมการ ป.ป.ช. และผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช.

กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. หรือบุคคลที่เป็นคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน

กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วยนักวิชาการที่ทำงานหรือมีผลงานเกี่ยวกับการวิจัยการทุจริต

กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา

กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วยองค์กร หรือเครือข่ายการต่อต้านการทุจริต และกลุ่มเครือข่ายที่มีการรวมตัวกันและเคลื่อนไหว เพื่อบริหารจัดการในการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริต

ผลการวิจัย

การดำเนินการปราบปรามการทุจริตที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีการจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือการออกเป็นกฎหมายเพื่อใช้บังคับ ลงโทษกับผู้ที่ทุจริต มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ วิธีการ และกฎหมายที่ใช้ตลอดเวลาเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการดำเนินการแต่ในสมัย โดยก่อนหน้าที่จะจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอยู่ก่อนแล้ว คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (สำนักงาน ป.ป.ป.) แต่ทั้งสองหน่วยงานนี้มีข้อที่แตกต่างอย่างชัดเจนในเรื่องของอำนาจของสำนักงานและคณะกรรมการ กล่าวคือ

สำนักงาน ป.ป.ป. เป็นหน่วยงานของรัฐอยู่ภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี อีกทั้งอำนาจในการดำเนินการยังมีไม่มาก เช่น การค้น อายัด หรือการตรวจสอบผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับสูงได้ ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้เมื่อมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงาน ป.ป.ช. ขึ้น เป็นองค์กรอิสระเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลหรือการแทรกแซงทางการเมือง มีอำนาจในการดำเนินการด้านการปราบปรามการทุจริตมากขึ้น เช่น การค้น อายัด การตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง เป็นต้น

จากการศึกษาของ นวลน้อย ตีรรัตน์ และคณะ (2547) พบว่า การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 (มีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ กล่าวคือ กระบวนการสืบสวน สอบสวนการทุจริตและวินิจัยความผิด ข้าราชการทุกระดับใช้กระบวนการเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงสถานะ อิทธิพล และอำนาจของผู้ถูกสอบสวน ทำให้การสืบสวนสอบสวนไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่สามารถสอบสวนความผิดของข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งไปเกินหนึ่งปีได้ และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ไม่ได้มีหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. 2559)

จากข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะอำนาจที่มีไม่เพียงพอ ภายหลังจึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นมาแทนคณะกรรมการ ป.ป.ป. โดยมีสำนักงาน ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยปัจจุบันคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการดำเนินการทั้งทางด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทำให้มีภาระหน้าที่ที่สำคัญเป็นจำนวนมาก ประกอบกับปัญหาการทุจริตที่มีมาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. และพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ต้องดำเนินการปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจัง แม้ว่าสำนักงาน ป.ป.ช. จะเป็นองค์กรอิสระที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ แต่ปัจจัยทางด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อมภายนอกยังคงมี

ผลต่อการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ด้วย ทั้งด้านของเศรษฐกิจ การเมืองและการบริหาร สังคม และวัฒนธรรม กล่าวคือ ในด้านเศรษฐกิจ หากเศรษฐกิจดีรัฐจัดเก็บงบประมาณได้มากก็ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณสู่หน่วยงานต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทำให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ สามารถดำเนินการตามแผนงานได้อย่างเต็มที่ ทั้งทางด้านการพัฒนาบุคลากร การสรรหา การดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง บริบทด้านการเมืองและการบริหาร จะเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. กล่าวคือ ฝ่ายการเมืองจะเป็นฝ่ายที่สามารถกำหนดงบประมาณให้กับหน่วยงานของรัฐได้ รวมถึงองค์กรอิสระ แม้ว่าป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระแต่ก็ยังต้องได้รับงบประมาณจากฝ่ายการเมือง หากฝ่ายการเมืองไม่สนับสนุน ย่อมส่งผลให้งบประมาณมาน้อย ทำให้สำนักงาน ป.ป.ช. ไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนงานได้ครบถ้วน อีกทั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. แม้จะมีอำนาจหน้าที่ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แต่ไม่มีอำนาจที่จะสั่งให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นได้ ที่ผ่านมาจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ คำแนะนำของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือผู้บริหารสำนักงาน ป.ป.ช. หากต้องการให้ทุกหน่วยงานดำเนินการต้องอาศัยมติคณะรัฐมนตรีสั่งการให้หน่วยงานต่างๆ นำไปปฏิบัติ อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่มีเพียงพอที่จะบังคับให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการได้ทุกอย่าง นอกจากนี้ ปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรม รูปแบบสังคม และวัฒนธรรมของไทยยังคงยึดติดกับระบบอุปถัมภ์ การยึดถือเอาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม การมีความเชื่อที่ต้องปฏิบัติตามผู้ใหญ่หรือผู้ที่เคยปฏิบัติมาแล้ว การที่สังคมยังคงมีพฤติกรรมดังกล่าว ย่อมส่งผลให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ เมื่อมีการทุจริตมากขึ้น สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องรับภาระดำเนินการมากขึ้นด้วย และการที่สำนักงาน ป.ป.ช. รับเรื่องร้องเรียนเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการดำเนินการได้

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เป็นปัจจัยภายในที่พบแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ

1. ปัญหาการรับเรื่องร้องเรียน ปัญหาที่พบคือการร้องเรียน บางครั้งเป็นบัตรสนเท่ห์ มีข้อมูล

ข้อเท็จจริงไม่เพียงพอ ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการแสวงหาข้อเท็จจริงนาน และอีกส่วนหนึ่งคือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่นี้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งบรรจุเข้าทำงานได้ไม่นาน ประสบการณ์มีไม่มาก หากเจอกรณีที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นต้องใช้เวลาในการพิจารณานาน

2. ปัญหาในการแต่งตั้งอนุกรรมการ

บุคคล ภายนอกที่เข้ามาเป็นอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการพิจารณาคดี ปัญหาที่พบคือบางครั้งบุคคลภายนอกไม่มีความรู้ หรืออาจไม่มีความรู้ในเรื่องที่การทุจริตอย่างเพียงพอ ส่งผลให้การพิจารณาไม่สามารถดำเนินการไปอย่างรวดเร็วได้ นอกจากนี้ อนุกรรมการส่วนหนึ่ง คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นอนุกรรมการ ผลที่เกิดขึ้นคือพนักงานเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการเป็นอนุกรรมการเท่านั้น แต่ยังต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการด้วย อีกทั้งยังมีงานที่ได้รับมอบหมายอื่นๆ นอกจากการเป็นอนุกรรมการ เท่ากับว่าพนักงานเจ้าหน้าที่หนึ่งคนต้องรับผิดชอบงานหลายด้าน

3. ปัญหาด้านกฎหมาย

ปัญหาในด้านนี้คือการกระจายอำนาจน้อย เนื่องจากการดำเนินการบางอย่างพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เช่น การลงนามในหนังสือบางประเภท ซึ่งต้องส่งเรื่องให้ผู้บริหารระดับสูงลงนาม ดังนั้นจะส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ล่าช้าออกไปได้ รวมถึงอำนาจในการตัดสินใจหรือวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนในบางกรณี เช่น กรณีมีการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วและได้มีการร้องเรียนเกี่ยวกับอนุกรรมการ จะต้องส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา รวมไปถึงการที่สำนักงาน ป.ป.ช. มีวิธีการคุ้มครองพยานที่ล่าช้า และหากมีการชี้มูลความผิดทางอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อฟ้องคดีต่อศาล คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้เอง กฎ ระเบียบ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานยังคงมีความซ้ำซ้อนกัน การดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งส่วนใหญ่ต้องศึกษาระเบียบที่มากกว่าหนึ่งฉบับ จึงอาจทำให้เกิดความสับสนและผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้

นอกจากนี้ การกำหนดค่าตอบแทนพิเศษของพนักงานเจ้าหน้าที่ในสายกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับ

คำตอบแทนที่สูงมากเป็นพิเศษ โดยจะได้รับเป็นจำนวนที่แน่นอนเช่นนี้ทุกเดือน การได้รับเช่นนี้ทำให้บางครั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เกิดความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างจริงจัง

4. ปัญหาด้านกระบวนการปฏิบัติงาน การมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับผิดชอบภาระงานในหลายส่วนทำให้ไม่สามารถดำเนินการในส่วนใดส่วนหนึ่งได้อย่างรวดเร็วหรือเต็มที่ โดยพบว่าการสืบหาข้อเท็จจริงมักไม่ยึดถือสำนวนเดิมมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือไต่สวนข้อเท็จจริง เพราะบางครั้งเรื่องที่หาข้อเท็จจริงอยู่นั้นส่งมาจากหน่วยงานอื่นซึ่งได้ดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานมาแล้วบางส่วน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่มักที่จะดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ใหม่ จึงทำให้สูญเสียระยะเวลาไป ทั้งกระบวนการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ในระยะแรกไม่ได้มีการกำหนดเวลาแล้วเสร็จไว้อย่างชัดเจน แม้ว่าในปัจจุบันจะเริ่มมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานแล้วในบางส่วน บางขั้นตอน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการปฏิบัติงาน และหากไม่สามารถทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดก็ไม่สามารถที่จะขอขยายระยะเวลาได้

5. ปัญหาด้านสนับสนุนการปฏิบัติงาน จะเป็นในส่วนของการกำหนดคำตอบแทนที่ได้รับเนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่แต่ละสายจะได้รับคำตอบแทนที่ไม่เท่ากัน ซึ่งส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานได้ เนื่องจากเมื่อนำคำตอบแทนมาวิเคราะห์กับภาระงานที่ได้รับ จะพบว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นสายงานทั่วไป (ธุรการ) ได้รับคำตอบแทนที่มากกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ในสายวิชาการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ในสายกระบวนการยุติธรรมได้รับคำตอบแทนที่มากกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ในสายอื่นมาก ทั้งที่เวลาในการปฏิบัติราชการมีเท่ากับพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นๆ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทั่วไป นอกจากนี้ การกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานมักเน้นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน คือ งบประมาณ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า งบประมาณของสำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องทำคำขอไปยังรัฐบาล เพื่อให้อนุมัติงบประมาณ ที่ผ่านมาสักงาน

ป.ป.ช. มักถูกลดจำนวนงบประมาณซึ่งจะส่งผลต่อโครงการ กิจกรรมที่สำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการ นอกจากนี้ ปัญหาเกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไม่มีเสถียรภาพเท่าที่ควร ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภายนอกอย่างครบถ้วน ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้ระยะเวลาในการค้นหาข้อมูล ขอข้อมูลมากขึ้น อีกทั้งการประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลให้บุคคลภายนอกได้รับทราบยังมีไม่มาก ทำให้ขาดการเฝ้าระวัง การแจ้งข้อมูล เบาะแสการทุจริตจากบุคคลภายนอก ส่งผลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเอง และในด้านของการสนับสนุนงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการเสนอเรื่อง จัดประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเรื่องที่น่าเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในส่วนนั้นไม่สามารถดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็ว

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริต

1. การขจัดความล่าช้า ประการแรกต้องมีการกำหนดกฎหมาย ระเบียบให้ชัดเจน เมื่อข้อความที่อยู่ในระเบียบไม่มีความชัดเจนทำให้ต้องมีการตีความอีก ทำให้ส่งผลกระทบต่อระยะเวลา คุณภาพ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในส่วนการปฏิบัติงานต้องมีคู่มือในการปฏิบัติงานเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้ด้วยความถูกต้องทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน โครงสร้างสำนักด้านการปราบปรามการทุจริตต้องมีการปรับโครงสร้าง แบ่งสำนักออกเป็นประเภทของการทุจริต พร้อมทั้งให้มีสำนักพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินคดีที่มีความสำคัญ หรือมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ การกำหนดตัวชี้วัดของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีความเหมาะสม เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ จึงจะก่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่ที่ตรงไปตรงมาได้ โดยตัวชี้วัดบุคคลจะต้องมีความเสมอภาคกัน ใช้เกณฑ์วัดอย่างเดียวกัน และกำหนดให้มีการจ่ายคำตอบแทนที่เหมาะสมตามผลการปฏิบัติงานที่ได้ รวมถึงต้องมีการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความทันสมัย ลงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อสะดวก

ในการค้นหา และที่สำคัญคือจะต้องเพิ่มอัตรากำลังพนักงานเจ้าหน้าที่ในสำนักอำนวยการคณะกรรมการให้เพิ่มมากขึ้น

2. ตัดทอนสิ่งที่ไม่จำเป็น ต้องส่งสำนวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการเรื่องนั้นๆ เพราะไม่มีความจำเป็นที่สำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องรับเรื่องดังกล่าวไว้ดำเนินการเองหากว่ามีหน่วยงานอื่นที่ทำหน้าที่นั้นอยู่แล้ว

ในด้านกระบวนการปฏิบัติงานควรยกเลิกขั้นตอนการปิดหมาย เนื่องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ส่งเอกสาร รายละเอียดทางไปรษณีย์แล้ว การที่ยังมีขั้นตอนนี้อยู่ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่สูญเสียระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากขึ้น อีกทั้งเป็นการสูญเสียทรัพยากรต่างๆ อันเป็นภาระ ค่าใช้จ่ายของสำนักงาน ป.ป.ช. และที่สำคัญสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานที่ใช้กฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่หลายฉบับ ทั้งกฎหมายที่ใช้ในการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริต และการปฏิบัติงานด้านอื่นๆ การที่มีกฎหมาย ระเบียบหลายฉบับย่อมก่อให้เกิดการสับสน ไม่รอบคอบในการใช้กฎหมาย ระเบียบนั้นๆ ได้ จึงต้องมีการปรับปรุงให้กฎหมาย ระเบียบ มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของกฎหมาย ระเบียบนั้นๆ เช่น การรวมเอาประเด็นที่สำคัญๆ ไว้ในฉบับเดียวกัน เป็นต้น

3. ให้ความสำคัญกับลูกค้า เป็นการให้ความสำคัญกับผู้ร้องเรียน ผู้แจ้งเบาะแส ประชาชนทั่วไป โดยเป็นความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลต่างๆ การให้ความสำคัญกับลูกค้าถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานได้ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องนำสำนวนเดิมที่ได้ข้อมูลมาแล้วในชั้นก่อนการไต่สวนข้อเท็จจริง นำมาใช้ในชั้นการไต่สวนข้อเท็จจริงด้วย เพื่อช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินการ อีกทั้งเป็นการให้ความสำคัญต่อลูกค้าที่ว่าจะสามารถดำเนินการได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ การดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ ที่มีบุคคลภายนอกมาเป็นอนุกรรมการ จะต้องมีการเปิดกว้างมากขึ้นเพื่อสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงาน ป.ป.ช.

ในส่วนของการดำเนินการภายนอก จะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานให้มากขึ้นที่

เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การประชุมร่วมกันเพื่อหาแนวทางปฏิบัติงาน และสำนักงาน ป.ป.ช. จะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต วิธีการเฝ้าระวัง การติดตาม การแจ้งเบาะแสการทุจริต เพื่อให้บุคคลต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมากขึ้น

4. เพิ่มอำนาจการดำเนินการ ต้องเพิ่มอำนาจให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถฟ้องคดีต่อศาลได้เองโดยไม่ผ่านอัยการสูงสุด และเพิ่มอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สามารถดำเนินการได้ในทันที เช่น การดำเนินการในชั้นตอนก่อนการไต่สวนข้อเท็จจริงตั้งแต่ต้นหากพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่ามี ความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ ให้สามารถดำเนินการได้ภายในหลักเกณฑ์ วิธีการที่เหมาะสม และต้องเพิ่มอำนาจให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่สายอื่นให้สามารถมาช่วยปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการทุจริตได้ โดยการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องมีการอบรมให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ครอบคลุม เพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ และควรเปิดโอกาสให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในสายอื่น ที่ไม่ใช่สายกระบวนการยุติธรรมสามารถเข้ารับการอบรมด้านการปราบปรามการทุจริต และทำหน้าที่ดังกล่าวได้ เพื่อเป็นการลดการจ้างบุคลากรใหม่เข้ามาอันจะทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณมากขึ้น นอกจากนี้ ยังต้องมีการกำกับ การปฏิบัติงานโดยใช้ตัวชี้วัดและจ่ายค่าตอบแทนตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการกระตุ้นในการปฏิบัติงาน พร้อมกับกำหนดโทษหากไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. กฎหมาย พิจารณาว่ากฎ ระเบียบนั้นมีความซ้ำซ้อนในส่วนใดหรือมีข้อความที่เข้าใจยาก อันจะส่งผลให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน ก็จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับการปฏิบัติงานให้มากที่สุด แต่ถ้าหากสิ่งที่กำหนดไว้ในกฎ

ระเบียบ จะสามารถตัดทอน ลดขั้นตอนได้ก็จะช่วยให้ระยะเวลาการดำเนินงานดีขึ้นสั้นลง เวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้ต่อเรื่องก็ลดลงด้วย

3. เทคโนโลยี ต้องมีการปรับปรุงระบบเทคโนโลยีให้ทันสมัย ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีความรวดเร็วมากขึ้น และมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกอย่างเพียงพอ

4. ผู้บริหาร ต้องมีการควบคุมอย่างเข้มงวดในเรื่องของผลการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงหากพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย เพราะผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมเกิดผลกระทบต่อประชาชนทุกคนในประเทศ หากเป็นเรื่องของนโยบายจะต้องมีความชัดเจน แน่นนอน ซึ่งจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องมากขึ้น และต้องมีการปรับเปลี่ยนอัตราค่าจ้างของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละภารกิจ รวมถึงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้นในการที่จะสร้างให้พนักงานเจ้าหน้าที่เกิดความชำนาญในการตรวจสอบการทุจริตประเภทนั้นๆ

นอกจากนี้ ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงจะสามารถทำให้ปัญหาการทุจริตลดน้อยลงไปได้ และมีส่วนที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสำนักงาน ป.ป.ช. มีความรวดเร็วขึ้นได้ด้วย เนื่องจากได้รับความร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ เช่น การเฝ้าระวัง การแจ้งเบาะแส เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ. (2547). การตรวจสอบการทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ. สนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518. (2559). สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2518/A/052/1.PDF>

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530. (2559). สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2530/A/215/1.PDF>

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). โครงการประเมินประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ. สืบค้น 30 เมษายน 2558 จาก <http://www.stabundamrong.go.th/research/research4.htm>

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2559). รวมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

โสภณ รัตนกร. (2545). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 6. แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

อมร รักษาสัตย์. (2546). ปรัชญารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ของ ศ.ดร.อมร รักษาสัตย์. กรุงเทพฯ: วี เจพรีนติ้ง.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายกาญจน์บัณฑิต สนสุข
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
พ.ศ. 2554	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2554	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการเชิงกลยุทธ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2560	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

มาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา

Ethical Standards of Accounting Profession as Percieved by Small and Medium Enterprises (SMEs) in Nakhonratchasima

เกตุจันทร์ทา ศรีวรรณ์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา และเปรียบเทียบมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ (ขนาด, ประเภท, ระยะเวลาในการดำเนินงาน) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ที่จดทะเบียนในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 400 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2559: ออนไลน์) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติค่า t (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ, ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้, ด้าน

ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต, ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน, ด้านการรักษาความลับ, และด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: มาตรฐานจริยธรรม, วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs), ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

Abstract

This survey research aims to study factors affected on entrepreneurs' opinion in ethical standard of the accounting profession service rendering in Nakhonratchasima province, classified by type of business, size, and length of business operation. Samples comprised 400 Small and Medium Enterprises (SMEs) in Nakhonratchasima province. The research instrument was a 5-rating scale questionnaire with a reliability of 0.94. Statistics used for data analysis included percentage, mean, Standard Deviation, and t-test. The findings revealed that 1) Overall and each aspect of the factors affected on entrepreneurs' opinion in ethical standard of the accounting profession service rendering in Nakhonratchasima province were at a high level, as follows: the

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนครราชสีมา

aspect of accountability to client; the aspect of accountability to stockholder, shareholder, whether individual or legitimate body whom accounting profession were rendered; the aspect of transparency, freedom, honesty and fairness; the aspect of knowledge and operational standard; the aspect of privacy and responsible for profession peer and general ethic, respectively. 2) Type of business, size, and length of business operation had no influence on their opinion in ethical standard of the accounting profession service rendering in Nakhonratchasima province.

Keywords: Ethical standard, Accounting profession, SMEs

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการทำงานของวิชาชีพของมนุษย์ การใช้ทรัพยากรมนุษย์ในการทำงานก็จะลดน้อยลง มีการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีสูงและความทันสมัยเข้าทดแทนแรงงานมนุษย์ ดังนั้น การพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านอาชีพการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น การประกอบอาชีพเป็นสิ่งสำคัญต่อมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และมนุษย์ได้ใช้เวลากว่าหนึ่งในสามของชีวิตในการประกอบอาชีพ นอกเหนือจากเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจแล้ว การประกอบอาชีพยังทำให้มนุษย์รู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม สร้างความภาคภูมิใจและทำให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และในโลกแห่งการทำงานที่มีการแข่งขันกันสูงเพื่อความอยู่รอดและฐานะทางสังคมที่สูงขึ้น จนทำให้คนในสังคมมีความต้องการทางด้านวัตถุโดยไม่ได้คำนึงถึงความถูกต้องและการได้มาของสิ่งที่ตนต้องการ ทำให้การดำเนินชีวิตมุ่งเน้นเพื่อการอยู่รอดอย่างสุขสบายแต่อย่างเดียว การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน การเอา

รัดเอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ทำให้บุคคลในสังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2558: 27) การที่บุคคลในประเทศมีลักษณะเช่นนี้จะส่งผลกระทบต่อวิชาชีพต่างๆ ที่บุคคลเหล่านั้นต้องประกอบอาชีพ แม้ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีเป็นอาชีพที่ถูกมองว่าไม่มีความสำคัญ แต่แท้ที่จริงแล้วอาชีพนักบัญชีหรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีมีความสำคัญทั้งในภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน ตลอดจนหน่วยงานรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีการแข่งขันกันอย่างเข้มข้น กอปรกับในปัจจุบันมีการเปิดเสรีทั้งด้านการค้า การลงทุนระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น หลายองค์กรจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนและปรับตัวอย่างมากเพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ซึ่งการวางแผนและการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ดีเพียงใดนั้น ต้องอาศัยข้อมูลทางการบัญชีและการเงินเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรก และที่ขาดไม่ได้คือผู้ที่ทำการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเสนอในรูปของรายงานทางการเงิน บุคคลเหล่านั้นก็คือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ในอดีตนักบัญชีเป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูลที่เกิดขึ้น และเสนอรายงานให้แก่ส่วนราชการตามที่กฎหมายกำหนด หรืออีกนัยหนึ่งก็คือบริษัทห้างร้านว่าจ้างนักบัญชีหรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีไว้เพื่อจัดทำบัญชีสำหรับการเสียภาษีอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันอาชีพนักบัญชีมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในห้วงเวลาที่เศรษฐกิจการค้าการลงทุนของประเทศไทยเกิดขึ้นภายใต้บริบทของความตกลงทางการค้าระดับต่างๆ ทั้งวิภาคิ พหุภาคี ไตรภาคี ฯลฯ สิ่งสำคัญนับตั้งแต่ประเทศกลุ่มอาเซียนได้บรรลุข้อตกลงเพื่อก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมานั้น ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชียิ่งนับเป็นหนึ่งในอาชีพด้านการบริการที่จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ เพราะประเทศไทยได้ลงนามเห็นชอบในพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 9 และตารางข้อผูกพันแนบท้ายพิธีสารฯ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน

การดำเนินการเปิดเสรีของอาเซียน เริ่มจากการมีกรอบกว้างๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามใน “กรอบความตกลงอาเซียนด้านการบริการ” หรือ AFAS (ASEAN Framework Agreement on Services) ไปสู่การเจรจาในรายละเอียดเพื่อลดข้อจำกัดด้านการค้าบริการระหว่างกัน ซึ่งสถานะล่าสุดสมาชิกอาเซียนได้ลงนามพิธีสารอนุวัติข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 9 (9th Package) ไปแล้ว เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2557 ณ กรุงเนปโด้ สหภาพเมียนมาร์ ซึ่งพิธีสารและข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 9 จะมีผลบังคับภายใน 180 วัน นับจากวันลงนามสาระสำคัญข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 9 ของไทย ครอบคลุมประเด็นหลัก คือ (1) การให้บริการแบบข้ามพรมแดน คือ การให้ต่างชาติซึ่งอยู่นอกอาณาเขตไทยสามารถให้บริการข้ามพรมแดนเข้ามาในประเทศไทยได้ (เช่น นักบัญชีสิงคโปร์ให้บริการจัดทำบัญชีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตแก่กิจการในประเทศไทย) (2) การเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ คือการอนุญาตให้คนไทยเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศได้ (3) การจัดตั้งธุรกิจ คือการให้ต่างชาติเข้ามาจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทยในรูปแบบของบริษัทจำกัด ที่จดทะเบียนในประเทศไทย โดยจำกัดสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติ ไม่เกินร้อยละ 70 หรือ 51 หรือ 49 ของทุนจดทะเบียน ในสาขาบริการที่ผูกพันตามรายละเอียดในตารางข้อผูกพัน (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, ออนไลน์) นอกจากนี้ ยังระบุเงื่อนไขในการเข้ามาให้บริการเพิ่มเติมซึ่งใช้กับทุกสาขาบริการ เช่น คณะกรรมการบริหารของนิติบุคคลจะต้องมีสัญชาติไทย ทั้งนี้การผูกพันดังกล่าว ไม่เกินกว่ากฎหมายปัจจุบันและไม่มีผลให้ต้องแก้ไขกฎหมายแต่อย่างใด

ดังนั้น จากพัฒนาการดังกล่าวหากนักบัญชีหรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีขาดจริยธรรม ศีลธรรม ไม่มีมาตรฐานในการทำงานหรือไม่ปรับปรุงและพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถและมาตรฐานวิชาชีพของตนอาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือทางการค้า การลงทุนของประเทศได้ อาทิ ปัญหาการตกแต่งบัญชีเพื่อการเสียภาษีอากรที่ลดลงจากความเป็นจริงของบริษัทเอกชนบางแห่ง ซึ่งทำให้รัฐบาลสูญเสียรายได้จากภาษีอากรเหล่านั้น หรือบางบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ที่มีการตกแต่งบัญชี ทำให้งบการเงินปรากฏ

มีหนี้สินน้อยกว่าความเป็นจริง เป็นผลเสียแก่ผู้ที่จะเข้ามาลงทุนในบริษัทเหล่านั้น ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดมาจากความร่วมมือของเจ้าของกิจการและผู้รับทำบัญชี ซึ่งรู้เห็นเป็นใจในการทุจริตต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ผิดต่อมารยาทนักบัญชี หากนักบัญชีบางคนปฏิบัติงานโดยมุ่งหวังแต่เพียงการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวในระยะสั้น อย่างไม่คำนึงถึงชื่อเสียงเกียรติคุณโดยรวมแห่งวิชาชีพของตน ทั้งปฏิบัติงานโดยไม่คำนึงถึงมารยาทแห่งวิชาชีพทำให้ภาพรวมของวิชาชีพการบัญชีในสายตาของผู้ประกอบวิชาชีพอื่นเป็นไปในลักษณะที่เป็นวิชาชีพที่มีปัญหาและถูกกล่าวหาว่ามาตรฐานของวิชาชีพการบัญชีต่ำ ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป เหมือนเช่นในประเทศที่พัฒนาการทางเศรษฐกิจและธุรกิจก้าวหน้า เช่น ประเทศในยุโรป สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ ที่พัฒนาแล้ว

จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การกำหนดจรรยาบรรณและแนวทางปฏิบัติ จำเป็นต้องพิจารณาจากโครงสร้างหรือองค์ประกอบของจรรยาบรรณตามหลักสากลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างและหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณ โดยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี หมายถึงกรอบความประพฤติและวิธีปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีที่ต้องยึดปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการ ความเชื่อถือได้ในผลงาน ความเป็นมืออาชีพ คุณภาพของงานบริการสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี นอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่บัญญัติเป็นการทั่วไปแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีซึ่งเป็นบทบัญญัติเฉพาะของวิชาชีพและถือเป็นกฎเกณฑ์ที่สูงกว่ากฎหมาย (คณะอนุกรรมการกำหนดจรรยาบรรณสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553: 2-5) ปัจจุบันสภาการบัญชีได้ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ขึ้น ซึ่งเป็นแนวคิดหลักการสำคัญของจรรยาบรรณ ที่ถูกกำหนดใน พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ข้อ 47 ที่กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีต้องจัดทำจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้ยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดต่อไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่ประจักษ์ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีนับเป็นวิชาชีพที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยสมควรที่จะต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม จริยธรรม สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐานซึ่งไม่แตกต่างจากวิชาชีพอื่นที่มีผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอัตราขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอยู่ในเกณฑ์สูงและจะมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นเมื่อประเทศไทยเริ่มเปิดจุดเชื่อมโยงทางการค้าการลงทุนกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนในอนาคต ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์กับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งต่อภาคธุรกิจเอกชนในฐานะผู้ใช้ทรัพยากรมนุษย์ในสาขาวิชาชีพด้านการบัญชี สถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตหรือทรัพยากรมนุษย์ในสาขาวิชานี้ให้มีคุณลักษณะที่สังคมต้องการ และยังเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน นักศึกษาหรือผู้ที่สนใจจะเลือกศึกษาต่อสาขาการบัญชีในระดับสูงเพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามลักษณะการดำเนินธุรกิจ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises: SMEs) ที่จดทะเบียนในพื้นที่จังหวัด

นครราชสีมา จำนวนทั้งสิ้น 10,140 ราย แบ่งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด 5,373 ราย และบริษัทจำกัด 4,761 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. 2559: ออนไลน์) ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะเชิงประชากรศาสตร์ของธุรกิจจำแนกตามประเภทธุรกิจ, ขนาด และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต 2) ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการรักษาความลับ 4) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ 5) ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ และ 6) ด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง สถานประกอบการที่มีกรรมการผู้จัดการบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัดที่จดทะเบียนต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดเป็นไปตามเกณฑ์จำแนกขนาดของธุรกิจของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

ธุรกิจบริการ หมายถึง ธุรกิจที่ประกอบกิจการในด้านการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกสำหรับผู้ที่ต้องการรับบริการ เช่น ธุรกิจโรงแรม สปา ร้านอาหารต่างๆ เป็นต้น

ธุรกิจพาณิชย์กรรม หมายถึง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้า เป็นกิจการที่ซื้อสินค้ามาจากบุคคลอื่น โดยมิได้ผลิตเองแล้วมาจำหน่ายให้กับบุคคลอื่น และการจัดจำหน่ายสินค้าไปยังผู้บริโภค หรือการค้าปลีกและส่งที่ขายสินค้าให้กับผู้บริโภค เช่น ห้างสรรพสินค้า กิจการ

จำหน่ายเครื่องใช้ไฟฟ้า กิจการจำหน่ายสินค้าอุปโภค
อื่นๆ เช่น ร้านสะดวกซื้อต่างๆ เป็นต้น

ธุรกิจอุตสาหกรรม หมายถึง ผู้ประกอบการธุรกิจ
ที่ทำการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย ทำการซื้อวัตถุดิบเพื่อ
แปรรูปเป็นสินค้าสำเร็จรูป เช่น โรงงานผลิตรถยนต์
โรงงานผลิตเครื่องเรือน โรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป
โรงงานผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี หมายถึง นักบัญชี
ผู้สอบบัญชี และผู้ทำบัญชีที่เป็นผู้รับผิดชอบในการทำ
บัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไม่ว่าจะได้กระทำใน
ฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่ทำบัญชีหรือไม่ก็ตาม

มาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
หมายถึง คุณลักษณะทางจริยธรรมของนักบัญชี ผู้สอบ
บัญชีและผู้ทำบัญชีที่มีความรู้พื้นฐานด้านการบัญชี
และมีทักษะทางวิชาชีพสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
เช่น ทักษะทางปัญญา ทักษะทางวิชาชีพในการ
ปฏิบัติงานด้านบัญชี มีทักษะในด้านสื่อสารเทคโนโลยี
และมีจิตสำนึกมีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ
บัญชี ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจขนาด
กลางและขนาดย่อม ทั้งนี้ยึดตามข้อบังคับสภาวิชาชีพ
บัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่องจรรยาบรรณของผู้ประกอบ
วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 และ พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ.
2547 ข้อ 47

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพ
บัญชีได้ยึดถือและปฏิบัติให้เกิดเชื่อมั่นศรัทธาใน
วิชาชีพบัญชีทั้งในระดับประเทศและสากล
2. เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการ
ความเชื่อถือได้ในผลงาน ความเป็นมืออาชีพ คุณภาพ
ของงานบริการ
3. เพื่อเป็นสะท้อนมุมมองจากภาคธุรกิจที่มีต่อ
วิชาชีพบัญชีอันจะยังประโยชน์และเสริมสร้างการ
พัฒนาในวิชาชีพต่อไป
4. เพื่อนำผลการศึกษามาสร้างแรงจูงใจในการ
เรียนต่อสำหรับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่กำลังจะเข้า
ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
5. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาและ
บัณฑิตสาขาการบัญชีในสถาบันอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ (Demographic Factors)

1. ขนาดของกิจการ: - ขนาด
กลาง (Medium size) -
ขนาดย่อม (Small size)
2. ประเภทของกิจการ: - การ
บริการ - พาณิชยกรรม -
อุตสาหกรรม
3. ระยะเวลาที่ดำเนินกิจการ:
- ปี

หลักพื้นฐานจรรยาบรรณ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 6 ด้าน

1. ด้านความโปร่งใส ความ
เป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม
และความซื่อสัตย์สุจริต
2. ด้านความรู้ความสามารถ
และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน
3. ด้านการรักษาความลับ
4. ด้านความรับผิดชอบต่อ
ผู้รับบริการ
5. ด้านความรับผิดชอบต่อผู้
ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคล
หรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบ
วิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้
6. ด้านความรับผิดชอบต่อ
เพื่อนร่วมวิชาชีพ และ
จรรยาบรรณทั่วไป

ความคิดเห็นต่อมาตรฐาน
จริยธรรมของผู้ประกอบ
วิชาชีพบัญชีในทัศนะ
ของวิสาหกิจขนาดกลาง
และขนาดย่อมในจังหวัด
นครราชสีมา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมาที่มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
ในระดับมาก
2. เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมที่มีขนาดธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็น
เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี
แตกต่างกัน
3. เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อมที่มีประเภทธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแตกต่างกัน

4. เจ้าของหรือผู้บริหารวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีระยะเวลาดำเนินกิจการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีแตกต่างกัน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2. นำผลการศึกษาตามข้อ 1 มากำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามประเด็นสำคัญโดยแบ่ง โดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและความมุ่งหมายของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องของการใช้ภาษา และครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัยแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญ เสนอแนะ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach. 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

4.3 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม เป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้เทคนิค Item-total Correlation

5. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ทั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเชิงประชากรศาสตร์เกี่ยวกับ ประเภท ขนาดธุรกิจและระยะเวลาในการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นต่อจริยธรรมและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี 6 ด้าน โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าข้อความในแต่ละข้ออยู่ในระดับใด ดังนี้

ระดับเห็นด้วยมากที่สุด 5 คะแนน

ระดับเห็นด้วยมาก 4 คะแนน

ระดับเห็นด้วยปานกลาง 3 คะแนน

ระดับเห็นด้วยน้อย 2 คะแนน

ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด 1 คะแนน

ระดับการให้คะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้นใช้สูตรการคำนวณช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น (Best. 1993: 162) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด}-\text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} = 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)} \end{aligned}$$

จากนั้นนำมาเทียบกับเกณฑ์ค่าคะแนนโดยกำหนดความหมาย ดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมากที่สุด

3.41-4.20 หมายถึง ระดับเห็นด้วยมาก

2.61-3.40 หมายถึง ระดับเห็นด้วยปานกลาง

1.81-2.60 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อย

1.00-1.80 หมายถึง ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยนครราชสีมา เพื่อทำสำเนาส่งพร้อมแบบสอบถาม และซองแบบตอบกลับถึงผู้ประกอบการ SMEs ทางไปรษณีย์ตามรายชื่อที่กำหนด เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยนำค่าสถิติที่ได้มาอธิบายแล้วเสนอในรูปตารางจากการวิจัยโดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบ

2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำคำถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อจริยธรรมและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ในจังหวัดนครราชสีมา โดยนำข้อคำตอบ ตอนที่ 2 มาหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของ เบสท์ (Best. 1993: 185-190) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

3. การหาค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยจะแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

4. เสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูล มีลำดับดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC หาค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 312) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับเรื่องที่วิจัยและแบบสอบถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมระหว่างคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรต้น (คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม) ได้แก่ ประเภท ขนาดธุรกิจและระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ใช้สถิติค่าร้อยละ

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 312) ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

K แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_x^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรตาม (ความคิดเห็นต่อจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพบัญชี) ทั้ง 6 ด้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการธุรกิจต่อจริยธรรมและมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีใช้สถิติค่าที (t-test)

สรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ย

มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ($\bar{X} = 4.01$), ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ($\bar{X} = 3.95$), ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 3.87$), ด้านความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.85$), ด้านการรักษาความลับ ($\bar{X} = 3.79$), และด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป ($\bar{X} = 3.68$), ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีประเภทรูปร่างต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ($t = -1.000, p = .872$) เมื่อเปรียบเทียบรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดธุรกิจต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ($t = -1.002, p = .232$) เมื่อเปรียบเทียบรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ($t = -1.001, p = .224$) เมื่อเปรียบเทียบรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา พบประเด็นที่

น่าสนใจ ผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายผล ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ด้านความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ ด้านความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ด้านการรักษาความลับ และด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป ตามลำดับ

ผลการวิจัยอธิบายได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา มีระบบการบริหารงานและสร้างบรรยากาศในการสื่อสารและการประสานงานที่ดีกับลูกค้าจึงไม่มีความขัดแย้งในการทำงาน มีการวางแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบผู้ประกอบวิชาชีพบัญชียังสามารถสร้างแรงจูงใจและสร้างทีมงาน มีการแต่งตั้งและการมอบความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามโครงการสร้างองค์กรชัดเจน จึงมีส่วนให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังกล่าว สอดคล้องกับข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 เป็นข้อบังคับจรรยาบรรณฉบับแรกที่ออกตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งหลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณ คือ แนวคิดหรือหลักการสำคัญของจรรยาบรรณ สำหรับวิชาชีพบัญชีของประเทศไทย หลักการพื้นฐานดังกล่าวแบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ แสดงภายใต้หมวดที่ 2 ถึง หมวดที่ 7 ใน ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 19 พ.ศ. 2553 (พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547) ที่กล่าวถึงหลักการสำคัญของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีว่า หมวดที่ 2 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และ ความซื่อสัตย์สุจริต หมวดที่ 3 ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน หมวดที่ 4 การรักษาความลับ หมวด

ที่ 5 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ หมวดที่ 6 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคล หรือ นิติบุคคลที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี ปฏิบัติหน้าที่ให้หมวดที่ 7 ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ และจรรยาบรรณทั่วไป ทั้งนี้หลักการพื้นฐานของจรรยาบรรณวิชาชีพแต่ละหัวข้อที่กล่าวไว้ในหมวดที่ 2 ถึง หมวดที่ 6 กำหนดขึ้นตามมาตรา 47 แห่ง พ.ร.บ. วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งกำหนดให้อย่างน้อยต้องประกอบด้วยเรื่องดังกล่าว ส่วนในหมวดที่ 7 นั้น ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีที่กำหนดโดย สหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ (International Federation of Accountants: IFAC)

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีประเภทธุรกิจขนาดธุรกิจ และระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ผลการเปรียบเทียบอธิบายได้ว่าเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารธุรกิจ SMEs ส่วนใหญ่มีความเข้าใจมาตรฐานการให้บริการทางบัญชีของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ควรพัฒนาความรู้ความสามารถและส่งเสริมพัฒนาทักษะทางการบัญชีให้รอบด้าน
2. ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ควรยกระดับและมาตรฐานในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการรักษาความลับ และด้านความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยการพัฒนาทักษะในการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีสมัยใหม่ ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
2. ควรวิจัยปัญหาทางด้านการบริหารจัดการของสำนักงานบัญชีรับอนุญาตและผู้สอบบัญชีในพื้นที่อื่น

3. ควรวิจัยสภาพปัญหาการให้บริการทางด้านบัญชีสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดอื่นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2559). สถิติการจดทะเบียนนิติบุคคลในจังหวัดนครราชสีมา. จาก <http://www.dbd.go.th>.
- กิตติยาภรณ์ อินธิปัก. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
- คณะอนุกรรมการกำหนดจรรยาบรรณสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการ.
- จัตอมร แยมเจริญ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ จรรยาบรรณวิชาชีพบัญชีและประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชี: กรณีศึกษา นักบัญชีในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- พินิจ วชิรรัตนวงศ์. (2558). ความคิดเห็นของนักบัญชีต่อจรรยาบรรณทางการบัญชีที่มีต่อความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 1 เล่ม 121 ตอนพิเศษ 65 ก 22 ตุลาคม 2547. พ.ร.บ.วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547.
- ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ลัดดา หิรัญยา. (2555). **นักการบัญชีไทยกับความพร้อมในการใช้มาตรฐานการบัญชีตามกรอบมาตรฐานกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียน**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557, มกราคม) **สรุปลำดับสำคัญความตกลงยอมรับร่วมของอาเซียนสำหรับสาขาบริการบัญชี (ASEAN Mutual Recognition Arrangement-MRA)**. AICPA, จาก <http://www.aicpa.org/interestareas/accountingeducation/store/pages/default>.
- _____. (2559, 9 มีนาคม) **คำชี้แจง (ฉบับย่อ) ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553**.
- _____. (2559, 20 ตุลาคม) **พิธีสารอนุวัติข้อผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการชุดที่ 9 และตารางข้อผูกพันแนบท้ายพิธีสารฯ ภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียน**. จาก <http://www.fap.or.th/index.php?lay=show&ac=article&id=539692067&Ntype=44>
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีอนุญาตแห่งประเทศไทย. (2530). **ศัพท์ทางบัญชี**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). **สรุปผลการสัมมนาระดับภูมิภาค เรื่อง แนวคิด ทิศทาง และแผนการพัฒนาของประชาชนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- สุพัฒน์ สุทธธรรม และพยอม สิงห์เสนห์. (2518). **หลักการบัญชี**. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพาดา สิริกุดตา และปณณนุช ยั่งยืน. (2550). **การบัญชีการเงิน**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- _____. (2551). **การบัญชี 1**. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- Best, J. W. (1993). **Research in Education**. 7th ed., Boston, M. A.: Allyn and Bacon.
- Boone, Louis E.; & Kurtz, David L. (1996). **Comtemporary Business**. 8th ed., Fort Worth: The Dryen Press.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed., New York: Harper Collins Publishers.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3): 607-610.
- Meigs, Robert F.; et al. (1996). **Accounting. The Basisi for Business Decision**. 10th ed., New York: McGraw-Hill.

การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

The Public Relations Management of Private School in Bangkok

เกรียงไกร สุพรรณ¹ รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต² และ ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ และ 3) หาประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง และแบบสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ Factor Analysis และข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อยืนยันความถูกต้องของรูปแบบ

ผลการศึกษา พบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการการประชาสัมพันธ์ มี 12 องค์ประกอบ 2) รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 กระบวนการ: กระบวนการที่ 1 การศึกษาหาข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น มี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การศึกษาสภาพบริบททั่วไปของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 3 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา กระบวนการที่ 2 การวางแผนการประชาสัมพันธ์ มี 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 4 การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ปฏิทินการดำเนินงาน เป็นรายปี องค์ประกอบที่ 5 การกำหนดวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 6 การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 7 การกำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการที่ 3 การดำเนินงานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา มี 5

องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 8 การดำเนินการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ คือ องค์ประกอบที่ 9 การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์ องค์ประกอบที่ 10 การจัดเผยแพร่ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย องค์ประกอบที่ 11 การสร้างเครือข่ายการทำงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม องค์ประกอบที่ 12 การติดตาม/ดูแล/ปรับปรุงแก้ไขระหว่างดำเนินการเป็นระยะๆ และ 3) รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์, สถานศึกษาเอกชน

Abstract

This research aimed to 1) investigate elements of public relations management for private education institutions in Bangkok, 2) develop a public relations management model, and 3) find out an efficiency of the developed public relations management model. The instruments employed in this study comprising a questionnaire, a semi-structured interview, and a group conversation form. The researcher analyzed and synthesized data to conclude the result obtaining from factor analysis, as well as the data gaining from the experts to assure the accuracy of the model.

The results indicated that 1) there were 12 elements of the public relations management model; 2) A development of public relations management model reveals that the public relations management model composes of 3 processes: Process 1 - the process of the study on data and tolerance of person was required which is

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

compounded of 3 elements; the 1st element: the study on general context of the education institutions, the 2nd element: the study on public relations work implementation of the education institutions, and the 3rd element: the analysis on problem condition and demand of the public relations for education institutions. Process 2 – the planning of public relations composes of 4 elements; the 4th element: the providing of public relations plan/projects/activities and yearly implementing calendar, the 5th element: public relations implementing formulation, the 6th element: public relations implementing period planning, the 7th element: formulation for budget of expenses and materials, and Process 3 - the process of implementation on public relations work comprising 4 elements; the 8th element: implementation on public relations work following the action plan schedule, the 9th element: procurement of media and materials for public relations work, the 10th element: dissemination of information and public relations covering all of the target groups, the 11th element: creation for working network by using the method of community participation, and the 12th element: monitoring and adjustment under each period of implementation, and 3) the overall efficiency of the developed public relations management model was at the highest level.

Keywords: Public relations Management, Private education institutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลและหน่วยงาน ตลอดจนงานด้านการศึกษา งานราชการ งานด้านศาสนา และงานสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นงานเชิงสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนด้วยการสร้างสัมพันธภาพอันดีและเป็นการส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กร

หนึ่งในสังคม ทำหน้าที่ให้การศึกษาอบรมแก่เยาวชนเพื่อให้เป็นผู้มีความรู้ เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม รวมทั้งให้มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม งานหลักของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ การเรียนการสอน การแนะแนวการศึกษา และอาชีพ กิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนและบริการของโรงเรียน เพื่อสนองความสนใจและความต้องการอันจำเป็นของนักเรียน ชุมชน หรือสังคม ใกล้โรงเรียน และประเทศชาติ (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2551: 5)

การบริหารงานโรงเรียนในปัจจุบันนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือ ความร่วมมือ และประสานงานกันทุกฝ่าย ผู้บริหารนอกจากจะต้องเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถของตน และมีส่วนร่วมในการบริหารแล้ว ยังต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนภายนอกโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาด้วย เพราะชุมชนมีส่วนเป็นเจ้าของและอุปถัมภ์โรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการสองทาง คือ โรงเรียนต้องมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ กับชุมชน ส่วนชุมชนร่วมกันเป็นส่วนร่วมในการพัฒนาสนับสนุนสถานศึกษาในเวลาเดียวกัน (จำเนียร พลหาร. 2553: 4)

การประชาสัมพันธ์โรงเรียนหรือการดำเนินงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอสารสนเทศต่อประชาชนด้วยวิธีติดต่อสื่อสารเพื่อให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อหน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน จึงไม่ใช่เป็นเพียงแต่งงานประจำเท่านั้น แต่ยังเป็นงานสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างหน่วยงาน/องค์กร/สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง การประชาสัมพันธ์ที่ดีเป็นการสร้างค่านิยมให้แก่กลุ่มประชาชนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับองค์กรหรือสถาบันด้วยวิธีการบอกกล่าวให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์และสิ่งต่างๆ ที่องค์กร หรือสถาบันได้ทำลงไป การประชาสัมพันธ์ที่ดีจะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการดำเนินงานขององค์กร/สถาบัน (ระกัฏพรณ ร้อยพิลา.

2554: 23) โดยการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในที่นี้ หมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างดี เพราะเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนได้ทราบถึงกิจการของโรงเรียนหรือข่าวสารภายในโรงเรียน (จันทร์ธานี สงวนนาม. 2551: 231)

ดังนั้น การประชาสัมพันธ์จึงเป็นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะถ้าจัดทำได้ดีจะมีผลดีต่อชื่อเสียง ความนิยม ชมชอบ และเกียรติคุณของโรงเรียน และจะต้องให้ความสำคัญมากเท่าๆ กับการบริหารโรงเรียนด้านอื่นๆ ด้วย โดยการบริหารงานประชาสัมพันธ์ที่ดี จะต้องเริ่มจากผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงาน เพราะเมื่อทุกคนเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องจะได้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ดี เมื่อมีพฤติกรรมที่ดีแล้วก็จะก่อให้เกิดความสามัคคีและความราบรื่นในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงไม่ควรละเลยการประชาสัมพันธ์ เพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน หรือการจูงใจคนในชุมชนให้เห็นถึงประโยชน์ของโรงเรียน อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยเฉพาะธุรกิจการศึกษาในโรงเรียนเอกชน ที่ต้องสร้างความเชื่อถือให้กับประชาชน อีกทั้งยังต้องแข่งขันกับโรงเรียนของรัฐบาลแทบทุกสังกัด ที่ได้มีการขยายจัดตั้งสถานศึกษา เพื่อรองรับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังได้รับงบประมาณสนับสนุนในการจัดการสถานศึกษาอีกด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนเอกชนยังต้องแข่งขันกันทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ ด้านความแตกต่างกันของขนาดพื้นที่ จำนวนบุคลากร การเงิน คุณภาพในการบริหารจัดการ และคุณภาพเชิงวิชาการระหว่างโรงเรียนของรัฐบาลและโรงเรียนของเอกชนด้วยกัน มีผลทำให้โรงเรียนเอกชนที่มีขนาดเล็กหรือโรงเรียนที่ด้อยคุณภาพปรับตัวไม่ทัน ต้องประสบกับปัญหาการขาดทุน และล้มเลิกไปในที่สุด เมื่อการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยเฉพาะในยุคภาวะเศรษฐกิจถดถอยและสังคมที่มีการแข่งขันทางด้านสื่อและเทคโนโลยีในแต่ละโรงเรียนดังที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ว่ามีองค์ประกอบในการประชาสัมพันธ์อะไรบ้าง เมื่อเปรียบเทียบกับ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน และตามประเภทของการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยได้ทำการศึกษาในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาจะช่วยให้ได้ข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้สื่อและกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนที่เหมาะสม และใช้พัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อการประชาสัมพันธ์โรงเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้องและช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนสามารถเกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของงานวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ความต้องการ และปัญหาของการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ตัวแปรองค์ประกอบที่สอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ แนวคิดหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ การศึกษา การประชาสัมพันธ์ และสถานศึกษาเอกชน

รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บ

ข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 1 ปี 6 เดือน

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์

การศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์ไว้หลายท่าน ซึ่งพอจะสรุปแนวคิดได้ดังนี้

การบริหารจัดการงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายนั้น การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลาและตลอดไป เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับประชาชน และเสถียรภาพความมั่นคงของสถาบัน (วิจิตร อาวะกุล. 2554: 3) ผู้บริหารควรส่งเสริมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน (สุเทพ ทองประดิษฐ์. 2554: 139-141) ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในกลุ่มครูอาจารย์ โดยอาศัยแผนการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนประสานงาน
2. จัดให้มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน และครูอาจารย์
3. ส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน
4. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูอาจารย์ให้เป็นศูนย์ประสานงานในมิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูอาจารย์
5. สนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น
6. ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการนักเรียน มีสิ่งพิมพ์/เอกสารของโรงเรียน การกระจายข่าวทางสื่อมวลชน จัดอุปกรณ์โสตทัศนศึกษา และการให้บริการพิเศษของโรงเรียน
7. ส่งเสริมให้มีคณะกรรมการโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของโรงเรียน

ผู้บริหารควรแบ่งเวลาและให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์หน่วยงาน ควบคู่ไปกับการดำเนินการกิจการบริหาร ซึ่งอาจสามารถลดปัญหาลง ทำให้ผู้บริหารมีเวลาคิดสร้างงานใหม่และมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น การประชาสัมพันธ์เป็นการสื่อสาร นโยบาย วัตถุประสงค์ และการดำเนินงานของหน่วยงานไปสู่ประชาชนอย่างต่อเนื่องโดยสื่อต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและความเข้าใจอันก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างหน่วยงานกับประชาชน ผู้บริหารควรจะดำเนินการประชาสัมพันธ์หน่วยงานทั้งกับบุคลากรภายในหน่วยงานและประชาชนภายนอกหน่วยงาน (ประไพพรรณ เวชรักษ์. 2552: 13) ด้วยเหตุผลดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์กับบุคลากรภายในหน่วยงาน บุคลากรในหน่วยงานนับเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการดำเนินงานและอยู่ใกล้ชิดกับผู้บริหาร การสร้างความเข้าใจต่อกันต้องมียุทธศาสตร์ต่อเนื่องเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้บุคลากรภักดีต่อหน่วยงานและเอื้อต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ หากบุคลากรเข้าใจปัญหาข้อจำกัดและนโยบายของหน่วยงานไปในทิศทางเดียวกันปัญหาความขัดแย้งกันในหน่วยงานจะได้น้อยลง

2. การประชาสัมพันธ์กับประชาชนภายนอกหน่วยงาน แบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่ม บางกลุ่มมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานโดยตรง บางกลุ่มมีความเกี่ยวข้องทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ผู้บริหารต้องถือว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน ป้องกันการเข้าใจผิด รวมทั้งเป็นการแก้ไขความเข้าใจผิดที่ประชาชนมีต่อหน่วยงานอีกด้วย

การประชาสัมพันธ์งานเป็นกลไกสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการบริหาร เพื่อสร้างภาพลักษณ์ ความนิยม ความเข้าใจที่ดีต่อหน่วยงานและการสนับสนุนจากประชาชน การบริหารที่ดีควรใช้การประชาสัมพันธ์เป็นกระบวนการหนึ่งในการทำงาน ให้มีความสามัคคี และตื่นตัวที่จะทำงานในองค์กร มีขวัญกำลังใจในการทำงาน จุดประสงค์เพื่อให้ทุกคนในองค์กร มีความรู้ความเข้าใจในการกิจ องค์กร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ (กรกมล กองแก้ว. 2554: 18-22) ปัญหาทั่วไปของการบริหารงานประชาสัมพันธ์มีดังนี้ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ. 2553: 25)

1. ปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนข่าวสาร ไม่
ว่าจะเป็นเรื่องนโยบาย ทำที่ วิธีปฏิบัติงาน หรือผลงาน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการที่กลุ่มประชาชนไม่
เห็นด้วย หรือไม่ให้การสนับสนุนตลอดจนไม่ให้ความ
สนใจ

3. ปัญหาเกี่ยวกับการที่กลุ่มประชาชนเกิด
ความเข้าใจผิด ถือว่าเป็นปัญหาอันตราย อันก่อให้เกิด
ความเสียหายต่อชื่อเสียงของสถาบัน

4. ปัญหาเกี่ยวกับการที่กลุ่มประชาชนมีที่ทำ
หรือแสดงปฏิกิริยาต่อต้าน ขัดแย้งต่อนโยบายทำที่
หรือวิธีดำเนินงานของสถาบัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า การ
บริหารงานประชาสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารควรให้
ความสำคัญกับงาน กับบุคคลในองค์กร เป็นการสร้าง
บรรยากาศภายในให้มีความสามัคคี ตื่นตัวที่จะทำงาน
เพื่อองค์กร ให้ทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจในองค์กร
มีส่วนร่วม เสนอความคิดเห็น และมีส่วนในการรับรู้
ความก้าวหน้าขององค์กรและพร้อมที่จะให้ความ
ร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน
ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการ
จัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร

การศึกษาหลักการ/แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
รูปแบบ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
แนวคิดการประชาสัมพันธ์ สถานศึกษาเอกชน เพื่อ
กำหนดรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ใน
สถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร และยก
รูปแบบโดยใช้การสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลไปใช้
ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง/
ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร จำนวน 340 คน และการวิเคราะห์
ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารจัดการการ
ประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขต

กรุงเทพมหานคร ด้วยการใช้ Factor Analysis ด้วยวิธี
Principal Component Analysis และใช้วิธีหมุนแกน
อโรทอนอลแบบวาริแมก (Varimax Orthogonal
Rotation) เพื่อสกัดตัวแปรที่ไม่สำคัญออกไป สำหรับ
เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกตัวแปรที่สำคัญจาก
องค์ประกอบในแต่ละปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการหมุนแกน
คือ ตัวแปรสำคัญของแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่า
สัมประสิทธิ์คะแนน

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการบริหารจัดการ
การประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของรูปแบบการ
บริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน
ในเขตกรุงเทพมหานคร มาดำเนินการยกร่าง โดยสร้าง
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาสภาพและ
ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการ
จัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงเพื่อความ
เป็นตัวแทนและรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์
มาวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์เนื้อหา แล้วพัฒนา
รูปแบบ และตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการการ
ประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
โดยทำการสุ่มหลายขั้นตอน เพื่อตรวจสอบความ
ถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็น
ประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งเป็นการตรวจสอบรูปแบบเชิง
คุณภาพ เป็นการตรวจสอบรูปแบบด้วยวิธีการสนทนา
กลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน
5 คน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหาร
จัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เป็นการประเมิน
ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์
ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ด้วยการศึกษจากผู้ที่มีความ
เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมจำนวน 9
คน

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษารูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

โมเดลวัดตัวแปรรูปแบบการบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (Public Relations Management) พบว่า กำหนดวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Method) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) มากที่สุด เท่ากับ 4.702 รองลงมา คือ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Time) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 4.153 และน้อยที่สุด คือ สร้างเครือข่ายการทำงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participate) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.083

เมื่อพิจารณาค่าสถิติ t-values พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบแต่ละค่าแตกต่างจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเที่ยง (R^2) ซึ่งเป็นค่าที่บอกสัดส่วนความแปรผันระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบรวม (Communalities) พบว่า กำหนดวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Method) มีค่า R^2 มากที่สุด เท่ากับ 2.525 รองลงมา คือ กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Time) มีค่า R^2 เท่ากับ 2.473 และน้อยที่สุด คือ สร้างเครือข่ายการทำงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participate) มีค่า R^2 เท่ากับ 0.069

สรุปผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement Model) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยั่งตัวแปรด้านรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (Public Relations Management) พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลักการปรับโมเดล โดยไม่มีการตัดตัวชี้วัดใดๆ ออกจากโมเดลการวัดค่าความเที่ยงเชิงโครงสร้างของตัวแปรผ่านเกณฑ์ คือ Chi-square ไม่มีนัยสำคัญค่า p-value = 1.0000 มากกว่า .05 $\chi^2/df = 0.856$ ซึ่งไม่เกิน 2 และค่า RMR = .036 ซึ่งต่ำกว่า .05

2. สรุปรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

รูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (EPRM: Education Public Relations Management) เริ่มต้น

ข้อมูลข่าวสารที่มีในชุมชน ได้แก่ ข่าวสารและบริการดำเนินการจัดกระบวน มี 3 กระบวนการเรียนรู้ และมีองค์ประกอบ 12 องค์ประกอบ และสุดท้ายมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 การศึกษาหาข้อมูลและรับฟังความคิดเห็น หมายถึง เป็นการหึงความคิด เจตคติ และปฏิกิริยาของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและนโยบายของสถาบัน และประเมินค่า เป็นการหาความจริงเกี่ยวกับ “อะไรคือปัญหาของเรา” ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 ศึกษาสภาพบริบททั่วไปของสถานศึกษา (General) หมายถึง การประมวลข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานทั้งในแง่ความรู้ ความคิดเห็น เจตคติ และพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากนโยบายการดำเนินงานของสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา (Problems) หมายถึง การศึกษาข้อเท็จจริงสภาพและปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ จากการติดตามข่าวสารทางสื่อมวลชนและการวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มประชาชนเป้าหมาย

องค์ประกอบที่ 3 วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา (Analysis) หมายถึง วิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากองค์ประกอบที่ 1 และ 2 เพื่อดูว่า “อะไรกำลังเกิดขึ้นในขณะนี้”

กระบวนการที่ 2 วางแผนการประชาสัมพันธ์ หมายถึง การนำเอาเจตคติ ความคิดเห็น ความคิด และปฏิกิริยาต่างๆ มาพิจารณาวางนโยบายของสถาบันจะได้แผนงานที่ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย เป็นขั้นที่ต้องตัดสินใจว่า “จะสามารถทำอะไรได้บ้าง” ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 4 กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม/ ปฏิทินการดำเนินงาน เป็นรายปี (Plans) หมายถึง เมื่อทราบปัญหาที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาแล้วจึงนำมาตัดสินใจวางแผน โดยพิจารณาว่า “เราควรจะทำอะไรเพื่ออะไร”

องค์ประกอบที่ 5 กำหนดวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Method) หมายถึง กำหนดประชาชนเป้าหมาย วัตถุประสงค์ การปฏิบัติการ และกลยุทธ์การสื่อสารต่างๆ

องค์ประกอบที่ 6 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ (Time) หมายถึง กำหนดระยะเวลาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4

องค์ประกอบที่ 7 กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ (Budget) หมายถึง กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบที่ 4 เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ ค่าโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

กระบวนการที่ 3 การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ งานการศึกษา หมายถึง การอธิบายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับผลกระทบ หรือผู้ที่เราต้องการสนับสนุน เป็นการบอก ว่า “เราจะทำอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ไปทำไม” ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 8 ดำเนินการปฏิบัติงาน ประชาสัมพันธ์ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ (Operation) หมายถึง การลงมือปฏิบัติและทำการตามแผนที่วางไว้ในขั้นตอนที่สอง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เช่น จัดกิจกรรมพิเศษ (Special Events) เผยแพร่ข่าวสาร (Publicity) เป็นขั้นตอนที่ต้องพิจารณาว่า “เราจะทำอะไร และจะพูดอย่างไร”

องค์ประกอบที่ 9 จัดหาซื้อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์ (Procurements) หมายถึง ยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ เช่น เผยแพร่ข่าวสาร ชักจูงใจ สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสื่อ แผ่นพับ โปสเตอร์ รายการวิทยุ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 10 จัดเผยแพร่ข่าวสารการประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย (Published) หมายถึง การปฏิบัติการสื่อสารกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยการดำเนินงานตามแผน/โครงการที่กำหนดไว้ เช่น การออกไปเยี่ยมเยียนประชาชน การให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว การกล่าวปราศรัย การแถลงข่าว เป็นต้น ในขั้นตอนนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ ผู้รับ ผู้ส่งข่าวสาร ความน่าเชื่อถือและความมีสาระของข่าวสาร มีการใช้ภาษาอย่างง่าย ๆ มีการชี้แนะแนวทางการปฏิบัติ และไม่เกินความจริง

องค์ประกอบที่ 11 สร้างเครือข่ายการทำงาน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participate) หมายถึง พยายามสร้างความเข้าใจในทางบวกแก่สถาบันให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป กับบุคคลเป้าหมายทุกกลุ่ม เพราะถือว่าสถานศึกษาเป็นของประชาชน ประชาชนควรทราบ

ความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ และพร้อมที่จะรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากประชาชนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาตามสมควร

องค์ประกอบที่ 12 ติดตาม ดูแล ปรับปรุง แก้ไข ระหว่างการดำเนินการเป็นระยะๆ (Follow up) หมายถึง การติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ รวมทั้งประเมินประสิทธิผลของการเตรียมแผนงานและการสนับสนุนแผนงาน โดยสำรวจผลและความคิดเห็นจากกลุ่มประชาชนเป้าหมายโดยตรง ในขั้นตอนนี้เราสามารถปรับบางสิ่งบางอย่างในแผนและดำเนินการต่อเนื่องกันไป หรืออาจจะระงับแผนการดำเนินงานทั้งหมดก็ได้เมื่อทราบว่า “เราได้ทำอะไรลงไปแล้วบ้าง”

3. สรุปผลประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การประเมินร่างรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีความสำคัญสูงสุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.50$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ($\bar{X} = 4.50$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ถัดมา ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.40$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.40$) การบริหารงานอยู่ในระดับมากที่สุด และในภาพรวมเฉลี่ยการประเมินร่างรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45$) ซึ่งถือว่าแต่ละด้านมีค่าอยู่ในระดับสูงนำไปใช้ได้

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า มี 12 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ศักยภาพบริบททั่วไปของสถานศึกษา (General) 2) ศักยภาพปัญหาการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา (Problems) 3) วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษา (Analysis) 4) กำหนดแผนงานโครงการ/กิจกรรม ปฏิทินการดำเนินงาน เป็นรายปี (Plans) 5) กำหนดวิธีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Method) 6) กำหนด

ระยะเวลาในการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ (Time) 7) กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่าย วัสดุ อุปกรณ์ (Budget) 8) ดำเนินการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ตามกำหนดเวลาในแผนปฏิบัติการ (Operation) 9) จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในงานประชาสัมพันธ์ (Procurements) 10) จัดเผยแพร่ ข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย (Published) 11) สร้างเครือข่ายการทำงานโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม (Participate) และ 12) ติดตาม ดูแล ปรับปรุงแก้ไขระหว่างการทำงานเป็นระยะๆ (Follow up) ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดเป็นวิธีการและการติดต่อสื่อสารขององค์กร/หน่วยงาน ที่มีแผนการในการสร้างหรือรักษาไว้ ซึ่งความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง (ทั้งกลุ่มคนในหน่วยงาน และกลุ่มคนนอกหน่วยงาน) ให้มีความรู้ความเข้าใจ สร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานของหน่วยงานดำเนินไปได้ด้วยดี โดยมีประชาติเป็นแนวพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณี เบ็ญจวัฒนผล นงพาง ลีลายนะ และ ดิเรก ธรรมารักษ์ (2560) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานประชาสัมพันธ์ ในมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัย พบว่า งานประชาสัมพันธ์ที่ประสบความสำเร็จในการนำไปใช้ในมหาวิทยาลัยเอกชนประกอบด้วย (1) นโยบายที่ชัดเจน (2) กิจกรรมและวิธีการที่หลากหลาย (3) เครื่องมือและช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย (4) เครือข่ายการประสานงาน (5) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่แตกต่าง (6) ความพร้อมขององค์กรและบุคลากร (7) การมีส่วนร่วมของผู้นำ และ (8) ความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร (EPRM: Education Public Relations Management) เริ่มต้นข้อมูลข่าวสารที่มีในชุมชนได้แก่ ข่าวสารและบริการ ดำเนินการจัดกระบวนการมี 3 กระบวนการเรียนรู้ และมีขั้น 12 ขั้น และสุดท้ายมีส่วนร่วมกับชุมชนด้านการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชนด้วย เนื่องจากทำความเข้าใจในสภาพการณ์แวดล้อม และแสดงให้เห็นกระบวนการวางแผน การประชาสัมพันธ์ เพื่อพัฒนา ส่งเสริม ให้เกิดความสนใจของชุมชน ศึกษาข้อมูลเป้าหมายขององค์กรอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการแก้ไขความเข้าใจผิด เนื้อหา ประเด็นเชิงลบ

ต้องกำหนด ภาพลักษณ์ ประเด็นเนื้อหาที่จะ ชี้แจง บอกกล่าว ให้ข้อมูล สร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมความเข้าใจ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ด้วยความตั้งใจที่มุ่งมั่นต่อความสำเร็จ จะเป็นสิ่งที่พัฒนาไปสู่ความสัมพันธ์ อย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ด้วยสื่อและกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพให้ความสนใจต่อการแสดงออก การมีส่วนร่วม เจตคติ ข้อคิดเห็นต่างๆ ของกลุ่มเป้าหมาย มีรูปแบบการประเมิน ติดตามผล และช่วยให้เห็นข้อที่ควรปรับปรุง แนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้การสื่อสารทั้งองค์กรเป็นไปอย่างมีระบบ เข้าถึงไปยังกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ตามวัตถุประสงค์ เกิดความสัมพันธ์ที่ดี และสร้างภาพลักษณ์องค์กรทั้งในระยะสั้นระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติ รักษาติ (2555) ที่ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินการสื่อสารประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สอดคล้องกับโครงสร้างของกระบวนการประชาสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กรทุกด้าน 2) กลุ่มตัวอย่างรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยในระดับปานกลาง และมีความคิดเห็นต่อแนวทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ในระดับมาก และ 3) ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยกับรูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ที่เหมาะสม คือ AMCI

3. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ซึ่งการบริหาร งานอยู่ในระดับมากที่สุด และเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งถือว่าแต่ละด้านมีค่าอยู่ในระดับสูงนำไปใช้ได้ เนื่องจาก การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน หรือองค์กรและกลุ่มประชาชนเป้าหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจอันถูกต้องในอันที่จะสร้างความเชื่อถือ ศรัทธา และความร่วมมือตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ บรรลุเป้าหมายทำให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานและฝ่ายบริหาร เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายบริหารกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการให้

ข่าวสารข้อเท็จจริงและความถูกต้อง มิได้เป็นการจูงใจหรือการโฆษณาชวนเชื่อด้วยกลวาทจา ย่อมทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกับฝ่ายบริหารขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป ภิธรรม (2561: 71-82) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารงานประชาสัมพันธ์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ภาคกลางตอนล่าง เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยสยาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ด้านการจัดองค์การประชาสัมพันธ์สูงกว่ามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และวิทยาลัยทองสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สถานการศึกษาเอกชนควรกำหนดนโยบายการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาให้มีความชัดเจนทั้งในเรื่องของขอบเขตการประชาสัมพันธ์ ระยะเวลาการประชาสัมพันธ์ กลุ่มประชากรเป้าหมาย และผู้ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์

1.2 สถานศึกษาเอกชนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน นำทักษะ ความรู้ความสามารถด้านประชาสัมพันธ์มาใช้ในการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาเอกชน

1.3 สถานศึกษาเอกชนควรนำข้อมูลจากแหล่ง ข้อมูลที่เป็นเอกสารและข้อมูลที่มาจากการคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาเอกชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งหมด เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาการบริหารงานด้านการประชาสัมพันธ์ ความสัมพันธ์ชุมชน และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดองค์การการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบกับประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาของรัฐ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนความแตกต่าง จุดร่วมของการประชาสัมพันธ์

เอกสารอ้างอิง

- กรกมล กองแก้ว. (2554). กระบวนการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จันทร์ณี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บัณฑิต พอยท์.
- จำเนียร พลหาร. (2554). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชันพรี้นติ้ง.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). การออกแบบพัฒนาโปรแกรมบทเรียนและบทเรียนบนเว็บ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธิดี รักชาติ. (2555). รูปแบบการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ประทีป ภิธรรม. (2561). การบริหารงานประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนภาคกลางตอนล่าง เขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- ประไพพรรณ เวชรักษ์. (2552). ผู้หญิงกับประชาสัมพันธ์หน่วยงาน. วารสารสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 17(2): 31-43.
- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2554). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สกลนคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วรรณิ์ เป็ญจวัฒนผล นงพงา ลีลายนะ และดิเรก
 ธรรมารักษ์. (2560). การบริหารงาน
 ประชาสัมพันธ์ในมหาวิทยาลัยเอกชน.
 ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

วิจิตร อาวะกุล. (2554). การประชาสัมพันธ์: หลัก
 และวิธีปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุเทพ ทองประดิษฐ์. (2554). เอกสารจากการบรรยาย
 รายวิชาหลักและทฤษฎีการจัดการศึกษา
 สมัยใหม่. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายเกรียงไกร สุพรรณ
 ที่อยู่ 89/14 หมู่บ้านคาชาวิลล์วิลล์
 แขวงสายไหมเขตสายไหม
 กรุงเทพฯ 10220

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้างานฝ่ายบริหารงานทั่วไป
 และกรรมการฝ่ายวิชาการ

สถานที่ทำงาน โรงเรียนประเทืองทิพย์วิทยา
 58/1 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน
 แขวงคลองถนน เขตสายไหม
 กรุงเทพฯ 10220

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544 นิเทศศาสตรบัณฑิต
 สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์

พ.ศ. 2550 ศีษศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ผลของการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์

The Effect of Brainstorming Technique on Critical Reading Ability

ผศ.ดร.เกศสุตา รัชฎาวิชิตกุล¹ ดร.จุฑารัตน์ นรินทร²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการระดมสมอง และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการระดมสมอง แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการสอนแบบปกติ แบบทดสอบการอ่านเชิงวิเคราะห์ และแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการทดสอบค่าที (t-test) พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองมีความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์และความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เทคนิคการระดมสมอง, การอ่านเชิงวิเคราะห์

Abstract

The purposes of this research were to investigate the effect of brainstorming technique on critical reading ability and learners' satisfaction towards teaching and learning activities. The sample, 50 students majoring in Early-Childhood Education

of Bangkokthonburi University, were divided to be the experimental and control groups. Each group consisted of 25 students. The experiment groups were the students being taught critical reading using brainstorming technique and the control group being taught using regular classroom method. The instruments used for collecting the data were comprised of lesson plans for teaching critical reading using brainstorming technique, lesson plans for teaching critical reading using regular classroom method, a critical reading test and a questionnaire for evaluating students' satisfaction towards teaching and learning activities. According to the t-test results, the students being taught critical reading using brainstorming technique achieved a higher level of critical reading ability and satisfaction towards teaching and learning activities than the students being taught using regular classroom method at the .05 level of significance.

Keywords: Brainstorming technique, critical reading

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge-Based Society) เพื่อการพัฒนาหน่วยงานต่างๆ ของสังคมให้เจริญก้าวหน้า เนื่องด้วยความรู้จำนวนมากเหล่านั้นมาจากแหล่งข้อมูลที่มีอย่างหลากหลายต้องอาศัยความสามารถในการคัดสรรและกลั่นกรองข้อมูลเพื่อให้ได้เป็นองค์ความรู้ ดังนั้น การคิดวิเคราะห์ (Critical thinking) สำหรับใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem-solving) จึงเป็นทักษะที่สังคมปัจจุบันต้องการอย่างที่สุด จึงอยู่ความรู้และศาสตร์ต่างๆ ส่วนหนึ่งมาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่คงไม่มีใครได้แย้งว่า

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

วิทยาการและนวัตกรรมส่วนมากเป็นแนวคิดทฤษฎีของนักปราชญ์ชาวตะวันตก ภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาสำหรับการทำงาน (Working Language) และภาษาต่างประเทศที่มีผู้เรียนมากที่สุดในโลก ในบรรดาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ (การฟัง พูด อ่าน และเขียน) การอ่านเป็นทักษะที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะการรับสาร (receptive skill) ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการรับข่าวสารข้อมูลและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทำให้ผู้อ่านได้รับทราบความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในส่วนต่างๆ ของโลกทั้งๆ ที่ผู้อ่านกำลังอ่านข้อมูลอยู่ในบ้านของตัวเอง กล่าวได้ว่า การอ่านเป็นชีวิตประจำวันและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทักษะการอ่านเกี่ยวข้องกับทักษะการคิด เพราะว่าการอ่านเป็นกระบวนการสร้างความหมาย สิ่งต่างๆ ที่เรารับรู้ได้จากการอ่านจะประมวลไปไว้ที่สมอง ซึ่งเรียกว่า “กระบวนการประมวลผลข้อมูล” (information processing) และทำให้เกิดการพินิจพิจารณาแล้วตัดสินใจที่เรียกว่า “การคิดเชิงวิเคราะห์ หรือ Critical thinking” เพราะฉะนั้น การสอนการอ่านโดยเฉพาะการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Critical reading) จะมีคุณค่าต่อผู้เรียนได้ถ้าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาไปพร้อมๆ กับพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์โดยผ่านกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group Process) เช่น เทคนิคการระดมสมอง (Brainstorming Technique) จะทำให้กลุ่มผู้เรียนได้ช่วยกันอ่าน ช่วยกันตีความหรือสรุปประเด็นสำคัญโดยการแสดงความคิดเห็นผ่านทักษะอื่นๆ เช่น การพูดหรือการเขียนและยังสามารถพัฒนาทักษะการคิดในระดับสูง (High-Order Thinking) โดยการเสนอแนวทางแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ด้วย ดังเช่นที่ เคิร์คแพททริก (Kirkpatrick, 2011) ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรมวิธีการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองได้เขียนไว้ในบทความเรื่อง “Training Teachers to Teach Critical Thinking” ว่า “ครูสอนภาษาอังกฤษควรเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียนระหว่างการเรียนการสอน ที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะการคิดผ่านการฝึกฝนทักษะทางภาษา” การจัดการเรียนการสอนเช่นนี้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รู้จักคิดและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

ยกตัวอย่างเช่น ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการระดมสมอง โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 3-5 คน ช่วยกันพิจารณาเนื้อหา ภาษา และความหมายของเนื้อเรื่องที่ครูผู้สอนมอบหมายให้อ่าน เพื่อที่จะลงความเห็นว่าคุณเขียนต้องการนำเสนออะไรมาให้ผู้อ่าน ผู้เขียนใช้กลวิธีใดในการนำเสนอปัจจัยที่ทำให้งานเขียนนั้นถูกต้อง/น่าเชื่อถือ หรือไม่ถูกต้อง/ไม่น่าเชื่อถือ ข้อมูลที่นำเสนอในงานเขียน ข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นข้อคิดเห็น ฯลฯ การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน เกิดแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียน ดังนั้น การระดมสมองจึงเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนได้แสดงความคิดโดยไม่ต้องกังวลว่าความคิดของตนผิดหรือไม่ดีกว่าของคนอื่น ความคิดจากหลายคนที่มีความแตกต่างกันยิ่งจะช่วยผลักดันให้เกิดความคิดใหม่ๆ แปลกๆ จากกลุ่มได้มากขึ้น แล้วในท้ายสุด จึงมีการประเมินและสังเคราะห์ความคิดเหล่านั้นตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ในภายหลังเพื่อตัดสินว่าความคิดใดสมเหตุสมผลและสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาได้ผลดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูสอนภาษาอังกฤษระดับอุดมศึกษา ได้เคยสังเกตการณ์การสอนอ่านภาษาอังกฤษเชิงวิเคราะห์ และพบว่า ผู้สอนมักใช้วิธีการสอนโดยการแปลคำศัพท์จำนวนมากกว่าจะฝึกฝนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เพื่อค้นหาประเด็นสำคัญของเรื่องที่กำลังอ่าน สถานการณ์การจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษเช่นนี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะทางปัญญา เช่น การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการคิด และทักษะการจัดการ เป็นต้น

แม้ว่าจะมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการระดมสมอง (Brainstorming Technique) มีบทบาทสำคัญในการช่วยผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ (Rao, 2007; Ghabanchi; & Bherooznia, 2014) แต่การศึกษามูลของการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ (Critical reading) ของผู้เรียนในชั้นเรียนยังมีไม่มากนัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำเทคนิคการระดมสมอง มาทดลองใช้ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษเชิง

วิเคราะห์ ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานครและนำผลการศึกษานี้มาใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาการสอนอ่านภาษาอังกฤษที่ให้ความสำคัญ กับความคิดวิเคราะห์ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อเพิ่มพูนสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศให้ดียิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่าน เชิงวิเคราะห์ระหว่างผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิง วิเคราะห์ด้วยการใช้เทคนิคการระดมสมองและผู้เรียนที่ ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการสอนแบบ ปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรม การเรียนการสอนของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่าน เชิงวิเคราะห์ด้วยการใช้เทคนิคการระดมสมองและ ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการ สอนแบบปกติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ระหว่างผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ ด้วยการ ใช้เทคนิคการระดมสมองและผู้เรียนที่ได้รับการ สอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ ด้วยการ ใช้เทคนิคการระดมสมองและผู้เรียนที่ได้รับการ สอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการสอนแบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาในภาค การศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 75 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองสอนการอ่านเชิง วิเคราะห์นี้ เป็นเนื้อหาที่นำมาจากหนังสือแบบเรียน ภาษาอังกฤษ ชื่อ “Voyages 2” (Swain; & Brown. 2000) ซึ่งมีเนื้อหาและความยากง่ายของคำศัพท์และ โครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับวัยและระดับความรู้ ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเพื่อฝึกฝนทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์ ได้แก่ การสรุปความ (Making Inference) การตีความ (Interpretation) การวิเคราะห์ (Analyzing) การทำนาย (Predicting) และ การประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluating Argument)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูผู้สอนได้แผนการสอนการอ่านเชิง วิเคราะห์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ เทคนิคการระดมสมองเพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์สำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา
2. ผลการวิจัยนี้จะเป็นสารสนเทศสำคัญที่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจะได้นำไปใช้เป็นแนวทางการ พัฒนาหลักสูตรและการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ทฤษฎีหรือกรอบความคิดทางทฤษฎี

เทคนิคการระดมสมอง (Brainstorming)

เทคนิคการระดมสมองหรือที่บางท่านเรียกว่า “การระดมความคิด” เป็นเทคนิคที่ใช้กับกลุ่ม (Group Technique) เกิดจากแนวคิดของ ออสบอร์น (Osborne. 1953 อ้างถึงใน นิษฐานันท์ ไทยเจริญศรี. 2553: 16-22) ซึ่งเป็นผู้บริหารบริษัทโฆษณาแห่งหนึ่งในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1938 การระดมสมองเป็นเครื่องมือในการ แสวงหาคำตอบของปัญหาที่นิยมใช้กันมากที่สุด เนื่องจากการระดมสมองแสดงถึงการแก้ปัญหาพร้อมกัน และทุกคนมีความพึงพอใจต่อแนวทางแก้ปัญหา นั้น กฎ ของการระดมสมองของ Osborne มีดังนี้ คือ

1. การแสดงความคิดออกมาอย่างเต็มที่ สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีเสรีภาพในการแสดงความคิด โดยไม่ต้องกังวลว่าความคิดของตนแปลกประหลาด หรือไม่ดีกว่าคนอื่นอย่างไร
2. ไม่มีการประเมินความคิดในขณะที่สมาชิก ในกลุ่มกำลังระดมสมอง เพราะถือว่าทุกความคิดมี

ความสำคัญเท่าเทียมกัน การโต้แย้งเป็นการทำลายพลังในการคิดและทำให้การระดมสมองเปล่าประโยชน์

3. การสนับสนุนให้มีการแสดงความคิดเห็นในปริมาณมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดความคิดที่ใหม่และมีคุณค่านำไปสู่โอกาสการค้นหาวิธีการแก้ปัญหาที่สมเหตุสมผลต่อไป

4. การให้ความสำคัญกับการสร้างความคิดสมาชิกสร้างความคิดขึ้นเองโดยเชื่อมโยงกับความคิดของเพื่อนๆ ในกลุ่ม โดยการใช้ความคิดของผู้อื่นเป็นฐานก็สามารถขยายความคิดเพิ่มเติมและปรับปรุงเป็นความคิดใหม่ของตนเองได้

ขั้นตอนในการใช้เทคนิคการระดมสมองในชั้นเรียน ดังนี้

1. ครูผู้สอนอธิบายความหมายของการระดมสมองให้ผู้เรียนเข้าใจว่า การระดมสมองเป็นวิธีการหาแนวความคิดให้ได้มากที่สุด ความคิดของทุกคนมีคุณค่าทุกความคิด

2. แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 3-5 คน จำนวนสมาชิกควรเป็นจำนวนคี่ เพราะจะได้มีเพียงเสียงส่วนใหญ่และเป็นการหลีกเลี่ยงการมีคะแนนเท่ากัน

3. เลือกผู้นำกลุ่ม แต่ละกลุ่มควรมีผู้นำกลุ่มเพื่อเสนอปัญหาและทำหน้าที่ประสานงานให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมไปตามกระบวนการระดมสมอง

4. เลือกปัญหา ควรเริ่มต้นด้วยปัญหาง่ายๆ ที่หลายคนสนใจ ปัญหาที่เลือกระดมสมองถ้าเป็นปัญหาที่เหมาะสมกับวัย และ พัฒนาการของผู้เรียนได้ก็จะดีมาก

5. กำหนดขอบเขตของปัญหาเพื่อให้แน่ใจว่าปัญหานั้นมีขอบเขตเฉพาะเจาะจง ไม่กว้างจนเกินไป หรือไม่ซับซ้อนจนเกินไป และ สิ่งที่ต้องคำนึงอย่างมากคือ ควรเป็นปัญหาที่มีคำตอบที่เป็นไปได้หลายคำตอบ

6. เมื่อเริ่มประชุมการระดมสมอง ต้องอธิบายปัญหาให้สมาชิกได้เข้าใจว่าปัญหาคืออะไร มีขอบเขตเพียงใด และผู้นำกลุ่มต้องซักซ้อมทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการระดมสมองให้กับสมาชิกก่อน จากนั้น ผู้นำกลุ่มจึงเริ่มแนะนำว่าปัญหานั้นๆ จะแก้ไขอย่างไร พยายามให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีโอกาสเสนอความคิดของตนเองอย่างอิสระและอย่างเสมอภาค

7. เมื่อเสร็จสิ้นการระดมสมอง ผู้นำกลุ่มอาจเรียบเรียงความคิดเพื่อตัดสินใจว่าจะเลือกแนวคิดใดที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหา ครูผู้สอนจะมอบหมายให้ผู้เรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเสนอความคิดและผู้เรียนกลุ่มอื่นเป็นผู้ประเมินก็ได้ ทั้งนี้ ครูผู้สอนควรเตรียมเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินแนวความคิดของผู้เรียน เช่น ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมกับเวลาหรือสถานการณ์ การปรับปรุงแนวคิดให้ดีขึ้น ฯลฯ สิ่งที่คุณครูผู้สอนต้องคำนึงในการประเมิน คือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินต้องเหมาะสมสอดคล้องกับปัญหา เพราะว่าแต่ละปัญหาไม่เหมือนกัน จึงควรมีเกณฑ์ที่ใช้ประเมินปัญหาแต่ละปัญหาโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่า เทคนิคการระดมสมอง คือ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีจุดมุ่งหมายให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่เพื่อหาคำตอบหรือทางเลือกสำหรับการแก้ปัญหาที่กำหนดอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น โดยในขณะนั้น จะไม่มีการตัดสินว่าคำตอบหรือทางเลือกใดดีหรือไม่อย่างไร แต่ในที่สุด จึงมีการเลือกความคิดที่ดีที่สุดมาใช้ในการแก้ปัญหา กลุ่มระดมสมองต้องมีผู้นำที่เก่งในการประสานงานของกลุ่มด้วย สำหรับครูผู้สอนที่จะใช้เทคนิคการระดมสมองควรดูแลการทำงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด ให้อิสระกับผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นและจัดเตรียมเกณฑ์ในการประเมินแนวทางการแก้ไขปัญหาแต่ละปัญหาอย่างสมเหตุสมผล

การอ่านเชิงวิเคราะห์ (Critical Reading)

การอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านนำวิธีคิดอย่างพินิจพิเคราะห์มาใช้ในการรับสารจากการอ่านเพื่อให้เข้าใจความคิดของผู้เขียน แยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น สรุปเรื่องราวที่อ่าน ตลอดจนสามารถประเมิน ตัดสินสิ่งที่อ่านได้โดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน (Liaw, 2007) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในทุกสาขาวิชาและในทุกวิชาชีพเพราะเป็นศักยภาพพื้นฐานของการดำรงชีวิตและการประกอบวิชาชีพ

การจัดการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ในชั้นเรียน ในเบื้องต้น ครูผู้สอนควรเริ่มจากการให้ความรู้เกี่ยวกับความหมายและหลักการของการอ่านเชิงวิเคราะห์เสียก่อน หลักการสำคัญที่ผู้เรียนควรทราบก่อนอ่านข้อมูล มีดังนี้ คือ

1. เหตุผลเพียงเหตุผลเดียว ไม่อาจนำไปเป็นข้อสรุปได้ทุกเรื่อง ยกตัวอย่าง เช่น “แม่ครัวถูกให้ออกจากงาน เพราะปรุงอาหารไม่อร่อย” ข้อสรุปที่ขีดเส้นใต้อาจเกิดจากสาเหตุอื่นๆ ด้วย

2. สิ่งหนึ่งไม่จำเป็นจะต้องเป็นสาเหตุให้กับสิ่งหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น “สมศักดิ์ชอบปลูกสวนครัวและเขาชอบอยู่กับครอบครัว ดังนั้น ทุกคนในครอบครัวของเขาชอบปลูกสวนครัว” ข้อสรุปที่ขีดเส้นใต้ไม่ถูกต้องเพราะการชอบปลูกสวนครัวและการชอบอยู่กับครอบครัว ไม่ได้เป็นสาเหตุที่สัมพันธ์กันและเพียงพอที่จะนำมาสรุปได้ว่า ครอบครัวของเขาชอบปลูกสวนครัว

เมื่อผู้เรียนทราบหลักการแล้ว ครูผู้สอนให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยเริ่มพิจารณาประโยคที่แสดงเหตุผลจากในเอกสาร หนังสือ/ตำรา หรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อพิจารณาความสมเหตุสมผล จากนั้น จึงเริ่มนำข้อความขนาดยาว เช่น ความเรียง เรียงความ เรื่องสั้น หรือนวนิยาย ที่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่มาให้ผู้เรียนอ่าน ด้วยการใช้คำถาม 5 ข้อ (Kirkpatrick. 2011) ดังนี้คือ

1. สารหรือแก่นของเรื่อง (theme) ที่ผู้เขียนต้องการเสนอมายังผู้อ่าน คืออะไร และ ผู้เขียนใช้กลวิธีใดในการนำเสนอ

2. กลวิธีการนำเสนอสาระสำคัญหรือแก่นเรื่องนั้นมีความถูกต้อง หรือ สมเหตุสมผลมากน้อยเพียงใด

3. อะไรคือปัจจัยที่ทำให้งานเขียนเรื่องนั้นถูกต้อง/น่าเชื่อถือ หรือ ไม่ถูกต้อง/ไม่น่าเชื่อถือ หรือ ไม่ถูกต้อง/ไม่น่าเชื่อถือ

4. ข้อมูลที่ผู้เขียนนำมาสนับสนุนแก่นเรื่องหรือความคิดของงานนั้นมีความถูกต้อง/น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

5. ข้อมูลที่นำเสนอในงานเขียน ข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อมูลใดเป็นความคิดเห็นและข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นนั้น น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

การใช้คำถามทั้ง 5 ข้อข้างต้น เป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการใช้เหตุผล (reasoning) และตรวจสอบการให้เหตุผลของผู้เขียนในขณะเดียวกัน

สรุปได้ว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อแยกแยะความคิด และประเด็นต่างๆ ที่ผู้เขียนนำเสนอแก่ผู้อ่าน แล้วนำมาจัดลำดับความสำคัญซึ่งนำไปสู่การสรุปของเรื่องที่กำลังอ่าน

งานวิจัยของ ฟีธเชอร์ส (Feathers. 2004: 82) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการระดมสมองในห้องเรียน และพบว่า การระดมสมองเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลของการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเนื่องจากการระดมสมองเป็น “วิธีการสร้างความคิด” ที่เกิดจากการปะทะสังสรรค์ของกลุ่มผู้เรียนที่ร่วมกันอภิปรายและถกเถียงกันจนได้ความคิดที่หลากหลายมากมาย คุณประโยชน์อีกประการหนึ่งของการระดมสมอง คือ การสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้ความรู้เดิม (prior knowledge) มาช่วยในการทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่กำลังอ่าน ดังที่ Feathers กล่าวว่า “การระดมสมองทำให้ผู้เรียนพยายามใช้เนื้อหาสาระ คำศัพท์ สำนวนและไวยากรณ์ที่เคยเรียนหรือรู้มาก่อน มาช่วยในการคิดทำนายเรื่องราวที่กำลังอ่าน การระดมสมองที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียน ยังเป็นการพัฒนาทักษะการคิดอีกด้วย” ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นผลของการระดมสมองที่มีต่อความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาบานจิ และเบห์รูซเนีย (Ghabanchi; & Behrooznia. 2014: 14-21) ซึ่งพบว่า การใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นกิจกรรมนำเข้าสู่การอ่าน (pre-reading) ช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 75 คน

กลุ่มตัวอย่างของการศึกษาเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี จำนวน 50 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเพื่อกำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่ม

ควบคุม กลุ่มละ 25 คน โดยกลุ่มทดลองได้รับการสอน การอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการระดมสมอง และ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้ เทคนิคการระดมสมองที่ใช้กับกลุ่มทดลอง มีขั้นตอน การสอน คือ ดังนี้ 1) ขั้นนำ ผู้สอนสนทนานำเข้าสู่ กิจกรรมกับผู้เรียน อธิบายวัตถุประสงค์ของการระดม สมองที่ใช้เพื่อการฝึกการอ่านเชิงวิเคราะห์ และกำหนด ขั้นตอนที่ใช้ในการฝึก 2) ขั้นฝึก ผู้สอนอธิบายและ ยกตัวอย่างให้ผู้เรียนลองคิดเพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มมี ความเข้าใจกระบวนการระดมสมอง ผู้สอนแบ่งผู้เรียน ออกเป็นกลุ่มๆ ละ 3-5 คน โดยผู้สอนและผู้ช่วยอีก 1 คนทำหน้าที่เป็นประธานของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม แล้วให้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแต่งตั้งเลขานุการของกลุ่ม ในระหว่าง นี้ ผู้สอนแจกเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้แก่ ผู้เรียน และคอยกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น และทำงานตามที่มอบหมายในใบงานในระยะเวลา ที่กำหนด และ 3) ขั้นสรุป ผู้สอนและผู้ช่วยรวบรวมและ สรุปความคิดในกลุ่ม แล้วให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่ม รายงานคำตอบต่อกลุ่มใหญ่ พร้อมทั้งให้กลุ่มอื่นแสดง ความคิดเห็นต่อกลุ่มที่ออกมารายงานและส่งความคิดเห็นของ แต่ละกลุ่มให้ผู้สอน ในท้ายสุดผู้สอนสรุป เพิ่มเติม

2. แผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วย วิธีการสอนแบบปกติที่ใช้กับกลุ่มควบคุม มีขั้นตอนการ สอน คือ ดังนี้ 1) ขั้นนำ ผู้สอนสนทนานำเข้าสู่บทเรียน เกี่ยวกับการอ่านเชิงวิเคราะห์ และอธิบายวัตถุประสงค์ ของการอ่านเชิงวิเคราะห์ 2) ขั้นสอน ผู้สอนอธิบายและ ยกตัวอย่างให้ผู้เรียนลองฝึกคิดเพื่อให้ผู้เรียนมีความ เข้าใจในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ในระหว่างนี้ ผู้สอนแจก เอกสารประกอบการเรียนการสอนแล้วให้ผู้เรียนทำงาน ตามที่ได้รับมอบหมายในใบงานในระยะเวลาที่กำหนด และ 3) ขั้นสรุป ผู้สอนให้ผู้เรียนส่งกระดาษคำตอบแล้ว สุ่มเลือกผู้เรียนออกมานำเสนอคำตอบต่อผู้เรียนในกลุ่ม และให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นต่อคำตอบนั้นๆ ใน ท้ายสุด ผู้สอนสรุปเพิ่มเติม

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน เชิงวิเคราะห์ ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 50 ข้อ ซึ่ง ปรับปรุงมาจากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน

เชิงวิเคราะห์ของ วัตสันและเกลเซอร์ (Watson-Glaser, 2002) ได้แก่ การสรุปความ (Making Inference) การ ตีความ (Interpretation) การวิเคราะห์ (Analyzing) การทำนาย (Predicting) และการประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluating Argument)

4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ ทดลองแบบ Randomized Control Group Pre-test Post-test Design ตามขั้นตอนดังนี้ คือ 1) นำแบบทดสอบ วัดความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ไปทดสอบ กับกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง แล้วเก็บคะแนนไว้เป็น คะแนนก่อนการทดลอง (pre-test) 2) ทำการทดลอง สอนโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยอีก 1 คนเป็นผู้ดำเนินการสอน ตามแผนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิค การระดมสมอง จำนวน 5 แผน และแผนการสอนการ อ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีการสอนแบบปกติ จำนวน 5 แผนโดยใช้เนื้อหาเดียวกัน รวมการสอนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง รวมกลุ่มละ 15 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้นกลุ่มละ 30 ชั่วโมง 3) ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดความสามารถ ทางการอ่านเชิงวิเคราะห์กับกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม (post-test) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับที่ใช้ก่อน การทดลอง 4) ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน 5) รวบรวมข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบ วัดความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนการ ทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่ม ทดลอง และ 6) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามความพึง พพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่ม ทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสามารถทางการอ่านเชิง วิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนเรียนและ หลังเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความสามารถทางการ

อ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-Independent Sample Test)

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-Independent Sample Test)

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มทดลองหรือผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองมีความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ($\bar{X} = 47.26$) สูงกว่าความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มควบคุมหรือผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบปกติ ($\bar{X} = 16.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การเก็บข้อมูล	กลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	ทดลอง	12.19	1.12	0.14	.84
	ควบคุม	12.24	1.15		
หลังเรียน	ทดลอง	47.26	8.55	19.42*	.00
	ควบคุม	16.89	2.26		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ก่อนการเรียนการสอนค่าเฉลี่ยความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังการทดลองสอน กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ($\bar{X} = 47.26$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 16.89$)

2. ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มทดลองแสดงความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.81$) ระดับสูงกว่าผู้เรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 3.57$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังที่ปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	4.13	.81	3.81	.70	2.95*	.00
2. มีส่วนร่วมในการเรียนรู้	3.76	.70	3.63	.52	1.26	.20
3. เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	3.86	.78	3.46	.71	3.38*	.00
4. ส่งเสริมความเป็นผู้นำ	3.84	.72	3.55	.74	2.81*	.01
5. การบูรณาการกับวิชาอื่นๆ	3.95	.79	3.81	.78	2.27*	.00
6. ส่งเสริมความสามัคคี	3.69	.67	3.43	.42	2.14*	.03
7. ความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น	3.76	.70	3.42	.75	2.86*	.00
8. การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.58	.74	3.38	.53	1.63	.11
9. ให้แนวทางแก้ปัญหาที่หลากหลาย	3.67	.63	3.56	.64	2.82*	.01
10. มีความสุขในการเรียน	3.85	.77	3.59	.82	2.11*	.04
รวม	3.81	.73	3.57	.66	2.71*	.01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งคือผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการระดมสมองแสดงความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.81$) ระดับสูงกว่าความพึงพอใจของกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 3.57$) ซึ่งคือผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “ผลของการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์” ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจได้ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองมีความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ($\bar{X} = 47.26$) สูงกว่าความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบปกติ ($\bar{X} = 16.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 อภิปรายได้ว่า การระดมสมองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนากระบวนการคิด เนื่องจากการระดมสมองเป็นวิธีการเรียนรู้วิธีหนึ่งซึ่งส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่ม “ผลิตความคิด” อย่างหลากหลายเพื่อให้มีทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการแก้ปัญหา โดยสมาชิกในกลุ่มสามารถเสนอความคิดให้ได้มากที่สุด และจะไม่มีมีการวิจารณ์ว่าความคิดใดดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม จนถึงขั้นสุดท้ายจึงจะมีการให้ข้อมูลย้อนกลับและพิจารณาเอาความคิดที่ดีที่สุดมาเป็นวิธีการแก้ปัญหา กล่าวได้ว่า การระดมสมองมีประสิทธิภาพในการสร้างความคิด (idea generation) มากกว่าการทำงานเพียงลำพัง (Liaw, 2007: 85) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิษฐานันท์ ไทยเจริญศรี (2553: 68) ที่ศึกษาเรื่อง “ผลของการใช้เทคนิคการระดมสมองตามแนวคิดของ ออสบอร์น (Osborn) ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา” และพบว่า การระดมสมองทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ การคิดคล่อง การคิดแบบนอกเนกนัย การคิดยืดหยุ่น การคิดริเริ่ม และการให้รายละเอียด ผลการวิจัยนี้ยืนยันว่า การระดมสมองเป็นวิธีการที่ช่วยพัฒนาความเข้าใจในการอ่านและเพิ่มพูนความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ดังนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นความจริงที่ว่า ครูผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยนปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ครูผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ (ทิตนา ขัมมณี อ้างถึงใน นฤตม ใจดี และณรงค์ พิมสาร, 2556: 49)

2. ผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองแสดงความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.81$) ระดับสูงกว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบปกติ ($\bar{X} = 3.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น “ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้” และ “กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนไปสู่ชีวิตประจำวันได้” ซึ่งความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองและผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพอที่จะสรุปได้ว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองมีความคิดเห็นว่าการสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองมีคุณค่าต่อผู้เรียนใน 4 ประเด็น ดังนี้คือ

2.1 การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เมื่อพิจารณารายข้อที่ว่า “กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และฝึกทักษะในการแก้ปัญหา” พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยการใช้เทคนิคการระดมสมองแสดงความพึงพอใจต่อข้อนี้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ในขณะที่ค่าเฉลี่ยในข้อนี้ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยวิธีการสอนแบบปกติอยู่ในระดับที่น้อยกว่า ($\bar{X} = 3.81$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นวิธีการสอนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้ปัญหาซึ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอันเป็นการพัฒนาการใช้สติปัญญาและการฝึกการคิดเชิงสร้างสรรค์ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้แบบปกติหรือที่เรียกว่าการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (traditional learning) ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิษฐานันท์ ไทยเจริญศรี (2553) ที่พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์ด้วยเทคนิคการระดมสมองมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้นกว่าผู้เรียนที่ได้รับการฝึกความคิดสร้างสรรค์ด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

และผลการวิจัยของ กาบานจิ และ เบห์รูซเนีย (Ghabanchi; & Behrooznia. 2014) ซึ่งศึกษาผลการใช้เทคนิคการระดมสมองที่มีต่อการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศอิหร่านและพบว่าเทคนิคการระดมสมองช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการอ่านและความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา

2.2 การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมอง เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นผู้รู้ ผลการวิจัยนี้พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการระดมสมองได้แสดงความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) ในข้อที่ว่า “กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีภาวะผู้นำและกล้าแสดงออก” สำหรับค่าเฉลี่ยในข้อนี้ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติจะอยู่ในระดับที่น้อยกว่า ($\bar{X} = 3.55$) อธิบายได้ว่า ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการระดมสมองคือการเลือกผู้นำกลุ่มซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็น โดยเฉพาะในกรณีที่เกิด “ภาวะเงียบ” ภายในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะต้องมีกลวิธีต่างๆ เพื่อให้ได้ความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มเป็นต้นว่า กล่าวถึงสถานการณ์หรือความน่าจะเป็นต่างๆ เพื่อให้ได้คำตอบที่แปลกออกไปหรือให้คำตอบที่หลากหลายและจะคอยปรับความคิดที่กว้างให้แคบเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนว่าคำตอบที่ดีที่สุดน่าจะเป็นคำตอบใด จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่ได้รับการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการระดมสมอง ผู้วิจัยพบว่า ผู้เรียนเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งที่ 4-5 ผู้เรียนเริ่มกล้าแสดงความคิดเห็นเพื่อให้กลุ่มได้ความคิดเห็นเป็นจำนวนเพิ่มมากขึ้นและผู้นำกลุ่มมักใช้คำถามปลายเปิดซึ่งเป็นคำถามที่สามารถตอบได้หลายทางและไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ผู้วิจัยสังเกตว่า ผู้นำและสมาชิกเริ่มมีความคุ้นเคยปรับตัวเข้าหากันได้อย่างดี ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและไม่กลัวที่จะต้องตอบคำถาม ทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน ดังที่ Nuttal (1996: 42) กล่าวว่า “เมื่อผู้เรียนไม่กลัวที่จะพูดผิดหรือเขียนผิดและได้รับแรงเสริมทางบวกจาก

ครูและเพื่อนๆ อุปสรรคในการเรียนภาษาต่างประเทศก็จะถูกทำลายไป”

2.3 การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมอง เป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนที่เป็นประชาธิปไตย โดยพิจารณาจากข้อที่ว่า “ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเสมอภาค” ค่าเฉลี่ยของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองเท่ากับ 3.76 และผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติเท่ากับ 3.42 ทั้งนี้ เนื่องจากหัวใจของเทคนิคการระดมสมองคือ การเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์ใดๆ ทั้งสิ้น ทุกคนในกลุ่มรับฟังและเคารพความคิดเห็นของกันและกัน มีการปรึกษาหารือกันในกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันและกัน โดยอาศัยหลักพึ่งพากันทางบวก (Positive Interdependence) โดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ได้ตอบคำถามและแสดงผลงานของกลุ่มตนเอง ผู้เรียนจะเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียนและมีความสุขในการเรียน ดังนั้น ผลการวิจัยในรายข้อที่ว่า “กิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีมนุษยสัมพันธ์และเกิดความรักสามัคคีในกลุ่ม” ค่าเฉลี่ยในข้อนี้ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองระดับมากเท่ากับ 3.69 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยในข้อนี้ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอยู่ในระดับน้อยกว่าคือเท่ากับ 3.43 ผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันว่าเทคนิคการระดมสมองเป็นกระบวนการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิผลมากกว่าการทำงานโดยลำพัง

2.4 การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมอง เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษกับเนื้อหาวิชาต่างๆ การสอนโดยใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่จำลองสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น การแก้ปัญหาและการจัดการความขัดแย้ง อันที่จริงต้นกำเนิดของการใช้เทคนิคการระดมสมองคือ การผลิตความคิดเพื่อการแก้ปัญหาอย่าง

สร้างสรรค์ (Osborn อ้างถึงใน นิษฐานันท์. 2553: 16-22) กฎของการระดมสมองคือการผลิตความคิดให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยไม่มีการตำหนิตัวตนความคิดของสมาชิกในกลุ่มแต่ต้องเคารพความคิดของกันและกันซึ่งถือว่าการฝึกการควบคุมอารมณ์และการปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม พฤติกรรมเช่นนี้เป็นพฤติกรรมที่คนเราจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข กล่าวได้ว่า นอกจากนั้น การบูรณาการความรู้เป็นส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้สิ่งใดๆ ย่อมจำเป็นต้องใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกับสิ่งใหม่ที่กำลังเผชิญ อย่างเช่น ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความรู้ที่ได้เคยเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง ศัพท์ และไวยากรณ์ รวมทั้งความรู้เนื้อหาวิชาต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ฯลฯ เพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งที่ตนกำลังอ่าน อันเป็นกลวิธีการอ่านที่มีประสิทธิภาพ Nuttal (1996: 34) ดังที่ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยการใช้เทคนิคการระดมสมองได้แสดงความพึงพอใจในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) ว่า “กิจกรรมการเรียนการสอนมีการบูรณาการวิชาภาษาอังกฤษกับเนื้อหาวิชาต่างๆ”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ครูผู้สอนที่จะนำเทคนิคการระดมสมองไปใช้ในการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ควรที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการฝึกและควบคุมผู้เรียนในชั้นเรียนให้ดำเนินกิจกรรมตามกฎกติกาของเทคนิคการระดมสมองเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นกิจกรรมก่อนเข้าสู่การฝึกทักษะการเรียนรู้อื่นๆ เช่น การใช้เทคนิคการระดมสมองเป็นกิจกรรมก่อนเข้าสู่การฝึกทักษะการเขียน (pre-writing activity) เพื่อ “ผลิตความคิด” และเพิ่มพูนความคล่องแคล่ว (fluency) ในการเขียน

2. ควรมีการทดลองใช้เทคนิคการระดมสมองในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของผู้เรียนบางประเภท เช่น ผู้เรียนที่มีลักษณะชอบเก็บตัว

(introvert) ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หรือ ผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออก เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- นิษฐานันท์ ไทยเจริญศรี. (2553). ผลของการใช้เทคนิคระดมสมองตามแนวคิดของออสบอร์นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนิรัตน์ สุกโชติรัตน์. (2549). อ่านเป็น: เรียนก่อนสอนเก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- นฤตม ใจดี และณรงค์ พิมพ์สาร. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาในวิชาธุรกิจทั่วไป ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 2(1): 43.
- Feathers, K. M. (2004). *Info.Text.: Reading and Learning*. Ontario: Pippin Publishing Corporation, Ltd.
- Ghabanchi, Z.; & Behrooznia, S. (2014). “Re-Considering Brainstorming: Group Facilitation” *A Research and Applied Linguistics Journal*. 1(1): 14-21.
- Swain, L.J.; & Brown, H.D. (2000). *Voyages 2*. New York: Prentice Hall Regents.
- Kirkpatrick, Katie. (2011, July 17). “Training Teachers to Teach Critical Thinking”. *Lucas Educational Research*. 8-12.
- Liaw, M. L. (2007). “Content-Based Reading and Writing for Critical Thinking Skills in an EFL

- Context". **English Teaching & Learning.** 31(2): 45-50.
- Nuttal, C. (1996). **Teaching Reading Skills in a Foreign Language.** London: Heineman Educational Books.
- Rao, Z. (2007). "Training in Brainstorming and Developing Writing Skills". **ELT Journal.** 61(2): 100-106.
- Stein, D. (2000). **Teaching Critical Reflection: Myths and Realities. No. 7.** ERIC Clearinghouse on Adults Career and Vocational Education Columbus Ohio.
- Watson, G.; & Glaser, E. (2002). **Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal-UK Edition.** London: Pearson Assessment.

การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา Development of Assessment Scales on Public Mind for Students of Songkhla Rajabhat University

ดร.จกมล บัวแก้ว¹ มณีนุช รongพล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และสร้างเกณฑ์ปกติ (norm) ของแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาเครื่องมือและสร้างเกณฑ์ปกติ (norm) คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 1,000 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น และความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์หิ้งค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการสร้างแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็นข้อคำถามทางบวก 25 ข้อ และข้อคำถามทางลบ 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 และผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 0.02$, $p = 0.875$, $df = 1$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$, $RMSEA = 0.000$)

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ (norm) พบว่า แบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ มีคะแนนมาตรฐานที่อยู่ในช่วง T23 -T74 แบ่งช่วงการแปลความได้ 3 ระดับ คือ ระดับสูง คะแนนมาตรฐานที่มากกว่า T59 ระดับปานกลาง มีคะแนนมาตรฐานที่ระหว่าง T40-T59 และระดับควรได้รับการส่งเสริมมีคะแนนมาตรฐานที่น้อยกว่า T40

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, เกณฑ์ปกติ

Abstract

The purposes of this research were to develop assessment scales on public mind for students of Songkhla Rajabhat university and normalize T-score of the scale. The samples for developing the scales and setting norm were 1,000 students of Songkhla Rajabhat University selected by stratified random sampling technique. Data were analyzed by reliability and construct validity.

Results showed that:

1. The scale comprised thirty items which were divided into two types of questions; twenty-five positive questions, and five negative questions. The scale reliability was at 0.90, and its construct validity was consistent with empirical data ($\chi^2 = 0.02$, $p = 0.875$, $df = 1$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1.00$, $RMSEA = 0.000$).

2. The normalized T-scores of each aspect of the scale were between T23 and T74, and was categorized into three levels as high (>T59), moderate (T40-T59), and low (<T40).

Keywords: public mind, norm

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาเพื่อให้เทียบเท่าหรือสูงกว่าประเทศอื่นๆ จากการเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้คนไทยเกิดการแข่งขันทางวัตถุนิยมสูงขึ้น ขาดคุณธรรมจริยธรรม

¹ อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

² อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

มากขึ้น มองผลประโยชน์ของตัวเองสูงขึ้น เอาัดเอาเปรียบผู้อื่นมากขึ้น ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งเราเห็นข้อความหรือป้ายประกาศต่าง ๆ ที่รณรงค์ให้คนไทยช่วยกัน เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาด ห้ามทิ้งขยะบริเวณนี้ ห้ามจอดรถบริเวณนี้ ห้ามปิดโฆษณา เป็นต้น นั่นเป็นการบ่งบอกว่าความมีจิตสาธารณะของคนไทยน้อยลง ทั้งที่จิตสาธารณะเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อที่จะต้องดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติ ส่วนรวมของสังคม และตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น (อ้อมใจ วงษ์มณฑา 2553: 4) อีกทั้งคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 1 กล่าวว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” ตามตัวบ่งชี้ที่ 5 คือ มีคุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก คนไทยดำเนินชีวิตโดยการสุจริต วชิสุจริต และมโนสุจริต มีความรับผิดชอบต่อทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทยมีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย เป็นสมาชิกที่ดีเป็นอาสาสมัครเพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 3-4)

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาเป็นองค์กรหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของพลเมือง เป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นผู้นำการวิจัยและการพัฒนาท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและมีการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน โดยมีพันธกิจหลัก 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งอาจารย์จะต้องปฏิบัติ และต้องบูรณาการร่วมกันทั้ง 4 พันธกิจ เพื่อพัฒนาให้นักศึกษาให้มีคุณภาพและปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน อีกทั้งมหาวิทยาลัยได้กำหนดอัตลักษณ์ว่า “เป็นคนดี มีทักษะชีวิต มีจิตสาธารณะ” จากอัตลักษณ์ดังกล่าว การที่นักศึกษาจะเป็นคนดี หรือมีทักษะชีวิตได้นั้นต้องมีพื้นฐานมาจากการมีจิตสาธารณะที่ดี ซึ่งปรากฏการณ์ปัญหาที่พบเกี่ยวกับนักศึกษาขาดจิตสาธารณะ เช่น พฤติกรรมนักศึกษาที่ไม่เสียสละกับ

เพื่อน ไร้น้ำใจ การไม่ปิดไฟ แอร์ หลังออกจากห้อง การขีดเขียนฝาผนัง การไม่ช่วยกันรักษาสสมบัติของมหาวิทยาลัย การจอดรถในสถานที่ห้ามจอด บางครั้งนักศึกษาไม่เข้ากิจกรรมที่มหาวิทยาลัยกำหนด ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงมีโครงการเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะหลายโครงการให้นักศึกษาได้เข้าร่วม และข้อตกลงในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาขึ้น ถึงแม้มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษา แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่านักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมแล้วมีระดับจิตสาธารณะมากน้อยเพียงใด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะพัฒนาเครื่องมือการวัดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นลักษณะภายในของตัวบุคคล จะต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ ซึ่งพบว่าการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาเครื่องมือวัดจิตสาธารณะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาว่าตนเองมีจิตสาธารณะระดับใด ต่อมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประกอบในพิจารณาการจัดกิจกรรมเสริมจิตสาธารณะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
2. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติ (norm) ของแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ศึกษาอยู่ในภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 9,754 คน
2. เนื้อหาใช้ในการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะจิตสาธารณะ โดยมีความหมายสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยว่า “จิตที่คิดสร้างสรรค์เป็นกุศล และมุ่งทำกรรมที่ดีที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม” ซึ่งแบ่ง

ออกเป็น 2 ประเด็น คือ การคิดดี และการปฏิบัติดี โดยมีนิยามของความหมายดังนี้

จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาเกี่ยวกับคิดและปฏิบัติต่อส่วนรวม โดยการประเมินตนเองว่าสิ่งที่คิดและปฏิบัตินั้นเป็นส่งผลดีต่อตนเองและผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และยังรวมถึงการคิดและการปฏิบัตินั้นจะมีประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม สามารถแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบหลัก คือ

การคิดดี หมายถึง การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ดีและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น ภายใต้กรอบระเบียบของสังคม

การปฏิบัติดี หมายถึง การกระทำเกี่ยวกับสิ่งที่ดีและสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น ภายใต้กรอบระเบียบของสังคม

3. สถานที่ในการเก็บข้อมูล คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่ศึกษาอยู่ในภาคปกติ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 9,754 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) โดยตัวแปรสังเกตได้หนึ่งตัวแปรจะใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10-20 คน (Hair, et al. 1998 อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542) ซึ่งงานวิจัยมีทั้งหมด 60 ตัวแปร จึงใช้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 600 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์เกณฑ์ปกติ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ $\pm 5\%$ (Yamane. 1978 อ้างถึงใน วรณี แกมเกตุ. 2551: 285) ได้จำนวน 385 คน เป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ ดังนั้นในการศึกษานี้คณะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อวัดคุณลักษณะจิต

สาธารณะของนักศึกษา จำนวน 60 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบหลักของจิตสาธารณะ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การคิดในสิ่งที่ดี ถูกต้องตามหลักศีลธรรม กฎระเบียบของสังคม

1.2 การคิดที่สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น

1.3 การกระทำในสิ่งที่ดี ถูกต้องตามหลักศีลธรรม กฎระเบียบของสังคม

1.4 การกระทำที่สร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและผู้อื่น

2. สร้างข้อคำถามของแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ให้ครบทั้ง 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบละ 15 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ เป็นแบบวัดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. นำแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านจิตวิทยา และด้านภาษาไทย รวมทั้งหมด 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของข้อคำถาม ความเหมาะสมของการใช้ภาษา จากนั้นทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาในแต่ละองค์ประกอบ ใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ของการวัด (IOC) โดยข้อคำถามที่ใช้ได้จะมีค่า IOC ร้อยละ 50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2548) ผลการคำนวณค่า IOC พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1 ดังนั้นข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ได้ทุกข้อ

4. นำแบบวัดที่ผ่านการตรวจสอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.4 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's coefficient alpha)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 1,000 ฉบับ ซึ่งได้รับเท่ากับจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

1. ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ผู้วิจัยวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ในแต่ละองค์ประกอบ

2. ความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยคำนวณค่าความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายใน ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha)

3. การวิเคราะห์หาเกณฑ์ปกติ (norm) โดยจัดทำเป็นเกณฑ์ปกติที่เกิดจากคะแนนรวมของแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ ที่ปรับเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด โดยการใช้สมการถดถอยแล้วพัฒนาเป็นเกณฑ์คะแนนที่ปกติ (normalized T score) และแบ่งเกณฑ์การแปลความหมายระดับคุณลักษณะจิตสาธารณะเป็น 3 ช่วง คือ

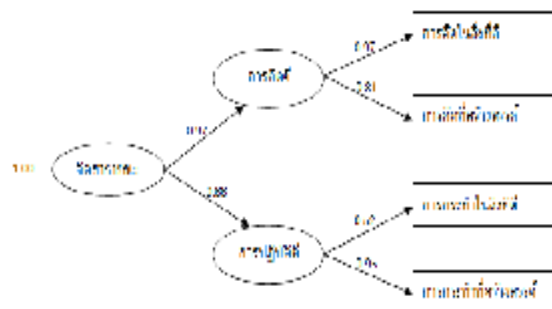
ควรส่งเสริม	T ปกติน้อยกว่า	$\bar{x} - 1SD$
ระดับปานกลาง	T ปกติอยู่ระหว่าง	ถึง $\bar{x} + 1SD$
ระดับสูง	T ปกติมากกว่า	$\bar{x} + 1SD$

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านการคิดดี สร้างข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 2 พฤติกรรมบ่งชี้ คือ การคิดในสิ่งที่ดี และการคิดที่สร้างสรรค์ พฤติกรรมละ 15 ข้อ และด้านการปฏิบัติดี สร้างข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 2 พฤติกรรมบ่งชี้ คือ การกระทำในสิ่งที่ดี และการกระทำที่สร้างสรรค์ จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับนักศึกษาจำนวน 1,000 คน แล้ววิเคราะห์คุณภาพด้านความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เชิงยืนยัน (CFA) ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 0.02$, $df = 1$, $p = 0.875$) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับค่า (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.000 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (relative Chi-Square) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไคสแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (Chi-Square/df) มีค่าเท่ากับ 0.02 ซึ่งน้อยกว่า 2 นั้นแสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังภาพประกอบ 1

$$\chi^2 = 0.02, p = 0.875, df = 1, GFI = 1.00, AGFI = 1.00, RMSEA = 0.000$$

ภาพประกอบ 1 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

ตาราง 1 สรุปจำนวนข้อและความเชื่อมั่นของแบบวัด
คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะ

พฤติกรรมบ่งชี้	จำนวนข้อพัฒนา		ความเชื่อมั่น
	ก่อน	หลัง	
องค์ประกอบด้านการคิดดี			
การคิดในสิ่งที่ดี	15	6	0.76
การคิดที่สร้างสรรค์	15	8	0.84
องค์ประกอบด้านการปฏิบัติดี			
การกระทำในสิ่งที่ดี	15	5	0.83
การกระทำที่สร้างสรรค์	15	11	0.92
รวม	60	30	0.90

จากตาราง 1 อธิบายได้ว่า ผู้วิจัยพัฒนาข้อคำถาม วัดคุณลักษณะจิตสาธารณะทั้งหมด 60 ข้อ หลังจากตรวจสอบคุณภาพแล้วเหลือ 30 ข้อ แต่ละด้านมีจำนวนข้อ 5-11 ข้อ และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 และความเชื่อมั่นแต่ละด้านมีค่าอยู่ระหว่าง 0.74-0.92

สรุปแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีจำนวนทั้งหมด 30 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามทางบวก จำนวน 24 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 และข้อคำถามทางลบ จำนวน 6 ข้อ คือ ข้อที่ 9, 15, 16, 17, 18, 19 มีคะแนนเต็ม 150 คะแนน โดยเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อคำถามว่าสอดคล้องกับตนเองมากน้อยเพียงใด สำหรับข้อคำถามทางบวกมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน ระดับความสอดคล้องมากที่สุด

4 คะแนน ระดับความสอดคล้องมาก

3 คะแนน ระดับความสอดคล้องปานกลาง

2 คะแนน ระดับความสอดคล้องน้อย

1 คะแนน ระดับความสอดคล้องน้อยที่สุด

ส่วนข้อคำถามทางลบจะให้คะแนนในทิศทางกลับกันโดยมีรายละเอียดข้อคำถามในแบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะดังนี้

1. ฉันคิดว่าการไม่ทำการบ้านทำให้ตนเองเสียผลประโยชน์

2. ฉันคิดว่าการสวมหมวกนิรภัยเป็นเรื่องที่นักศึกษาทุกคนควรกระทำ

3. ฉันคิดว่าการเก็บจานหรือภาชนะที่ใช้แล้วเป็นหน้าที่ของตนเอง

4. ฉันคิดว่าการสละเวลาเพื่อทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จเป็นเรื่องที่ถูกต้อง

5. ฉันคิดว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่นักศึกษาทุกคนควรกระทำ

6. ฉันคิดว่าการช่วยทำงานบ้านพ่อแม่เป็นสิ่งที่ลูกควรกระทำ

7. ฉันคิดว่าการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจ

8. ฉันรู้สึกสนุกที่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

9. ฉันรู้สึกเฉย ๆ ที่จะแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อพบเห็นทรัพย์สินสาธารณะถูกทำลาย

10. ฉันคิดว่าการใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัดเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลก

11. ฉันคิดว่าการใช้สิ่งของสาธารณะหรือสิ่งที่ไม่ใช่ของตนเองควรใช้อย่างระมัดระวัง

12. ฉันคิดว่าการอยู่ร่วมกันในสังคม ควรช่วยเหลือแบ่งปันกัน

13. ฉันคิดว่าการเคารพสิทธิ์ในการใช้ของส่วนรวมของกลุ่มเป็นสิ่งที่ควรกระทำ

14. ฉันคิดว่าหลักการสำคัญของการทำประโยชน์ต่อสังคม คือ ความรับผิดชอบ

15. ฉันคุยกับเพื่อนเสียงดังในห้องเรียน ขณะที่อาจารย์สอนอยู่หน้าชั้นเรียน

16. ฉันเข้าเรียนสายหรือหลังอาจารย์เข้าห้องเป็นประจำ

17. ฉันไม่เคยทำการบ้านส่งอาจารย์เองเลย ถ้าจะส่งก็จะลอกของเพื่อน

18. ฉันไม่เข้าร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัด เพราะเป็นเรื่องเสียเวลา

19. ฉันผัดนัดกับผู้อื่นเป็นประจำ

20. ฉันช่วยทำงานบ้านพ่อแม่เมื่อมีโอกาส

21. ฉันมีโอกาสได้ทำกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นเสมอ

22. ฉันได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ ในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

23. ฉันจะแจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเมื่อพบเห็นทรัพย์สินสาธารณะถูกทำลาย

24. ฉันใช้น้ำและไฟฟ้าอย่างประหยัดเพราะคิดว่าเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมของโลก

25. ฉันปิดไฟหรือเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่ใช้แล้ว เป็นการช่วยมหาวิทยาลัยประหยัดค่าใช้จ่าย

26. ฉันใช้สิ่งของสาธารณะหรือที่ไม่ใช่ของตนเองอย่างระมัดระวัง

27. ฉันให้ความช่วยเหลือแบ่งปันกับบุคคลที่ด้อยกว่าเมื่อมีโอกาส

28. ฉันเคารพสิทธิ์ในการใช้ของส่วนรวมของกลุ่ม

29. ฉันแนะนำวิธีการดูแลของใช้ส่วนรวมหรือขั้นตอนการบริการต่าง ๆ ให้กับผู้ที่ไม่รู้หรือต้องการความช่วยเหลือ

30. ฉันทำประโยชน์ต่อสังคม ถือเป็นความรับผิดชอบของตน

2. ผลการสร้างเกณฑ์ปกติ

ผู้วิจัยได้นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดของนักศึกษา จำนวน 1,000 คน มาสร้างเกณฑ์คะแนนปกติที่ ระดับสถาบันโดยการแปลงคะแนนดิบ (score) เป็นคะแนนมาตรฐานที่ด้วยวิธีกำลังสองน้อยสุด ผลปรากฏว่าจากคะแนนเต็ม 150 คะแนน นักศึกษามีคะแนนดิบอยู่ระหว่าง 81-150 คะแนน จากนั้นผู้วิจัยแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานที่ และพบว่ามีความมาตรฐานที่อยู่ระหว่าง 23-74 คะแนน แล้วกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายคะแนนเป็น 3 ช่วง คือ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับควรส่งเสริมโดยมีคะแนนดิบและคะแนนที่เรียงตามลำดับดังนี้

คะแนนดิบ	คะแนนมาตรฐานที่ (T)
> 136	> 59
102 - 136	40 - 59
< 102	< 40

อภิปรายผล

แบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ 1) องค์ประกอบด้านการคิดดีแบ่งเป็น การคิดในสิ่งที่ดี การคิดที่สร้างสรรค์ และ 2) องค์ประกอบด้านการปฏิบัติดี แบ่งเป็นการกระทำในสิ่งที่ดี การกระทำที่สร้างสรรค์ มีข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ แบ่งเป็น การคิดในสิ่งที่ดี 6 ข้อ การคิดที่สร้างสรรค์ 8 ข้อ การกระทำในสิ่งที่ดี 5 ข้อ และการกระทำที่สร้างสรรค์ 11 ข้อ โดยความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.90 ส่วนความเชื่อมั่นของแต่ละด้านเท่ากับ 0.76, 0.84, 0.83 และ 0.92 จะเห็นได้ว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากความยาวของแบบวัด ซึ่งถ้าแบบวัดมีจำนวนข้อมากจะส่งผลให้ความเชื่อมั่นของแบบวัดมีค่าสูงด้วยสอดคล้องกับศิริชัย กาญจนวาสี (2544) และ บุญเชิด ภิญญอนัตพงษ์ (2545) ที่กล่าวว่าเครื่องมือวัดใดมีจำนวนข้อน้อยจะมีค่าความเที่ยงต่ำ อีกทั้งค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้านที่น้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 0.76 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.70 จาก

เกณฑ์การพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของ บุญเชิด ภิญญอนัตพงษ์ (2550) และล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539) ที่กล่าวว่า เครื่องมือจะมีคุณภาพได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

ส่วนคุณภาพด้านความตรงนั้นผู้วิจัยตรวจสอบ 2 วิธี คือ 1) ความตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่าคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีคะแนนอยู่ระหว่าง 0.67-1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่บอกไว้ว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยาม (IOC) ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50-1 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543) ดังนั้นข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ และ 2) ความตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยเลือกการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันว่าข้อคำถามที่สร้างขึ้นวัดได้ตรงตามองค์ประกอบนั้นหรือไม่ ผลปรากฏว่าจากข้อคำถาม 60 ข้อ เหลือเพียง 30 ข้อ ที่สามารถใช้ได้ และทำให้โมเดลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้ข้อคำถามที่ใช้ไม่ได้ อาจจะเป็นผลมาจากระดับคะแนนความสัมพันธ์ของนักศึกษา เพราะนักศึกษาที่เก็บข้อมูลนั้นมีความหลากหลายจึงทำให้คะแนนของข้อคำถามบางข้อไม่สัมพันธ์กัน หรืออาจจะเป็นผลมาจากตัวข้อคำถามที่มีทั้งทางบวกและทางลบ ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนในประเด็นดังกล่าวโดยเฉพาะข้อคำถามทางลบจึงทำให้ข้อคำถามเหล่านั้นถูกตัดทิ้งไป แต่การพัฒนามาตรประมาณค่านั้นจำเป็นต้องมีข้อคำถามทางลบบ้างบางส่วน จำนวนจะมากหรือน้อยจะไม่มีผลต่อค่าความเชื่อมั่น (สุพัตร์ พิบูลย์. 2555)

เกณฑ์ปกติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นเป็นเกณฑ์ระดับสถาบัน ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะระดับสูงมีคะแนนดิบมากกว่า 136 คะแนน หรือคะแนนมาตรฐานที่มากกว่า 59 คะแนน คุณลักษณะด้านจิตสาธารณะระดับปานกลางมีคะแนนดิบระหว่าง 102-136 คะแนน หรือคะแนนมาตรฐานที่ระหว่าง 40-59 คะแนน และคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะระดับควรส่งเสริมมีคะแนนดิบน้อยกว่า 102 คะแนน หรือคะแนนมาตรฐานที่น้อยกว่า 40 คะแนน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับการแปลความหมายระดับคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากตัวแทนของนักศึกษา ดำเนินการสร้างเกณฑ์อย่างเป็นระบบและเชื่อถือได้ อีก

ทั้งคะแนนมาตรฐานที่ได้ดำเนินการสร้างภายใต้ได้คงปกติจึงทำให้คะแนนเกณฑ์ที่ได้นั้นมีความเป็นตัวแทนคะแนนคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาที่ดีสอดคล้องกับ อนันต์ ศรีโสภา (2525) ที่กล่าวว่าเกณฑ์ปกติที่ดีนั้นจะต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 แบบวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นแบบวัดภายใต้กรอบ คุณลักษณะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดังนั้นการนำแบบวัดฉบับนี้ไปใช้กลุ่มตัวอย่างควรจะมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หรือตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออีกครั้งโดยเฉพาะความเชื่อมั่นว่าเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่นำไปใช้หรือไม่

1.2 เกณฑ์ปกติที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นเกณฑ์ระดับสถาบัน ใช้แปลความหมายคะแนนสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดังนั้นการนำเกณฑ์ไปใช้ควรพึงระวังว่าเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้หรือไม่ หรืออาจจะสร้างเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมายขึ้นมาใหม่

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดโดยวิธีการอื่นๆ เช่น ความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ ความตรงแบบหลายลักษณะหลายวิธี

2.2 ควรศึกษาการหาคุณภาพรายข้อของข้อคำถามตามทฤษฎีการตอบสนองข้อสอบที่มีการตรวจให้คะแนนมากกว่า 2 ค่า และสารสนเทศของแบบวัด

เอกสารอ้างอิง

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). การประเมินผล การเรียนรู้ที่เห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2550). คุณภาพเครื่องมือวัด. ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 66-152. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- _____. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: บุญศิริภาพิมพ์.
- _____. (2548). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ
- สุพักตร์ พิบุลย์. (2555). การพัฒนาเครื่องมือประเภทมาตรประมาณค่า (Rating Scale) ในการวิจัย. ค้นเมื่อ 15 ก.พ. 2559 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/238980>
- อนันต์ ศรีโสภา. (2525). ทฤษฎีการวัดและการทดสอบ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล ดร.จงกล บัวแก้ว

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต
 (เทคโนโลยีสารสนเทศและ
 ประเมินผลการศึกษา)

ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต
 (การวัดและประเมินผลการศึกษา)

ปริญญาเอก ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
 (วิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา)

ชื่อ - นามสกุล นางมณีนุช รongพล

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์

สถานที่ทำงาน คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต
 (จิตวิทยาและการแนะแนว)

ปริญญาโท วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
 (จิตวิทยาชุมชน)

การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเขตพื้นที่ปลูกกัญชาเสรี

The Participation of Citizens in the Areas of Free Cannabis Plant

ผศ.ดร.จรัสพงศ์ คลังกรณ์*

บทคัดย่อ

กว่าจะมาเป็นกัญชาถูกกฎหมายในหลายประเทศทั่วโลก นั้นไม่ใช่เรื่องง่าย จำเป็นต้องผ่านกระบวนการอันซับซ้อน ทั้งเสียงจากประชาชน การประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางการแพทย์ ในสหรัฐอเมริกา กว่าจะเสกกัญชาเพื่อความบันเทิงได้ก็ต้องรอนานกว่า 3 ทศวรรษ การเปลี่ยนแปลงของกัญชา ผ่านยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จากสิ่งผิดกฎหมายกลายเป็นธุรกิจสร้างรายได้ เป็นยารักษาโรค เป็นแม่เหล็กดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยว รวมไปถึงการรับภาษีมหาศาลเข้ารัฐ แต่ก็มีโทษเช่นเดียวกัน ในขณะที่เมืองไทยยังคงมีการถกเถียงเรื่องกัญชา-กัญชง และรอผลวิจัยเพื่อแก้กฎหมายนำมาใช้ทางการแพทย์ มีความพยายามจะเสนอให้กัญชาถูกกฎหมายหลายครั้ง ล่าสุดประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ เสนอให้บริเวณเขตเทือกเขาภูพาน จ.สกลนคร เป็นพื้นที่นำร่อง 5,000 ไร่ สำหรับเป็นแหล่งปลูกกัญชา โดยกำลังเตรียมขออนุญาตตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ถึงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครอง ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 ม.ค. 2561 ที่ผ่านมา แต่ก็ต้องโดนเบรกชะงัก เมื่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ออกมายืนยันว่า ประเทศไทยยังไม่อนุญาตให้ปลูกกัญชาได้ แต่อนุญาตให้ครอบครองเพื่อวิจัยได้ ส่วนที่อนุญาตได้คือ กัญชง ที่ปัจจุบันอนุญาตให้ปลูกในพื้นที่ 5 จังหวัดของภาคเหนือ เพื่อรองรับการปลูกเชิงอุตสาหกรรม ที่ผ่านมามีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ แต่ยังไม่ได้ข้อสรุป เพราะเสนอว่าควรจะมีผลงานวิจัยที่แน่ชัดก่อน โดยการวิจัยนั้นใช้เวลานานเป็นปี ซึ่งทาง อย. ได้เสนอให้แก้กฎหมายยาเสพติดให้โทษ ปี พ.ศ. 2522 เพื่อสนับสนุนให้มีการพัฒนาการศึกษาวิจัยในคน และนำกัญชา รวมทั้งสารสกัดมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์รักษาโรค

ได้ ซึ่งบรรจุอยู่ในร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด และขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้เขียนเห็นด้วยหากจะมีการเปลี่ยนกัญชา ที่ปัจจุบันเป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 5 ให้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 2 เพื่อใช้ในการทางการแพทย์ อีกทั้งจะช่วยลดปัญหาลักลอบส่งประเทศที่ 3 ซึ่งมีแนวโน้มการลักลอบนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากขึ้น โดยการลักลอบนำเข้ามาในประเทศ ขณะนี้ยังถือว่ามีความผิด ต้องจับดำเนินคดีทั้งหมด กัญชายังเป็นการนำมาใช้เพื่อการวิจัยเกี่ยวกับยารักษาโรคเท่านั้น ซึ่งต้องศึกษารายละเอียดให้ชัดเจนอีกครั้ง เนื่องจากกัญชายังถือเป็นยาเสพติด กระแสการผลักดัน กัญชาถูกกฎหมายในไทยครั้งนี้จะไปได้ไกลเพียงใด และจะส่งผลต่อสังคมประชาชน และเศรษฐกิจอย่างไร จึงควรที่จะรับฟังความเห็นของประชาชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, เขตพื้นที่, เสรี

ABSTRACT

It is legal to plant cannabis in many countries around the world, that's not easy. It needs to go through a complicated process. The sound of the people evaluation of economic value. The development of the method in the United States to marijuana for entertainment, it must wait more than 3 decades to change marijuana. "From illegal to become a revenue-generating business." As a medicine ironically, people are attracted to tourism and to get huge taxes into the state. While in Thailand there is still debate about marijuana-hemp. We have been waiting for the results of the research to apply the law. Efforts are being made to offer cannabis legally several times. Latest Chairman of the National Farmers Council

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

proposed to Phu Phan mountain range, Sakon Nakhon is a pilot area of 5,000 rai for cannabis cultivation. The Ministry of Public Health is seeking permission and the production license or have possession, as announced in the Government Gazette on January 6, 2061, but it must be braked when the Food and Drug Administration (FDA) issued a statement. Thailand is not allowed to grow cannabis, but let's take possession for research. Permissible hemp is currently allowed to grow in 5 provinces of the North to support the industry. The debate over the use of marijuana has been debated but not yet concluded. It is proposed that the research should be clear. The research takes a long time. The government has proposed to amend the drug law to the year 1979 to encourage the development of human research and marijuana including extracts, the use of medical treatment. It is currently under consideration by the Office of the Council of State. The author agrees to have a marijuana change. At present is a Category 5 drug to be a Category 2 drug for medical use. It also helps to reduce the smuggling problem of the third country, which is likely to smuggle from neighboring countries in the Northeast. By smuggling into the country, it is still considered guilty. All rights reserved. Marijuana is also used for drug research. The details must be clear again because marijuana is also considered as a drug. Push Cannabis is legal in Thailand, this will be a long way to go and will affect the society. People and the economy should be able to hear the opinion of the people.

Keywords: Participation, Areas, Free

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหายาเสพติด เป็นปัญหามันทำลายความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่สำคัญนับเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่จะเข้ามาทำลาย

ความสงบสุขของครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรวม จึงถือเป็นหน้าที่ของเราต้องร่วมมือ/ช่วยกันป้องกันยาเสพติดให้โทษไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ช่วยแจ้งเบาะแสการค้าขายยาเสพติด รวมทั้งช่วยแจ้งเบาะแสเพื่อการตามยึดทรัพย์สินขบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งขบวนการค้ายาเสพติดกลั้วมากในปัจจุบัน ก่อนอื่นท่านต้องทราบก่อนว่า ยาเสพติดคืออะไร แบ่งเป็นกี่ประเภท และแต่ละประเภทมีฤทธิ์เช่นไร เมื่อเสพยาเสพติดแล้วมีอาการเช่นไร รวมทั้งแนวทางป้องกันชุมชนบุตรหลานสังคมไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยาเสพติดให้โทษคือสารเคมี/วัตถุใดๆเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้เกิดผลต่อร่างกาย จิตใจ ต้องการเสพในปริมาณมากขึ้น และมีอาการขาดยารุนแรงเมื่อไม่ได้เสพ มีความต้องการเสพติดตลอดเวลา สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ยาเสพติด (ตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2534) หมายถึงยาเสพติด 3 กลุ่ม: คือ 1) ยาเสพติดให้โทษ 2) วัตถุออกฤทธิ์ และ 3) สารระเหย ยาเสพติดให้โทษ แบ่งเป็น 5 ประเภท ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษร้ายแรง (39 รายการ) ที่สำคัญคือ เฮโรอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป (109 รายการ) ที่สำคัญคือโคคา โคลาอิน โคเคอีน (ผสมยาแก้ไอ) ยาสกัดต้นฝิ่นแห้ง เมทาโดน มอร์ฟีน ฝิ่นยา (ฝิ่นที่ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่งเพื่อใช้ทางยา) ฝิ่น (ฝิ่นดิบฝิ่นสุกฝิ่น) ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นต้นตำรับยาและมียาเสพติดประเภท 2 ผสม เช่น ยาแก้ไอที่มีฝิ่นหรือโคเคอีนผสม ยาแก้ท้องเสียที่มีไดเฟนออกซิเลทผสม ประเภท 5 สารเคมีใช้ผสมยาเสพติดประเภท 1/2 (32 รายการ) อาเซติค แอนไฮไดรด์ อาเซติกคลอไรด์ ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษชนิดไม่เข้าอยู่ในประเภท 1-4 เช่น กัญชา กระท่อม และเห็ดขี้ควาย วัตถุออกฤทธิ์ 4 ประเภท ที่สำคัญคือประเภท ยานอนหลับ กลุ่มประสาท (บาร์บิตอล ไดอาซีแพม ฯลฯ) สารระเหย 2 กลุ่ม กลุ่มสารเคมี และกลุ่มผลิตภัณฑ์ เช่น ทินเนอร์ แล็คเกอร์ และกาว

ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อประสาทส่วนกลาง

ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อประสาทส่วนกลาง (คุณสมบัติสำคัญของยาเสพติด) 4 ประเภท

1. ประเภทกดประสาทได้แก่ ผื่น มอร์ฟีน เฮโรอีน ยาระงับประสาท และยากล่อมประสาท เครื่องดื่มมีเมทาบอลิซึมทุกชนิดยากล่อมประสาท (เมโปรบาร์เมท, ไดอาซีแพม, รวมทั้งสารระเหย เช่น ทินเนอร์ แอลกอฮอล์ น้ำมันเบนซิน กาว เป็นต้น มักพบว่าผู้เสพมีร่างกายซูบ ซีด ผอมเหลือง ฟุ้งซ่าน อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

2. ประเภทกระตุ้นประสาท ได้แก่ ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี กระตอม โคเคน เครื่องดื่มคาเฟอีนมักพบว่าผู้เสพยาจะมีการหยุดหงิดกระวนกระวาย จิตสับสน หวาดระแวง บางครั้งมีอาการคลุ้มคลั่ง ทำร้ายตนเอง หรือผู้อื่น เป็นต้น

3. ประเภทหลอนประสาท ได้แก่ ยาเค เอสแอลดีดี.เอ็ม.ที. และเห็ดขี้ควาย เป็นต้น ผู้เสพยาจะมีอาการประสาทหลอน ผันเพื่อง หูแว่ว ได้ยินเสียงประหลาด หรือเห็นภาพหลอน นำเกลียด น่ากลัว ควบคุมตนเองไม่ได้ ในที่สุดมักป่วยเป็นโรคจิต

4. ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสานทั้งกระตุ้นประสาทและหลอนประสาทร่วมกัน ผู้เสพยาจะมีการหวาดระแวง ความคิดสับสน เห็นภาพลวงตา หูแว่ว ควบคุมตนเองไม่ได้ และป่วยเป็นโรคจิต ได้แก่ กัญชา

โมเดลพัฒนาการของ กัญชาถูกกฎหมาย ในสหรัฐอเมริกา

รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ได้ประกาศให้การเสพกัญชาเพื่อ ความบันเทิง กลายเป็นสิ่งถูกกฎหมาย โดยเป็นรัฐที่ 7 ของสหรัฐที่อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อการสันทนาการ และคาดว่ารัฐแมสซาชูเซตส์ และรัฐเมนจะตามมาภายในปลายปีนี้ ขณะเดียวกันมี 29 รัฐ ที่อนุญาตให้ใช้กัญชาเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้ ถึงแม้ว่ากฎหมายระดับประเทศ (Federal Law) ยังคงห้ามอยู่ก็ตามที่หลังกฎหมายใหม่นี้บังคับใช้ ร้านขายกัญชาที่มีใบอนุญาตในเมืองซานดิเอโกแทบทุกร้าน บรรยายาเสพติดคือพิเศษ ผู้คนรอคิวซื้อ กัญชาและอาหารที่ผสมกัญชา ตั้งแต่คนในวัยหนุ่มสาวยันวัยเกษียณ สำหรับแคลิฟอร์เนียเป็นรัฐแรกในอเมริกา ที่อนุญาตให้มีการใช้กัญชาทางการแพทย์อย่างถูกกฎหมายเมื่อ 22 ปีก่อน จากอดีตถึงปัจจุบัน แคลิฟอร์เนียกลายเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ ที่มีตลาดซื้อขายกัญชาเพื่อการแพทย์สูงสุดในสหรัฐ ย้อนกลับไปเมื่อต้นปี ค.ศ. 2014 รัฐโคโลราโด สร้างประวัติศาสตร์ด้วยการ

เป็นแห่งแรกของโลกที่ประชาชนสามารถเสพกัญชาเพื่อความบันเทิง สูบ-กิน-ชื้อและปลูกได้ตามกฎหมาย นอกเหนือจากการใช้เพื่อการแพทย์ โดยผ่านการลงมติเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่ของพลเมืองในรัฐ ตามมาด้วยกรูวชิงตันดีซี ได้เป็นมลรัฐที่สองที่เปิดเสรีกัญชาให้สามารถเสพเพื่อความบันเทิงได้ แต่ต้องแลกด้วยภาษีที่สูงมาก ทำให้ราคากัญชาในรัฐนี้แพงตามไปด้วย สำหรับข้อกำหนดการใช้กัญชาเพื่อความบันเทิง ผู้ซื้อต้องมีอายุ 21 ปีขึ้นไป ต้องซื้อจากร้านที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย ห้ามเสพในที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร หรือสวนสาธารณะ และต้องเสพห่างจากเขตโรงเรียน 300 เมตร โดยผู้ฝ่าฝืนจะถูกปรับครั้งแรก 100 ดอลลาร์ และจะสูงขึ้นในครั้งต่อไป และสามารถครอบครองได้ไม่เกิน 28.5 กรัม และปลูกได้ไม่เกิน 6 ต้น ที่บ้าน และต้องปลูกโดยมิดชิด เนื่องจากยังผิดกฎหมายระดับประเทศอยู่ ขณะที่ผู้ที่เคยต้องโทษคดีกัญชา สามารถร้องขอให้ศาลกำหนดโทษให้ใหม่เพื่อลบล้างโทษ และสามารถร้องขอให้ลบประวัติอาชญากรรมได้ กว่าที่จะมาถึงจุดนี้ ในช่วงทศวรรษ 1970 อเมริกาก็เคยมีการปราบปรามการใช้กัญชาอย่างหนัก เมื่อการเสพกัญชาได้กลายเป็นแฟชั่นในหมู่นักศึกษา ชาวฮิปปี้ และคนรุ่นใหม่มยุค 1960 ขณะที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกถือว่ากัญชาเป็นยาเสพติดที่มีโทษอาญา ต่อมาในยุค 1980 กระแสต่อต้านกัญชาในสหรัฐเริ่มเปลี่ยนแปลง หลังมีงานวิจัยทางการแพทย์รับรองถึงคุณประโยชน์ของกัญชา ผลวิจัยล่าสุดจาก Gallup เปิดเผยว่าในปี ค.ศ. 2017 กว่า 64% ของประชากรผู้ใหญ่ของอเมริกาสันับสนุนให้กัญชาเป็นสิ่งถูกกฎหมาย โดยมองว่ามีประโยชน์มากกว่าโทษ ซึ่งถือเป็นตัวเลขที่เพิ่มขึ้นอย่างมากจากทศวรรษก่อนที่มีเพียง 36% เท่านั้น ที่ให้การสนับสนุน ทำให้ผลโหวตในรัฐแคลิฟอร์เนีย กว่า 57% สนับสนุนให้การเสพกัญชาเพื่อความบันเทิงกลายเป็นเรื่องถูกกฎหมายในที่สุด มีหลายสำนักคาดผลทางเศรษฐกิจ หลังรัฐแคลิฟอร์เนียอนุญาตเสพกัญชาเพื่อความบันเทิง โดยนักวิเคราะห์ “กรีนเวฟ” คาดว่าจะมีเงินสะพัดในอุตสาหกรรมกัญชาในสหรัฐมากถึง 5,100 ล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ.2018 และจะช่วยให้อุตสาหกรรมนี้เติบโตถึง 3 เท่าในช่วง 10 ปีข้างหน้า ด้านบริษัทที่ปรึกษาอาร์คิว เผยรายงาน คาดว่า อุตสาหกรรมกัญชาถูกกฎหมายจะสร้างรายได้

กว่า 40,000 ล้านดอลลาร์ และสร้างงานกว่า 400,000 ตำแหน่งในสหรัฐภายในปี ค.ศ. 2021 อีกทั้งรัฐบาลจะเก็บภาษีได้ 4,000 ล้านดอลลาร์ ภายใน 3 ปี ท่ามกลางความนิยม ก็มีอุปสรรคที่ขวางการเติบโตของอุตสาหกรรมกัญชาในสหรัฐ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายหลังการผ่านกฎหมายนี้ เช่น แบงก์จะไม่กล้าให้เงินทุนกับร้านจำหน่ายกัญชา เนื่องจากอาจกลายเป็นการมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรมยาเสพติดผิดกฎหมายระดับประเทศ หรือกฎหมายภาษี 280E ที่ระบุว่าธุรกิจค้ากัญชาไม่สามารถยื่นขอหักภาษีได้เช่นเดียวกับธุรกิจอื่นที่มีสิทธิได้รับตามปกติ ทำให้ร้านค้าอาจจะต้องเสียภาษีเงินได้สูงถึง 90% ขณะเดียวกัน ก็มีเสียงเรียกร้องให้ธุรกิจกัญชาได้รับการดูแลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งด้านความโปร่งใส การโฆษณา และการซื้อขาย กลายเป็นประเด็นสำคัญที่กดดันให้ รัฐบาลกลางสหรัฐ ต้องทบทวนสถานะของ “กัญชา” ในระดับประเทศครั้งใหญ่

การเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศที่เสรีกัญชา

เป็นที่ทราบกันดีว่าการค้า กัญชา เป็นธุรกิจใหญ่ที่นำรายได้มหาศาลเข้าสู่แคนาดามานับทศวรรษ หลังมีการอนุญาตให้นักกัญชามาใช้รักษาโรคได้ตลอด 20 ปีที่ผ่านมา โดยพลเมืองวัยหนุ่มสาวกว่า 30% ของแคนาดายอมรับว่าพวกเขาเคยเสพกัญชาเพื่อความบันเทิง บรรดาบริษัทเอกชนสัญชาติแคนาดา ต่างแข่งขันเพื่อแย่งชิงตลาดผลิตและจำหน่ายกัญชาถูกกฎหมายรายใหญ่ของโลก และการผลักดันให้มีการปลูก ขาย และเสพกัญชาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจอย่างถูกกฎหมายนั้น ก็เป็นหนึ่งในนโยบายที่ทำให้ “จัสติน ทรูโด” ชนะเลือกตั้งขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี โดยหลังเข้ารับตำแหน่งเขาได้เสนอ พ.ร.บ.กัญชา (Cannabis Act) เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาและคาดว่าจะผ่านเป็นกฎหมายออกมาได้ในช่วงกลางปี ค.ศ. 2018 ความเคลื่อนไหวดังกล่าวกระตุ้นให้เอกชนเริ่มเตรียมการรับกฎหมายใหม่ อย่างเช่นผู้ผลิตกัญชารายใหญ่ “คานาปี โกรว์ธ คอร์ป” ซึ่งมีมูลค่าหุ้นในตลาดที่ 1,240 ล้านดอลลาร์ พื้นที่ปลูกในโรงเรือนแบบปิดรวมกว่า 350,000 ตารางฟุต และคู่แข่งรายสำคัญที่กำลังตีตื้นขึ้นมากับบริษัท “ออโรรา แคนนาบิส อินค์” ผู้ผลิตกัญชาสัญชาติแคนาดาที่สร้างโรงเรือนใหม่ใหญ่ถึง 800,000 ตารางฟุต ที่จะมีการผลิตกว่า 100 ตันต่อปี

นับว่าเป็นพื้นที่ปลูกกัญชาเชิงพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก รองรับ พ.ร.บ.กัญชาใหม่ของแคนาดา ทั้งนี้ สถิติจากสำนักงานประมาณรัฐสภาแคนาดา ระบุว่า ปัจจุบันราคาจำหน่ายกัญชาแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น ในเมืองควิเบก ราคากรัมละ 7.31 ดอลลาร์แคนาดา ขณะที่ในเมืองอื่นๆ ทางตอนเหนือของประเทศ ราคาจำหน่ายกรัมละ 13.17 ดอลลาร์แคนาดา สำนักวิเคราะห์หลายแห่ง คาดการณ์ว่า เมื่อ พ.ร.บ.กัญชามีผลบังคับใช้จะเป็นทางการ รัฐบาลแคนาดาอาจมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีกัญชาเพิ่มขึ้น สูงสุดถึงปีละ 5,000 ล้านดอลลาร์แคนาดา แต่บางสำนักก็คาดว่าอาจเก็บได้เพียงประมาณ 600 ล้านดอลลาร์เท่านั้น

เนเธอร์แลนด์ ใช้กัญชากระตุ้นท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการเสพกัญชาถูกกฎหมาย และนำมาเป็นแม่แรงดึงดูดนักท่องเที่ยว ช่วยผลักดันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศให้เติบโต ขณะที่ประชาชนมีความคิดเห็นที่ดีต่อกัญชา โดยมองว่ามีอันตรายน้อยกว่าบุหรี่และสุรา โดยสำรวจพบว่า 23 % ของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนอัมสเตอร์ดัมส์ ต้องการใช้บริการร้านกาแฟ ที่อนุญาตให้บุคคลที่อายุมากกว่า 18 ปีสูบกัญชาได้อย่างถูกกฎหมาย อีกทั้งยังสามารถซื้อได้ในประเทศอื่นๆ ในแถบสแกนดิเนเวีย อย่างเดนมาร์ก การสูบ-ปลูก-ครอบครองและขายกัญชา ยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ในขณะที่รัฐกำลังพยายามผลักดันพัฒนาเรื่องการใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ในต้นปีนี้ ฟากฝั่งยุโรปอย่าง สเปน เป็นประเทศแรกๆ ที่เปิดให้กัญชาถูกกฎหมาย และอนุญาตให้ประชาชนสามารถใช้และปลูกเองภายในบ้านได้ตามจำนวนที่กำหนด แต่ห้ามนำออกมาขายและซื้อ พร้อมสามารถพกติดตัวได้สูงสุด 40 กรัม ขณะที่กรุงปรากของสาธารณรัฐเช็ก ก็เป็นอีกเมืองหนึ่งที่สามารถปลูกกัญชาในครอบครองได้ 5 ต้น และพกติดตัวได้สูงสุด 15 กรัม โดยร้านกาแฟประเภทนี้ มีประมาณ 220 ร้าน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในย่านแหล่งบันเทิง

อูรุกวัย นับว่าเป็นดินแดนแห่งกัญชา ที่เสรีที่สุดแห่งลาตินอเมริกา โดยเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี ค.ศ. 2017 ที่ผ่านมา รัฐบาลได้อนุญาตให้มีการขายกัญชาเพื่อสันทนาการตามร้านขายยาได้อย่างถูกกฎหมายเป็นชาติแรกในโลก หลังผ่านกฎหมายเสพกัญชาอย่างถูกกฎหมายมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 โดยคุณสมบัติผู้ที่สามารถซื้อกัญชาตามร้านขายยาที่ได้รับอนุญาต

จะต้องเป็นพลเมืองอูรุกวัย หรือบุคคลที่มีสิทธิพำนักอาศัยถาวร อายุ 18 ปี ขึ้นไป พร้อมลงทะเบียนกับรัฐเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะสามารถซื้อกัญชาได้สูงสุด 40 กรัมต่อเดือน ราคากรัมละ 1.30 ดอลลาร์สหรัฐ โดยกัญชาจะต้องมาจากไร่ที่รัฐกำกับดูแล นอกจากนี้ยังอนุญาตให้ผู้ปลูกกัญชาเองที่บ้านได้ปีละ 6 ต้น และอนุญาตให้ตั้งสมาคมผู้ปลูกกัญชา 15-45 คน ซึ่งจะปลูกกัญชาได้ปีละ 99 ต้น สำหรับอูรุกวัย ถือว่าเป็นประเทศที่มีอัตราเหตุรุนแรงเกี่ยวกับยาเสพติดน้อย เมื่อเทียบกับประเทศอื่นในลาตินอเมริกา แต่ผู้ต้องขังราว 1 ใน 3 ล้วนพัวพันการค้ายาเสพติด เพราะอูรุกวัยกลายเป็นเส้นทางลำเลียงกัญชาจากปารากวัยและโคเคนจากโบลิเวีย จากผลสำรวจผู้ใหญ่ จำนวน 9,000 คน จาก 9 ประเทศ ในภูมิภาคนี้ เช่น อาร์เจนตินา, โบลิเวีย, ชิลี, โคลัมเบีย, คอสตาริกา, เอลซัลวาดอร์, เม็กซิโก, เปรู และอูรุกวัย พบว่า กว่า 40 % เห็นด้วยกับเรื่องกัญชาถูกกฎหมาย โดยประชาชนในอูรุกวัย ผู้บุกเบิกตลาดกัญชาถูกกฎหมาย เห็นด้วย 68% ตามมาด้วยเม็กซิโก 57% คอสตาริกา 55% อย่างไรก็ตาม การยอมรับการใช้กัญชาเพื่อสันติภาพการยังแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

ออสเตรเลียประกาศแผนตั้งเป้าเป็นผู้นำการส่งออกกัญชาเพื่อการแพทย์เบอร์หนึ่งของโลก หวังส่งขายทำเงินต่างประเทศ เหมือนแคนาดาและเนเธอร์แลนด์ ขณะที่อูรุกวัยและอิสราเอลก็เคยประกาศแผนส่งออกตลาดกัญชาเช่นเดียวกัน โดยช่วงต้นปีที่ผ่านมารัฐมนตรีสาธารณสุขของออสเตรเลีย กล่าวว่ารัฐบาลตั้งเป้าหมายผลักดันให้เกษตรกรและผู้ผลิตออสเตรเลีย เป็นผู้ส่งออกกัญชาเพื่อการแพทย์อันดับ 1 ของโลก และนโยบายนี้จะส่งผลดีต่อทั้งภาคธุรกิจและช่วยเหลือผู้ป่วยภายในประเทศด้วย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงกฎหมายดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับการรับรองจากรัฐสภา ก่อน ซึ่งน่าจะเกิดขึ้นได้เร็วสุดในเดือนต้นปีนี้ โดยพรรคแรงงานที่เป็นฝ่ายค้านก็แสดงท่าทีสนับสนุนเรื่องนี้ ออสเตรเลียกำหนดให้การใช้กัญชาเพื่อการแพทย์ถูกกฎหมาย มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ส่วนการใช้กัญชาเพื่อความบันเทิงยังเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ทั้งนี้ จากการประเมินของแกรนด์วิวรีเสิร์ช (Grand View Research) บริษัทที่ปรึกษาของสหรัฐอเมริกา ระบุว่า ตลาดกัญชาเพื่อการแพทย์ทั่ว

โลกอาจมีมูลค่าสูงถึง 55,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 1.9 ล้านล้านบาท) ภายในปี ค.ศ. 2025

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

กัญชาเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์ที่มีผลต่อร่างกายและสมอง ถ้าเสพเข้าไปจะกดประสาท ส่งผลให้ผู้เสพมีอาการคล้ายเมาเหล้า เห็นภาพลวงตา ความคิดสับสน มีอาการคล้ายกับติดยาเสพติดประเภทอื่นๆ บ้างก็เรียกกัญชาว่า ยาสุขี หรือยานันทนาการ สำหรับประเทศไทยจัดให้กัญชาเป็นยาเสพติดประเภทที่ 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ห้ามบุคคลทั่วไปที่ไม่ได้รับอนุญาตจะผลิต (เพาะปลูก) จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครอง ถือว่าเป็นความผิด

ซึ่งขณะนั้นประเทศไทยประสบปัญหาเสพติดทั้งในด้านการเป็นพื้นที่ผลิต พื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด และการเป็นทางผ่านยาเสพติด กระทั่งต่อภาคสังคมอย่างหนักหน่วง แม้จะมีโทษตามกฎหมายแต่อีกแง่หนึ่งกัญชาก็มีประโยชน์ในการที่มีสารสามารถสกัดเป็นยารักษาโรคด้วย การให้กัญชาผิดกฎหมายแม้จะเป็นการป้องกันไม่ให้คนในสังคมมั่วเมา แต่อีกนัยหนึ่งก็สร้างความสูญเสียโอกาสทางการพัฒนาทางการแพทย์ ยารักษาโรค ทำให้ไทยยังขาดดุลการค้าและพึ่งพาการนำเข้ายาจากต่างประเทศ แต่ในชนบทบางพื้นที่หมอชาวบ้านยังคงมีการใช้กัญชาในการรักษาคนไข้ตามภูมิปัญญาดั้งเดิม

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังกำหนดให้กัญชาเป็น 1 ใน 37 รายชื่อยาแผนโบราณที่เป็นยาอันตราย ไม่อนุญาตให้ใช้ในตำรับยาแผนโบราณสรุปง่ายๆ คือ ในประเทศไทยกัญชาผิดกฎหมายในทุกมิติ ทั้งการเสพเพื่อความบันเทิงและการแพทย์แผนใหม่

สหรัฐอเมริกา ประเทศที่ได้ชื่อว่ามีเสรีภาพมากที่สุดในโลกได้เล็งเห็นว่ากัญชามีประโยชน์ทางการแพทย์ จึงมีการทำให้ถูกกฎหมายทางการแพทย์ 20 มลรัฐ นอกจากนี้ ในบางรัฐยังสนับสนุนให้มีการวิจัยต่อยอดทางวิทยาศาสตร์ด้วย ซึ่งกฎหมายกัญชาในสหรัฐอเมริกา กรณีของรัฐโคโลราโดที่เปิดให้ประชาชนลงมติผ่านการเปิดเสรีกัญชา โดยมีข้อแม้ว่าสามารถมีการเพาะปลูก จำหน่าย และให้ประชาชนที่มีอายุไม่น้อยกว่า 21 ปี ใช้กัญชาเพื่อสันติภาพการได้ เหมือนกับ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลายเป็นรัฐแรกของสหรัฐที่ได้เคลือบเคลือบกัน ต่อมาที่กรุงวอชิงตันดีซี ก็กลายเป็นมลรัฐที่สองที่เปิดให้เสรีกฎหมายสามารถเสพเพื่อความบันเทิงได้ แต่ต้องแลกด้วยภาษีที่สูงมาก ส่งผลให้กฎหมายมีราคาแพงสูงลิ่วตามไปด้วย

คนไทยได้รับการปลูกฝังเจตคติด้านลบกับกัญชา ทำให้ขาดการพัฒนาต่อยอดในอีกหลายๆ ด้าน และการเปิดเสรีกัญชาก็ควรจะมียกเว้นข้อบัญญัติที่ชัดเจน เหมือนการจำหน่ายบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงไม่อยากให้รัฐเป็นผู้ชี้หน้า อยากให้คนในสังคมได้ตัดสินใจด้วยวิจารณญาณด้วยตัวเอง ซึ่งผลที่ตามมาหากไทยมีการเปิดเสรีกัญชาจะช่วยให้รัฐลดงบประมาณด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และทำให้รัฐสามารถจัดเก็บภาษีมากขึ้นตามไปด้วย ถือเป็น การสร้างรายได้ช่องทางหนึ่งที่จะเพิ่มเม็ดเงินให้รัฐบาลได้ด้วย

ขณะนี้ทิศทางเกี่ยวกับยาเสพติดกำลังเปลี่ยนไปหลายชาติพูดถึงการดูแลสุขภาพผู้เสพ และมีการนำยาเสพติดมาใช้รักษาอาการป่วยมากขึ้น ซึ่งแม้ยูเอ็นจะยังไม่กล้ายอมรับตรงๆ แต่มีงานวิจัยหลายชิ้นมายืนยัน และทิศทางการยอมรับมากกว่า 70% แล้ว

ขณะที่องค์การอนามัยโลก หรือ WHO เคยออกรายงาน ว่า สาร CBD ไม่เพียงใช้รักษามะเร็งได้ แต่ยังสามารถนำมาใช้บำบัดอาการจากโรคลมชัก ใช้รักษาอาการโรคอัลไซเมอร์ และโรคพาร์กินสันได้อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกร มีทรัพย์. (2557). **จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ธุรกิจการพิมพ์.
- นิติภูมิ เนาวรัตน์. (2560, 5 มิถุนายน). “เปิดฟ้าส่องโลก: ตัวอย่างการอยู่ร่วมกัน: อีซู” **ไทยรัฐ**.
- วิทยา นาควัชระ. (2558, 26 ตุลาคม). **คุยกันเรื่องของชีวิต: ประโยชน์ของการท่องเที่ยว**. **สกุลไทย**. 40(2047): 191–192.
- วิทยาคม ยาพิศาล. (2547, กรกฎาคม–กันยายน). “การพัฒนาคุณภาพระบบงานศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เชียงใหม่ตามแนวทางการตรวจติดตามทางวิชาการและระบบคุณภาพ”. **กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์**. 46(3): 142–153.
- สมจิต หนูเจริญกุล และประคอง อินทรสมบัติ. (2556). **การประเมินผลการพยาบาลใน**. ใน **มยุรา กาญจนางกูร (บรรณาธิการ). เอกสารการสอนชุดวิชาโมเดิร์นและกระบวนการพยาบาล หน่วยที่ 8–15**. (หน้า 749-781). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สายหยุด นิยมวิภาต. (2557). **ผู้บรรยาย. ประเด็นปัญหาการวิจัยทางการพยาบาลคลินิก. [เทปโทรทัศน์]**. ขอนแก่น: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Hartley, Eric Key. (1989). **Childhood and Society**. 2nd ed., New York: McGraw–Hill.

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 Teachers' Participation in School Administration under Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2

ชนิกานต์ ประสันทวงษ์¹ รศ.ดร.สมกุล ถาวรกิจ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 มีทั้งหมด 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และนำไปทดลองใช้กับครูผู้สอน โรงเรียนประตูลำสังข์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .972 และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 317 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F test และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 คน แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์สรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.99$) และด้านที่มีส่วนร่วมระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 3.85$) (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน คือ ขาดการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน แนวทางการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบันโดยการให้คำชมเชย (4) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต ต้องประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณโดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันสรุปประเมินและ นำข้อมูล/ผลงาน มาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ในการบริหารงานงบประมาณในปีต่อไป

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู การบริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พระนครศรีอยุธยา เขต 2

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

² อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

ABSTRACT

The objectives of this study were 1) to study the teachers' participation on educational administration in schools, Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 in 4 aspects: academic administration, budget administration, personnel administration and general administration, 2) to compare the teachers' participation on educational administration in schools, classified by gender, work positions, education degree, work experience, and school size. 3) to study the problems, obstacles and suggestions regarding the teachers' participation on educational administration in schools, 4) to study the process of the future administrators in participative administration.

The research instruments used for data collection composed of 5-rating scale questionnaire which has been examined by experts and professionals with the total of 5 and brought to test with the teachers of Pratoochai school, Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 with the total of 30. The reliability of the questionnaire was .972. Also, the data were collected from the samples consisted the teacher's Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2 with the total of 317. The data were analyzed by computer in terms of frequencies, percentages, mean, Standard Deviation, t-test, F test and the data from the administrators at Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2, 2559 by interviewing.

The results of this research were (1) the overall of the teachers' participation on educational administration in schools was at a high level ($\bar{X} = 3.99$). The other aspects were personnel administration was at a high level. The highest mean was academic administration ($\bar{X} = 4.10$), budget administration ($\bar{X} = 4.02$), and the participative aspect ($\bar{X} = 3.99$) was at a high level, and the least

mean was general administration ($\bar{X} = 3.85$). (2) The comparison of the teachers' participation on educational administration in schools, classified by gender, work position, education degree, work experience, and school size had no statistical significantly difference in all aspects. (3) The problems, obstacles and suggestions regarding the teachers' participation on educational administration in schools were lack of participation in getting benefits from making all types of financial accounting to be present. The solution should encourage the teachers to have participation in getting benefits from making all types of financial accounting to be present by giving praise. (4) The process of the future administrators on participative administration were saved, worth, effective and was effectiveness for learners. There was the Fiscal year action plan by asking for opinion of academy committees to conclude, assess, and analyze data/portfolio for using their benefits in the budget administration in the next year.

Keywords: Teacher's participation, School Administration, Schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 2

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารโรงเรียนเป็นการบริการทางการศึกษา แก่สมาชิกในสังคม ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และด้านระบบงาน จากภารกิจดังกล่าว ข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปสู่สถานศึกษา ให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้อย่างอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และจากการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจน

การวัดผลประเมินผลได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 3)

ในช่วงปรับเปลี่ยนโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา การกำหนดความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่เป็นเรื่องใหม่ที่จะต้องดำเนินการในหลายๆ เรื่อง ภายใต้กรอบกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ คำสั่งและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ได้กำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นกรอบการดำเนินการจัดการศึกษา โดยมีกลยุทธ์และจุดเน้นด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ต้องการพัฒนาความเข้มแข็งของสถานศึกษาในด้านประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษารวมทั้งการส่งเสริมการบริหารโดยมีสถานศึกษาเป็นฐานเพื่อลดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์คณะบุคคลในระดับสถานศึกษาที่พบว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น เป็นสภาพอดีตที่สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร และจากผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครั้งที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 161 แห่ง มาตรฐานที่ 13 ตัวบ่งชี้ที่ 13.2 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม ผลปรากฏว่า มีโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ปรับปรุง 5 แห่ง พอใช้ 62 แห่ง ดี 84 แห่ง และดีมาก 10 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. 2558: 14) จึงควรเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารให้มากขึ้น เพื่อให้ผลการประเมินอยู่ในระดับดีให้มากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม และเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนำไปประกอบการวางแผนในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนความ

ร่วมมืออันดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2
4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนประจักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach. 1990) ใส่ไว้ใช้ในแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่น .972

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาไปยังโรงเรียนต่างๆ และนำแบบสอบถามแจกจ่ายไปยังโรงเรียนตามเป้าหมายและกำหนดวันรับคืนโดยส่งแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยไปรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามไปจำนวน 317 ชุด ได้รับคืนมา จำนวน 317 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 20 คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการสังเคราะห์ แล้วนำมาสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคำนวณเลขด้วยตนเองและโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าสถิติต่างๆ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($X = 3.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($X = 4.10$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ($X = 4.02$) ด้านการบริหารงบประมาณ ($X = 3.99$) และด้านที่มีส่วนร่วมระดับมาก ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($X = 3.85$) (2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนคือขาดการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน แนวทางการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบันโดยการให้ค่าชมเชย (4) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต ต้องประหยัด คุ่มค่ามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณโดยขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันสรุปประเมินและนำข้อมูล/ผลงานมาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ในการบริหารงานงบประมาณในปีต่อไป

อภิปรายผล

ในการวิจัยการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมา คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไป ทั้งนี้เพราะครูได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของวิกุล พรหมโสภา (2553: 74) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานที่จัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูมีหน้าที่หลักในด้านการจัดการเรียนการสอน เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษาในด้านวิชาการควบคู่ไปกับการสอน และต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ คุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับสุพจน์ ไวยรัตน์ (2554) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 5 และ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานอย่างกว้างขวางและครอบคลุมงานของสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานทั้ง 4 งาน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ ทั้งนี้เพราะครูได้มีส่วนร่วมวางแผนการบริหารงบประมาณประจำปีของสถานศึกษา และให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนจัดหางบประมาณตามความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ดิเรก อนันต์ (2556) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการวางแผนการป้องกันและการกระทำความผิดวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพราะครูได้เห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมและประเทศชาติได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับอะคินซันยา (Akinsanya. 1974: 6286-A) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาของครูในคาลอส ประเทศไนจีเรีย ตามทัศนะของบุคลากรมัธยมศึกษา ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้แผนประเมินและนิเทศงาน วางแผนบริหาร วางแผนงาน

อบรมบุคลากร และวางแผนความสัมพันธ์กับชุมชน ครูควรพัฒนาหลักสูตรและการสอน การวางแผนมาตรฐานวิชาชีพครูวางข้อกำหนดการปฏิบัติงานและเงินเดือน และประเมินผลแผนการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลผลการควบคุมภายในตามมาตรการที่กำหนดประเมินผล ทั้งนี้เพราะครูได้เห็นว่าการที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลการควบคุมภายในนั้นจะส่งผลให้ครูมีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนและสถานศึกษามีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพจน์ ไวยรัตน์ (2554: 58) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 5 และ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามเพศ ตำแหน่งการทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยให้ความสำคัญกับเพศชายและหญิงว่ามีศักยภาพในการทำงานเท่าเทียมกัน จะอยู่ในตำแหน่งครูผู้สอนหรือหัวหน้ากลุ่มสาระ ก็มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีก็ตามมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ผู้บริหารคำนึงถึงความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับภาระงานมากกว่าที่จะคำนึงถึงประสบการณ์ในการทำงานของครูซึ่งสอดคล้องกับ ดิเรก อนันต์ (2556) ที่เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาใน

4 ดังนั้น จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 508 ราย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแต่ละด้าน จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารวิชาการ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ปัญหาของการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ ปัญหา อุปสรรค คือ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ การประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการเรียนการสอนมีน้อย แนวทางการแก้ไข ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ และควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี ขุนศรี (2557: 61) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ปัญหาในด้านการบริหารวิชาการ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นระบบ ข้อเสนอแนะควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ปัญหา อุปสรรค คือ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน แนวทางการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำบัญชีการเงินให้เป็นปัจจุบัน โดยการให้คำชมเชย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี ขุนศรี (2557: 61) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ปัญหาในด้านการบริหารงบประมาณ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบข้อมูลการใช้งบประมาณ ข้อเสนอแนะ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล ปัญหา อุปสรรค คือ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา แนวทางการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี ขุนศรี (2557: 61) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ปัญหาในด้านการบริหารงานบุคคล ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนวิเคราะห์ภาระงานของครู

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป ปัญหา อุปสรรค คือ ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แนวทางการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิณี ขุนศรี (2557: 61) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า ปัญหาในด้านการบริหารทั่วไป ครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

5. แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลและสรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 20 คน ได้ดังนี้

5.1 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนการบริหารวิชาการ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน นำแผนบริหารงานวิชาการสู่การปฏิบัติ ร่วมกำกับ ติดตาม นิเทศ ประเมินผล เป็นระยะๆ หลังจากนั้นร่วมกันสรุป และจัดทำบันทึก/Logbook เก็บไว้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล รังสิมันตุชาติ (2556) กล่าวว่า ควรให้คณะกรรมการทั้ง 4 ฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการและวิเคราะห์หลักสูตร

5.2 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณโรงเรียน การใช้เงินจึงต้องคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา การใช้งบประมาณ ต้องเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง ประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ร่วมสรุป ร่วมประเมิน นำข้อมูล/ผลงานมาวิเคราะห์ใช้ประโยชน์เพื่อการบริหารงานงบประมาณในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล รังสิมันตุชาติ (2556) กล่าวว่า การใช้งบประมาณของโรงเรียนต้องพิจารณาจากความคุ้มค่าและผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

5.3 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร มีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และสร้างขวัญและกำลังใจให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล รังสิมันตุชาติ (2556) กล่าวว่า ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างขวัญและกำลังใจ โดยประสานงานกับชุมชนถ้ามีความคิดเห็นไม่ตรงกัน

5.4 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารทั่วไป ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ/คนทำงานหรือดำเนินการจากทุกๆ ภาคส่วน กำกับ ติดตาม ประเมินและการใช้สื่อเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนโครงการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล รังสิมันตุชาติ (2542) สรุปได้ว่า การทำโครงการต่างๆ ในโรงเรียนต้องผ่านความเห็นชอบจากทุกฝ่าย และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโครงการของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ควรวางระบบ กลไก และมาตรการให้เอกชนและภาคธุรกิจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยกำหนดสิทธิประโยชน์ แก่กลุ่ม ฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจนและเป็นธรรม

1.2 กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรเร่งรัดการออก กฎกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในส่วนคุณสมบัติและการได้มาซึ่งคณะกรรมการ ให้มีความยืดหยุ่นและมีสัดส่วนที่ให้อำนาจแม่ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น

1.3 ควรมีคณะกรรมการหรือองค์กรระดับชาติ ที่เป็นกลไกกลางในการรับผิดชอบ การส่งเสริม สนับสนุน องค์ความรู้การมีส่วนร่วม เพื่อให้การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาโดยทุกภาคส่วนของสังคมเกิดขึ้นอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในการจัดทำบัญชีการเงินทุกประเภทให้เป็นปัจจุบัน

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการ

พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ดิเรก อนันต์. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ภาวิณี ขุนศรี. (2557). เรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนสังกัดเขตเทศบาลนครยะลา. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- วิกุล พรหมโสภ. (2553). การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. (2558). สืบค้นจาก <http://www.aya1.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- สุพจน์ ไวยารัตน์. (2554). บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 ในการจัดการศึกษาโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาประโคนชัย 5 และ 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อุบล รังสิมันตุชาติ. (2542). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Akinsanya, AdeyemiAdesegun. (1974). Teachers Participation in Educational planning in lagos. Dissertation Abstracts International. 34: 6286-A.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5th ed., New York: Harper & Row.

กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Strategies of School-Based Management for Basic Educational Institutions

ดร.ชุตินาฏญ์ เลหาณะคังค์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ศึกษาแบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ และ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กระบวนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารและแบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การร่างกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ทรงคุณวุฒิ การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ และจัดสัมมนา แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการบริหารตามหลักการกระจายอำนาจเกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ และการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในระดับมากตามลำดับ โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่ในลำดับสุดท้าย

2. แบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ได้แก่ 1) โรงเรียนกระจายอำนาจให้คณะกรรมการคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) โรงเรียนจัดระดมทรัพยากรพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ 3) ผู้บริหารมอบหมายให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และความต้องการของโรงเรียน 4) โรงเรียนบริหารโดยเปิดโอกาสให้ครูบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 5) ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เน้นการมีส่วนร่วม และความโปร่งใส

3. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 7 กลยุทธ์ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การสร้างความตระหนักในการบริหารให้เบ็ดเสร็จที่โรงเรียน 2) กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากร 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม 5) กลยุทธ์การสร้างพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษา 6) กลยุทธ์การปรับกระบวนการบริหารภายในให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และ 7) กลยุทธ์การสร้างความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร, กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Abstract

The purposes of this research were to: 1) investigate states of school-based management of school administrators as change leaders, 2) examine good patterns of school-based management of model educational institution administrators, and 3) present strategies for school-based management for basic educational institutions. This research is a mixed-method study of quantitative and qualitative research. The research procedure was divided into

* นักวิจัยอิสระ

3 stages. Stage 1: investigated states of school-based management and good patterns. Stage 2: drafted strategies for school-based management. Stage 3: examined appropriateness and feasibilities of the strategies of school-based management for basic educational institutions. Data sources in this study included: administrators of schools as change leaders model under the Office of the Basic Education Commission, and qualified persons. Data were collected using a questionnaire, interviews, and seminars. The collected data were analyzed by using percentage, mean, Standard Deviation, and content analysis.

The results of the research could be summarized as follows:

1. The school-based management of school administrators as change leaders as a whole performed at a high level. The administration according to the decentralization principle involving budgetary administration performed at the highest level. Next from highest were: general administration, personnel administration, academic affairs administration, and good governance were at high level, respectively. Participatory administration was in the last rank.

2. The good patterns of school-based management were: 1) The school decentralized to the educational institution committee to cooperatively provide and develop education quality. 2) The school mobilized resources for developing education quality by receiving supports from different organizational agencies. 3) The administrator assigned all teachers to participate in determining visions and school needs. 4) The school administered by providing opportunities for teachers, personnel, educational institution committee, and community to participate in decision-making. 5) The administrator was a change leader, emphasizing participation and transparency.

3. The 7 strategies for administering educational institutions to be successful according to the

school-based management principle included: 1) the strategy for building awareness of total school administration, 2) the strategy for personnel development, 3) the strategy for participatory administration, 5) the strategy for building and developing education provision network, 6) the strategy for adjusting the process of internal administration to be flowing and efficient, and 7) the strategy for building strength of the basic educational institution committee.

Keywords: strategies for administering, strategies for school-based management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายแม่บทสำหรับจัดการศึกษาของชาติและเป็นกฎหมายแม่บทของการปฏิรูปการศึกษา ตามสาระในหมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปที่เน้นการกระจายอำนาจและมุ่งให้จัดการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารและการจัดการอันจะนำไปสู่ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงเพื่อให้การจัดการศึกษา สร้างคน และสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 1)

ระบบบริหารการศึกษามุ่งกระจายอำนาจให้ผู้บริหารโรงเรียน บริหารและการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่

รับผิดชอบ มีอิสระและมีความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารซึ่งเป็นแนวคิดในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางหรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เกิดการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ เป็นเครื่องมือกำหนดแนวทางที่จะก่อให้เกิดกระบวนการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงาน

จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทำให้เกิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM) ทำให้สถานศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน ตามมาตรา 9(6) ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการสรรหาผู้บริหารต้นแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 15 คน และ พ.ศ. 2545 จำนวน 18 คน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549: 114) จากการติดตามผลการดำเนินงานสรุปได้ว่าสถานศึกษาหลายแห่งสามารถดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ประสบผลสำเร็จเป็นที่พอใจ สำหรับแนวทางในการบูรณาการความคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนเบญจมเทพอุทิศ จังหวัดเพชรบุรี รูปแบบเน้นลักษณะเฉพาะของโรงเรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อม ศักยภาพของผู้บริหาร ครู ชุมชน ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม การตัดสินใจร่วมกัน การกระจายอำนาจการตรวจสอบประเมินผล เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความสำเร็จตามเป้าหมาย (นครตังคะพิภพ. 2544)

ข้อจำกัดหรืออุปสรรค อุทัย บุญประเสริฐ (2542: ฅ-ฏ) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในประเทศไทย พบว่า ปัญหาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการได้แก่ มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ส่วนผลการดำเนินการของ พบปัญหาในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ ผู้บริหารขาดกลยุทธ์ในการบริหารทำให้เป็นอุปสรรคสำคัญของการบริหาร ความคาดหวังของโรงเรียน ขาดการสนับสนุนจากคณะกรรมการและอำนาจในการตัดสินใจ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ ทำให้สภาพปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านคุณภาพ

การศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ครูและบุคลากรขาดการพัฒนา การบริหารจัดการไม่มีการกระจายอำนาจ ขาดการมีส่วนร่วม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549: 3)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากระบวนการหรือวิธีการบริหารการศึกษา (Educational Strategies Management) เพื่อวิเคราะห์และกำหนดเป็นกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ทำให้การดำเนินการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์การบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง
2. เพื่อศึกษาแบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารต้นแบบ
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management)

ความหมายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน Assessment of School-Based Management (Wohlstetter; & Mohrman. 1996: 1) ระบุว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจการควบคุมจากส่วนกลางไปยังชุมชน และโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองสมาชิกในชุมชน เดวิด (David. 1996: 4) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการกระจายอำนาจจัดการศึกษาไปยังโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อให้โรงเรียนมีอำนาจในการบริหารจัดการตนเองมากขึ้น จะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น เอเดเลย์ (Edley. 1992: 13) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ชง (Cheng. 1996: 44) กล่าวว่า การบริหาร

โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งมาร่วมตัวเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ได้มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลสูงขึ้น เรโนลด์ส (Ranolds. 1997: 59) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานหมายถึง การกระจายอำนาจให้กับโรงเรียนแต่ละโรงเรียน เพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการเรียนการสอนทั้งหมดในโรงเรียน รวมถึงการจัดบุคลากร การบริหารงบประมาณ และการวางแผนโครงการ การตรวจสอบและรายงานการตัดสินใจร่วมกัน (Shared Decision Making Model)

จากความหมายสรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การบริหารจัดการโรงเรียนที่ยึดหลักการกระจายอำนาจที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนสมาชิกในชุมชนร่วมตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการใช้ทรัพยากร โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง เกี่ยวกับงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และดำเนินการเพื่อพัฒนาภารกิจให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2. หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยใช้หลักการ 4 ประการ ไปใช้เป็นแนวคิดแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการศึกษา และการเปลี่ยนจากการบริหารโรงเรียนจากภายนอก (External Control Management: ECM) ไปสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังตาราง 1

เชิง (Cheng. 1996: 45-51) ได้จัดทำข้อสรุป เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของแนวคิดเรื่องการบริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นแนวทางแบบใหม่ไว้ดังนี้

ตาราง 1 เปรียบเทียบแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการบริหารโดยการควบคุมมาจากภายนอก

การบริหารแบบมีการควบคุมจากภายนอก	การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา มีเป้าหมายที่จำกัด สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาไม่ซับซ้อนและไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ไม่มีความจำเป็นสำหรับการปฏิรูปการศึกษา เน้นมาตรฐานเดียวกันและการไม่เปลี่ยนแปลง คำนึงถึงปริมาณ	- มีเป้าหมายที่หลากหลาย - สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา - การปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น - เน้นประสิทธิผลและการเปลี่ยนแปลง - คำนึงผลทั้งปริมาณและคุณภาพเป็นหลัก
หลักการที่ใช้ในการบริหารโรงเรียน ใช้มาตรฐานเดียว วิธีการเดียวและกระบวนการเดียวเพื่อบรรลุเป้าหมาย เน้นผลงานที่อ้างอิงเกณฑ์มาตรฐาน การรวมอำนาจไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือใหญ่ จะมีการควบคุมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเน้นการควบคุมเป็นกระบวนการ	- มีหลายวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย - เน้นความยืดหยุ่น มุ่งที่ประสิทธิผล - การกระจายอำนาจ - ปัญหาจะถูกแก้ไขให้ถูกกาลเทศะ
หลักและระบบการบริหาร ระบบปฏิบัติตามสั่งถูกควบคุมจากภายนอก รับคำสั่งให้ปฏิบัติ, ตรวจสอบยาก	- มุ่งที่ประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการแก้ปัญหา
การควบคุม การควบคุมตามโครงสร้าง มีการนิเทศติดตามจากภายนอก การควบคุมตามระบบราชการ	- บริหารตนเอง - แก้ปัญหาด้วยตนเอง - รับผิดชอบและตรวจสอบง่าย - สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง

ที่มา: Cheng (1996: 45-51)

สรุป การสังเคราะห์หลักการทฤษฎีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อการบริหารมุ่งสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญ จัดลำดับความสำคัญตามความเหมาะสม ดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การจัดการที่ดี 4) การบริหารตนเอง 5) การตรวจสอบและถ่วงดุล 6) ตอบสนองความความต้องการผู้เรียนและชุมชน และ 7) การคืนอำนาจ ภาวะผู้นำ

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ปัจจัยที่ทำให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับบุคคลหลายฝ่าย ที่จะร่วมกันพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่ง

ผลให้เกิดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) มากที่สุด โดยเฉพาะผู้เรียนซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด

4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542: ฉ-ฎ) ได้ทำการศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของประเทศไทยได้ค้นพบว่าปัญหาสำคัญของการบริหารการศึกษาในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การมีกรอบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ขาดเอกภาพในการบริหาร ขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน คอตตัน (Cotton. 1997: 7-8) ได้ศึกษาสิ่งที่เป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคขัดขวางความสำเร็จในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การมีเวลาไม่เพียงพอ การเร่งรีบทำหลายโครงการ และเร่งเปลี่ยนวิธีการทำงาน ข้อจำกัดเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจ อุปสรรคในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีหลายปัจจัยด้วยกัน ที่สำคัญที่สุด คือ ไม่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจอย่างแท้จริง มีการเปลี่ยนนโยบายแต่ไม่เปลี่ยนวิธีการปฏิบัติ โรงเรียนไม่มีอิสระในการบริหารจัดการตนเอง ขาดการร่วมคิด ร่วมทำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมตัดสินใจของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการงบประมาณ

5. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในบริบทสังคมไทย

ในส่วนการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในบริบทของสังคมไทยนั้นถือว่า เน้นนวัตกรรมใหม่ ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องศึกษา และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจะนำไปประยุกต์ใช้ให้บรรลุผลสำเร็จต่อไปจึงถือว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยที่สำคัญยิ่งในระบบการบริหารและการจัดการศึกษาอีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรงและให้มีการบริหารในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ซึ่งรวมถึงการ

บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ดำเนินการโครงการทดลองนำร่องโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จำนวน 250 โรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา สถานศึกษาหลายแห่งสามารถดำเนินการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง กล่าวคือมุ่งปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนเป็นหลัก และโรงเรียนได้เน้น การบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งทำให้เกิดการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำ และสามารถระดมพลังจากชุมชน ทั้งในเรื่องความคิด ภูมิปัญญา แห่งการเรียนรู้ ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับ 1) การกระจายอำนาจ (Decentralization) 2) การมีส่วนร่วม (Participation) และ 3) การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)

6. กลยุทธ์การบริหาร

1) ความสำคัญของกลยุทธ์การบริหาร

ความสำคัญในโลกปัจจุบัน บุญเลิศ เย็นคงคา (2544: 16) กล่าวว่า ช่วยให้องค์กรมีวัตถุประสงค์และภารกิจขององค์กรในอนาคตอย่างชัดเจน เป็นแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ มีส่วนร่วมในการบริหาร มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถตัดสินใจได้อย่างรอบคอบและสามารถลดความเสี่ยงได้ สุพานี สฤษฏ์วานิช (2544: 10) ให้ความเห็นว่าความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ ช่วยให้ผู้บริหารตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเห็นโอกาสใหม่ๆ ทำให้องค์กรสามารถปรับตัวได้ดีกว่าหลักของกลยุทธ์การบริหาร ผู้บริหารต้องตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม ตรงตามความต้องการขององค์กร เข้าใจพลวัต (Dynamic) ของการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งสามารถคาดเดาและกำหนดทิศทางเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จให้โรงเรียน สามารถใช้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ 1) สร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจในเรื่อง

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2) การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร ซึ่งต้องการผู้บริหารมืออาชีพ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3) การพัฒนาวิชาชีพครู มีผลต่อการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

4) การมีวิสัยทัศน์ ต้องมีวิสัยทัศน์ในเรื่องนี้อย่างชัดเจน และมุ่งมั่นผูกพันสร้างสรรค์คุณภาพของครู-อาจารย์ ที่จะมุ่งสู่วิสัยทัศน์เป้าหมาย คือ คุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญ 5) การบริหารจัดการที่เป็นระบบ ตลอดจนมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจของผู้ปกครอง และผู้มีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในเรื่องงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารทั่วไป 6) การพัฒนาการมีส่วนร่วมในเรื่องการบริหารหลักสูตรเป็นผลลัพธ์ที่เกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงการพัฒนาการเรียนรู้ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด 7) การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ต้องอาศัยฐานข้อมูลที่มีคุณภาพเป็นปัจจุบัน ฐานข้อมูลที่มีคุณภาพจะทำให้การบริหารและตัดสินใจ หรือการแก้ปัญหาดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8) การมีวิธีคิดและวิธีปฏิบัติงานที่เป็นระบบ จะทำให้ผู้บริหาร และครู-อาจารย์ มีความคิด ความเข้าใจและสามารถร่วมตัดสินใจและปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี และ 9) การให้รางวัล การให้แรงเสริมหรือขวัญกำลังใจ มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นอย่างยิ่ง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานของการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กระบวนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารและแบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การร่างกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กลุ่มประชากร ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 610 คน

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ใช้แบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์บริหารสถานศึกษาต้นแบบ จำนวน 5 คน เลือกแบบเจาะจง จัดสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิวิเคราะห์ การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกระจายอำนาจ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคคล และการบริหารทั่วไป 2) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ด้านการบริหารตามหลักการบริหารจัดการที่ดี พบว่าโดยภาพรวมผู้บริหารในโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีสภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และพบว่า การบริหารตามหลักการกระจายอำนาจเกี่ยวกับงานงบประมาณปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่เหลือปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การศึกษาแบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ ดังนี้ 1) การกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำกับติดตามรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกลุ่มเป้าหมายนักเรียนเก่งและนักเรียนดี เป็นแกนนำในการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เน้นให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมปฏิรูปการเรียนรู้ 2) การกระจายอำนาจในการบริหารงานงบประมาณ แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถร่วมเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการบริหาร มีการคณะกรรมการบริหารงบประมาณให้คุ่มค่า โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) การกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล โรงเรียนมีคณะกรรมการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนร่วมตัดสินใจในการบริหารงาน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ปัญหาพัฒนางานความต้องการของโรงเรียน 4) การกระจายอำนาจการบริหารทั่วไป โรงเรียนมอบหมายการ

ปฏิบัติงานของครูและบุคลากรได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ตอบสนองความต้องการของชุมชน มีคณะกรรมการ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรร่วมเสนอแนะและปรับปรุงกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร 5) การบริหารตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีคณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมี “คู่มือติดตาม” เป็นผู้มีส่วนร่วมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ เพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมการจัดกิจกรรมต่างๆ และ 6) การบริหารตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ มีความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เน้นการมีส่วนร่วม

3. กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สรุปกลยุทธ์สำคัญที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษา มี 7 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) กลยุทธ์การสร้างตระหนักในการบริหาร ให้เบ็ดเสร็จที่โรงเรียน มีการประชุมชี้แจง ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรับทราบปัญหาการจัดการศึกษาและกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาร่วมกัน 2) กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากร มีการอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของบุคลากร สอนงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจวิธีการปฏิบัติงาน จัดประกวดผลงานและนำเสนอเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าของโรงเรียน 3) กลยุทธ์การพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง จัดอบรมพัฒนาบุคลากรหลักให้เป็นทีมในการพัฒนาโรงเรียน ให้บุคลากรมีอิสระในความคิดและร่วมตัดสินใจเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนให้มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาบุคลากร และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน 4) กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการบริหารโดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม ยึดหลักการตัดสินใจร่วมกันของครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน 5) กลยุทธ์การสร้างพัฒนาเครือข่ายการจัดการศึกษา จัดทำระบบสารสนเทศเกี่ยวกับภาคีเครือข่าย ส่งเสริม

และพัฒนาการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย พัฒนาเครือข่ายโดยยึดการมีส่วนร่วม และเผยแพร่ผลงานของภาคีเครือข่าย 6) กลยุทธ์การปรับกระบวนการบริหารภายในให้คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้เรียบง่าย มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน บุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมายขององค์กร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีค่านิยมร่วมในความเชื่อมั่นเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กร และ 7) กลยุทธ์การสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำระบบสารสนเทศ ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา และร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารในโรงเรียนผู้การเปลี่ยนแปลง การบริหารตามหลักการกระจายอำนาจ ในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมพงษ์ เจริญวัฒน์ (2550: 27) ที่ศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี เกี่ยวกับความพร้อมการบริหารจัดการสถานศึกษา ขนาดใหญ่และขนาดกลางมีความพร้อมในการบริหารและจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แบบอย่างที่ดีในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ ผลการวิจัย เกิดจากความพร้อมในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและความมุ่งมั่นในการบริหารจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี ทำให้มีค้ำค่าความโปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยองค์ประกอบสำคัญดังนี้ 1) การให้อิสระในความคิดและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ความรู้สึกเป็นเจ้าของด้วยการมีส่วนร่วม 3) การเป็นมืออาชีพ เป็นการสร้างพลังร่วมสร้างความพึงพอใจและคุณธรรม

ร่วมกัน 4) สร้างความพร้อมในองค์กรจัดระบบการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จัดการเรียนการสอนมีหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการสอนอย่างมีคุณภาพ 5) ผลการปฏิบัติงานที่ดีต่อการจัดระบบการศึกษา สถานศึกษาผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่ดี และ 6) ความเข้มแข็งของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษามีส่วนร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษาให้มีคุณภาพ

3. กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยกลยุทธ์สำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ คือ กลยุทธ์การสร้างเสริมความเข้มแข็ง ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษา สอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2542: 175) พบว่า การบริหารจัดการที่มุ่งกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลง นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เพื่อให้การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีความเข้มแข็งประสบความสำเร็จส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยตรง โรงเรียนควรจัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

2. การบริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีจะพบว่าเป็นการบริหารในรูปคณะกรรมการ จะทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

นคร ดังคะพิภพ. (2547). การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูป. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

บุญเลิศ เย็นคงคา. (2544). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: วีเจ พรินติ้ง.

สมพจน์ เจริญวานิช. (2550). การศึกษาความพร้อมรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี. สิงห์บุรี: สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2549). มาตรฐานและตัวชี้วัด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 21 ST Century.

สุพณี สฤษฏ์วานิช. (2544). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management).

Cheng, Y. C. (1996). *School Effectiveness and School-Based Management: A Mechanism for Development*. London: The Falmer press.

Cotton, K. (1997). *School-based management*. <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/7/topsyn6.htm> 19/7/1997.

David, Jane L. (1996, December 1995/January 1996). "The Who, What, and Why of Site-Based Management." *Educational Leadership*. 53, 4: 4-9.

Edley, Jr. C. (1992). **A World Class School for Every Child: The Challenge of Reform in Pennsylvania.** Boston: Havard University, Law School.

Ranolds, L. J. (1997). **Successful Site Based Management A Practice Guide.** (reviseded.) Califomia: GroninPress.

Wohlstetter, P.; & Mohrman, S. A. (1996). "Getting School-Based Management Right: What Works and What Doesn't" **Assessment of School Based Management.** <http://www.ed.gov/pubs/SER/SchBased Mgmt/execsum.html/>

**รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร**
**A Model of School Administration for Developing Kindergarten Students'
Quality under the Office of Private Education Promotion Commission,
Bangkok Metropolitan**

เชาวรัตน์ โทณผลิน¹ ดร.สุพร เข้มเฮง² และ ดร.พรชูลี ลังกา³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร มีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย โดยการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและการพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย รวมทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน และศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย จำนวน 9 คน ขั้นตอนที่ 2 เป็นการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน และขั้นตอนที่ 3 เป็น

การประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 3 จำนวน 120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรง ขนาดกลาง 10 โรง และ ขนาดเล็ก 10 โรง รวมทั้งสิ้น 30 โรง แต่ละโรงมีผู้ให้ข้อมูล 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครู และผู้แทนผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อม 2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ และ 3) การนิเทศและติดตาม โดยมีสารสนเทศที่สำคัญในการบริหารจัดการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การจัดการองค์กร 3) การจัดคนเข้า

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทำงาน 4) การอำนวยการ และ 5) การควบคุม เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงาน และผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่ามีความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย

Abstract

This research aimed to develop a model of school administration for developing kindergarten students' quality under the Office of Private Education Promotion Commission, Bangkok Metropolitan. The study was divided into 3 phases. Phase 1 was to investigate the present state of school administration at kindergarten level under the Office of Private Education Promotion Commission, Bangkok Metropolitan from the perspectives of school committee. The information for model development was obtained by reviewing literature, conducting questionnaire survey from a sample of 120 individual and interviewing 9 experts on kindergarten school management. Phase 2 was to create a model of school administration for developing kindergarten students' quality under the Office of Private Education Promotion Commission, Bangkok Metropolitan and to verify the accuracy and suitability of the model by 5 experts. Phase 3 was to evaluate the feasibility and suitability of the proposed model by 120 individual from 30 school committees. The sample of 30 school committees in phase 1 and phase 3 were selected by stratified random sampling according to the school size. Each school committee comprised 4 informants; an administrator, a committee chairman, a representative teacher, and a representative guardian. A

questionnaire, a semi-structured interview form, and evaluation forms were used as tools for collecting data. Percentage, mean, and Standard Deviation were employed for analyzing quantitative data and content analysis was used for qualitative data.

Findings revealed that the model of school administration for developing kindergarten students' quality under the Office of Private Education Promotion Commission, Bangkok Metropolitan comprised 3 main components, i.e., 1) Environment management, 2) Information technology for school and learning management, and 3) Supervision and monitoring. Each component had 5 managing information aspects; Planning, Organizing, Staffing, Directing, and Controlling. The overall suitability and feasibility of applying the model of school administration for developing kindergarten students' quality under the Office of Private Education Promotion Commission, Bangkok Metropolitan was rated at a high level.

Keywords: Model of school administration, Kindergarten students' quality development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กทุกคนมีสิทธิ์ที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้สอน เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนา และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างเป็นองค์รวม มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะมีลำดับขั้นตอนลักษณะเดียวกัน แต่อัตราและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่างๆ อาจแตกต่างกันได้ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา แต่ละส่วนส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยขั้นตอนแรกๆ จะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป ในด้านร่างกาย

การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็กมีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถด้านนั้นก่อน ในด้านอารมณ์จิตใจ และสังคมนั้น การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานของความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่ได้รับการรักและความอบอุ่นจะมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง จะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตยและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนในด้านสติปัญญา เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับจากแนวคิดหลักสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขและเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก มุ่งพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย โดยถือว่าการเล่นของเด็กเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของสมอง ผ่านสื่อที่ต้องเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยมีนโยบายในการพัฒนาด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาของเล่นของเด็ก แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานของสมอง แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ และแนวคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 10, 15-18)

สถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดในการทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง ซึ่งความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียน จึงเป็นผลให้โรงเรียนต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพการศึกษาสูงตามมาตรฐานที่กำหนด และได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ตามความสามารถที่จะจัดการศึกษา

ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นแบบอย่างในด้านคุณภาพให้แก่โรงเรียนอื่นได้ ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบและรูปแบบที่ใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายหลักคือการพัฒนาของผู้เรียน การบริหารจัดการจะส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งนำไปสู่ความมีชื่อเสียงและการยอมรับ รวมทั้งความภาคภูมิใจของบุคลากรในโรงเรียน เป็นแรงกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเกิดความพยายามที่จะรักษาระดับมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาโรงเรียนอย่างไม่หยุดยั้ง มีทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน มั่นคง และความสามารถหล่อหลอมเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรที่มีคุณค่า มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมทางด้านทรัพยากรที่เพียงพอในการบริหารจัดการทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานที่กำหนด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: 20-24)

สถานศึกษาเอกชนมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 45 ได้กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา การกำหนดนโยบายและแผน การจัดการศึกษาของรัฐ ของเขตพื้นที่ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบด้วย และในมาตรา 46 ได้กำหนดให้รัฐอุดหนุนการลดหย่อน การยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อย่างอื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542: 26-28) ผลจากนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐบาล ซึ่งมีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่สถานศึกษา และนักเรียนทุกคนได้รับเงินช่วยเหลือรายปีเป็นค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าหนังสือเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน และค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล

จนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552: 1) ทำให้หน่วยงานองค์กรต่างๆ จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นจำนวนมาก จากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสองของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) พบว่าโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จำนวน 2,240 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 88.05 และไม่ได้รับการรับรองจำนวน 304 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11.95 จากจำนวนทั้งหมด 2,544 แห่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2556: 13)

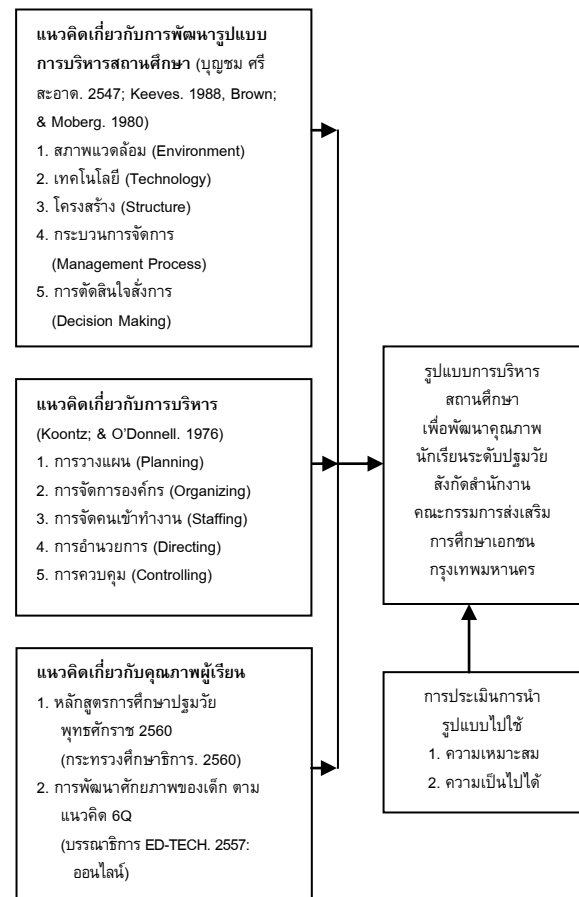
การที่รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้แก่ผู้เรียนในระดับปฐมวัย ทำให้ผู้เรียนระดับปฐมวัยของสถานศึกษาเอกชนลดลง และจากผลการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาทำให้สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัยควรต้องพิจารณาหาแนวทางที่จะทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและมีคุณภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น การบริหารจัดการที่เป็นระบบโดยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสถาบันการศึกษาประเภทอื่นได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาเอกชนให้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อ

พัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ในการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ดำเนินการวิจัยโดย

1. ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวคิดและหลักการ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ระดับปฐมวัย

2. ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของสภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดทำกรอบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยที่เหมาะสม

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน ขนาดกลาง 10 โรงเรียน และ ขนาดเล็ก 10 โรงเรียน แต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ประธานคณะกรรมการ 1 คน ตัวแทนครู 1 คน และ ตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลในชั้นตอนนี้ จำนวน 120 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา คือ สภาพการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

3. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน เป็นผู้ที่ มีประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยไม่น้อยกว่า 5 ปี ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีประสบการณ์/ผลงานทางวิชาการด้านการบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 3 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ได้รับรางวัลพระราชทาน หรืออาจารย์ผู้สอนด้านการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ในการสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการโดย

1. ร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 มาสังเคราะห์จัดทำร่างและสร้างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

2. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นด้านความถูกต้องและเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถและ/หรือมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหาร การศึกษา หรือมีประสบการณ์/ผลงานทางวิชาการด้านการบริหารการศึกษาระดับปฐมวัย และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ได้รับรางวัลพระราชทาน หรืออาจารย์ผู้สอนด้านการศึกษาระดับปฐมวัยในระดับอุดมศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน

ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

ในการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำรูปแบบที่สร้างและตรวจสอบแล้วจากการดำเนินงานในระยะที่ 2 ไปให้คณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร เป็นผู้พิจารณาประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้

กลุ่มตัวอย่าง เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 120 คน จาก 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่มเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน ขนาดกลาง 10 โรงเรียน และ ขนาดเล็ก 10 โรงเรียน แต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 1 คน ประธานคณะกรรมการ 1 คน ตัวแทนครู 1 คน และ ตัวแทนผู้ปกครอง 1 คน

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การใช้หลักการและกระบวนการทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานด้านวิชาการ งานบุคคล งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานกิจการนักเรียน และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินงานได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การจัดคนเข้าทำงาน 4) การอำนวยการ และ 5) การควบคุม

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ

ได้แก่ ความสามารถด้านสติปัญญา ความสามารถด้านอารมณ์ ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม ความสามารถที่เกิดจากการเล่น และความสามารถในการแก้ไขปัญหา และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามหลักสูตรระดับการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งให้นักเรียนมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

ความสามารถด้านสติปัญญา (IQ: Intelligence Quotient) หมายถึง การมีเชาวน์ไหวพริบ และความสามารถในการแก้ไขปัญหา รวมถึงความสามารถในการวิเคราะห์ การคำนวณ และการใช้เหตุผลในการทำสิ่งต่างๆ

ความสามารถด้านอารมณ์ (EQ: Emotional Quotient) หมายถึง การแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน

ความสามารถด้านการคิดสร้างสรรค์ (CQ: Creativity Quotient) หมายถึง ความสามารถทางศิลปะ การคิดอย่างสร้างสรรค์ มีความคิดหรือจินตนาการในการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ

ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ: Moral Quotient) หมายถึง การมีความคิดที่ดี รู้จักรับผิดชอบและประพฤติตนเป็นคนดี และมีความซื่อสัตย์สุจริต

ความสามารถที่เกิดจากการเล่น (PQ: Play Quotient) หมายถึง การเล่นที่ช่วยพัฒนาทักษะความสามารถในด้านต่างๆ ของเด็ก ทั้งพัฒนาการด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านสังคม และด้านอารมณ์

ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (AQ: Adversity Quotient) หมายถึง การแก้ไขสถานการณ์ในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ ได้ดี ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคหรือความยากลำบาก

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ นักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดย ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีการดำเนินการตามหลักการบริหาร จัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่ามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เรียง ตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการ ตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.47$) ด้านโครงสร้าง ($\bar{X} = 4.36$) ด้าน กระบวนการจัดการ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.26$) และด้านเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.14$) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ปัญหาและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า 1) สภาพแวดล้อม ภายในห้องเรียน ครูผู้สอนระดับปฐมวัยยังไม่มีความรู้ ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมให้ดูใจนักเรียน หรือเหมาะสมกับผู้เรียน 2) สภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียน การจัดสรรพื้นที่อาคาร ยังขาดพื้นที่ในส่วน กลางแจ้งสำหรับให้นักเรียนระดับปฐมวัยทำกิจกรรม เพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ และพื้นที่เกี่ยวสิ่งแวดลอมต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง 3) สภาพแวดล้อมภายนอก โรงเรียนอยู่ในชุมชนทำให้เกิดปัญหาการจราจรใน ชุมชน การรับส่งนักเรียน การมาโรงเรียนและการ เดินทางกลับนักเรียน รวมทั้งปัญหาด้านมลพิษทาง เสียงและทางอากาศ

ด้านเทคโนโลยี พบว่า สื่อวัสดุอุปกรณ์หรือ อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ไมโครโฟน โปรเจคเตอร์ มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของ ครูผู้สอนและไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน โรงเรียนยังไม่ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร จัดการเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนยังขาด ความชำนาญ ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อการ เรียนการสอน

ด้านโครงสร้าง พบว่า โครงสร้างการบริหาร และโครงสร้างของหลักสูตรไม่มีความชัดเจน ผู้บริหาร กับครูมีความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับโครงสร้าง ทำให้

เกิดปัญหาในการบริหารจัดการและออกคำสั่ง ปฏิบัติงานการสื่อสารขาดความชัดเจน ความสัมพันธ์ ระหว่างผู้บริหารกับครูยังมีช่องว่าง ขาดระบบการรักษา ความปลอดภัยในโรงเรียน ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทำให้ครูยังไม่เห็นความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมของ คนในองค์กร ทำให้ผู้ปฏิบัติขาดความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ขาดการตรวจสอบ กระบวนการต่างๆ ในการทำงานอย่างเป็นระบบด้วย กลไกคุณภาพ PDCA ไม่มีการวางแผน หรือมีแผนแต่ ไม่เอื้อต่อการนำไปปฏิบัติ เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่สามารถ ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด รวมทั้งปัญหาที่ เกิดจากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำในการ บริหาร ไม่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาทำให้องค์กรขาด ความก้าวหน้า

ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เอกชนไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจแต่เพียงผู้เดียว บางครั้งต้องปฏิบัติตามนโยบายของเจ้าของกิจการหรือ ผู้รับใบอนุญาตทำให้การบริหารงานหรือการสั่งการใดๆ เป็นไปด้วยความล่าช้า ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่ เกิดความล่าช้าและมีผล ต่อประสิทธิภาพในการทำงาน

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อม 2) การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ และ 3) การนิเทศและติดตาม

โดยมีสารสนเทศที่สำคัญในการบริหารจัดการ 5 ขั้นตอน เป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงานดังนี้

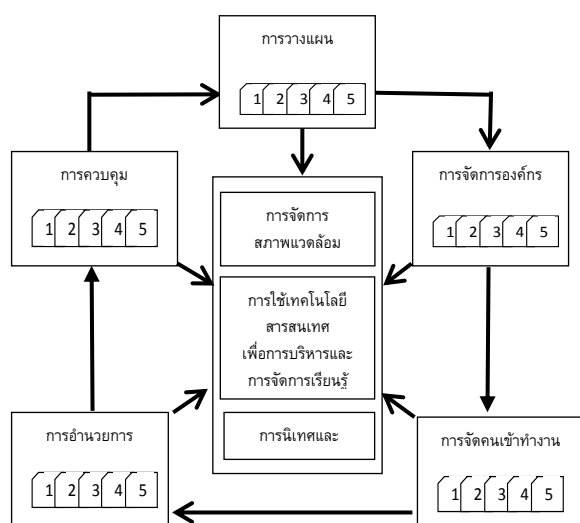
(1) การวางแผน ประกอบด้วย การสำรวจ ความต้องการ การวิเคราะห์ SWOT การระดมความคิด การจัดทำแผน และ การจัดประชุมชี้แจง

(2) การจัดการองค์กร ประกอบด้วย การ จัดทำโครงสร้างการบริหารงาน การกำหนดลักษณะ งาน การจัดทำระบบเครือข่ายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการสื่อสาร การจัดทำระบบเครือข่ายการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และการจัดทำระบบ การส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากร

(3) การจัดคนเข้าทำงาน ประกอบด้วย การสรรหาบุคลากร การแต่งตั้งบุคลากร การใช้เครือข่าย การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม การสร้างศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร และ การใช้ระบบการสร้างคนและสร้างงาน

(4) การอำนวยการ ประกอบด้วย การสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร การใช้หลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล และการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

(5) การควบคุม ประกอบด้วย การกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการทำงาน การนิเทศภายใน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดทำระบบฐานข้อมูล และการจัดทำรายงาน ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมพบว่ามีความเป็นไปได้และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีการดำเนินการตามหลักการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนส่วนใหญ่พยายามที่จะบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ และเป็นไปตามความคาดหวังของสังคมและชุมชนที่มีต่อโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ความมีชื่อเสียงและการยอมรับ โดยยึดการปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม และแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการจัดการศึกษาที่กำหนด และเป็นไปตามมาตรฐานการและกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อนำไปสู่การตรวจสอบและการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์ การแข่งขัน และการยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนในที่สุด จึงเป็นผลให้สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่สำรวจพบมีการปฏิบัติตามหลักการอยู่ในระดับมาก

2. จากการพัฒนา พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดการสภาพแวดล้อม 2) การใช้อินเทอร์เน็ตสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ และ 3) การนิเทศและติดตาม สามารถอธิบายได้ดังนี้

การจัดการสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยให้มีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้เนื่องจากการเล่นของเด็กเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายใต้การจัดการสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการทำงานของสมอง โดยผ่านสื่อที่เอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่น โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า จะช่วยให้เด็กได้พัฒนา

ทักษะและความสามารถด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถที่เกิดจากการเล่น จะช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ ของร่างกาย มีการแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถเล่นกับเพื่อนได้อย่างมีความสุข มีความรับผิดชอบและประพฤติตนเป็นคนดีของสังคม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีไหวพริบและความสามารถในการแก้ไขปัญหาโดยใช้หรือรับฟังเหตุผลในการทำสิ่งต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด 6Q ศักยภาพที่สร้างได้ในเด็กปฐมวัย ที่กล่าวถึงความสามารถด้านต่างๆ ที่สำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านสติปัญญา (IQ: Intelligence Quotient) 2) ความสามารถด้านอารมณ์ (EQ: Emotional Quotient) 3) ความสามารถด้านศิลปะความคิดสร้างสรรค์ (CQ: Creative Quotient) 4) ความฉลาดทางศีลธรรม จริยธรรม (MQ: Moral Quotient) 5) ความสามารถที่เกิดจากการเล่น (PQ: Play Quotient) และ 6) ความสามารถในการแก้ไขปัญหา (AQ: Adversity Quotient) (บรรณาธิการ ED-TECH. 2557: ออนไลน์) และสอดคล้องกับนโยบายและแนวคิดในการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัยในด้านต่างๆ 5 ด้าน ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก การพัฒนาของเล่นของเด็ก การทำงานของสมอง สื่อการเรียนรู้ และสังคมและวัฒนธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ: 2560: 10-18)

องค์ประกอบด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจากระบบสารสนเทศทางการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาด้านนโยบาย การวางแผนและการพัฒนาการศึกษา สารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อใช้ในการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจ เพื่อการวางแผนและการจัดการ นับตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การประมวลผล การเรียกใช้ การสื่อสารสารสนเทศ การแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศของสถานศึกษา นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่

ต้องการ และครอบคลุมภารกิจด้านการบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นระบบถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 14) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ตลอดจนต้องพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันท่วงที การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพรวดเร็ว ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะใช้ในการวางแผนการควบคุมการทำงาน และประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องแล้วยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความคิดและสร้างทางเลือกใหม่ๆ ด้วย (สันติย์ กายาผาด. 2542: 129)

องค์ประกอบด้านการนิเทศและติดตาม เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ครูจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อปรับบทบาทตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน กระบวนการพัฒนาครูที่สำคัญ กระบวนการหนึ่งคือการนิเทศและติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนิเทศภายในซึ่งมีกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระเบียบ กฎเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดการกำกับติดตาม การจัดการศึกษาของผู้บริหารไว้อย่างชัดเจนว่าเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ ด้วยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนารับเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วยการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลักในการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยการช่วยเหลือ แนะนำ

เป็นที่ปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ประสานความร่วมมือ ตลอดจนติดตามดูแลการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ การนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตรจะช่วยให้ครูผู้รับการนิเทศมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจ และมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543)

3. ความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการบริหารเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัยและมีสาระสำคัญของกระบวนการบริหารตามหลักการบริหารที่มีความชัดเจน และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จึงทำให้ได้รูปแบบที่ดีมีความเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติจริง สอดคล้องกับคีฟวส์ (Keeves. 1988: 561-565) ที่กล่าวว่าการสร้างรูปแบบต้องอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษาได้อย่างชัดเจนเพื่อจะนำไปสู่การพยากรณ์ที่ตามมา ซึ่งสามารถรวบรวมได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ และรูปแบบที่ดีจะต้องผ่านการทดสอบหรือตรวจสอบก่อนนำไปใช้จริง เนื่องจากจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบ คือ การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้องเหมาะสม และสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปหรือไม่ จากการดำเนินการพัฒนารูปแบบตามขั้นตอนดังกล่าวจึงทำให้ผลการประเมินโดยผู้เกี่ยวข้องพบว่ารูปแบบที่พัฒนาครั้งนี้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไปใช้ ผู้บริหารควรสร้างเข้าใจและความตระหนักให้กับครูและบุคลากร

ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการนำรูปแบบไปปฏิบัติให้เกิดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ การนำไปใช้จะต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานครบทุกกระบวนการในแต่ละองค์ประกอบด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไปใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัยในบริบทของข้อจำกัดทางการศึกษาด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- บรรณธิการ ED-TECH. (2557: ออนไลน์) **“6Q” ศักยภาพที่สร้างได้**. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2558 จาก www.edtechbooks.com.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สานิตย์ กายาผาด. (2542). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: บริษัท เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). **การนิเทศเพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). **การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2556). **สรุปผลการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **แนวทางการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Brown, W.B.; & Moberg, D.J. (1980). **Organization Theory and Management: A Macro Approach**. New York: Wiley & Sons.
- Keeves, P. J. (1988). **Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook**. Oxford: Pergamon Press.
- Koontz; & O'Donnell. (1976). **Management: A System and Contingency Analysis of Managerial Functions**. 6th Edition. New York: McGraw Hill.

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

Community Participation in Conservation of the Old Pak Bang Market (Meun Han 150 Years), Singburi Province

ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี และปัญหาและอุปสรรคในการจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกหมวดหมู่ตามประเด็น ดีความ และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย นำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลเป็นชาวบ้านในพื้นที่ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี เป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

มีเอกลักษณ์ในการดำรงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ซึ่งที่ผ่านมาการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนยังขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์ขาดการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่น่าเสียดายที่ตลาดปากบางซบเซาไปมาก ไม่คึกคักเท่าอดีต ด้วยการคมนาคมทางบกที่สะดวกขึ้นกว่าทางน้ำ แต่อย่างน้อยชุมชนแห่งนี้ยังคงมีร่องรอยของความเจริญในอดีตให้ได้เห็นกันจนถึงทุกวันนี้ จึงควรสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่าปากบาง ด้วยการสร้างกลุ่มอนุรักษ์การส่งเสริมและการสร้างความร่วมมือจากชุมชน สถานศึกษาหน่วยงาน ภาครัฐและสถาบันทางศาสนา เป็นสิ่งที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะและการแสดงความคิดเห็นว่า สามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์ได้

คำสำคัญ: ส่วนร่วมของชุมชน, การอนุรักษ์, ตลาดเก่าปากบาง

Abstract

This research aimed to study the level of the community in Conservation of Old Pak Bang market (Meun Han 150 Years) Singburi, province and study problems and obstacles in management and promotion of community participation in conservation of Old Pak Bang market (Meun Han 150 Years), Singburi Province.

This qualitative research used in-depth interview to get information from the respondents and using content analysis to analyze the data. Local people who have the wisdom knowledge were samples in this study. The results revealed that it has been from the ancestors to the present, unique in the traditional way of life and culture. In the past, activities were still lacking of community participation. The community also lacked the understanding of the lack of coordination, effective cooperation between agencies. And unfortunately, the Pak Bang market is sluggish, not as vibrant as the past. With more convenient land transport than water. But at least this community still has traces of the past to see each other to this day. Should contribute to the conservation of Old Pak Bang market community by creating a conservation group, promoting and building partnerships with communities, schools, government agencies, and religious institutions. This is what the experts have

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

to offer, and to comment. Can contribute to and contribute to conservation.

Keywords: Community Involvement, Conservation, Old Pak Bang Market

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ แบบทุนนิยม ทำให้ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและ สังคมในอดีตถูกละเลยความสำคัญ เพราะผู้คนในสังคมต้องดิ้นรนหาเลี้ยงครอบครัวเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ความภูมิใจในรากเหง้าของตนเองเจือจางลง สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาชุมชนไม่เข้มแข็ง ซึ่งต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยการส่งเสริม ให้คนในประเทศตระหนักถึงคุณค่าของชุมชน การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญา ท้องถิ่น สนับสนุนชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วม สืบสานองค์ความรู้ของชุมชน กระบวนการ ถ่ายทอดความรู้ ในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น ให้ได้เห็น คุณค่าและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

ในอดีตนั้น ชุมชนตลาดริมแม่น้ำเป็นวิถีชีวิตที่แท้จริงของชาวบ้าน เป็นสถานที่พบปะกันระหว่างชุมชน เป็นศูนย์กลางการค้าขาย แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาประเทศสร้างถนนหนทาง พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ก็ ส่งผลกระทบทำให้แม่น้ำลำคลองถูกลดความสำคัญลงไป ผู้คนหันไปใช้การสัญจรทางบก ชุมชนตลาดริมแม่น้ำจึงไม่ค่อยได้รับความนิยมหรือต้องทยอยปิดตัวลงไปด้วย แต่ในปัจจุบันตลาดน้ำหรือชุมชนตลาดริมแม่น้ำ ได้กลับมาเป็นที่นิยมอีกครั้ง เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ซึ่งตลาดน้ำในปัจจุบันกับตลาดน้ำในอดีตนั้นทำคนละหน้าที่กัน มีบทบาท วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ตลาดน้ำที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันบางแห่งเป็นตลาดดั้งเดิมที่มีอยู่แล้ว แต่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับสภาพให้เข้ากับสมัยปัจจุบัน เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ เช่น ตลาดน้ำอัมพวา ตลาดน้ำดำเนินสะดวก เป็นต้น ส่วนตลาดที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ก็ต้องปิดตัวลงไปเป็นที่สุด แต่ก็มีตลาดน้ำบางแห่งที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อเสริมสร้างรายได้และดึงดูด

นักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชม เช่น ตลาดน้ำอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

สิงห์บุรีเป็นเมืองเก่า มีเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่งในวีรกรรมผู้กล้าแห่งบางระจัน กว่าสองศตวรรษล่วงมาแล้ว การหลอมรวมเป็นปึกแผ่นแห่งความสามัคคีของชาวบ้านบางระจันอาจมีรากฐาน มาจากความศรัทธายึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมอันเป็นที่กลมเกลียวและยึดเหนี่ยว ของผู้คนในอดีตมาช้านาน นับร้อยนับพันปี ก่อเกิดเป็นประเพณีอันดีงามที่หลากหลาย ซึ่งยังคงเห็นได้จากวิถีชีวิตของชาวเมืองสิงห์ในปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสิงห์บุรี ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับเชิงประวัติศาสตร์ เชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้เสน่ห์ของความเป็นเมืองชนบท มีวิถีชีวิตแบบไทย โดยเฉพาะวิถีชีวิตริมฝั่งแม่น้ำน้อยที่ชาวบ้านอาศัยอยู่อย่างเนืองแน่นตลอดสองฝั่งแม่น้ำ จึงเห็นได้ว่าปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชุมชนตลาดเก่าริมแม่น้ำที่ต้องร่วมมือพัฒนาฟื้นฟูและอนุรักษ์ตลาดเก่าแก่ ที่เคยโด่งดังมากในอดีต อย่างตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีลักษณะเป็นเรือนแถวไม้ประมาณ 200 ห้อง และเป็นตลาดเก่าแก่ที่มีความเจริญคู่กับพรหมบุรีมานาน ความเจริญรุ่งเรืองทางการค้าที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี เป็นตลาดพักเรือและเป็นท่าเรือในการขนส่งสินค้าระหว่างลพบุรี สิงห์บุรี และนครสวรรค์ เป็นเส้นทางสายหลักในอดีต เป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีหลายเชื้อชาติ ทั้งไทย จีน มอญ เข้ามาค้าขายและมาตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและหลากหลาย ต่อมาชุมชนก็ได้รับผลกระทบจากการคมนาคม การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม แต่ยังมีร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองในสมัยนั้นยังปรากฏชัดอยู่ในชุมชน บรรยากาศเก่าๆ การใช้ชีวิตแบบเดิมๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบค้าขายและตลาดแห่งนี้ยังมีความเด่นในเรื่องรสชาติอาหารทั้งคาวหวานที่ขึ้นชื่อ สืบต่อกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษมาจนถึงทุกวันนี้ แต่ปัจจุบันซบเซาลงไปมาก จำนวนนักท่องเที่ยวลดน้อยลง ซึ่งหากคนในชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่มีใครเข้ามาจัดการดูแล ไม่เข้าชุมชนตลาดแห่งนี้ก็คงเหลือแต่ชื่อให้คนรุ่นหลังได้ระลึกถึงเท่านั้น

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง

หมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อสืบทอดเอกลักษณ์ของชุมชนชาติพันธุ์พื้นถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงนับว่าเป็นประโยชน์การศึกษา เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้และนำไปสู่รูปแบบการพัฒนา รวมถึงการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน พร้อมทั้งหาแนวทางในการฟื้นฟูตลาดให้กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง โดยใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ชุมชนตลาดแห่งนี้

คำถามการวิจัย

แนวทางการอนุรักษ์ชุมชนชุมชนตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) ควรมีรูปแบบที่เหมาะสมอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี
2. ใช้ในการวางแผนเพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในชุมชน
3. ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาในการมีส่วนร่วมของประชาชนให้แก่ชุมชนในท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มคนเฒ่าคนแก่ ประชาชนที่มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ พระสงฆ์ นักเรียนนักศึกษา นักพัฒนาชุมชนและประชาชนทั่วไป โดยผู้วิจัยเลือก ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญ

เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ในอำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 55 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนตลาดปากบาง อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจากการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งนี้จากการศึกษาเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการวิเคราะห์ของผู้วิจัยในการกำหนด สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การตอบแบบสอบถามปลายเปิดและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา ขั้นตอนในการศึกษา

1. การศึกษาพื้นที่ที่จะดำเนินการเก็บข้อมูล โดยรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจสภาพทั่วไปของพื้นที่ ประกอบกับการสังเกต

2. การติดต่อประสานกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการเก็บข้อมูล และนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาไว้ล่วงหน้า

3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน หรือผู้ที่มีส่วนสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยว และประชาชน เกี่ยวกับบริบทของ

พื้นที่ที่ศึกษา ความคิดเห็น นโยบายต่าง ๆ การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ศึกษาในช่วงเวลาที่ผ่านมาและข้อเสนอแนะ

4. การตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผล
5. สรุปผลการศึกษาและเสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure) มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เข้าไปสำรวจพื้นที่สร้างความคุ้นเคยและพูดคุยสอบถามรายละเอียดเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการสัมภาษณ์
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา
4. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. นำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับที่อยู่ อายุ เพศ การศึกษา สถานภาพ และรายได้

ตอนที่ 2 ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

ตอนที่ 3 ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

ตอนที่ 4 ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี

ตอนที่ 5 ข้อมูลตอบแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเสนอแนะและอื่นๆ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เทปบันทึกเสียง ใช้บันทึกการสนทนากลุ่มสัมภาษณ์ ผู้อาวุโส ประธานกลุ่มและ สมาชิกกลุ่ม เพื่อช่วยบันทึกการสัมภาษณ์ให้เป็นประเด็นสำคัญๆ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่าง ครบถ้วนไม่ให้ข้อมูลใดๆ ขาดหายไป

2. กล้องถ่ายรูปเพื่อบันทึกภาพกิจกรรมการสนทนาและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่เก็บข้อมูล

3. สมุดบันทึก ใช้บันทึกสิ่งที่เกิดจากการสังเกตว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไรกับใครทำไม (5 W) และนำสิ่งที่ได้จากการสังเกตปรากฏการณ์ของกลุ่มเพื่อนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ โดยการเก็บข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตำราที่เกี่ยวข้อง เช่น อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพพื้นที่ทางสังคม จากนั้นจะเข้าไปพูดคุยทำความรู้จักคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มที่ศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งจากการได้เข้าไปศึกษาในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้มีความคุ้นเคยกับบุคคลอื่นๆ ในชุมชน และทุกคนได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลได้เป็นอย่างดี

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกตปรากฏการณ์และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับกลุ่มเป้าหมาย การเก็บข้อมูลในขั้นนี้ถ้าหากข้อมูลที่ได้มายังไม่เพียงพอ หรือยังไม่สามารถตอบคำถามได้ครอบคลุม ผู้วิจัยก็จะศึกษาเพิ่มเติมจนเพียงพอต่อ ความต้องการ และผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆ กัน หลังจากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกและตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ข้อมูล

ที่ถูกต้อง และสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลไปพร้อมๆ กัน โดยใช้วิธีการ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) ที่ได้รับการยอมรับถึงความน่าเชื่อถือในการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จาก ภาคสนาม และข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์พิจารณา ระหว่าง เวลา สถานที่ บุคคล ที่แตกต่างกัน ซึ่งผลสรุปว่า แม้ข้อมูลต่างเวลากัน ต่างสถานที่ และบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป แต่ข้อมูลที่ ได้สอดคล้องตรงกัน

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกันไป เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน โดยในการศึกษาจะใช่วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คบคู่กับการสัมภาษณ์พร้อมทั้งการศึกษาข้อมูล แหล่งเอกสารประกอบ ปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่ได้ถูกต้องเหมือนกันเชื่อถือได้ จากนั้นนำผลการศึกษา มานำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลักษณะการเขียนรายงานเชิงการวิจัยเชิงบรรยาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้ให้ข้อมูลมาจัดกระทำกับข้อมูล (Data Processing) เริ่มด้วยการจัดระบบข้อมูล แยกประเภทข้อมูล ตามประเด็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยและทำความเข้าใจกับความหลากหลาย ตลอดจนความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา จากนั้นวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ โดยผู้วิจัยได้จัดกระทำกับข้อมูลพร้อมๆ กันไป ตลอดระยะการดำเนินการวิจัย คือ ในแต่ละครั้งหลังจากที่เก็บข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะบันทึกอย่างละเอียดจากข้อมูลที่ได้ในประเด็นต่างๆ ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยนำมาจัดระบบข้อมูล แยกเป็นหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่ออธิบายให้เข้าใจเกี่ยวกับบริบทชุมชน การอนุรักษ์อย่างไรและมีสภาพปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ที่มีผลต่อการอนุรักษ์ชุมชนตลาดเก่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ผลการวิจัย

1. บริบทหรือสิ่งแวดล้อม (Context) บริบท

ชุมชนอำเภอพรหมบุรี เป็นเมืองเก่าแก่สมัยกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 มีฐานะเป็นหัวเมืองชั้นใน สร้างขึ้นเมื่อใดไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่สันนิษฐานกันว่าเป็นเมืองที่พระเจ้าพรหม (พระเจ้าศรีธรรมไตรปิฎก) ผู้ครองเมืองชัยปราการ (ฟาง) โปรดให้สร้างขึ้น ให้ชื่อว่า “เมืองพรหมบุรี” และมีฐานะเป็นเมืองตลอดมา กระทั่งถูกยุบรวมเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลกรุงเก่า (มณฑลอยุธยา) ในสมัยรัชกาลที่ 5 และในปี พ.ศ. 2439 กลายเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสิงห์บุรี มีพื้นที่การปกครองประมาณ 82 ตร.กม. แบ่งการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 42 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 24,451 คน ด้วยความเป็นชุมชนโบราณ ทำให้พรหมบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายทั้งวัดวาอาราม ย่านตลาดเก่า รวมถึงสถานที่สำคัญเมื่อครั้งประเทศเกิดศึกสงคราม มีตลาดเก่าแก่อายุมากกว่า 150 ปี แฝงตัวอยู่ถิ่นฐานหมู่บ้านเก่าแก่ ชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน แหล่งค้าขายสำคัญเมื่อครั้งอดีต ชื่อว่า “ตลาดปากบาง” เดิมชื่อบ้านปากบางหมื่นหาญ หรือตำบลหมื่นหาญ เกิดจากราชภู่ ช่วยกันลอกคลองจากริมแม่น้ำเจ้าพระยา ผ่านทุ่งนาไปจรดบ้านตำบลบางงา อำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี ทำให้เหมาะแก่การค้าขาย มีการปลูกห้องแถวเรียงรายไปตามริมบางตอนต้นน้ำ จึงเรียกว่าตลาดปากบาง และเปลี่ยนชื่อเป็นตำบลพรหมบุรี ประมาณพุทธศักราช 2485 ซึ่งแต่ก่อนเรียกบริเวณนี้กันว่า “บ้านปากบางหมื่นหาญ” เป็นชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นเรือนห้องแถวไม้แบบโบราณนับ 200 ห้อง

ลักษณะของตลาดปากบางมีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยม อยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออก อยู่ใต้ตัวจังหวัดประมาณ 10 กิโลเมตรการเดินทาง ใช้ทางหลวงหมายเลข 32 สายเอเชีย มุ่งหน้าสู่อำเภอพรหมบุรี แล้วเลี้ยวซ้ายที่ “หลัก กม. 81” มีป้ายบอกทางไปตลาดปากบางชัดเจน เลี้ยวซ้ายเข้าสาย 3033 ไปนิดเดียวไม่ถึง 200 เมตร หลังจากข้ามสะพานข้ามคลองส่งน้ำไปแล้วก็จะเข้าเขตตลาดปากบาง

สมัยก่อนการคมนาคมทางน้ำยังเป็นเส้นทางหลักตลาดปากบางยังเจริญรุ่งเรือง ส่วนที่เจริญที่สุดของตัวตลาดคงอยู่บริเวณที่ติดแม่น้ำ เพราะตลาดแห่ง

นี้เดิมเป็นตลาดผักเรือและเป็นท่าเรือในการขนส่งสินค้าระหว่างลพบุรีกับสิงห์บุรี ระหว่างสิงห์บุรีกับนครสวรรค์ เมื่อก่อนตลาดแห่งนี้มีผู้คนมากมายมาจับจ่ายซื้อของ ไม่ว่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่มีบ้านเรือนอยู่ละแวกใกล้เคียง ผู้คนที่อาศัยอยู่ฝั่งตรงข้ามกับชุมชนที่จะนั่งเรือหรือพายเรือข้ามฝากมา เนื่องจากเมื่อในอดีตยังไม่มีการสร้างสะพานข้ามฝากทำให้ผู้คนที่จะสัญจรไปยังตัวเมืองสิงห์บุรีนั้นไปได้ลำบาก จึงใช้วิธีนั่งเรือข้ามฝากมาจับจ่ายซื้อของที่บริเวณตลาดปากบางแทน ยังไม่เพียงแค่นั้น ยังมีลูกค้าชาวจังหวัดที่เดินทางมากับเรือสินค้าแวะเวียนมาพักเรือและจับจ่ายซื้อของที่ตลาดแห่งนี้เป็นประจำ จึงเป็นแหล่งธุรกิจการค้าขายที่สำคัญของจังหวัดสิงห์บุรี

สภาพสังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิต มีลักษณะเป็นสังคม เครือญาติ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในรูปแบบของวัฒนธรรมชุมชน ชนบทธรรมนิยม ประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ สภาพบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นชุมชน ผสมผสานกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายของคนในชุมชน

วิถีชีวิตของชาวชุมชนที่อาศัยอยู่ใน "ตลาดปากบาง" ประกอบอาชีพค้าขายสืบต่อกันมาบรรพบุรุษมาถึงทุกวันนี้ ซึ่งส่วนใหญ่ขายอาหารและขนมพื้นบ้านจำนวนมากที่มีรสชาติอร่อย เช่น ผัดไทยปากบาง หมูทูป ขนมเปี๊ยะไส้ม่วงเฮง กุนเชียงปลา กุนเชียงหมู และกุนเชียงปลาเห็ดหอม ร้านสมประสงค์โอชา น้ำพริกปลาต้ม กระยาสารทแม่ทองสุข กระหรี่ปั๊บ ขนมสาลี่และโตะเกาอี้หรือเฟอร์นิเจอร์ที่ทำมาจากรากไม้ธรรมชาติทุกชนิด เป็นต้น ร่องรอยของความเจริญรุ่งเรืองในสมัยนั้นยังคงปรากฏเด่นชัดอยู่ มีร้านกาแฟ "แป๊ะธง" บริเวณท่าเรือ มีศาลหลวงพ่อหินพระศักดิ์สิทธิ์ประจำตลาด ที่ยังคงสภาพให้เห็นอยู่ถึงแม้จะมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปบ้างก็ตาม

นอกจากนี้ ชุมชนตลาดปากบาง ยังมีนักท่องเที่ยวมาเยือนสถานที่แห่งนี้ในช่วงวันหยุด เพราะชุมชนแห่งนี้ยังคงมีความเป็นอยู่ของชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายซึ่งหาได้ยากในชุมชนเมืองปัจจุบัน ความประทับใจของผู้มาเยือนชุมชนแห่งนี้ ทุกคนคงประทับใจในมิตรไมตรีที่ผู้คนในชุมชนหยิบยื่นให้ ทูกรอยยิ้มที่ส่งผ่านทางใบหน้า สัมผัสได้ว่าพวกเขามีความสุขที่ได้ต้อนรับนักท่องเที่ยว และความมีเสน่ห์อีกอย่างคือ ฝีมืออาหาร

ทั้งคาวหวานที่แสนอร่อยของชาวบ้านในชุมชน และกลิ่นอายความคลาสสิกของอาคารบ้านเรือนและบรรยากาศเก่าๆ มาถ่ายทอดวิถีชีวิตชาวชุมชน ซึ่งการที่มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในชุมชน ด้วยความมีเสน่ห์ของชุมชน จึงควรค่าแก่การอนุรักษ์และรักษา โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนไว้ เพื่อพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามนโยบายของรัฐ จ.สิงห์บุรี

2. ปัจจัยนำเข้า (Input) จากบริบทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี)

จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ด้านบริบท พบว่า

1) ด้านทรัพยากร (Resources) ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการจัดการพัฒนาในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) แต่ที่ผ่านมารวมมือหรือการมีส่วนร่วมของชุมชน ค่อนข้างน้อย เนื่องจากชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน ชุมชนไม่พัฒนาจุดเด่นและของดีในชุมชน คนภายนอกยังไม่ค่อยรู้จักชุมชนเท่าที่ควร รวมทั้ง อาคารบ้านเรือนและท่าเรือบางส่วนยังมีสภาพทรุดโทรม

2) ด้านข้อมูล พบว่า ภาครัฐมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือโครงการนั้นๆ ใน ระดับต่ำ หรือแทบไม่มีส่วนร่วมเลย ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะที่รัฐเป็นผู้ริเริ่มและตัดสินใจให้มีกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาขึ้น แล้วจึงแจ้งให้ประชาชนทราบในภายหลัง ประชาชนในพื้นที่ได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอต่อการตัดสินใจ อีกทั้งประชาชนบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงข้อมูล ประชาชนไม่ค่อยได้เข้าร่วมประชุมหารือต่างๆ

3) ด้านกิจกรรม ซึ่งผ่านมา มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน ยังไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร จากสมาชิกกลุ่มหลังของชุมชน หรือแม้กระทั่งการร่วมมือร่วมแรงจากหน่วยงานภาครัฐ เทศบาล ส่วนหนึ่งอาจมาจากการที่โครงการอยู่ในขั้นเริ่มต้นพัฒนา จึงเป็นที่รู้ในวงจำกัด รวมทั้งกิจกรรมที่อาจดูเป็นไม่น่าสนใจ จึงไม่ดึงดูดให้คนส่วนใหญ่เข้ามาร่วมกิจกรรม และขาดการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน

4) การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนควรทำก่อนดำเนิน กระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและข้อห่วงกังวลเบื้องต้นของคนในชุมชนชุมชนยังขาดผู้ที่มีความรู้โดยตรงด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ แม้คณะกรรมการชุมชนหลายคนจะเชื่อมั่นในแนวคิด แต่ก็ยอมรับว่ายังไม่มีความเข้าใจมากพอที่จะสร้างวิธีที่เหมาะสมกับปัจจุบัน จึงต้องการผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำเพื่อหาหนทางต่อยอดอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นการอบรมทำความเข้าใจกับชาวบ้านในชุมชนด้วย

3. กระบวนการ (Process)

จากการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การเริ่มต้นจากการประชาสัมพันธ์ให้ชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนมีประสิทธิภาพนั้น ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอ เพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกและผลกระทบต่างๆ ที่อาจตามไว้ให้ประกอบการตัดสินใจได้และการเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียจากนโยบาย กิจกรรมและโครงการพัฒนาสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา นำไปสู่กระบวนการสร้างฉันทมติ (Consensus Building) เพื่อหาทางออกที่ดีที่สุด และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

4. ผลผลิต (Product)

การศึกษาด้านผลผลิต (Product) เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนพัฒนาให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามนโยบายของรัฐ และการมีส่วนร่วมในชุมชน ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับประชาชน เพื่อให้กระตุ้นให้ประชาชนคำนึงถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบางในพื้นที่ที่ต้นอาศัยอยู่ รวมถึงเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลที่ทรงค้ำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ชุมชนและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ จึงสนใจที่จะทำมาหากินมากกว่าสนใจสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัว หรือบางส่วนอาจจะมองว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้น่าอยู่ ดังนั้นเทศบาลควรลงพื้นที่ทำกิจกรรมเพื่อสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ และพยายามโน้มน้าวจิตใจประชาชนในพื้นที่ให้มองเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์

ชุมชน และควรสนับสนุนทุนในการพัฒนา ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลาง เพื่อครอบคลุมถึงงานอนุรักษ์บ้านเรือน และเจ้าของบ้านแต่ละหลังก็ไม่ได้มีความพร้อมที่จะทำการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัย ทางคณะกรรมการชุมชนพอจะทำได้ก็คือ การสร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนภายนอกเข้ามา ทำให้คนในชุมชนมองเห็นความเป็นไปได้และสนใจที่จะลงทุนเพื่อสร้างโอกาสใหม่ด้วย

5. ผลกระทบ (Impact)

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง(หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี สามารถสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้ 1) การลด/แก้ไขความขัดแย้งในชุมชน การได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มคนในพื้นที่ที่มีผลต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะสามารถลด/แก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่ได้จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจของทั้งสองฝ่ายบนพื้นฐานของเหตุผล และความเพียงพอของข้อมูล 2) ความเชื่อมั่นของชุมชน ความไม่เชื่อมั่นของชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากความไม่ชัดเจนของข้อมูลงบประมาณ ความไม่โปร่งใส และความไม่เป็นมืออาชีพของกลุ่มผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจสื่อสารให้ประชาชนไม่ครบถ้วนหรือมีเรื่องของผลประโยชน์และอคติส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์ชุมชน พบว่า ทั้งด้านข้อมูลทางกายภาพและข้อมูลทางสังคมร่วมกัน ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ด้านต่างๆ ของชุมชน ที่ต้องแก้ไขเร่งด่วน พบว่า ปัจจุบันตลาดปากบางซบเซาไปมาก ไม่คึกคักเท่าอดีต สภาพบ้านเรือนที่เสื่อมโทรมลักษณะสิ่งปลูกสร้างเป็นเรือนแถวไม้ 2 ชั้น สายไฟฟ้าที่เก่าเป็นอันตรายสูงเสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้

ชุมชนยังขาดผู้ที่มีความรู้โดยตรงในการบริหารจัดการชุมชน

ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนจากส่วนกลาง เพื่อใช้ในการบริหารจัดการชุมชน หรือจัดกิจกรรมต่างโอกาสต่างๆ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนอีกหนึ่งช่องทาง

การอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี)

จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาชาวบ้านในแต่ละด้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ชุมชนในตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) ได้เสนอแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมไว้หลาย ประการนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ด้านบริบทชุมชน จึงสรุปได้ว่า ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐต้องทำงานร่วมกัน คือภาครัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายโดยควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อตอบโจทยความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน ตามกฎหมายและทำตามกระแสสังคมเชิงนโยบายเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ปัจจุบันภาครัฐจึงใส่ใจภาคประชาชนมากขึ้น โดยมีการเปิดเวทีรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เปิดโอกาส ให้ภาคประชาสังคมสามารถเข้าถึงระดับขั้นการสร้างความร่วมมือ หรือการร่วมตัดสินใจ โดยมีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์รองรับอย่างเหมาะสม

2. ด้านของปัจจัยนำเข้า จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง ที่จะประสบความสำเร็จต้องอาศัยปัจจัยด้านงบประมาณที่เพียงพอ และบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสบการณ์ มีความสามารถ ผู้คนในชุมชนต้องมีความกระตือรือร้นด้วย การสื่อสารข้อมูลทำความเข้าใจให้ชาวชุมชนในพื้นที่สามารถเข้าใจได้ ที่สำคัญการสื่อสารควรเป็นแบบสองทาง มีขอบเขตที่กว้างขึ้น มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน เปิดโอกาสให้มีการวางแผนร่วมกันในการเตรียมหรือการดำเนินกิจกรรม โดยเฉพาะความคิดเห็นที่นำไปสู่การลดผลกระทบที่อาจเกิดจากการดำเนินกิจกรรมหรือการลดปัญหาความขัดแย้ง เหมาะสำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อน หรือมีข้อโต้แย้งมาก อย่างไรก็ตาม ผู้มีอำนาจตัดสินใจยังคง อำนาจการตัดสินใจขึ้น

สุดท้าย วิธีการมีส่วนร่วม เช่น การประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม กลุ่มที่ปรึกษา

3. ด้านกระบวนการ จึงสรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนที่วิสัยทัศน์ที่ดี มองการไกลจะเป็นผลดีต่อการดำเนินงานในลักษณะที่เป็นส่วนร่วมและสิ่งที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญของผู้นำชุมชนจะต้องเป็นคนที่เข้ามาอาสาเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง จึงจะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และชุมชนได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน การฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งที่ดีงามแล้ว ในทางกลับกันการนำศิลปวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ ของชุมชนเป็นสร้างความสามัคคีของประชาชนในชุมชน ซึ่งหากมองถึงระยะยาวจะส่งผลต่อการดำเนินงานอนุรักษ์พัฒนาของชุมชนนั้นประสบความสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น เพราะประชาชนในชุมชนมีความสามัคคีและพร้อมที่จะเข้าร่วมขับเคลื่อนการดำเนินของชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้ในอนาคตต่อไป ทูทางสังคมของชุมชน นับว่านับเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนงานให้เกิดความสำเร็จต่อการดำเนินงานในชุมชน การสร้างแรงจูงใจ การใช้จิตวิทยาในการที่จะจูงใจชาวชุมชนมาทำกิจกรรม มิเช่นนั้นอาจจะก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างชาวชุมชนกันเอง และการสร้างความน่าเชื่อถือโดยเฉพาะด้าน การบริหารงบประมาณหรือผลประโยชน์เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการจัดการให้มีความโปร่งใส และผู้นำชุมชนห้ามเข้าไปยุ่งเกี่ยวทำได้แค่ตรวจสอบการใช้งบให้ถูกต้องด้วยความเป็นธรรม ประชาชนจะมีความไว้วางใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้

4. ด้านผลกระทบ สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดการดำเนินงาน ไม่ที่จะเป็นการร่วมกำหนดปัญหา วางแผนตัดสินใจติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชน 1) สร้างความตระหนักรู้และภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมของชาวชุมชน 2) ปรับปรุงภาพลักษณ์และสร้างแบรนด์ ให้กับย่าน ซึ่งส่งผลดีต่อการดึงดูดทรัพยากรตลอดจนกิจกรรมทาง เศรษฐกิจและสังคมกลับเข้าสู่ย่าน 3) สร้างโอกาสให้เกิดการร่วมมือระหว่างชุมชนต่างศาสนาและระหว่างสถาบันอัน เป็นรากฐาน

ของ ชุมชน ได้แก่ วัด-บ้านโรงเรียน ซึ่งเป็นการรื้อฟื้นความสัมพันธ์ และสัมพันธทางสังคม 4) สร้างโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างองค์กรในชุมชนและนอกชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างเสริมศักยภาพของชุมชน และ 5) กระตุ้นให้เกิดการหารือในประเด็นสาธารณะที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนในมิติอื่นๆ ทั้งกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ชุมชนในตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี)

1. การตั้งกลุ่มหรือองค์กรชุมชน การร่วมแรงร่วมใจภายในชุมชน เกิดความตระหนัก เห็นถึงความสำคัญ ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นกลุ่มอนุรักษ์ชุมชนของตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) โดยชาวบ้านมองว่าหากเกิดการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มการอนุรักษ์ขึ้น จะทำให้สามารถอนุรักษ์และสร้างความมั่นคงให้กับชุมชนได้ดี

2. การสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) โรงเรียนและสถาบันทางศาสนา (วัด) กับชุมชนและท้องถิ่น ในการร่วมกับอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านพิธีกรรมทางศาสนา ต้องอาศัยความร่วมมือจากโรงเรียน วัด และหน่วยงานภาครัฐโดยชาวบ้านผู้เชี่ยวชาญมองว่า หากต้องการให้เด็กรุ่นใหม่รู้ถึงพิธีกรรมทางศาสนาต้อง ปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ หมั่นฝึกเด็กนักเรียนเข้าวัดฟังธรรมในวันสำคัญทางศาสนา โดยหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่มีหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเหล่านี้หรือคอยให้การสนับสนุนนั่นเอง

3. การมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ในการที่จะเป็นผู้ถ่ายทอดหรือร่วมกันอนุรักษ์ โดยมองว่าหากผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่แต่ละด้านช่วยกัน ถ่ายทอดสิ่งที่ตนเองมีความสามารถ ก็ถือว่าคนเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมให้การถ่ายทอดภูมิปัญญา รวมทั้งเป็นผู้ที่ช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้

4. การสร้างความตระหนักรู้ คือการช่วยประชาสัมพันธ์ สื่อที่เผยแพร่ นั้น ควรมีหลากหลายช่อง เช่น ทางสื่อออนไลน์ ทิว หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ใบปลิว ป้ายติดประกาศป้ายโฆษณา เน้นมีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และที่สำคัญด้วยเสน่ห์

ความเก่าแก่ของอาคารบ้านเรือน ความมีชื่อเสียงในการประกอบอาหารหวานของคนแถวนี้ และจากความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อหิน ตลาดแห่งนี้จะเป็นที่สนใจเหมาะแก่การอนุรักษ์และเรียนรู้

5. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาดหรือตกแต่งชุมชนให้มีความสวยงาม และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้าน จัดกิจกรรมตามประเพณีต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนจากการให้เช่าพื้นที่ภายในบริเวณตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) มีร้านค้าร้านอาหาร ร้านขายของฝากของที่ระลึกมีการออกแบบให้เห็นเกี่ยวกับการจัดให้มี สถานที่เพื่อนั่งพักผ่อนภายในตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุ่งวิทย์ ตรีกุล (2558) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลานุชัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนบึงพลานุชัยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการปฏิบัติการการร่วมรับผลประโยชน์และการติดตามตรวจสอบ มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง มีคุณภาพ และมีความสมดุล โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้านและมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ที่มุ่งเป้าหมายให้เกิดยั่งยืนในอนาคต จำเป็นต้องฟื้นฟู จิตสำนึกร่วมของในสังคมชุมชนท้องถิ่น (ศรีศักร วัลลิโภดม. 2555: 11) ซึ่งต้องอาศัยการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคนในชุมชน การประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ โดยต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี ควรสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

หลักในการแสดงบทบาทในการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ไขกติกามีอยู่แล้ว ในปัจจุบัน เช่น สภาวัฒนธรรม ในระดับต่างๆ ให้เกิดประโยชน์และสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

1.2 ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี ควรริเริ่มแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนทุกฝ่าย ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

1.3 ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี ควรเร่งหาจุดร่วมและรูปแบบความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นไปอย่างยั่งยืน โดยชุมชน ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์อย่างสมเหตุสมผลในลักษณะเกื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

1.4 ผู้นำเขตพื้นที่ตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี ควรทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการชูประเด็น “การบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น” มาใช้ในการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเพิ่มสัดส่วนความสำคัญให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยลดความสำคัญนโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐานลงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามความจำเป็นและปัญหาที่แท้จริงของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาบทบาทของตลาดเก่าปากบางหมื่นหาญ 150 ปี จังหวัดสิงห์บุรี กับการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นในเขตพื้นที่อื่นของจังหวัดอุบลราชธานีให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาจัดทำเป็นฐานข้อมูล และกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.2 ควรศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ของการพัฒนาในการบำรุงรักษาศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) โดยศึกษาพื้นที่ใน

ระดับประเทศ ในลักษณะกรณีศึกษาเฉพาะศิลปะ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความโดดเด่น

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. (2527). เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- กระทรวงมหาดไทย. (2550). มาตรฐานการส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณีท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (มปป.). คู่มือแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานของสภาวัฒนธรรม และคู่มือวิทยาการกระบวนการ: วัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารเครือข่ายทางวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.
- โครงการ 150 ปี ตลาดหมื่นหาญบ้านปากบาง. (2554). อำเภอพรหมบุรี จังหวัดสิงห์บุรี: คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิชัยยุทธ สิงห์สหาย. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง: ศึกษาเฉพาะกรณีกิ่งอำเภอคลองเขื่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2555). “การวิจัยท้องถิ่นที่ควรเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น”. ในประวัติศาสตร์นอกของ อภิชาติ จันทรแสง. บรรณาธิการ, 7-26. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทนิล.
- สรณสิริ วิโรจน์วรกุล. (2551). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดปทุมธานี. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Stufflebeam, D. L. (Ed). (1983). Evaluation Model: Viewpoints on Education and Human Services Evaluation. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล นายณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ
สถานที่อยู่ 147 ม.3 ต.พรหมบุรี
อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี 16160
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
วิทยาเขตวัพล
4 หมู่ 11 ถ.หทัยราษฎร์
ต.ลาดสวาย อ.ลำลูกกา
จ.ปทุมธานี 12150

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2556 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
- พ.ศ. 2551 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.)
สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พ.ศ. 2559 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันรัชต์ภาคย์
- พ.ศ. 2549 นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.)
สาขาวิชานิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

An Analysis of Motivation Factors on Work Behavior Performance of Kindergarten Teachers in Private Schools in Bangkok Metropolitan Area

ปฏิภาณ เติระกูล¹ รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวี²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร และเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 390 คน แบบสอบถามลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพในที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา คือ ด้านบทบาทผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร มีค่าเฉลี่ย 3.86 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.81 ด้านความภาคภูมิใจในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.73 และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.63 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7

องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านกายภาพในที่ทำงาน ด้านบทบาทของผู้บริหาร ด้านความภาคภูมิใจในงาน และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านความภาคภูมิใจในงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว และด้านกายภาพในที่ทำงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79, 0.77, 0.76, 0.58, 0.47 0.42 และ 0.41 ตามลำดับ

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, การวิเคราะห์องค์ประกอบ, ครูโรงเรียนเอกชน

Abstract

The purpose of this research was to investigate motivation level of teachers in private kindergartens school in Bangkok Metropolis and to analyze motivation factors in the performance of teachers in private kindergartens in Bangkok. The samples were 390 private kindergarten teachers in Bangkok by using questionnaire with Rating Scale as a tool to collect data. Statistics data analysis were mean, Standard Deviation, Exploratory Factor Analysis: EFA, and Confirmatory Factor Analysis: CFA.

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยพะเยา

The results showed that the motivation of teachers in private kindergarten, in an overall was at a high level with an averaged point at 3.81. Considering on each aspect, it was found that all aspects were at a high level. The aspect of physical workplace had the highest mean ($\bar{X} = 3.96$), followed by executive's role ($\bar{X} = 3.90$), organizational participation ($\bar{X} = 3.86$), relationship between bosses, colleagues and families ($\bar{X} = 3.81$), pride with job ($\bar{X} = 3.76$), and the return on performance ($\bar{X} = 3.63$), respectively. The results of the exploratory analysis showed that the motivations of teachers in private kindergartens in Bangkok having 7 parts. They were job advancement, the relationship between bosses, colleagues and family, organizational participation, physical workplace, and executive's role, pride with job and return on performance. The results of the confirmatory factor analysis showed that motivations of teachers in private schools in Bangkok having 7 parts: executive's role, organizational participation, pride with job, job advancement, return on performance, the relationship between bosses, colleagues and family and the physical workplace with an equal weight value were at 0.79, 0.77, 0.76, 0.58, 0.47, 0.42 and 0.41, respectively.

Keywords: Motivation Factors on Work Behavior
Performance, Analysis of Factors, Kindergarten
Teachers in Private School

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศ เพราะการศึกษาสามารถสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น มีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม การศึกษายังมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นมากขึ้นด้วย ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระ

ปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ความว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวกราบรื่นได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” ดังนั้นในปัจจุบันทุกประเทศล้วนให้ความสำคัญกับการศึกษา เพื่อพัฒนาให้ประเทศเจริญก้าวหน้า การให้การศึกษาแก่ประชากรของประเทศจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นกระบวนการช่วยพัฒนาคน พัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุขและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: 17)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในทุกด้านของการศึกษาในระดับปฐมวัย ให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ สามารถเติบโตเป็นเด็กดีมีคุณภาพส่งผลดีต่ออนาคตของสังคมและประเทศชาติ ครูปฐมวัย จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษา โดยเฉพาะครูระดับปฐมวัยมีผลหรือเรียกว่ามีอิทธิพลต่อเด็กมากต่อจากพ่อแม่ซึ่งเป็นครูคนแรกที่จะให้เด็กมีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ครูในระดับปฐมวัยจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา แต่ยังพบปัญหาหลายด้าน ทั้งในเรื่องคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัญหาครูมีหนี้สินล้นพ้น รวมถึงการขาดแคลนครูสะสม โดยเฉพาะในสาขาที่สำคัญ ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ลดทอนประสิทธิภาพของการจัดการสอนและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของเยาวชนไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งปัญหาของครูดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนเอกชนซึ่งประสบปัญหาเป็นอย่างมากในการจัดการเรียนการสอน เช่น ปัญหาการจ่ายเงินตามวุฒิ การได้รับสวัสดิการไม่เท่าเทียมครูในโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ครูในโรงเรียนเอกชนไม่มีแรงจูงใจใน

การทำงาน และปัญหาครูโรงเรียนเอกชนนิยมไปสอบบรรจุโรงเรียนรัฐบาล ส่งผลให้ครูโรงเรียนอนุบาลขาดแคลน และไม่มีวุฒิตามสาขาวิชาที่สอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่มีคุณภาพ หรือระบบการจัดการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนไม่มีมาตรฐาน (อนุสรณ์ ไทยเดชา. 2550: 15)

ปัญหาของครูดังกล่าวข้างต้นนั้นเกิดจากสาเหตุมาจากครูผู้สอนขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากแรงจูงใจเป็นส่วนที่ผลักดันให้ครูผู้สอนมีพฤติกรรมรวมทั้งเป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย ครูที่มีแรงจูงใจสูงจะใช้เวลาความพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำ จะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิกการกระทำก่อนบรรลุเป้าหมาย โดยแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างพลังความสามารถออกมาเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาเอกชน ซึ่งประสบปัญหาของครูผู้สอน อาทิเช่น ครูไม่มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพของตนเอง การไม่ใฝ่เรียนใฝ่รู้ ไม่แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเอง ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลทำให้คุณภาพของการศึกษาลดลง เนื่องจากครูเป็นผู้ทำงานโดยตรงกับนักเรียน เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ สร้างทักษะและพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคลากรที่ดีของประเทศต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2557: 15) ดังนั้นในการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน มีความจำเป็นในการหาแนวทางในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพในการสอนมากยิ่งขึ้นและให้มีจำนวนเพียงพอสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี รวมทั้งการเสริมสร้างแรงจูงใจการปฏิบัติงานของครูเพื่อเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน มองเห็นถึงความสำคัญแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ครูเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและส่งผลต่อการพัฒนาตนเอง ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ที่ต้องถ่ายทอดให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องการทำวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางของการเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ตลอดจนการพัฒนาครูให้มีคุณภาพทางด้านการจัดการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10,202 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 390 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านกายภาพในที่ทำงาน ด้านบทบาทของผู้บริหาร ด้านความภาคภูมิใจในงาน และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา

นิยามศัพท์เฉพาะ

แรงจูงใจ หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่

ด้านความก้าวหน้าในงาน หมายถึง การได้รับการช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาจากผู้บังคับบัญชา การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างชัดเจน การได้รับโอกาสในการพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าตามที่พึงประสงค์ การได้รับการยกย่องหรือได้รับรางวัลหรือประกาศนียบัตรเมื่อมีผลงานหรือผลปฏิบัติงานประสบความสำเร็จหรือดีเด่น และการได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา การเข้าใจและให้ความช่วยเหลือจากผู้เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา เมื่อประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับ ความรักและความเมตตาจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา และได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจากครอบครัว

ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร หมายถึง การกำหนดวิธีการในการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดแผนงานและแผนการจัดประสบการณ์ให้กับนักเรียน ความอิสระในการใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม พบปะ สังสรรค์ ต่างๆ ขององค์กร

ด้านกายภาพในที่ทำงาน หมายถึง สถานที่ปฏิบัติงานมีความปลอดภัย มีห้องพัสดุที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน มีอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นที่เพียงพอ มีสนามเด็กเล่นที่มีความเหมาะสมกับการทำหน้าที่สอนและพัฒนานักเรียน และสถานที่พักกับโรงเรียนมีระยะทางใกล้สะดวกต่อการเดินทางมาปฏิบัติงาน

ด้านบทบาทของผู้บริหาร หมายถึง การมอบหมายงานโดยการสอบถามความสมัครใจจากผู้บังคับบัญชา การได้กำหนดและการแบ่งอำนาจหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน การได้รับการพิจารณาความดีความชอบจากผู้บริหารอย่างยุติธรรม การได้รับเกียรติจากผู้บังคับบัญชา การยอมรับฟังความคิดและข้อเสนอแนะจากผู้บังคับบัญชา และการได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามแผนและเป้าหมายขององค์กร

ด้านความภาคภูมิใจในงาน หมายถึง ความสามารถในการใช้ชีวิตส่วนตัวอย่างอิสระ นอกเหนือจากเวลาที่ปฏิบัติงาน ความภูมิใจในอาชีพที่มีเกียรติและศักดิ์ศรี การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับโรงเรียน และความสามารถยืดหยุ่นเวลาหรือการวางแผนการปฏิบัติงานได้

ด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน หมายถึง การได้รับค่าชมเชยเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จลุล่วง ความพึงพอใจที่ได้รับมอบหมายโดยมีการอธิบายลักษณะงานที่ชัดเจน ความพึงพอใจในกฎระเบียบขององค์กรที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ และความพึงพอใจในรายได้และสวัสดิการที่ได้รับจากองค์กร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านกายภาพในที่ทำงาน ด้านบทบาทของผู้บริหาร ด้านความภาคภูมิใจในงาน ด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10,202 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 390 คน ผู้วิจัยใช้การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 119 ตัวอย่าง วิธีโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม มีทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 39 ข้อคำถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open End)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสารสิ่งพิมพ์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของสถาบันการศึกษาในประเทศและในต่างประเทศ

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอให้คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา

4. ผู้วิจัยแก้ไขและปรับปรุงให้เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

5. ผู้วิจัยขออนุมัติจากวิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา ให้ออกหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำนวน 5 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือ

6. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.928

7. ผู้วิจัยหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.864

8. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มประชากรในขั้นตอนที่ 2 เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

9. ผู้วิจัยปรับแก้ไขแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาในการนำไปใช้ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ขอวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเอกชนกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเองแจกครูโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 390 คน

3. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม โดยอธิบายและแจ้งวัตถุประสงค์รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคลและรับแบบสอบถามกลับคือเมื่อกรอกแบบสอบถามสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 390 ชุด มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและสังคมศาสตร์ โดยมีแยกแบบสอบถามตามเขตต่างๆ การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ใส่หมายเลขในแบบสอบถาม จัดทำรหัสลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจาก

การกรอกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

เกณฑ์ในการให้คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน
มาก	มีค่าคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	มีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00-1.49	มีระดับแรงจูงใจในระดับน้อยที่สุด
1.50-2.49	มีระดับแรงจูงใจในระดับน้อย
2.50-3.49	มีระดับแรงจูงใจปานกลาง
3.50-4.49	มีระดับแรงจูงใจมาก
4.50-5.00	มีระดับแรงจูงใจมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ส่วนที่ 1 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพในที่ทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.96 มาเป็นอันดับแรก ลำดับถัดมา ด้านบทบาทผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.90 ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร มีค่าเฉลี่ย

3.86 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว มีค่าเฉลี่ย 3.81 ด้านความภาคภูมิใจในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ย 3.73 และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย 3.63 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ประกอบเชิงสำรวจพบว่า องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านกายภาพในที่ทำงาน ด้านบทบาทของผู้บริหาร ด้านความภาคภูมิใจในงาน และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านความภาคภูมิใจในงานด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว และด้านกายภาพในที่ทำงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79, 0.77, 0.76, 0.58, 0.47, 0.42 และ 0.41 ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผู้ศึกษาวิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลที่ ดังนี้

ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพในที่ทำงาน มาเป็นอันดับแรก ลำดับถัดมา ด้านบทบาทผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านความภาคภูมิใจในงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของนรินทร์ จันทรหอม (2557) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาใน

สังกัดธนาคารออมสินเขตภาพสินธุ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาในสังกัดธนาคารออมสินเขตภาพสินธุ์ มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกายภาพในที่ทำงานมาเป็นอันดับแรก อันดับถัดมา ด้านนโยบายและการบริหาร

การวิเคราะห์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร องค์ประกอบที่ 4 กายภาพในที่ทำงาน ด้านบทบาทของผู้บริหาร ด้านความภาคภูมิใจในงาน และด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว และด้านกายภาพในที่ทำงาน ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า องค์ประกอบของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านบทบาทผู้บริหาร ด้านการมีส่วนร่วมในองค์กร ด้านความภาคภูมิใจในงานด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานและครอบครัว และด้านกายภาพในที่ทำงาน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.79, 0.77, 0.76, 0.58, 0.47 0.42 และ 0.41 ตามลำดับ ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 2 รูปแบบ มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของมัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2550) ที่ศึกษารูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 1) วินัยในวิชาชีพครู 2) ผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ 3) การปฏิบัติงานงานที่พึงประสงค์ 4) หน้าที่รับผิดชอบในวิชาชีพครู และ 5) ความเอาใจใส่ครู รูปแบบแรงจูงใจที่ส่งต่อการปฏิบัติงานของครู ประกอบด้วย องค์ประกอบแรงจูงใจ 1) ด้านผู้บังคับบัญชาและแนวทางการบริหารจัดการ 2) ความต้องการความสำเร็จของบุคลากร 3) คุณลักษณะของบุคลากร 4) ลักษณะ

ของหน่วยงาน 5) ลักษณะงานและความรับผิดชอบ 6) วันหยุด ผลตอบแทนและสวัสดิการ และ 7) ภาระงานหลากหลาย โดยในเนื้อหาขององค์ประกอบ ได้อธิบายถึงผู้บังคับบัญชาว่าต้องมีการมอบหมายงานอย่างยุติธรรม มีเป้าหมายการบริหารงานที่ชัดเจนที่บุคลากรรับรู้และยอมรับร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรในการพัฒนาตนเองและในการปฏิบัติงาน รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถของบุคลากร การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงผลงานของตน ให้การยกย่องให้เกียรติตลอดจนมีการบังคับบัญชางานที่ชัดเจน และที่ผู้บังคับบัญชาต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการภายในองค์กร และการให้อิสระบุคลากรในการแสดงความคิดเห็นและปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจในงานที่อาชีพครูมีเกียรติ นำภาคภูมิใจเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคม บุคลากรมีความภาคภูมิใจในอาชีพและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองงานมีความมั่นคงและยั่งยืน บุคลากรต้องได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น บุคลากรต้องการการชมเชยและยกย่องเมื่อทำงานสำเร็จ ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสบุคลากรแก้ไขข้อผิดพลาด ผู้บริหารให้ความสำคัญในการสนับสนุนช่วยเหลือบุคลากรในการพัฒนาตนเองและในการปฏิบัติงาน บุคลากรต้องการสร้างชื่อเสียงให้กับตนเอง บุคลากรสร้างและรักชื่อเสียงขององค์กรและตนเอง บุคลากรต้องการพัฒนาทักษะและความสามารถของตน มีการกำหนดวันหยุดสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร มีสวัสดิการเพียงพอในการดูแลบุคลากรและครอบครัว เงินเดือนเหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ได้รับผลตอบแทน เงินเดือนสวัสดิการเทียบเท่าองค์กรอื่น อีกทั้งบุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน บุคลากรมีความสัมพันธ์ที่ดีครอบครัว และมีความสมดุลระหว่างหน้าที่การงานและครอบครัว บุคลากรต้องการกำลังใจจากเพื่อนร่วมงาน และมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ สถานที่ทำงานอยู่ใกล้ที่พักอาศัย สถานที่ทำงานปลอดภัยจากความวุ่นวายและอันตราย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. การจัดระบบการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารของโรงเรียนต้องมีกำหนดการบริหารจัดการที่ดี ภายในองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างการบังคับบัญชาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีการจัดคำบรรยายลักษณะงานแก่ครูทุกคนทุกตำแหน่ง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการสับสน การทำงานที่ซ้ำซ้อน ให้มีความสำคัญกับการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อสำรวจข้อบกพร่องในการปฏิบัติงาน และวิเคราะห์สาเหตุและกำหนดนโยบายในการแก้ไขข้อบกพร่อง อีกทั้งการเปิดโอกาสให้ครูได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการวางแผนงานร่วมกับผู้บริหาร และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง อย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารต้องสำรวจความต้องการและความพึงพอใจของครู เพื่อจัดหาวิธีตอบสนองความต้องการของครูได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อบุคลากรมีความพึงพอใจและมีความสุข ย่อมเกิดประสิทธิภาพของงานไปตามเป้าหมายของหน่วยงานที่วางไว้ ดังนั้นหน่วยงานต้องมีการจัดระบบการบริหารงานที่มีความยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ

2. ควรมีการกำหนดนโยบายหรือแผนงานในการพัฒนาสถานศึกษาเอกชน เพื่อให้มีนโยบายของส่วนกลางกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาเอกชนในการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งรวมไปถึงการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาครู การส่งเสริมการเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพ และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือให้ครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีมากยิ่งขึ้น

3. การส่งเสริมความภาคภูมิใจในอาชีพของครู เมื่อครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพของครู ครูจะเกิดความรักและทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้บังคับบัญชาและหน่วยงานควรยกย่องชมเชยครูให้แสดงถึงความมีเกียรติยศและศักดิ์ศรีในอาชีพ เมื่อครูมีการปฏิบัติงานดีเด่น หรือมีการสร้างผลงาน นวัตกรรม ควรมีการยกย่องชมเชย การให้รางวัล และการประกาศเกียรติคุณ เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ของอาชีพครูให้น่ายกย่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษารูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาล เอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อค้นพบมา กำหนดแนวทางในการปฏิบัติในการเสริมสร้างแรงจูงใจให้สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของครูได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- นรินทร์ จันท์หอม. (2557). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน สาขาในสังกัดธนาคารออมสินเขตกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2550). รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู. วิทยานิพนธ์นิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). การส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพของเยาวชน. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). รายงานสรุปการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 4 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานวัดผลการจัดการศึกษา.
- อนุสรณ์ ไทยเดชา. (2550). การประเมินครูเอกชน. สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.).
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed., New York: Harper and Row Publication.

ประวัติผู้ทำวิจัย

ชื่อ-สกุล ปฏิภาณ หะตระกูล
 ที่ทำงาน ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการ
 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2531 ระดับปริญญาตรี
 สาขาเศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 พ.ศ. 2547 ระดับปริญญาโท
 ศีษศาสตร สาขาจิตวิทยา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร
 พ.ศ. 2555 ศีษศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
 กรุงเทพมหานคร

มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

Prevention of Intellectual Property Violation on the Internet of Thailand

ปิยรัตน์ พินิจจันทร์ *

บทคัดย่อ

การกระทำอันเป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตยังคงเป็นปัญหาที่พบอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา และกระทบต่อประชาชนที่ต้องการเข้าถึงทรัพย์สินทางปัญญาโดยมิได้ประสงค์ที่จะทำละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย แต่ก็ยังพบเห็นมีการละเมิดอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการกระทำที่เป็นการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างแพร่หลาย ทำให้ต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น แต่มาตรการเหล่านั้นจะต้องเป็นมาตรการที่ช่วยลดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยนำมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย รวมถึงการหามาตรการที่ต้องการให้ผู้ให้บริการต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ที่ต้องมีความระมัดระวังมากที่สุดในการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย

ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการหามาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป

คำสำคัญ: มาตรการป้องกัน, ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา, ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาบนอินเทอร์เน็ต

Abstract

The violation of intellectual property on the Internet is still a problem found in Thailand which effected to the intellectual property owners and people who access to intellectual property without wishes to do violate the electoral property.

However, despite the precautions intellectual property violations by amending the law, it is also seen violations especially on the Internet. The act that violates intellectual property makes effective measures to prevent the infringement of intellectual property on the Internet increasing. Intellectual support on the Internet of the United States to research as the guideline to find preventive measures on the Internet of the infringement of intellectual property Includes measures to carrier liable as those who have the most careful in prevention of intellectual property infringement.

Therefore, the purpose of this study was to find the measures to prevent violations of intellectual property on the Internet in Thailand in order to contribute to the development of the country.

Keyword: Preventive measures, Piracy, Intellectual Property Violation, Intellectual Property Violation on the Internet

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาเรื่องการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาไม่ใช่ปัญหาใหม่ที่เพิ่งปรากฏให้เห็นแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในต่างประเทศเช่นอย่าง กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของญี่ปุ่น หรือสหรัฐอเมริกาที่มีมานานแล้ว เมื่อมาถึงยุคปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดทรัพย์สิน

* อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรือเครื่องหมายการค้าก็ตาม กลับทำให้เป็นปัญหาของเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ผู้วิจัยจึงต้องนำเรื่องละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อมาหามาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่มาปรับใช้ หรือให้ความคุ้มครองเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตได้เพียงพอ หรือมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ถ้ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาไม่สามารถปรับใช้กับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือมีความไม่ชัดเจนในตัวบทกฎหมาย เช่น ไม่สามารถตีความให้ชัดเจนถึงการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตได้ ผู้วิจัยก็ต้องมาวิจัยว่าสมควรหรือไม่ที่จะมีกฎหมายใหม่ในลักษณะเฉพาะมาใช้กับทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต

นอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทาง ก็เป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ต้องหาทางป้องกันการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาจากผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาต โดยการใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่สะดวก รวดเร็วที่สุดแล้ว เนื่องจากการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตมีหลายลักษณะ และเกี่ยวข้องกับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาหลายเรื่อง ในวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยจะวิจัยถึงมาตรการในการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

ดังนั้น เหตุผลในการมีมาตรการพิเศษในการป้องกันทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต มีข้อพิจารณามาตรการป้องกันทางกฎหมายในการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาทางเทคโนโลยี จึงมีกฎหมายที่ใช้การพิจารณาประเด็นข้างต้น เป็นกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและกฎหมายของญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ เหตุผลในการมีมาตรการพิเศษในการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตอีกประการหนึ่ง คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทำให้การผลิตงานพิมพ์ งานเขียนเป็นไปได้เร็วขึ้น จึงทำให้มีผลงานที่เกิดจากการทำซ้ำ โดยคอมพิวเตอร์นั้นเหมือนงานต้นฉบับมาก

นอกจากนี้ คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันราคาถูกลงมาก ประชาชนในฐานะปานกลางสามารถหาซื้อมาใช้ได้ นี่ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นความกังวลใจของเจ้าของ

ทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหลาย โดยเฉพาะในกรณีที่ผลงานสร้างสรรค์ถูกจัดเก็บในรูปอิเล็กทรอนิกส์ หรือดิจิทัล (Digital Form) อาจมีความเสี่ยงที่จะถูกลักลอบนำไปทำซ้ำได้ง่าย

จะเห็นได้ว่า ทั้งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการทำซ้ำ และศักยภาพในการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ ของอินเทอร์เน็ตในลักษณะที่ไม่มีขีดจำกัด ทำให้การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเป็นไปได้โดยง่ายทั้งในการทำและการเผยแพร่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานสร้างสรรค์ส่วนใหญ่ถูกสร้างและถูกเก็บในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ลองพิจารณาว่า นักเรียน นักศึกษาปัจจุบันนี้ แทบจะไม่ได้ใช้ปากกาเขียนหนังสือ หากแต่ใช้คอมพิวเตอร์ในการพิมพ์ ในการจดบันทึกย่อ บันทึกเพลง หรือภาพยนตร์ลงในซีดี หรือ ดีวีดี ก็อยู่ในรูปดิจิทัล ดังนั้น ผู้วิจัยพบว่างานสร้างสรรค์ต้นฉบับในปัจจุบัน นั้นพร้อมที่จะถูกทำซ้ำได้ตลอดเวลา เนื่องจากการเป็นข้อมูลดิจิทัลในตัวเองนั่นเอง

เหตุผลข้างต้นก็เป็นที่มาของมาตรการพิเศษทางกฎหมายและทางเทคโนโลยีที่ต้องการจะปกป้องสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ซึ่งเผยแพร่ผลงานของตนทางอินเทอร์เน็ต หรือจัดเก็บงานของตนในรูปดิจิทัล มิให้มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในสหรัฐอเมริกาก็มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง 3 มาตรการ เช่น

1. พระราชบัญญัติห้ามขโมยทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2539 หรือ The No Electronic Theft Act 1996 (the NET Act)
2. รัฐบัญญัติลิขสิทธิ์แห่งสหัสวรรษดิจิทัล พ.ศ. 2541 หรือ Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA)
3. กฎข้อมูลการจัดการลิขสิทธิ์ หรือ Copyright Management Information Rules (CMI) เป็นส่วนหนึ่งของ DMCA

ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการหามาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต ประเทศไทยต้องมีกฎหมายเฉพาะเพื่อนำมาบังคับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ศึกษามาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาแก้ไขหรือปรับปรุงมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

สมมติฐานในการวิจัย

มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพพอเนื่องจากประเทศไทยไม่มีมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาที่สามารถลดปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ต
2. ทราบปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย
3. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศไทยที่มีปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะมาตรการป้องกันคืออย่างไรก็ยังพบการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอยู่ เนื่องจากมาตรการต่างๆ ที่ใช้อยู่ นั้น ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558

และ ลิขสิทธิ์ (ฉบับ 3) พ.ศ. 2558 หรือพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2559 ที่มีข้อแก้ไขเพิ่มเติม ข้อยกเว้น และบทลงโทษ แต่เทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ได้ทำให้ผู้กระทำละเมิดทรัพย์สินทางปัญญามีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย ยังคงมีการกระทำละเมิดได้อย่างไม่มีความรู้สึกผิดแต่อย่างใด

นอกจากนี้ เทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคสังคมข่าวสาร (Information Society) ที่เกิดจากความก้าวหน้าของเครือข่ายคอมพิวเตอร์ การสื่อสารโทรคมนาคม และอินเทอร์เน็ต ซึ่งนับเป็นสื่อใหม่ที่ถูกใช้สำหรับการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาด้วยการโพสต์ข้อความ ภาพและเสียง เช่น มีการโพสต์ภาพและเสียงในการขายสินค้าละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์เครื่องสำอาง เสื้อผ้า กระเป๋า นาฬิกา เป็นต้น

ภาพจาก www.facebook.com

ภาพจาก www.facebook.com

ดังนั้น ดิจิทัลเน็ตเวิร์กใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อดิจิทัลเน็ตเวิร์กเอง โดยการหาจุดเด่นของตนเองและสร้างอัตลักษณ์ในด้านบวกให้เหมาะสมกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรม มีความรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และคิด

ให้ดีกว่าก่อนที่จะเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว ภาพถ่าย คลิป วิดีโอต่างๆ ลงสู่เครือข่ายสังคมออนไลน์ (สุภารักษ์ จุตระกูล. 2560)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อหาทางแก้ไข ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา จึงมีการค้นคว้า มาตรการจากประเทศที่มีกฎหมายเพื่อคุ้มครองทรัพย์สิน ทางปัญญาที่มีมานานกว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ของประเทศไทย อย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการให้ ความสำคัญกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็น อย่างมาก ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงมีมาตรการที่มี ประสิทธิภาพพอที่จะทำให้ประชาชนในประเทศมีความ ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญา เพราะประเทศสหรัฐอเมริกาคือว่าเป็นประเทศที่มี เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีมาตรการป้องกันที่ป้องกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยนี้จึงศึกษาถึงมาตรการ ป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศ สหรัฐอเมริกา เพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงมาตรการการ ป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาเกิดขึ้นใน ประเทศไทย ดังนั้น จึงแยกมาตรการทางกฎหมายเพื่อ ป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาไว้ดังนี้ (ฤกษ์พฤษ เลื่องสุนทร. 2556)

1. พระราชบัญญัติห้ามขโมยทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2539 หรือ The No Electronic Theft Act 1996 (the NET Act)

เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ได้ออกมาเพื่อ คุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ ที่มีอยู่เดิมของประเทศ สหรัฐอเมริกา เนื่องจากมีการพบว่า มีบุคคลได้ทำการ สืบค้นให้ผู้อื่นใช้พื้นที่ในเว็บไซต์ในการตีพิมพ์ การ ขัดขืน ความคิดเห็น หรืองานอื่นๆ งานหรือข้อความ เหล่านี้ และภายหลังมีการอนุญาตให้สาธารณะชน สามารถดาวน์โหลดข้อความ หรืองานที่มีการโพสต์ได้ ปรากฏว่าการโพสต์เพื่อดาวน์โหลดในที่นี้เป็นซอฟต์แวร์ ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในการเผยแพร่ซึ่ง เป็นเจ้าของเว็บไซต์ได้เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทั่วไปดาวน์โหลด เกมส์อันละเมิดลิขสิทธิ์ดังกล่าว โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด เพียงแต่สมาชิกต้องสมัครเพื่อรับ พาสเวิร์ดในการเข้าสู่ระบบ ในกรณีนี้ ศาลยกฟ้องใน ประเด็น ความผิดฐานฉ้อโกง ตามกฎหมาย the Federal Wire-Fraud Statute เนื่องจากว่าขาดองค์ประกอบ ความผิดในทางอาญา

ส่วนในกรณีที่ผู้กระทำความผิดลิขสิทธิ์ไม่มีส่วน ได้เสียในผลประโยชน์ทางการเงิน กับการกระทำ ดังกล่าว แต่ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบทางอาญาอัน เกี่ยวด้วยการละเมิดลิขสิทธิ์ของโจทก์เท่านั้น

ช่องว่างทางกฎหมายในการดำเนินการทำซ้ำ หรือ เผยแพร่งานอันละเมิดลิขสิทธิ์ทางอินเทอร์เน็ต โดยไม่ แสดงหากำไร หรือ ทำเพื่อการค้า ก็ได้ถูกปิด โดย มาตรการทางกฎหมายตาม The NET Act ไปแล้ว โดย The NET Act นี้ กำหนดไว้ว่า “ผู้ใดละเมิดลิขสิทธิ์โดย จงใจ โดยการนำเข้าหรือเผยแพร่ ทั้งนี้รวมทั้งโดย วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ภายในระยะเวลา 180 วัน สำหรับการนำเข้าจำนวนหนึ่งสำเนา หรือมากกว่านั้น ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ อันมีมูลค่ามากกว่า \$1,000 ให้ถือ ว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา การละเมิดกฎหมาย The NET Act มีโทษทั้งจำคุก หนึ่งปีและปรับไม่เกิน \$100,000”

ซึ่งในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ บัญญัติถึงบทกำหนดโทษสำหรับการทำซ้ำหรือ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไว้ในมาตรา 69 ซึ่งไม่ได้มีการบัญญัติถึงการกระทำด้วยวิธีการทาง อิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน จึงทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์ ในประเทศไทยยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในการรับโทษจาก การกระทำความผิดลิขสิทธิ์ในมาตรา 69 ควรมีการ บัญญัติครอบคลุมถึงการกระทำทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สิน ทางปัญญา รวมถึงความชัดเจนในการกระทำที่เป็นการ ละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ต้องการความชัดเจนหากมีการ กระทำโดยใช้เทคโนโลยีหรือทำทางอิเล็กทรอนิกส์อีก ด้วย

2. รัฐบัญญัติลิขสิทธิ์แห่งสหัสวรรษดิจิทัล พ.ศ. 2541 หรือ Digital Millennium Copyright Act 1998 (DMCA)

เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ ในการจัดการกับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ทาง อินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ ซึ่งกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ฉบับนี้เป็นเรื่องทางเทคโนโลยีที่ซับซ้อน สหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมาย DMCA นี้เพื่ออนุญาตการสนธิสัญญา สองฉบับโดยองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (the

World Intellectual Property Organization or WIPO) ซึ่งวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสนธิสัญญา และ DMCA ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องลิขสิทธิ์โดยตรง แต่มุ่งที่จะพัฒนามาตรการทางเทคโนโลยี เพื่อให้ป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ให้กับผลงานสร้างสรรค์ ในยุคดิจิทัลนี้ ทั้งนี้รวมถึงความเชื่อถือได้ของการจัดการกับข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ (the integrity of copyright management) ด้วย

ใน DMCA นี้ เป็นการจัดการกับปัญหาความรับผิดชอบผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Providers or ISPs) ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ จากการให้บริการส่งต่อ จัดเก็บข้อมูลให้ลูกค้าของตน DMCA ได้ให้ความคุ้มครองความรับผิดชอบแก่ ISPs ในกรณีผู้ให้บริการของ ISPs ทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ISPs มีหน้าที่จัดให้มีมาตรการเพื่อปกป้องสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่เป็นเจ้าของงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตด้วย

อย่างที่ได้อ้างอิงข้างต้นว่า DMCA มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนามาตรการทางเทคนิค ที่ให้ป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ บัญญัติเรื่อง การห้ามการเจาะระบบ ป้องกันการทำซ้ำ และการต่อต้านการลักลอบค้างานอันละเมิดลิขสิทธิ์ กลายเป็นเรื่องหลักใน DMCA ไป โดยมีบทบัญญัติหลักที่กำหนดกฎเกณฑ์ในเรื่องต่อไปนี้ ดังนี้

1. การห้ามมิให้ทำการเจาะระบบป้องกันการทำซ้ำ เช่น การแฮค (hack) ซึ่งเป็นระบบป้องกันการทำซ้ำในซีดี หรือดีวีดี บทบัญญัตินี้เน้นเรื่องระบบควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือการทำให้การทำซ้ำยากขึ้น เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการซ้ำ

2. การต่อต้านการลักลอบทำซ้ำโดยมุ่งเน้นเรื่อง ระบบควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์เช่นกัน

3. การต่อต้านการลักลอบใช้โดยมุ่งเน้นเรื่อง ป้องกันการใช้งานที่ถูกละเมิดลิขสิทธิ์

DMCA ได้กำหนดโทษทั้งทางแพ่งและทางอาญา แก่ผู้ทำอันละเมิดบทบัญญัตินี้ดังกล่าว และกฎหมายดังกล่าวยังให้อำนาจแก่ศาล ในการใช้ดุลยพินิจได้อย่างเป็นเอกภาพ ในการออกคำสั่งยุติการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ต่อไป รวมทั้งการออกคำสั่งเรื่องค่าเสียหายอันเกิดจากการละเมิดลิขสิทธิ์ การจงใจละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อผล

ประโยชน์ทางการค้าหรือเพื่อการแสวงผลประโยชน์ทางการเงินของตนเอง อาจมีโทษหนักทางอาญา

นอกจากนั้น DMCA มิได้มีการยกเว้นความรับผิดชอบให้แก่ ISPs ทั้งหมด ซึ่ง ISPs จะได้รับความคุ้มครองตามข้อจำกัดความรับผิดชอบตามกฎหมายดังกล่าว ก็ต่อเมื่อได้กระทำการป้องกันสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น ถ้าหากว่า ลูกค้าของ ISPs นำงานที่ละเมิดลิขสิทธิ์เสนอหรือติดในระบบที่ดำเนินการโดย ISPs ซึ่ง ISPs มิได้รู้ว่า ข้อความหรืองานที่นำเสนอขึ้นเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ กล่าวโดยทั่วไป ตาม DMCA แล้ว ISPs เช่นว่า นั้น ได้รับความรับผิดชอบไม่

อย่างไรก็ตาม หากว่า ISPs ได้รับการแจ้งการละเมิดลิขสิทธิ์ ISPs จะต้องรีบทำการยกเลิก หรือป้องกันมิให้มีการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกกล่าวหา นอกจากนั้นเจ้าของลิขสิทธิ์ ยังสามารถขอหมายศาล เพื่อให้ ISPs เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้าของ ISPs ซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำการอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ มาตรการดังกล่าวช่วยให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถดำเนินคดีกับผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ตัวจริง ทั้งนี้ยังเป็นการป้องกันมิให้ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จากการอาศัยการเป็นบุคคลที่ไม่สามารถระบุตัวตนในการทำความผิดได้

ดังนั้น มาตรการการแจ้งและการลบ ข้อความที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นงานอันละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ได้มีกำหนดอยู่ในกฎหมายของประเทศอื่น ๆ นอกจาก DMCA ของประเทศสหรัฐอเมริกา บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ของ the European Directive on E-commerce focuses on Liability of intermediary service providers

3. กฎข้อมูลการจัดการลิขสิทธิ์ หรือ Copyright Management Information Rules (CMI) เป็นส่วนหนึ่งของ DMCA

CMI นี้เป็นการจัดการกับข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกบัญญัติไว้ใน Chapter 12 ของ DMCA ซึ่งคณะร่างบทบัญญัตินี้ดังกล่าวนี้ ได้ทำการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีหลายประเภท ซึ่งมีประสิทธิภาพในการป้องกันงานสร้างสรรค์ที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เช่น เทคนิคการเข้ารหัส เป็นการผสมข้อมูลของงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น ภาพดิจิทัล, เพลง หรือ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ เทคนิคนี้จะอนุญาตให้ผู้ได้รับอนุญาตเท่านั้นที่สามารถใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ได้ จึงจะสามารถถอดรหัสได้ ซึ่งการเข้า

รหัสนี้ยังเป็นการทำให้แน่ใจได้ว่า ข้อมูลของงานอันมีลิขสิทธิ์ได้รับการรักษาความปลอดภัยจากผู้ที่ยพยายามเข้าถึงระบบหรือแฮ็คเอาข้อมูลไปในระหว่างที่ข้อมูลถูกส่งจากเครือข่ายหนึ่งไปสู่อีกเครือข่ายหนึ่งทางอินเทอร์เน็ต

นอกจากนั้น ยังมีการใช้เทคนิคควบคุมการเข้าถึงได้ ระบบนี้อำนวยความสะดวกให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ เพียงแต่ว่าระบบนี้มีการฝังข้อมูลพิเศษไว้ในข้อมูลนั้นๆ เช่น ลายเซ็นดิจิทัล ใช้ในการพิสูจน์ความเป็นเจ้าของข้อมูลหรือไฟล์ว่าเป็นงานที่ส่งมาจากผู้ที่เป็นเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ และมีได้ถูกเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด และยังมีการทดสอบการใช้ "ซองจดหมายอิเล็กทรอนิกส์" ซึ่งมีไว้สำหรับบรรจุข้อมูลเกี่ยวกับผู้สร้างสรรค์, ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์, วันที่สร้างสรรค์งาน, และข้อกำหนดและเงื่อนไขสำหรับการอนุญาตให้ใช้

ระบบป้องกันที่คล้ายกันอีกประเภท เช่น การทำภาพพิมพ์ลายน้ำดิจิทัล ซึ่งทำเป็นไฟล์พิเศษติดไปกับงานสร้างสรรค์ ซึ่งไม่ว่าจะมีการพยายามทำซ้ำอย่างไร การทำภาพพิมพ์ลายน้ำดิจิทัลนี้ก็ไม่สามารถแยกออกจากงานดังกล่าวได้ วิธีนี้ทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถใช้ระบบการค้นหาได้ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งของ search engines ซึ่งสามารถค้นหาของงานของตนที่ถูกนำไปใช้ หรือทำซ้ำโดยมิได้รับอนุญาตได้ เพราะจะมีการค้นหาข้อมูลที่มีการทำภาพพิมพ์ลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่

จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติการจัดการกับข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ข้างต้น กฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความคุ้มครอง มาตรการทางเทคโนโลยีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ใช้ในการปกป้องสิทธิของตนเอง ทั้งนี้กฎหมายดังกล่าว มิได้เป็นการให้ความคุ้มครองลิขสิทธิ์ ในรูปแบบที่เพิ่มเติมพิเศษของงานสร้างสรรค์แต่อย่างใด DMCA เพียงแต่ทำให้ความพยายามที่จะเจาะระบบป้องกันการทำซ้ำงานสร้างสรรค์กลายเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การละเมิดบทบัญญัติเช่นว่านี้ มีกำหนดโทษขั้นสูงทั้งในทางแพ่งและทางอาญา ค่าปรับสูงถึง \$500,000 และจำคุกสูงสุด 5 ปี สำหรับการกระทำผิดครั้งแรก

อย่างไรก็ตาม มาตรการการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานที่เผยแพร่ทางกฎหมายนั้น ต้องมีทั้งมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด และมาตรการทางเทคนิคที่ประสิทธิภาพในการจัดการกับผู้กระทำผิดในยุคดิจิทัล ซึ่งหากประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการทาง

กฎหมาย เพื่อสนับสนุนการใช้มาตรการทางเทคนิคให้มีประสิทธิภาพในการป้องกันการลักลอบใช้ หรือลักลอบทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งวิธีนี้จะเป็นแนวทางที่หลายประเทศกำลังเดินตาม

อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้มีการบัญญัติถึงความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ แต่กลับเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การยกเว้นโทษแก่ผู้ให้บริการนั้นแสดงให้เห็นถึงการปิดความรับผิดชอบ เพราะผู้ให้บริการจะต้องเป็นคนแรกที่พบว่ามีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ เพื่อให้ผู้ให้บริการได้มีการรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในการบริการของผู้ให้บริการ อย่างไรก็ดี ผู้ให้บริการจะต้องมีมาตรการที่จะป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ปัจจุบันพบว่า มีการละเมิดลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์มากและกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ให้ความคุ้มครองยังมีประเด็นที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาโดยมีสมมติฐานว่า มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

จากการศึกษามาตรการการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญากรณีดังกล่าว ได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยมีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันดังนี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้มาตรการแจ้งเตือนและลบออก ตามมาตรา 512 The Digital Millennium Copyright Act of 1998 (DMCA) นั้นปรากฏว่ามีการละเมิดลิขสิทธิ์งานสร้างสรรค์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ขึ้นบนอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถมีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้ให้บริการเพื่อให้ผู้ให้บริการมีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้ลงข้อมูลอันละเมิดลิขสิทธิ์นำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ต หากผู้ลงข้อมูลอันละเมิดลิขสิทธิ์ไม่นำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ตตามหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวผู้ให้บริการสามารถนำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ตได้ทันที

ส่วนประเทศไทยใช้หลักการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลทำการไต่สวนตามมาตรา 32/3 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 คือ หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่าได้มีการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตของผู้

ให้บริการ เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถยื่นคำร้องตามมาตรา 32/3 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ให้บริการระงับหรือนำงานอันละเมิดลิขสิทธิ์ออกจากอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการหากศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคำร้องดังกล่าวมีรายละเอียดครบถ้วนและมีเหตุจำเป็นตามมาตรา 32/3 วรรค 3

อย่างไรก็ตาม มาตรา 32/3 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นบทบัญญัติที่ออกมาเพื่อให้ความคุ้มครองชั่วคราวกรณีการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตแต่มาตราดังกล่าวยังคงมีประเด็นปัญหาอยู่มาก เพราะขั้นตอนดังกล่าวอาจไม่ทันทั่วถึงเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงมีความล่าช้าในขั้นตอนในการยื่นคำร้องต่อศาล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาก่อนการยื่นคำร้อง หรือปัญหาของกระบวนการพิจารณา รวมถึงมาตรการบังคับหลังจากศาลมีคำสั่งแล้ว เช่น มาตรการทางกฎหมายในการบังคับตามคำสั่งศาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับตามคำสั่งศาลควรมีอย่างไร

ข้อเสนอแนะ

แม้ปัจจุบันประเทศไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 แล้วก็ตาม แต่เมื่อได้วิจัยแล้วพบว่า ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศไทยยังคงพบเห็นได้อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นตามท้องที่ต่าง ๆ หรือแม้แต่กระทั่งบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานบนอินเทอร์เน็ตจะพบเห็นมากที่สุดเพราะมีความสะดวกและไม่ต้องใช้งบประมาณมาก จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้น ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานบนอินเทอร์เน็ตจำเป็นที่จะต้องมีการมาป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติถึงบทกำหนดโทษสำหรับการทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนไว้ในมาตรา 69 ซึ่งไม่ได้มีการบัญญัติถึงการกระทำด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างชัดเจน จึงทำให้การละเมิดลิขสิทธิ์ในประเทศไทยยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อความชัดเจนในการรับโทษจากการทำ การละเมิดลิขสิทธิ์ในมาตรา 69 ควรมีการบัญญัติครอบคลุมถึงการกระทำทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นมาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงความชัดเจนในการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ที่ต้องการความชัดเจนหากมีการกระทำโดยใช้เทคโนโลยีหรือทำทางอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย

นอกจากนั้นในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้มีการบัญญัติถึงความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ แต่กลับเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา 32 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การยกเว้นโทษแก่ผู้ให้บริการนั้นแสดงให้เห็นถึงการปิดความรับผิดชอบ เพราะผู้ให้บริการจะต้องเป็นคนแรกที่พบว่ามีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ เพื่อให้ผู้ให้บริการได้มีการรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในการบริการของผู้ให้บริการ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้บริการจะต้องมีมาตรการที่จะป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ดังนั้น ปัจจุบันพบว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ในระบบคอมพิวเตอร์มากและกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ให้ความคุ้มครองยังมีประเด็นที่ไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาโดยมีสมมุติฐานว่า มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานบนอินเทอร์เน็ตมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่

จากการศึกษามาตรการการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญากรณีดังกล่าว ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยมีมาตรการเกี่ยวกับการป้องกัน ซึ่งหากประเทศไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการนำมาตรการแจ้งเตือนและลบออกตามมาตรา 512 แห่ง The Digital Millennium Copyright Act of 1998 (DMCA) ซึ่งทำให้มีการแจ้งเตือนการละเมิดลิขสิทธิ์งานสร้างสรรค์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ขึ้นบนอินเทอร์เน็ตของผู้ให้บริการ ซึ่งเจ้าของลิขสิทธิ์สามารถมีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้ให้บริการเพื่อให้ผู้ให้บริการมีหนังสือแจ้งเตือนไปยังผู้ลงข้อมูลอันละเมิดลิขสิทธิ์นำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ต หากผู้ลงข้อมูลอันละเมิดลิขสิทธิ์ไม่นำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ตตามหนังสือแจ้งเตือนดังกล่าวผู้ให้บริการสามารถนำงานดังกล่าวออกจากอินเทอร์เน็ตได้ทันที ซึ่งประเทศไทยใช้หลักการยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลทำการไต่สวนตามมาตรา 32/3 แห่ง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ยังคงมีประเด็นปัญหาอยู่มาก เพราะขั้นตอนตามมาตรา 32/2 นั้นอาจไม่ทันท่วงทีที่จะป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ตได้ รวมถึงมีความล่าช้าในขั้นตอนในการยื่นคำร้องต่อศาล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาก่อนการยื่นคำร้องหรือปัญหาของกระบวนการพิจารณา รวมถึงมาตรการบังคับหลังจากศาลมีคำสั่งแล้ว

ดังนั้น หากประเทศไทยมีการนำมาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศสหรัฐอเมริกาไปแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายของประเทศไทย ก็จะเป็นการสร้างมาตรการป้องกันที่มีประสิทธิภาพที่ดีมากขึ้น เป็นการปกป้องงานอันที่มีลิขสิทธิ์เพื่อให้ผู้สร้างสรรค์ได้มีแรงผลักดันในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ ขึ้น เป็นการสร้างความรู้ใหม่ๆ และยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจได้อีกด้วย การวิจัยนี้จึงเป็นการวิจัยเพื่อนำไปพัฒนาประเทศต่อไปภายภาคหน้า

เอกสารอ้างอิง

- ฤกษ์พฤหัสส์ เลื่องสุนทร. (2556). การป้องกันการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต. สืบค้นจาก http://presentworks.blogspot.com/2013/04/blog-post_2.html
- สุภารักษ์ จูตระกูล. (2560, มกราคม-มิถุนายน). “อัตลักษณ์ของดิจิทัลเนทีฟในโลกออนไลน์” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(1).

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล ปิยรัตน์ พินิจจันทร์
สถานที่ทำงาน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา
แขวง/เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร 10170

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2551 นิติศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2555 นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

Thai Customers' usage Service Decision on Boutique Hotels in Bangkok Metropolis

วันวิสาห์ ชื่นพินิจสกุล¹ รศ.ดร.ณัฏฐ์ กุลิสร²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส/อยู่ด้วยกัน การศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-30,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านการส่งเสริมการขายและด้านพนักงาน มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และคุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้า มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณภาพการให้บริการ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านการสร้างเชื่อมั่น ด้านความเห็นอกเห็นใจและด้านสิ่งที่ไม่ต้องได้ไม่มีความสัมพันธ์

กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, โรงแรมบูติค, คุณค่าตราสินค้า

Abstract

This research aimed to study Thai customers' usage service decision on Boutique hotels in Bangkok Metropolis. The sample of the study was Thai customers who used services from boutique hotels in Bangkok. The data were collected through questionnaires. The statistics used for analyzing data were percentage, mean and Standard Deviation, t-test independent, One-way Analysis of Variance and Pearson Product Moment Correlation Coefficient by using Statistical Package for the Social Sciences.

The majority of the samples were female, aged between 31-40 years old, being married or living together, with bachelor degree, working for a private company, with monthly income between 20,001-30,000 Baht, and domicile was central region of Thailand.

Results of hypothesis testing were as follows: Thai customer in Bangkok with different education level had services decision on boutique hotel differently with statistical significance of .05 levels. There was a positive relationship at the low level between service marketing mix in promotion and people or employee and customers' usage services decision on boutique hotel in Bangkok at the .01 and .05 level of significance, respectively. There was a positive relationship at the low level between brand equity in brand royalty and other proprietary

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการ

² อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

brand equity and customers' usage services decision on boutique hotel in Bangkok at the .01 level of significance. There was a non-relationship at the service quality and customers' usage services decision on boutique hotel in Bangkok at the .05 level of significance.

Keywords: Decision, Boutique hotel, Brand royalty

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางการท่องเที่ยว ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางด้านธุรกิจโรงแรมที่พักมีการเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันมีการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ความต้องการทางด้านที่พักของกลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการความสะดวกสบาย การบริการเอาใจใส่ อย่างเป็นกันเอง รวมทั้งมีการตกแต่งที่พักให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน จึงทำให้ธุรกิจโรงแรมมีการแข่งขันอย่างมาก เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าที่สนใจและมาใช้บริการโรงแรมนั้น เช่น การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องพัก การสร้างจุดแข็งในด้านราคา การเพิ่มการให้บริการภายในโรงแรม เป็นต้น จากการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมที่พักสูงขึ้น ทำให้เกิดที่พักรูปแบบใหม่ขึ้นเป็นจำนวนมาก เพื่อสร้างความแตกต่างที่มีลักษณะเฉพาะตัว เน้นด้านการออกแบบและตกแต่งที่แตกต่างโดดเด่นจากคู่แข่ง นั่นคือ โรงแรมบูติก

ในประเทศไทยโรงแรมบูติกเกิดขึ้นมาแล้วร่วม 10 ปี แต่ในช่วงแรกยังมีการเข้าใจผิดของโรงแรมที่อ้างตัวเป็น “บูติก” หลายแห่งมักมุ่งเน้นแค่การดีไซน์ และ ไม่ใส่ใจกับแนวคิด เน้นเรื่องการให้บริการแบบโรงแรมทั่วไป และบางแห่งก็ลอกเลียนแบบดีไซน์มาจากโรงแรมอื่น บ้างก็เข้าใจผิดว่าดีไซน์ของโรงแรมบูติกคือ สไตส์บาห์ลี จึงทำให้ขาดความเป็นตัวเองซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “โรงแรมบูติก”

จากปรากฏการณ์การเจริญเติบโตในปัจจุบันของธุรกิจโรงแรมบูติกที่เพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็ว และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะเจตคติการแสดง “ตัวตน” ผ่านโรงแรมที่พักดังเช่น

คำกล่าวที่ว่า “You are where you stay” รวมถึงไลฟ์สไตล์ที่หลากหลายของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน จึงทำให้เกิดโรงแรมบูติกที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะในเรื่องของดีไซน์ เพื่อตอบสนองไลฟ์สไตล์ และตัวตนที่แตกต่างของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่ไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวยุคใหม่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสวนทางและหลากหลายมากขึ้น ความคาดหวังจากการเดินทางไม่ใช่แค่ความสะดวกสบาย และการได้สัมผัสกับแหล่งท่องเที่ยว แต่เป็น “ประสบการณ์” การเดินทางที่แตกต่าง ดังนั้น โรงแรมของคนกลุ่มนี้จึงไม่ใช่เพียงสถานที่หลบนอนแต่จะเป็นส่วนหนึ่งในประสบการณ์เดินทาง สำหรับโรงแรมทั่วไปที่เน้นความมีมาตรฐานเดียวกันทุกแห่งทั่วทุกมุมโลก จึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ซึ่งนับวันจะเพิ่มมากขึ้นตามจำนวนผู้บริโภคที่มีรูปแบบความนิยมเฉพาะตน จึงทำให้ธุรกิจโรงแรมบูติกในประเทศไทยก่อตั้งขึ้นอย่างมากมาย เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมบูติก

เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยมีโรงแรมบูติกที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเองเกิดขึ้นจำนวนมาก ทั้งยังมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาใช้บริการจำนวนมากขึ้นทุกๆ ปี ทำให้ธุรกิจโรงแรมบูติกเจริญเติบโตมากขึ้นอย่างรวดเร็วพร้อมทั้งกับการแข่งขันที่สูงขึ้นตามไปด้วย จึงทำให้สถานประกอบการโรงแรมบูติกในประเทศไทยนั้นมีการปรับตัวและพัฒนาวิธีการให้บริการเพื่อรองรับความต้องการของลูกค้า และสามารถแข่งขันกับธุรกิจโรงแรมประเภทอื่นที่มีมากขึ้นด้วย โดยมีการพัฒนาการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ขึ้นและตรงกับความต้องการของลูกค้าในปัจจุบันมากที่สุด จึงทำให้ลูกค้าเลือกใช้บริการโรงแรมบูติก

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติกของกลุ่มลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากปัจจุบันโรงแรมบูติกเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในทุกเขตพื้นที่ทั่วกรุงเทพมหานคร อีกทั้งการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเดินทางมาท่องเที่ยวหรือดำเนินธุรกิจต่างๆ ส่วนใหญ่ต้องการเข้ามาพักในกรุงเทพมหานครมากขึ้นทุกๆ ปี เพราะเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางของประเทศไทย และใน

ปัจจุบันการเกิดโรงแรมบูติคขึ้นจำนวนมากในกรุงเทพมหานครนั้น ส่งผลอย่างมากในเรื่องของการแข่งขันที่สูงขึ้นด้วย การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อที่จะนำผลการวิจัยที่ได้ มาเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและปรับกลยุทธ์ด้านการตลาดของโรงแรมบูติค ให้มีประสิทธิภาพด้านการบริการที่แตกต่างสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้รักษฐานลูกค้าเดิม และเพิ่มกลุ่มลูกค้าใหม่

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครจำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาคุณค่าตราสินค้าที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการศึกษาของงานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนาแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคแตกต่างกัน
 2. ส่วนประสมทางการตลาดบริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร
 3. คุณค่าตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร
 4. คุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร
- วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้แก่ ศึกษาตำราเอกสารบทความทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนังสือทางวิชาการ วิทยานิพนธ์และรายงานที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้คือแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารต่าง ๆ และได้รับการปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วโดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะด้านประชากรศาสตร์ของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครประกอบด้วย ข้อมูลต่างๆ คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการของโรงแรมบูติคคำถามแบ่งเป็น 7 หมวด คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านพนักงาน 6) ด้านกายภาพและการนำเสนอ และ 7) ด้านกระบวนการ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของโรงแรมบูติคแบ่งเป็น 5 หมวด คือ 1) ความน่าเชื่อถือ 2) การตอบสนองความต้องการ 3) การความเชื่อมั่น 4) ด้านความเข้าใจเอาใจใส่รับรู้ความต้องการ และ 5) สิ่งที่ต้องได้เป็นรูปธรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าตราสินค้าของโรงแรมบูติค แบ่งเป็น 5 หมวด คือ 1) การรู้จักชื่อตราสินค้า 2) การรับรู้คุณภาพ 3) ภาพลักษณ์ตราสินค้า 4) ความภักดีต่อตราสินค้า และ 5) สิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของตราสินค้า

ตอนที่ 5 การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคเป็นการวัดระดับความสำคัญในการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัย ตลอดจนลักษณะของ

แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันโดยผู้ตอบแบบสอบถามจะทำกรอกข้อมูลแบบสอบถามด้วยตนเอง และผู้วิจัยเป็นผู้รับแบบสอบถามคืนและรวบรวมด้วยตัวเอง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการทดสอบวิจัยได้ ดังนี้

1. ลูกค้าที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ส่วนลักษณะประชากรศาสตร์ ในด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน ภูมิสำเนาที่แตกต่างกัน ไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

2. โดยภาพรวมส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณารายด้าน พบดังนี้

2.1 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าส่วนประสมทางบริการ ด้านผลิตภัณฑ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความหลากหลายของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการภายในโรงแรม เช่น ระบบความปลอดภัย ภูมิเซอร์วิส ฟรี Wi-Fi บริการนวด/สปา ที่จอดรถ ร้านอาหาร บาร์ เป็นต้น โรงแรมมีชื่อเสียงและได้มาตรฐาน โรงแรมมีความโดดเด่นในเรื่องของรูปแบบและสไตล์การตกแต่ง โรงแรมมีมาตรฐานของห้องพักและสถานที่ตามระดับดาวที่ได้ระบุไว้ นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

2.2 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านราคามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

ส่วนประสมทางบริการด้านราคาไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายข้อเรื่องราคาห้องพักมีความเหมาะสมกับโรงแรมอื่นและราคาห้องพักมีความเหมาะสมกับคุณภาพที่ได้รับไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนรายข้อด้านราคาอาหารและเครื่องดื่มมีความเหมาะสมนั้นมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทิศทางตรงข้าม และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

2.3 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางบริการด้านช่องทางการจัดจำหน่ายไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายข้อเรื่องโรงแรมตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวและแหล่งธุรกิจ ที่ตั้งมีความสะดวกสบายต่อการเดินทาง และความสะดวกในขั้นตอนการจองห้องพักนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

2.4 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางบริการด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายข้อเรื่องโรงแรมทำการจัดการส่งเสริมการขายตามฤดูกาล เทศกาล เช่น Winter Promotion จะได้รับ Spa Voucher for 1 person เป็นต้น โรงแรมมีการมอบส่วนลดราคาค่าห้องพัก และมีการโฆษณาตามสื่อ Social media ต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 ส่วนโรงแรมมีบริการจัดแพคเกจทัวร์ท่องเที่ยวราคาประหยัดภายในประเทศมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

2.5 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านพนักงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางบริการด้านพนักงานมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายข้อเรื่องพนักงานมีทักษะความรู้ในการให้บริการเป็นอย่างดี มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ ส่วนรายข้อด้านพนักงานมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีและพนักงานมีมาตรฐานในการให้บริการอย่างเท่าเทียมและมีคุณภาพนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

2.6 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านลักษณะทางกายภาพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางบริการด้านลักษณะทางกายภาพไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายข้อเรื่องโรงแรมมีการตกแต่งภายนอกและภายในที่โดดเด่นมีเอกลักษณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน โรงแรมมีบรรยากาศดี ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

2.7 ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านกระบวนการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมทางบริการด้านกระบวนการไม่มี

ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า รายข้อเรื่องมีขั้นตอนในการให้บริการอย่างสะดวกรวดเร็ว มีการบริการที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของลูกค้าย มีความรวดเร็วในการ Check in/Check out และโรงแรมมีการแบ่งส่วนงานให้บริการอย่างชัดเจนนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

3. คุณค่าตราสินค้าที่มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธกับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

3.1 คุณค่าตราสินค้า ด้านการรู้จักชื่อเสียงค่ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้า ด้านการรู้จักชื่อเสียงค่าไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านจดจำรูปแบบของโรงแรมบูติคได้ดีกว่าโรงแรมอื่น เมื่อกล่าวถึงโรงแรมบูติคในกรุงเทพมหานคร ท่านจะนึกถึงโรงแรมแห่งนี้เป็นอย่างอันดับแรก โรงแรมแห่งนี้ตอบสนองความต้องการของท่านได้ดีกว่าโรงแรมอื่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2 คุณค่าตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีความโดดเด่นด้านรูปลักษณ์ภายนอก ได้รับบริการที่หลากหลาย มีคุณภาพตรงกับความต้องการและมีบริการและผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมตรงกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

3.3 คุณค่าตราสินค้า ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้า ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้าไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีการบริการที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากโรงแรมแห่งอื่นๆ ในกรุงเทพมหานคร โรงแรมแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน และเป็นโรงแรมที่มีชื่อเสียงและน่าเชื่อถือไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

3.4 คุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านคิดว่าท่านตั้งใจจะเป็นแขกของโรงแรมแห่งนี้เท่านั้น หากบุคคลอื่นให้ท่านแนะนำโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ท่านจะแนะนำโรงแรมแห่งนี้ โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำกับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และในครั้งต่อไปถ้าเดินทางมาท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร ท่านตั้งใจที่จะกลับมาพักที่โรงแรมแห่งนี้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ

3.5 คุณค่าตราสินค้า ด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณค่าตราสินค้า ด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้ามีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การได้รับมาตรฐาน ISO ได้รับการแนะนำและติดอันดับจาก boutiquehotels-bangkok.com มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ ส่วนการได้รับรางวัลจาก Thailand boutique awards ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

4. คุณภาพการบริการที่มีความสัมพันธ์กับความสัมพัธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

4.1 คุณภาพการบริการ ด้านความเชื่อถือ ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านความเชื่อถือไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พนักงานมีความชำนาญและสามารถให้บริการได้อย่างถูกต้อง ระบบการชำระเงินสำหรับห้องพักมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ และการบริหารจัดการที่ดีสามารถให้บริการได้ตรงตามมาตรฐานของโรงแรม ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนการให้บริการสามารถให้บริการได้ตามสัญญาและภายในเวลาที่กำหนดมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

4.2 คุณภาพการบริการ ด้านการตอบสนอง ความต้องการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้ายชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านการตอบสนองความต้องการไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการ

โรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พนักงานเต็มใจและพร้อมให้บริการอย่างรวดเร็ว และพนักงานมีจำนวนเพียงพอ ให้บริการลูกค้าได้ทั่วถึงและทันตามเวลาที่ลูกค้าต้องการ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนพนักงานมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็วมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

4.3 คุณภาพการบริการ ด้านการสร้างความเชื่อมั่นมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านการสร้างความเชื่อมั่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า พนักงานมีความรู้สามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามได้เป็นอย่างดี โรงแรมอยู่ในเครือโรงแรมที่มีชื่อเสียง และโรงแรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดึงดูดใจลูกค้า ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

4.4 คุณภาพการบริการ ด้านความเข้าใจเอาใจใส่รับรู้ความต้องการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านความเข้าใจเอาใจใส่รับรู้ความต้องการไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร มีอริยาคัยไมตรีต่อลูกค้า โรงแรมมีการดูแลและห่วงใยลูกค้าเป็นอย่างดี นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนการให้ความใส่ใจ รับฟังและยินดียอมรับในความต้องการของลูกค้าเป็นรายบุคคลมี

ความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

4.5 คุณภาพการบริการ ด้านสิ่งที่จับต้องได้เป็นรูปธรรมมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการบริการ ด้านสิ่งที่จับต้องได้เป็นรูปธรรมไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้อ โรงแรมมีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลายและเพียงพอ มีบุคลากรที่มีคุณภาพคอยให้บริการ พนักงานต้อนรับส่วนหน้ามีความพร้อมและให้ความช่วยเหลือแขกอย่างเต็มใจนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. ผลการทดสอบสมมติฐานข้อมูลด้านลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนาของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันมีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากโรงแรมถือเป็นธุรกิจบริการที่ให้บริการแก่ลูกค้าที่มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงว่าลูกค้าจะเป็นเพศใดและไม่แบ่งแยกอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รวมถึงภูมิลำเนา จึงให้บริการแก่ลูกค้าทุกคนเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นการติดต่อขอรายละเอียดบริการต่างๆ ของโรงแรม การจองห้องพัก และการแจ้ง ข้อมูล ข่าวสาร การต้อนรับจากพนักงานและนำเสนอบริการต่างๆ ของโรงแรมที่เหมือนกัน และไม่มีการบริการพิเศษสำหรับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้อง

กับหลักการให้บริการของ กุลธน ธนาพงศ์ (2530: 303) ที่กล่าวว่า การบริการที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลส่วนใหญ่ มิได้เป็นการจัดขึ้นเพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ มีการให้บริการที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยใช้หลักความเสมอภาคแก่ผู้มาใช้บริการอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีการใช้สิทธิพิเศษแก่กลุ่มบุคคลกลุ่มใดโดยเฉพาะ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Weber (1966: 340) ที่กล่าวว่า การให้บริการที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด คือ การให้บริการที่ไม่คำนึงถึงตัวบุคคลเป็นการให้บริการที่ปราศจากอารมณ์ ความชอบส่วนตัวเป็นพิเศษ ทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันตามเกณฑ์เมื่ออยู่ในสภาพที่เหมือนกัน ดังนั้นความแตกต่างทางด้านลักษณะประชากรศาสตร์จึงไม่เป็นปัจจัยสำคัญในด้านการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้านักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนระดับการศึกษา พบว่า ลูกค้านักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยลูกค้านักศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานครที่สุด เนื่องจากลูกค้าในกลุ่มดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยทำงาน มีความตัดสินใจและสามารถรับผิดชอบเรื่องค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการดำเนินชีวิตได้ง่ายกว่า รวมถึงมีความเป็นไปได้ในการเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยว หรือเดินทางในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อหรือการทำงาน ซึ่งส่งผลให้กลุ่มลูกค้าที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมีโอกาสได้ใช้บริการโรงแรมมากกว่านั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าพักที่รีสอร์ทในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ลลิตา ยุธยาตร์. 2555) ที่พบว่า ระดับการศึกษา มีความสำคัญต่อการเลือกเข้าพักที่รีสอร์ทของนักท่องเที่ยว และมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกเข้าพักที่รีสอร์ทของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลูกค้าที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และลูกค้าที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป มีความแตกต่างกันในแง่ขอบเขตความคิดและอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งลูกค้าที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีอาจพิจารณาตัดสินใจ

เลือกใช้บริการโรงแรมโดยเน้นความสะดวก เรียบง่าย ตามวิถีชีวิตหรือไลฟ์สไตล์ของคนรุ่นใหม่ ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีลักษณะการใช้ชีวิตที่แตกต่างกัน ลูกค้าที่มีการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นลูกค้าในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอาจพิจารณาตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมโดยเน้นความสะดวกสบาย ความสงบเงียบ การตอบสนองความต้องการได้อย่างครบถ้วน

2. ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านพนักงาน ด้านกายภาพ และการนำเสนอ ด้านกายภาพ กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้านักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พิจารณาความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้านักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร รายด้านพบว่า

ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านพนักงาน โดยรวมมีความสัมพันธ์การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้านักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ และต่ำ ตามลำดับ เนื่องมาจากการส่งเสริมการตลาด เป็นสิ่งกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจใช้บริการ โดยเฉพาะโรงแรมได้จัดการส่งเสริมการขายตามฤดูกาล เทศกาล จะเป็นปัจจัยที่ทำให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับทฤษฎีของ คอเทเลอร์ (Kotler. 2000: 428) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการให้กับลูกค้า เพื่อสร้างเจตคติและพฤติกรรมการซื้อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแจ้งข่าวสาร จูงใจและเตือนความทรงจำ โดยผ่านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยใช้พนักงานขาย การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง ถือว่าเป็นการกระตุ้นความต้องการซื้อของลูกค้า และสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมธุรกิจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพัฒนา (มาลินี เมธิยานนท์. 2554: 58) ที่พบว่า ปัจจัยทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมธุรกิจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพัฒนา

ในส่วนของพนักงานนั้น ถือเป็นด่านแรกที่ต้องให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง และเป็นส่วนสำคัญในการให้บริการ โรงแรมย่อมมีการฝึกอบรมพนักงานในเรื่องคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจมากที่สุด รวมถึงการสร้างประทับใจและภาพลักษณ์อันดีต่อโรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ คอทเลอร์ (Kotler, 2000: 15) ที่กล่าวว่า บุคคล (People) ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการการขายสินค้าและให้บริการ ประกอบด้วยบุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่ขายและให้บริการ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจเพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างกันอยู่ ประเด็นพนักงานต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่ดีสามารถตอบสนองต่อลูกค้า มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ปัญหา และสามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

3. คุณค่าตราสินค้า ได้แก่ ด้านการรู้จักชื่อตราสินค้า ด้านการรับรู้คุณภาพ ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้า กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่า

คุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้า โดยรวมมีความสัมพันธ์การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ เนื่องจากคุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้านสินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้า เป็นสิ่งกระตุ้นให้ลูกค้าตัดสินใจใช้บริการ โดยเฉพาะโรงแรมที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในการบริการและได้รับรางวัลต่างๆ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ลูกค้าเกิดการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ คอทเลอร์ (Kotler, 1997: 175) กล่าวว่า จุดเริ่มต้นของกระบวนการแสดงออกพฤติกรรมของลูกค้าเริ่มจากมีสิ่งกระตุ้นทางการตลาด และสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ผ่านเข้ามาสู่กระบวนการทางความรู้สึกรู้จัก (Black box) และก่อให้เกิดการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นทางการตลาด นอกจากนี้คุณค่าตราสินค้า ด้านความภักดีต่อตราสินค้า และด้าน

สินทรัพย์ประเภทอื่นๆ ของตราสินค้านั้น ยังเกิดขึ้นจากความประทับใจในการใช้บริการโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นการได้รับรางวัลต่างๆ มาตรฐานการบริการ ความมีชื่อเสียงของโรงแรม ไปจนถึงปัจจัยทางด้านกายภาพอื่นๆ ล้วนมีผลทางด้านจิตใจของลูกค้าในแง่ของความเชื่อมั่น หรือความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒนา วงษ์กะพันธ์ (2530 อ้างถึงใน มาลิน เมธิยานนท์, 2554: 11) ที่อธิบายถึงความพึงพอใจในด้านจิตวิทยา เป็นการสื่อสารในลักษณะที่จะตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของลูกค้า รายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้า อาทิเช่น รูปลักษณ์ ตรายี่ห้อ เป็นต้น

4. คุณภาพการบริการ ได้แก่ ด้านความเชื่อถือความถูกต้อง ด้านการตอบสนอง ด้านการสร้าง ความเชื่อมั่น ด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านสิ่งที่จับต้องได้ กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ในเขตกรุงเทพมหานคร พิจารณาความสัมพันธ์รายด้านของคุณภาพการบริการ กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความเชื่อถือ ความถูกต้อง ด้านการตอบสนอง ด้านการสร้าง ความเชื่อมั่น ด้านความเห็นอกเห็นใจ และด้านสิ่งที่จับต้องได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากลูกค้ามีการรับรู้ถึงลักษณะตามธรรมชาติของโรงแรมบูติคแต่ละแห่งนั้น มีความคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกันในแง่คุณภาพการบริการหรือรูปแบบของการให้บริการ ซึ่งการบริการของโรงแรมบูติคจะมุ่งเน้นไปที่ความเป็นกันเอง นักท่องเที่ยวที่เลือกพักโรงแรมบูติค มีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน คือ ต้องการแสวงหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ความมีเอกลักษณ์ของโรงแรม และราคาที่เหมาะสมเหตุผล จึงไม่ได้คาดหวังคุณภาพการบริการที่แตกต่างกันมากนัก สอดคล้องกับการศึกษาของ บุชรินทร์ ถาวรินทร์ (2557: 59-60) ที่เกี่ยวกับศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย: กรณีศึกษา โรงแรมบูติคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยกล่าวว่า คุณลักษณะของโรงแรมบูติค ที่ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญมากที่สุดในประเทศไทย คือ การบริการพิเศษ คือ การให้บริการเหมือนอยู่ที่บ้าน การออกแบบ

และภาพลักษณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการแบบมีมาตรฐานของโรงแรมทั่วไปไม่มีความน่าสนใจกับผู้ใช้บริการที่เลือกพักในโรงแรมบูติคตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะพิจารณาถึงตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร เช่น ทัศนคติ แรงจูงใจ เป็นต้น
2. ควรศึกษาในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจโรงแรม โดยมุ่งเรื่องการให้บริการที่ครบวงจรในอนาคต
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมเพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าผู้ประกอบการมีกลยุทธ์ทางการตลาดแบบใดได้ผลตอบรับกลับมากน้อยอย่างไร ซึ่งจะทำให้เห็นความแตกต่างของธุรกิจโรงแรมที่ได้ทำการศึกษานี้ และสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กุลธร ธนาพงศ์. (2530). **ประโยชน์และการบริการ**. ในเอกสารการสอนชุดวิชาบริหารงานบุคคลในสาขาวิทยาการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- บุษรินทร์ ถาวรินทร์. (2557, กรกฎาคม-ธันวาคม). ศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย: กรณีศึกษา โรงแรมบูติคในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 8(2).
- มาลิน เมธียนนท์. (2554). **ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการโรงแรมธุรกิจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพัฒนา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร.

ลลิตา ยุธยาตร์. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าพัก รีสอร์ท ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Kotler, P. (1997). **Marketing Management: Analysis, Planning Implementation and Control**. 9th ed., New Jersey: Asimmon & Schuster.

Kotler, Philip. (2000). **Marketing Management**. New Jersey: Prentice-Hall.

Weber, Max. (1966). **The Theory of Social and Economic Organization**. (Handerson & Parson Trans) Handerson and Tallcott Parson, 4th ed., New York: The Free Press.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาววันวิสาห์ ชื่นพินิจสกุล
สถานที่อยู่ 70 ประชาอุทิศ 54 แยก 2
แขวงบางมด เขตทุ่งครุ
จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2557 ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาการโรงแรม
จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลกรุงเทพ
พ.ศ. 2560 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัย ด้วยกระบวนการวิจัยก่อรูปของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน Need Assessments for the Development of Teacher's Research Competencies through Formative Research Approach for Improving Learning in Private Schools

วิโรจน์ หมั่นเทพ¹ ผศ.ดร.สุริพร อนุศาสนนันท์² และ ดร.สมพงษ์ บันหัน³

บทคัดย่อ¹

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสมรรถนะการวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนด้วยกระบวนการวิจัยก่อรูปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประจำปีการศึกษา 2560 โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) รวมครูทั้งสิ้น 370 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็น ใช้การวิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นโดยเทคนิคการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ ใช้วิธี Priority Need Index (PNI) กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ คือ ผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครู และครูที่ทำวิจัย จำนวน 8 คน และรายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครูจำนวน 32 เล่ม เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้างและแบบประเมินผลงานวิจัยของครู การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และประเมินงานวิจัยในปีการศึกษาที่ผ่านมา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้การวิเคราะห์รายงานการวิจัยของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน

ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาสมรรถนะการวิจัยของครูรายด้าน พบว่า ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยภาพรวม รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มี $PNI_{modified} = 0.24$ รองลงมา ได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มี $PNI_{modified} = 0.21$ ตามลำดับ ผลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในมุมมองของผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูและครูที่ทำวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจ และเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน แต่ครูก็ยังกังวลในขั้นตอนและวิธีการทำวิจัย ซึ่งความกังวลดังกล่าวของครูเป็นส่วนสมรรถนะการวิจัยในด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการวิเคราะห์รายงานการวิจัยของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครู

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิจัย วัฒนและสถิติการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

^{2,3} อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนใหญ่ขาดสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้ความเข้าใจ การวิจัยและด้านทักษะการทำวิจัย ดังนั้น ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครู คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านทักษะการทำวิจัย เป็นหลัก ซึ่งสามารถพัฒนาด้วยกระบวนการวิจัยก่อกำเนิดต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการจำเป็น สมรรถนะ การวิจัย การวิจัยก่อกำเนิด

Abstract

This study aimed to study research competencies and study need assessments for the development of teachers' research competencies through formative research approach for improving learning in private schools. The samples of this study were private school teachers of basic education in Bangkok, SamutPrakan province, Nonthaburi province and PathumThani province, selected by multi-stage sampling total of 370 persons. The tool used for collecting data was a needs assessment questionnaire. The statistics based on the data analysis, include the value frequency, percentage, mean, Standard Deviation and analysis techniques to priority need index (PNI). Key informants for qualitative data were the supervisor of the research competencies development and teachers total of 8 persons, and 32 copies of teachers' classroom action research. The tools used for collecting data were unstructured interview form and teachers' research evaluation form. Data collection were conducted by using in-depth interviews and assessing the research in the past academic year. Data analysis using content analysis and assessing the teachers' classroom action research.

The result of this research found that teachers' research competencies for improving learning in private schools was at a high level. When considering each aspect, it was found that

their attitude towards classroom action research was at a high level, followed by research skill, but research knowledge was found at a moderate level. Need assessments for the development of teachers' research competencies for improving learning in private schools, the entry requirements were necessary that the highest values were research knowledge and research skills, followed by the attitude towards research, respectively. The result from in-depth interviews, the view of the supervisor of the research competencies development and teachers found that most teachers understood and think that classroom action research was important and beneficial to the learners, but teachers was concerned about research issues, research competencies—research knowledge and research skills of classroom action research. In the analysis of the teachers' classroom action research reports found that most of the teachers lack research competencies—research knowledge and research skills of classroom action research. Therefore, the need assessment for the development of teachers' research competencies, it should focus on the field of research knowledge and research skills through formative research approach.

Keywords: Need assessments, Research competencies, Formative research

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นหัวใจที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เกิดความรู้ ความสามารถและนำศักยภาพที่มีอยู่ไปใช้ในการคิด การตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น (อำไพ หรรณารักษ์. 2550) โดยมีครูเป็นผู้นำในการบริหารจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพกับผู้เรียนสูงสุดจนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนของครูจะต้องมีการวัดประเมินผลเพื่อหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ระหว่างการจัดการเรียนการสอนโดยนำการวิจัยมาเป็นเครื่องมือในการค้นหาคำตอบและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีศักยภาพ เนื่องจากในปัจจุบันการวิจัยถือเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างมากกับความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ศาสตร์ เพราะสามารถนำเอาการวิจัยมาใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและพัฒนากระบวนการทำงาน จนเกิดวิทยาการใหม่ๆ เพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้นทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ นอกจากนี้ การวิจัยยังช่วยให้เข้าใจและทำนายปรากฏการณ์และพฤติกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น ช่วยในการกำหนดนโยบาย การวางแผนงาน และการตัดสินใจปัญหา ช่วยกระตุ้นบุคคลให้มีเหตุผล รู้จักคิด และค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ และเกิดการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานระดับบุคคล หน่วยงานและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างถูกต้องและมีเหตุผลดียิ่งขึ้น (วรารณา ผลประเสริฐ. 2552; นิภา ศรีไพโรจน์. 2558; และอุทัย เอกสะพัง. 2556) ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ยังให้ความสำคัญกับการวิจัยของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ ในมาตรา 30 (ราชกิจจานุเบกษา. 2542) กำหนดว่า ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐานการศึกษาของชาติอย่างคุรุสภาที่ให้ความสำคัญกับการวิจัยของครู โดยกำหนดในมาตรฐานวิชาชีพครูในด้านมาตรฐานความรู้ ข้อที่ 7 การวิจัยทางการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับ 1) ทฤษฎีการวิจัย 2) รูปแบบการวิจัย 3) การออกแบบการวิจัย 4) กระบวนการวิจัย 5) สถิติเพื่อการวิจัย 6) การวิจัยในชั้นเรียน 7) การฝึกปฏิบัติการวิจัย 8) การนำเสนอผลงานวิจัย 9) การค้นคว้าศึกษางานวิจัยในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 10) การใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหา และ 11) การเสนอโครงการเพื่อทำวิจัย (คุรุสภา. 2556)

แต่ในปัจจุบัน พบว่า ครูยังทำวิจัยน้อยและไม่สอดคล้องกับการจัดการศึกษา เนื่องจากครูใช้กระบวนการวิจัยแยกจากการจัดการเรียนการสอน ทำ

ให้ครูมีความรู้สึกว่าการวิจัยนั้นเป็นภาระที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผลการวิจัยของครูไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้มากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ครูส่วนใหญ่ไม่ทำการวิจัย หรือทำเฉพาะเวลาที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ทำเพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการขอผลงาน หรือใช้ในการประเมินเงินเดือนเท่านั้น (สุวิมล ว่องวานิช. 2553; รัตติมา โสภาคะยัง. 2556) และทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2558) นอกจากนี้ เมื่อมองในมุมลึกยังพบปัญหาในการทำวิจัยของครูอีกหลายประการ เช่น 1) ครูขาดความรู้ในการทำวิจัย ทำให้ไม่สามารถออกแบบการวิจัยจนนำไปสู่ความสำเร็จในการวิจัยได้ (รัตติมา โสภาคะยัง. 2556) 2) ในช่วงที่ผ่านมาผู้ที่เกี่ยวข้องใช้วิธีการพัฒนาการทำวิจัยของครูด้วยการฝึกอบรม แต่ขาดการติดตามช่วยเหลือทำให้ครูทำงานวิจัยไม่สำเร็จ นำไปสู่การล้มเลิกความตั้งใจในการใช้วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2558) 3) ครูมีเจตคติที่ไม่ดีกับการวิจัย มองการวิจัยว่าเป็นเรื่องยากและไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. 2558) ครูโรงเรียนเอกชนนอกจากจะพบปัญหาที่กล่าวมาแล้ว ยังพบว่า มีหลายปัญหาที่ส่งผลให้ครูไม่ทำการวิจัย เช่น ระบบสวัสดิการของครูยังไม่เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจหรือความมั่นคงในอาชีพ ทำให้มีการลาออกหรือเปลี่ยนงานบ่อย (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2556) ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาครูในด้านการวิจัย และสภาพบริบทของครูโรงเรียนเอกชนยังเน้นไปที่การจัดการเรียนการสอนและการบริการมากกว่าการวิจัย ทำให้ครูมีภาระที่ต้องทำงานมากขึ้น ครูจึงมีเวลาและนึกถึงการทำวิจัยน้อยลง อีกประการหนึ่งที่ทำให้ครูผลิตผลงานวิจัยได้น้อย เพราะขาดประสบการณ์ เจตคติ และทักษะในการทำวิจัย เนื่องจากเมื่อครูขาดความรู้และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการวิจัยแล้วก็ทำให้ครูไม่ทำวิจัยและขาดทักษะในการวิจัยจากปัญหาทั้งหมดที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่าครูไม่สามารถทำวิจัยได้ ส่วนหนึ่งเนื่องจากครูขาดสมรรถนะในการวิจัย คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในบริบทของครู มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการทำวิจัยและขาดทักษะที่จำเป็นในการวิจัยของครู โดยเฉพาะการทำวิจัยปฏิบัติการ ซึ่งทั้งหมดก็คือสมรรถนะการวิจัยของครู

นั่นเอง สมรรถนะการวิจัยของครูเป็นความสามารถพื้นฐานของครูในการผลิตหรือสร้างสรรค์งานวิจัยให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะการวิจัยเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูวิจัยที่ดีที่ต้องมีในการทำงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย ปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gray, 2007; Employment Studies Institute (ESI). 2015; Faculty of General Dental Practice, UK. 2007; Shank; & Brown. 2007; Badke. 2015; Jana GroßOphoff; et al. 2015) สำหรับสมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ขั้นตอน กระบวนการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 2) ความรู้เรื่องที่จะทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) ความรู้เรื่องการใช้เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 4) ความรู้ในการกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์ สมมติฐาน ตัวแปร ขอบเขตการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 5) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสุ่มตัวอย่างหรือการกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 6) ความรู้ในการเลือกใช้สถิติให้เหมาะสมกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 7) ความรู้เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผล และเขียนรายงานการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 8) ความรู้ในการประเมินและเลือกสารสนเทศมาประกอบการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ในด้านสมรรถนะด้านเจตคติที่ดีที่มีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) มีความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้สิ่งต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีความรู้สึกที่ดีต่อการหาความรู้และการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน 3) มีความสุขที่ได้ทำงานวิจัยเรื่องใหม่ๆ อย่างมีคุณค่า จนสามารถพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ 4) มีความกระตือรือร้น ใส่ใจ และติดตามการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง 5) มีความ

กล้าตัดสินใจจากการประเมินข้อมูลภายใต้สารสนเทศที่มีอยู่เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด 6) มีความรับผิดชอบต่อการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน 7) มีความเชื่อมั่นกับสิ่งที่ค้นพบที่สามารถนำมาพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้แม้จะขัดกับความรู้เดิมหรือผลการวิจัยเดิม โดยรายงานข้อค้นพบตามความเป็นจริง 8) มีความอดทนในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 9) มีความใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น คำวิจารณ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนครู 10) มีจรรยาบรรณในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก 11) มีเหตุผลในการเชื่อปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมีระบบและตรวจสอบได้ และ 12) มีการปรับปรุงการทำวิจัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดการเรียนรู้จนเป็นส่วนหนึ่งในงานประจำ ส่วนสมรรถนะด้านทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) มีความละเอียดรอบคอบในการทำวิจัย 2) มีการวางแผนและทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ 3) มีทักษะในการสังเกตนักเรียนและจดบันทึกรายละเอียดของนักเรียนได้เป็นอย่างดี 4) มีทักษะในการสื่อสารกับนักเรียน 5) มีทักษะในการปรับตัวเข้ากับนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลได้อย่างกลมกลืน 6) มีทักษะในการเขียนสื่อความเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้อื่นเข้าใจ 7) มีทักษะในการคิดอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 8) มีทักษะในการคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 9) มีทักษะในการสังเคราะห์องค์ความรู้และนำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัย 10) มีทักษะในการวิจารณ์และร่วมแลกเปลี่ยนผลการวิจัยกับเพื่อนครูและคาดคะเนคำตอบที่จะเกิดจากการวิจัย และ 11) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการหาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสมรรถนะการวิจัยของครูเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่มีส่วนช่วยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะครูที่มีสมรรถนะการวิจัยสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถปรับปรุงนักเรียนให้บรรลุ

เป้าหมายได้เต็มศักยภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

จากปัญหาที่กล่าวมา จะพบว่าการทำวิจัยของครูยังไม่เป็นกระบวนการที่เป็นระบบจนนำไปสู่การมีสมรรถนะการวิจัยทั้ง 3 องค์ประกอบ ดังที่กล่าวมา ซึ่งในปัจจุบันมีรูปแบบการวิจัยประเภทหนึ่งที่เรียกว่าวิจัยก่อกำ (Formative Research) เป็นการวิจัยที่มีวงจรแบบต่อเนื่องนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการวิจัยที่คล้ายกับการวิจัยปฏิบัติการ คือ มีวงจรการวิจัยหลายรอบ มีการปรับปรุงแก้ไขระหว่างการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้นวัตกรรมที่ตอบสนองหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น แต่การวิจัยก่อกำมีจุดมุ่งหมายที่มากกว่า ตรงที่คำถามวิจัยจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ และนำผลการศึกษามาตั้งคำถามวิจัยต่อ เพื่อหาคำตอบที่นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการทำงาน โดยเน้นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) รวมอยู่ในระหว่างการวิจัย (สุวิมล ว่องวานิช. 2556) ซึ่งก่อนที่จะสามารถพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูให้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้นั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสภาพสมรรถนะการวิจัยและประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนด้วยกระบวนการวิจัยก่อกำ (Formative Research) อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

เนื้อหาการวิจัย ผู้วิจัยศึกษาสมรรถนะการวิจัย คือ ความสามารถของนักวิจัยที่เป็นพื้นฐานในการผลิตหรือสร้างสรรค์งานวิจัยให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน

ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ซึ่งสมรรถนะการวิจัยเป็นคุณลักษณะสำคัญของครูนักวิจัยที่ดีที่จะต้องมีการทำงานวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านเจตคติที่ดีที่มีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ด้านทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประชากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ นนทบุรี และปทุมธานี ประจำปีการศึกษา 2560 จากโรงเรียนทั้งหมด 892 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) รวมได้ครูทั้งสิ้น 370 คน (เชิงปริมาณ) กลุ่มที่ 2 ผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูและครูที่ทำวิจัย จำนวน 8 คน และรายงานวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู ประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 32 เล่ม (เชิงคุณภาพ)

เครื่องมือในการวิจัย (เชิงปริมาณ) ได้แก่ แบบสอบถาม มี 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระยะเวลาการทำงาน ประสบการณ์การทำวิจัย ระดับชั้นที่สอน และจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และด้านทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้ผลวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือในการวิจัย (เชิงคุณภาพ) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ชนิดไม่มีโครงสร้างในการสัมภาษณ์ผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูและครูที่ทำวิจัย

และแบบประเมินผลงานวิจัยของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบตัวเลข ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปrikส์

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลงานวิจัยพร้อมกับแบบประเมินความต้องการจำเป็นที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) เมื่อได้รับแบบประเมินความต้องการจำเป็นกลับมา ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนทั้งข้อมูลและจำนวนของแบบประเมินความต้องการจำเป็น แล้วนำแบบประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้มาจัดหมวดหมู่ 3) คีย์ข้อมูลของแบบประเมินความต้องการจำเป็น แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูล(เชิงคุณภาพ) ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ไปยังโรงเรียนที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเพื่อประเมินงานวิจัยในปีการศึกษาที่ผ่านมา

การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ประเมินความต้องการจำเป็นใช้วิธีการวิเคราะห์โดยเทคนิคการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูล แบบการตอบสนองคู่ใช้วิธี Priority Need Index (PNI) แบบปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช. 2553: 279) ซึ่งมีสูตรดังนี้ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพ) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และใช้การวิเคราะห์รายงานการวิจัยของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนด้วยกระบวนการวิจัยก่อรูป (Formative Research) เพื่อให้เกิดสมรรถนะการวิจัยอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้วิจัยขอแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ สภาพสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนและความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม (เชิงปริมาณ) และความต้องการจำเป็นในมุมมองของผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูและครูที่ทำวิจัย (เชิงคุณภาพ) ดังนี้

สภาพสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนและความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม (เชิงปริมาณ)

1. สภาพสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของครูที่ตอบแบบสอบถาม ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 87.0 จำแนกตามอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 22-35 ปี จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 จำแนกตามระยะเวลาการทำงาน ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 39.7 จำแนกตามประสบการณ์การทำวิจัย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำวิจัยตั้งแต่ 1-3 ปี จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 จำแนกตามระดับชั้นที่สอน ส่วนใหญ่สอนในระดับประถมศึกษา จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 59.5 จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนมากกว่า 20 ชั่วโมง จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 39.5

1.2 สมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .54) เมื่อพิจารณาสมรรถนะการวิจัยของครูรายด้าน พบว่า ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .59) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .54) และด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .60) ดังตาราง 1

ตาราง 1 สมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม

รายการสมรรถนะการวิจัย ของครู	ระดับสมรรถนะการวิจัย ของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.48	.60	ปานกลาง
2. ด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.53	.54	มาก
3. ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.67	.59	มาก
รวม	3.56	.54	มาก

เมื่อจำแนกสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = .54) โดยประเด็นเรื่อง ครูรู้ปัญหาของผู้เรียนที่ต้องการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .77) รองลงมา ได้แก่ ครูรู้การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .79) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูรู้การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = .76) ตามลำดับ จำแนกตามด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .55) โดยประเด็นเรื่อง ครูสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .68) รองลงมา ได้แก่ ครูปรับตัวเข้ากับผู้เรียนเพื่อเก็บข้อมูลได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .64) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มี 2 ประเด็น ได้แก่ ครูวิจารณ์และร่วมแลกเปลี่ยนผลการวิจัยกับเพื่อนครู ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .81) และครูตั้งสมมติฐานที่จะเกิดจากการวิจัยเพื่อสร้างแนวทางในการพิสูจน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .74) จำแนกตามด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .84) โดยประเด็นเรื่อง ครูทำวิจัยโดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .73) รองลงมา ได้แก่ ครูใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็น คำวิจารณ์และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนครู อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .75) และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ครูกล้าตัดสินใจจากการประเมินข้อมูลภายใต้สารสนเทศที่มีอยู่เพื่อค้นหาวិธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = .74)

2. ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยภาพรวม รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมี $PNI_{modified} = 0.24$ รองลงมา ได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมี $PNI_{modified} = 0.21$ ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาสมรรถนะ
การวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนสู่การเรียนรู้ของ
ผู้เรียนโดยภาพรวม

รายการความต้องการ จำเป็นสมรรถนะการ วิจัยของครู	ค่าสภาพ ที่ คาดหวัง	ค่าสภาพ ที่เป็น จริงใน ปัจจุบัน	PNI _{modified}	อันดับ ความ สำคัญ
	I	D		
1. ด้านความรู้ความ เข้าใจในการทำ วิจัยปฏิบัติการใน ชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน	4.31	3.48	0.24	1
2. ด้านทักษะการทำ วิจัยปฏิบัติการใน ชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน	4.38	3.53	0.24	1
3. ด้านเจตคติที่ดีต่อ การวิจัยปฏิบัติ การในชั้นเรียนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียน	4.43	3.67	0.21	3

การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า PNI_{modified} สูงสุด ได้แก่ การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่า PNI_{modified} = 0.31 รองลงมา ได้แก่ การประเมินและเลือกสารสนเทศมาประกอบการวิจัยเพื่อการพัฒนาผู้เรียนได้เหมาะสม มีค่า PNI_{modified} = 0.29 การเลือกใช้สถิติเบื้องต้นให้เหมาะสมกับงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้เรียน มีค่า PNI_{modified} = 0.28 การรู้หลักการเชิงเหตุและผลและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่า PNI_{modified} = 0.27 ตามลำดับ ด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า PNI_{modified} สูงสุด ได้แก่ การตั้งสมมติฐานที่จะเกิดจากการวิจัยเพื่อสร้างแนวทางใน

การพิสูจน์และวิจารณ์และร่วมแลกเปลี่ยนผลการวิจัยกับเพื่อนครู มีค่า PNI_{modified} = 0.28 รองลงมาได้แก่ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการหาแนวทางพัฒนาผู้เรียนโดยใช้การวิจัย มีค่า PNI_{modified} = 0.27 การสังเคราะห์องค์ความรู้และนำมาเป็นแนวทางทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและความละเอียดรอบคอบในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีค่า PNI_{modified} = 0.26 ตามลำดับด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รายการความต้องการจำเป็นที่พบว่า มีค่า PNI_{modified} สูงสุด ได้แก่ ความกล้าตัดสินใจจากการประเมินข้อมูลภายใต้สารสนเทศที่มีอยู่เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีที่สุด มีค่า PNI_{modified} = 0.25 รองลงมา ได้แก่ การมีความสุขที่ได้ทำวิจัยเรื่องใหม่ๆ อย่างมีคุณค่าเพื่อพัฒนาผู้เรียน การทำวิจัยอย่างรอบคอบและระมัดระวังในความถูกต้องทุกขั้นตอนและความเชื่อมั่นกับสิ่งที่ค้นพบที่สามารถนำมาพัฒนาผู้เรียนได้แม้จะขัดกับความรู้เดิมหรือผลการวิจัยเดิมและรายงานข้อค้นพบตามความเป็นจริง มีค่า PNI_{modified} = 0.24 และกระตือรือร้น ใส่ใจและติดตามการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่า PNI_{modified} = 0.23 ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (เชิงคุณภาพ)

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในมุมมองของผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูและครูที่ทำวิจัย พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความเข้าใจและเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนและยังเป็นการส่งเสริมให้ครูเกิดการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ แต่ครูก็ยังกังวลในหลายๆ ประเด็น เช่น การวิจัยเป็นเรื่องยากที่ทำความเข้าใจยากและใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และลงมือทำมาก ไม่รู้จะเริ่มทำวิจัยอย่างไร แล้วหากเกิดปัญหาที่ไม่เข้าใจจะสามารถปรึกษากับใครได้ เป็นต้น ซึ่งความกังวลดังกล่าวของครูเป็นส่วนสมรรถนะการวิจัยในด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัย

ของครู ควรเน้นไปที่ด้านความรู้ความเข้าใจและด้านทักษะการทำวิจัยเป็นหลัก และการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูควรจะทำให้เกิดความต่อเนื่องเพื่อให้ครูเห็นกระบวนการทำวิจัยอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น

ผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครู คนที่ 1 “ครูเขารู้และเข้าใจนะว่าการทำวิจัยเป็นสิ่งที่สำคัญกับตัวเขาและเด็ก แต่เขาก็กังวลว่ามันจะทำยาก ถ้าเขามีใจที่พร้อมทางโรงเรียนก็จะสนับสนุนให้เขาพัฒนา เช่น มีการจัดอบรมความรู้”

ผู้ดูแลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครู คนที่ 2 “การจะพัฒนาครูต้องทำให้เป็นระบบและให้ครูเห็นว่าทำตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจบกระบวนการเป็นอย่างไร ถ้าจะให้ดีต้องทำให้ต่อเนื่อง”

ครู คนที่ 1 “จริง ๆ การวิจัยในชั้นเรียนสำคัญนะคะ ครูทุกคนต้องทำ เราก็อายุตลอด โดยนำปัญหามาจากบันทึกหลังสอน”

ครู คนที่ 2 “วิจัยมันก็ดีหรอก เป็นประโยชน์ดี แต่มันติดปัญหาหลายอย่าง เช่น ไม่เข้าใจว่าจะทำยังไง ทำแล้วถูกไหม จะเริ่มต้นทำยังไง”

ครู คนที่ 3 “ที่ผ่านมาก็ทำตามที่ตัวเองเข้าใจ ไม่รู้ถูกป่าว แต่ก็พยายามทำให้ดีที่สุด”

ในส่วนการสังเคราะห์รายงานการวิจัยของครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียนประจำปีการศึกษา 2559 จำนวน 32 เล่ม (งานวิจัยเก่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ) จากโรงเรียนเป้าหมายที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูด้วยกระบวนการวิจัยก่อรูป (Formative Research) พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดสมรรถนะการวิจัยด้านความรู้ความเข้าใจการวิจัยและด้านทักษะการทำวิจัย โดยสรุปดังนี้

1. ครูสร้างเครื่องมือในการวัดผลผู้เรียนไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของข้อมูลที่ต้องการวัด

2. ครูเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนไม่ครอบคลุมประเด็นในการวิจัย

3. ครูใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลไม่สอดคล้องกับข้อมูลที่มี ส่งผลให้การแปลความหมายจากข้อมูลไม่มีความชัดเจน เช่น ครูบางคนเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแต่เวลาแปลผลการวิจัยคิดเป็นร้อยละ เป็นต้น

4. หัวข้อต่างๆ ในรายงานการวิจัยไม่เชื่อมโยงกันในแต่ละประเด็น ส่งผลให้ขาดหลักการเชิงเหตุผลและไม่สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับเพื่อนครูได้

5. งานวิจัยของครูมีลักษณะปัญหาและแนวทางการเขียนที่เหมือนกัน แต่เปลี่ยนนวัตกรรมในการแก้ไข ส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนให้แตกต่างกัน

6. ครูเขียนสมมติฐานการวิจัยไม่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและปัญหาในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย จากสภาพสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนและความต้องการจำเป็นเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังที่กล่าวมา มีความสอดคล้องกัน คือ สมรรถนะการวิจัยที่ควรจะต้องพัฒนาให้กับครูมากที่สุดได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน แต่อย่างไรก็ตามในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการวิจัยที่ดีนั้นควรจะต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กัน เพื่อการทำงานวิจัยของครูนั้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบนพื้นฐานความเข้าใจและความสุขของครู

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยปัจจุบันสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนมีค่าสูงสุด รองลงมา คือ ด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนตามลำดับ สอดคล้องกับ วิไลวรรณ จันน้ำใส (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 พบว่า ด้านเจตคติการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมากเช่นกัน สาเหตุที่สมรรถนะการวิจัยของครูอยู่ในระดับมากทั้งหมด โดยเฉพาะด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เนื่องจากครูส่วนใหญ่เห็นว่าการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนเป็นบทบาทและหน้าที่ของครูที่สำคัญในการแก้ปัญหาให้กับผู้เรียนหรือส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2558) ที่กล่าวว่าหากครูมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะแล้วก็ยังสามารถนำผลการวิจัยมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้เป็นการสร้างเจตคติที่ดีสำหรับครูในการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย ในส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญมากเพราะเจตคติ (Attitude) เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นหากจะส่งเสริมให้ครูใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยเพื่อจัดการการเรียนรู้ จึงควรที่จะต้องสร้างเจตคติในทางบวก (Positive Attitude) เกี่ยวกับการทำวิจัยและประโยชน์ที่แท้จริงของการวิจัยเสียก่อน นอกจากนั้น ยังกับ สอดคล้องกับ เศรษฐวิชัย ชโนวรรณ (2552) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยวิธีวิทยาคิวพบว่า ความคิดเห็นของครูจำแนกได้ 6 ประเด็น คือ (1) ความตระหนักในความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน (2) ความมุ่งหมายหรือเหตุผลของการทำวิจัยในชั้นเรียน (3) กระบวนการปฏิบัติการทำวิจัยในชั้นเรียน (4) ประโยชน์ที่จะได้รับการทำวิจัยในชั้นเรียน (5) ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการทำวิจัยในชั้นเรียน และ (6) ปัญหาและอุปสรรคของการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยเฉพาะความตระหนักในความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่ง วรรณดี ม้าลำพอง (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนว่าการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนอาจใช้กระบวนการวิจัยในกรณีต่างๆ ดังนี้ 1) การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อแก้ปัญหา ในกรณีที่ผลการจัดการเรียนรู้ ไม่ได้รับความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ครูสามารถใช้การวิจัยในการวิเคราะห์หาสาเหตุและแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาตามสาเหตุนั้น 2) การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นในกรณีที่ครูไม่พบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนทุกคนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์แล้วครูก็อาจคิดว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้นหรือเพื่อให้บรรยากาศการเรียนดีขึ้น แต่ครูก็ยังมีความกังวลว่าในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ถูกต้องควรทำอย่างไร มีขั้นตอนหรือรูปแบบที่

เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง ทำให้ผลการวิจัยประเมินความต้องจำเป็นการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนโดยภาพรวมรายการความต้องการจำเป็นที่พบว่ามีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนและด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน มีค่า $PNI_{modified} = 0.24$ รองลงมาได้แก่ ด้านเจตคติที่ดีต่อการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนมีค่า $PNI_{modified} = 0.21$ ตามลำดับ จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการวิจัยทั้ง 3 ด้าน โดยเฉพาะ ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนและด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียนที่มีค่า PNI สูงที่สุดเพื่อพัฒนาให้ครูเกิดสมรรถนะในการวิจัยมากขึ้น สอดคล้องกับ รัตติมา โสภาคะยัง (2556) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร ผลการวิจัย พบว่า สภาพเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู คือ ครูทำวิจัยในชั้นเรียนน้อย ไม่มีร่องรอยหลักฐานในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูขาดการพัฒนาศักยภาพในด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนและการใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน ส่วนปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูเคยผ่านการอบรมมาแล้วเป็นเวลานาน จึงขาดทักษะและความมั่นใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน และขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนแบบเป็นทางการ ดังนั้นในการจะพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูให้เกิดประสิทธิภาพและต่อเนื่องจนเกิดความยั่งยืน การวิจัยก่อรูป (Formative Research) จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมองแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูควรเร่งหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโดยเฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและด้านทักษะการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้การวิจัยก่อกำเนิด (Formative Research) เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยให้กับครู

2. ในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูควรพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้าน แบบต่อเนื่องไปพร้อมๆ กันเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูเพื่อเป็นแนวทางในการวางนโยบายหรือกลยุทธ์พัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูต่อไป

2. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนที่สามารถพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน แบบต่อเนื่องไปพร้อมๆ กัน

3. ควรศึกษาผลการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยให้กับครูโดยใช้การวิจัยก่อกำเนิด (Formative Research) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- คุรุสภา. (2556). **มาตรฐานการประกอบวิชาชีพครู**.
 ค้นจาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=254>
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2558). **การใช้ผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้: มุมมองนักวิชาการผ่านประสบการณ์ความเป็นครู**.
 ค้นจาก <http://www.edu.tsu.ac.th/major/eva/files/journal/ResearchExploitation.pdf>
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2558). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย**. ค้นจาก <http://www.watpon.com/Elearning/res9.htm>

รัตติมา โสภาคะยัง. (2556). การพัฒนาศักยภาพครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านห้วยกอก 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร. **วารสารบัณฑิตศึกษา**. (10)49: 27-33.

ราชกิจจานุเบกษา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. ค้นจาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>

วรรณดี ม้าลำพอง. (2557). การวิจัยกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้. **FEU ACADAMIC REVIEW**. 7(2): 28-36.

วารงคณา ผลประเสริฐ. (2552). **ทำไมต้องทำวิจัย**.
 ค้นจาก http://www.stou.ac.th/Schools/Shs/booklet/2_2552/Research.htm

วิไลวรรณ จันน้ำใส. (2555). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เศรษฐวิทย์ ชโนวรรณ. (2552). **การวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียนด้วยวิธีวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2556). **แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สุวิมล ว่องวานิช. (2553). **การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2556). Formative Research: การวิจัยเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง. การประชุมวิชาการของครูสภา ประจำปี 2556 เรื่อง “การวิจัยเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพ”. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

อำไพ หรรณารักษ์. (2550). คิด..มอง..คาดการณ์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย. [http://www.accu.or.jp/esd/mtstatic/coe/tei/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%20ESD%20%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%A1%201%20\(%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%87\).pdf](http://www.accu.or.jp/esd/mtstatic/coe/tei/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%20ESD%20%E0%B9%80%E0%B8%A5%E0%B9%88%E0%B8%A1%201%20(%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B8%E0%B8%87).pdf)

อุทัย เอกสะพัง. (2556). ความสำคัญของการวิจัย. ค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/491771>

Badke, William. (2015). **Helping Adult Students Develop Research Skills for the Workplace**. Retrieved from <http://evollution.com/opinions/helping-adult-students-develop-research-skills-for-the-workplace/>

Employment Studies Institute (ESI). (2015). **Research Competency**. Retrieved from <http://youremployment.biz/competency/research-competency/#wrap>

Faculty of General Dental Practice, UK. (2007). **Research Competencies Framework**. Retrieved from http://www.fgdp.org.uk/_assets/pdf/research/research%20competencies.pdf

Gray, Crawford. (2007). **Research competencies Framework**. Retrieved from http://www.fgdp.org.uk/_assets/pdf/research/research%20competencies.pdf

GroßOphoff, Jana; et al. (2015). Assessing the Development of Educational Research Literacy: The Effect of Courses on Research Methods in Studies of Educational Science. **Journal of Education**. (90)4: 560-573.

Shank, Gary; & Brown, Launcelo. (2007). **Exploring Educational Research Literacy**. New York: Routledge Taylor & Francis Group.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายวิโรจน์ หมั่นเทพ
สถานที่อยู่ 130/31 หมู่บ้านสัมมาการคลอง 7
ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี
จังหวัดปทุมธานี 12110

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548 ศึกษาศาสตรบัณฑิต
(เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง)
สาขาเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2552 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2560 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิจัย วัดผลและสถิติการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา (กำลังศึกษา)

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และสันติวิธีในสถานศึกษา: ศึกษากรณีกระบวนการทัศน์ใหม่

แนวทางการพัฒนาบริหารงานปกครอง

Mediation of Disputes through the Process of Reconciling Justice and Peace in the Institution: A Case Study of the New Paradigm, Management Development Approach

ศิริเพ็ญ จันทน์นิยม *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาและแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ รูปแบบ ของการไกล่เกลี่ย เปรียบเทียบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยการสร้างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีของไทยกับต่างประเทศ มีกระบวนการดำเนินการอย่างไรที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญเพราะเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นอนาคตของชาติที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันช่วยเหลือ ป้องกันและเยียวยาให้ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับคนอื่นได้อย่างปกติสุข ดังนั้นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาจึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการบำบัด แก้ไขและเยียวยาไม่ให้เกิดและเยาวชนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษา กระบวนทัศน์ใหม่ แนวทางการพัฒนาบริหารงานปกครอง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาดังนี้

1. การบริหารงานกิจการงานปกครองสถานศึกษาควรมีการวางโครงสร้างการบริหารงานปกครองให้ชัดเจนพร้อมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยเพราะนักศึกษาจะได้รับความเชื่อใจและไว้วางใจจากเพื่อน

มากกว่าครูอาจารย์ซึ่งจะทำให้การไกล่เกลี่ยเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นควรมีการวางบทบาทผู้ติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม สามารถควบคุมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานได้เพื่อนำมาแก้ไขและพัฒนาทางด้านการจัดการนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการและรูปแบบในการนำมาซึ่งกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้ในสถานศึกษาควรเลือกรูปแบบตามความเหมาะสมของสภาพสังคมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโครงสร้างและระบบงานของสถานศึกษานั้นๆ รวมถึงต้องพัฒนาแนวคิดและรูปแบบในการดำเนินการให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ทราบโดยทั่วกันโดยสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญและมีการสร้างกิจกรรมในสถานศึกษาโดยใช้การไกล่เกลี่ยรูปแบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกันของผู้รับผิดชอบเพื่อเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ระบบกลไกและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการแก้ไขและปรับปรุง คือ สถานศึกษาต้องทำความเข้าใจถึงกระบวนการและขั้นตอนในการนำมาใช้ในสถานศึกษาว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้างและใครเป็นผู้มีส่วนได้เสียและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้เสียในการจัดการความขัดแย้งประกอบไปด้วยอะไรบ้าง ซึ่ง

* อาจารย์ประจำ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

สถานศึกษาต้องศึกษาและวางแนวทางการดำเนินการอย่างรอบคอบและเกิดผลกระทบน้อยที่สุดกับเด็กและเยาวชนและมีการวางโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจนในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อสร้างความเชื่อถือและเชื่อมั่นของคู่กรณีเมื่อมีการตัดสินข้อพิพาทและสามารถยุติความขัดแย้งได้

4. การกำหนดคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย อาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ย และผู้บริหารสถานศึกษานั้น ต้องเป็นผู้มีใจรักงานด้านการไกล่เกลี่ยและมีทัศนคติที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย พร้อมทั้งจะเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาเมื่อผู้ไกล่เกลี่ยขอคำแนะนำและอีกประการที่สำคัญที่จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประสบความสำเร็จ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าเป็นคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยโดยนำนักเรียนที่เป็นแกนนำของแต่ละชั้นปีหรือแต่ละคณะวิชามาเป็นคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยมากกว่ากลุ่มที่เป็นเด็กเก่งเพราะนักเรียนที่เป็นแกนนำเหล่านี้จะเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี และยังได้การยอมรับและความเชื่อถือจากเพื่อนนักเรียนนักศึกษาด้วยกัน และหากสถานศึกษาปรับกระบวนการและแนวความคิดของเด็กในสถานศึกษาเห็นถึงประโยชน์ของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษาพร้อมกับสามารถดึงศักยภาพของนักเรียนออกมาใช้ได้ อย่างถูกวิธีจะทำให้ลดข้อพิพาทในสถานศึกษาได้มาก และการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ย, กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธี, การบริหารงานปกครองในสถานศึกษา

Abstract

This research aims to study the basic concepts of administration, critical theory of justice and peace in the schools, theoretical concepts and processes of mediation, dispute resolution by creating a fair and equitable justice system in Thailand. How does the process work? The researcher considers it important because children and young people are the future of the nation that all parties need to cooperate, prevent and heal

people in their normal society. Therefore, the mediation of disputes by the judicial process of justice and peaceful means in schools is a kind of tool in the treatment. Remedies and remedies for children and youth to return to commit another offense. From the concept study, theories in mediation by the judicial process new paradigm for management development. The research offers the following guidelines for development.

1. The administration of the school should have a clear administration structure and responsibilities and students should be involved. This is because the students will be trusted and trusted by friends rather than teachers, which will make the mediation more effective. In addition, legal provisions related to the judicial process of reconciliation and peace in the institution is concrete. To control, monitor and evaluate the performance of the work to correct and develop the work of student affairs to be effective.

2. Processes and models for bringing about a reconciliation process, and the way to use it in schools should choose the appropriate form of social conditions of each school. In some cases, it is necessary to study and analyze the patterns of justice, reconciliation and peaceful means from different sources. Then, applied to suit the structure and system of the school including the need to develop concepts and models. In doing so to the personnel in the institution, they know each other by creating skilled personnel, and there are activities in the school by using mediation, fair form of reconciliation to create a common understanding of the responsible in order to prepare for disputes could be done efficiently.

3. Mechanisms and people involved should be modified and updated. Schools must understand the process and procedures: what are the components used in the school, who is the stakeholder. What is conflict management, the

school must study and put in place a careful and thoughtful approach, mostly with children and youth, and a clear administrative structure is in place to mediate the dispute. To build credibility and confidence of the parties when the dispute is settled and to settle the dispute.

4. Qualification of mediators assigned to mediators, and the administrators of the school must have a passion for reconciliation and the same attitude. Mediation is ready to be a mentor when the mediator asks for advice. And another Important to successful dispute resolution should be open to students. The mediation committee is led by leading students of each grade or faculty. It is a committee to mediate more than a group of talented youngsters to understand the problem well, and also the recognition and trust of fellow students. Students together and if the academy adjusts the paradigms and concepts of children in schools. The benefits of mediation in educational institutions, as well as the potential of students will be able to use the correct methods to reduce disputes in schools and mediation. The school will be more successful.

Keywords: Mediation, Justice, reconciliation and peace-oriented approach, Administration ruled in school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพสังคมปัจจุบัน เรื่องธรรมดาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตวัยเด็กของนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนวัยรุ่นในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยบางแห่ง เกิดจากปัญหาความขัดแย้งในหมู่ของนักเรียนนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาท ลักเล็กขโมยน้อย ทำลายข้าวของ หรือแม้กระทั่งปัญหาด่าพ้อล้อแม่กัน สอดคล้องกับ เติญภูมิ มายสกุล (2559) เนื่องจากการออกห่างจากศาสนา และความหย่อนยานในศีลธรรมและจริยธรรม ประกอบกับกระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่ผ่านเข้ามาทางสื่อมวลชน และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ต่าง ๆ ส่งผลให้วิถีชีวิตในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจึงเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นทุกที่โดยไม่จำกัดเพศหรือวัย จนก่อให้เกิดอาชญากรรมให้เห็นอยู่บ่อยครั้งตามข่าวในหนังสือพิมพ์ถึงขั้นจับกุมดำเนินคดี และนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เกิดจากสังคมปัจจุบันเกิดการละเลยในการอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนของชาติมีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับ ประเสริฐ ประวัติรุ่งเรือง (2555: 1-2)

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมซึ่งตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย นั่นคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ แม้สังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วไม่หยุดยั้งก็ตาม สถานศึกษาถือเป็นสถานที่ให้การอบรมและควบคุมดูแลนักเรียน นักศึกษาให้ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตและระเบียบวินัยของสถานศึกษา ดังนั้น “เด็กและเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ” ต้องได้รับการพัฒนาโดยการปกป้องคุ้มครองและเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 คือ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และ มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553) และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและ สอดคล้องกับหลักอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ที่รวมหลักการสำคัญคือ การไม่เลือกปฏิบัติ และเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ สิทธิในการอยู่รอด สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา และสิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่เป็นการดูแลรักษาชีวิตและควบคุมความ

ประพุดหรือพฤติกรรมของนักเรียนเมื่อมาอยู่ร่วมกันมากมาย เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันติวิธี ซึ่งการรักษาวินัยในอดีต หมายถึง การยอมรับอยู่และอยู่ภายใต้การการบังคับบัญชาและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่โรงเรียนกำหนดขึ้นให้ปฏิบัติตามหรือบางครั้งโรงเรียนมิได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นความคาดหวังของครูมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติอย่างนั้นอย่างนี้ ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อที่จะให้นักเรียนควบคุมตนเอง (Self control) และมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) เพราะพฤติกรรมที่ไร้ระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อนักเรียนโดยตรงและยังส่งผลไปถึงการพัฒนาทางด้านต่างๆ ขาดประสิทธิภาพไปด้วย การมีระเบียบวินัยจึงเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นประเทศไทยต้องตระหนักและปลูกฝังเพื่อให้ทุกคนในชาติมีความเจริญ สามารถเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลก (สุรัชย์ อ่อนนอก และ ทิพย์พัฒน์ สันตะวัน. 2558)

การปกครองและการสร้างวินัยแก่นักเรียนนับว่าเป็นงานที่เริ่มต้นตั้งแต่เมื่อรับเข้าศึกษามา ณ สถานศึกษาต่างๆ เรียบร้อยแล้ว โรงเรียนหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งจึงต้องรับหน้าที่ดูแลนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาให้ครบถ้วนตามกระบวนการเรียนรู้ การบริหารงานปกครองจึงเป็นงานที่สำคัญประการหนึ่งของการบริหารกิจการนักเรียน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีกฎระเบียบและวินัยในตนเอง และรู้จักกติกา มารยาทในสังคม สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และนักเรียนทุกคน เพราะงานปกครองด้านกิจการนักเรียน คือ การให้ความคุ้มครองดูแลงานด้านกิจการนักเรียน นับเป็นภาระที่หนักเพราะเด็กวัยรุ่นซึ่งร่างกายและจิตใจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นวัยที่สำคัญยิ่งของชีวิตที่จะไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลวได้ การปฏิบัติงานจึงมีทั้งการป้องกันแก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน เพื่ออยู่ในข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษาโดยที่ผู้เรียนไม่รู้สึกรู้สึกความอึดอัดกับระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่จะส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยความเต็มใจ

จากความสำคัญของการบริหารงานปกครองของสถานศึกษา พบว่า การแก้ไขความขัดแย้งเพื่อลดความรุนแรงในสถานศึกษาโดยการหักคะแนนความ

ประพุด ทำทัศนคติบน พักการเรียน ทำสัญญาพฤติกรรม ซึ่งปัญหาเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่การบริหารงานปกครองของสถานศึกษายังประสบปัญหาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเนื่องจากผู้บริหารและผู้นำขาดความรู้ความสามารถและความเข้าใจในหลักการบริหารกิจการงานปกครอง อีกทั้งบุคลากรหรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเข้าใจในวิธีการปฏิบัติงานเนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้ศึกษามาโดยตรง ทำให้ประสิทธิภาพของงานยังไม่ดีเท่าที่ควร เป็นเหตุให้ความเชื่อมั่นในคำตัดสินไม่มีความเป็นธรรมในความคิดของนักเรียน ดังนั้น พวกเขาต่างพยายามหาทางแก้ไขปัญหามาให้หมดสิ้นไปด้วยวิธีที่พวกเขาคิดว่าเหมาะสม เป็นต้น เช่น การใช้ความรุนแรงในการยุติความขัดแย้ง ซึ่งอาจไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาที่ถูกต้องนัก แต่พวกเขาคิดว่าการชนะคือการยุติความขัดแย้งและยุติธรรมที่สุด

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการดำเนินการเพื่อแก้ไขความขัดแย้งของบุคคลให้ได้รับความเป็นธรรม อันเกิดจากกระบวนการทัศนคติที่เป็นปรัชญา แนวคิด ทฤษฎีและกลวิธีในการเยียวยา เพื่อสร้างความสมานสามัคคีระหว่างเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำความผิด และชุมชนใหม่อีกครั้ง โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการมองอาชญากรรมในมิติที่ว่าอาชญากรรมเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal conflict) ซึ่งเป็นการมองในมิติเชิงซ้อนที่แตกต่างไปจากกระบวนการทัศนคติหรือวิธีคิดเดิม เนื่องจากระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานทฤษฎีที่ว่า การกระทำความผิดทางอาญาเป็นการกระทำผิดต่อรัฐ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยหวังว่าการลงโทษจะนำไปสู่การปรับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม และสร้างความยับยั้งชั่งใจให้กับสมาชิกในสังคมโดยรวมที่จะไม่เอาเยี่ยงอย่าง แต่กระบวนการทัศนคติความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการมองการกระทำผิดอาญาในกระบวนการทัศนคติใหม่ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ยุติธรรม (justice) คือ ความยุติธรรมที่ให้ความสำคัญและยอมรับอย่างเต็มที่ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและมิได้มุ่งเน้นเฉพาะการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายเท่านั้น แต่มองว่าการกระทำผิดทางอาญามีผลกระทบที่

กว้างไกลกว่านั้น โดยเฉพาะผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อผู้เสียหาย ครอบครัว และชุมชน ดังนั้น การจัดการกับปัญหาจึงไม่สามารถมองในมิติของการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมองถึงมิติของการเยียวยาทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดต่างๆ ในสังคม สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการป้องกัน แก้ไข บำบัดและฟื้นฟูจิตใจอย่างจริงจัง เพื่อมิให้เป็นปัญหาเรื้อรังและแก้ไขยาก จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายในสังคมที่จะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหา อันจะเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาและสร้างความสมานฉันท์ที่ดีกว่าการลงโทษ “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (Restorative Justice) คือ กระบวนการเชิงสมานฉันท์หรือเชิงฟื้นฟู ซ่อมแซม การกลับให้คืนดีดั้งเดิม ด้วยเหตุนี้ แนวคิด “ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (restorative justice) จึงเริ่มมีการขยายขยาย ขยับเคลื่อนจาก “ระบบยุติธรรม” สู่ “ระบบโรงเรียนและสถานศึกษา” จาก “การแก้ปัญหาเชิงสมานฉันท์ที่ปลายทาง” สู่ “การป้องกันปัญหาที่ต้นทาง” สอดคล้องกับการประชุมเพื่อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2543 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ได้มีการใช้คำว่า “การอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” เพราะมองว่า “เป้าหมายสุดท้ายของ Restorative Justice คือ ต้องการกระทำให้ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบได้กลับคืนสู่สภาพดั้งเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม”

แนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในโรงเรียน (restorative in school) เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการลดพฤติกรรมเกเรของนักเรียนด้วยการปรับพฤติกรรม เปลี่ยนเจตคติ และเพิ่มพูนความตระหนักรู้ถึงเห็นถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำใดๆ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษาเชื่อว่าการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าสัมพันธภาพของคนในสถานศึกษาถูกทำลาย ดังนั้นยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษาจึงได้รับการออกแบบเพื่อโยนยัดให้คู่กรณีที่มีความขัดแย้งกันได้แสวงหาทางออกหรือบรรลุถึงหนทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของตนเองร่วมกัน สอดคล้องกับ จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย (2552) เนื่องจากไม่มีใครสามารถแก้ปัญหาระหว่างคนสองคนได้ดีกว่าบุคคลทั้งสองเอง ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างครู/อาจารย์กับนักเรียน

นักศึกษา หรือนักศึกษากับนักศึกษา หรือสถานศึกษากับผู้ปกครองนักเรียนก็ตาม อีกทั้งยังเป็นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของคู่กรณีและผู้เกี่ยวข้องที่จะต้องเข้าร่วมประชุมเชิงสมานฉันท์เพื่อจัดการความขัดแย้งเหล่านั้นด้วย เมื่อประยุกต์ความหมายของยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษาโดยเทียบเคียงกับหลักการพื้นฐานแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเรื่องทางอาญา (Declaration of Basic Principles on the Use of Restorative Justice Programs in Criminal Matters) ว่า “โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” หมายถึง โครงการใดๆ ซึ่งใช้กระบวนการเชิงสมานฉันท์และมุ่งหมายที่จะให้บรรลุผลในทางสมานฉันท์ “กระบวนการเชิงสมานฉันท์” หมายถึง วิธีการใดๆ ซึ่งผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด และในกรณีที่สมควรอาจมีบุคคลอื่นๆ หรือมีสมาชิกคนอื่น ๆ ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมนั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมกันอย่างจริงจังในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรม โดยทั่วไปแล้วอาจมีการช่วยเหลือโดย “ผู้ประสานงาน” กระบวนการเชิงสมานฉันท์อาจได้แก่ การไกล่เกลี่ย การประนีประนอมข้อพิพาท การประชุมกลุ่ม และการพิพากษาโดยการประชุมล้อมวง “ผลในทางสมานฉันท์” หมายถึง ข้อตกลงที่เป็นผลมาจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ผลในทางสมานฉันท์ ได้แก่ การตอบสนองต่อโครงการ เช่น การฟื้นฟู การเยียวยา และการทำงานบริการสังคม โดยมุ่งหมายเพื่อให้ตรงกับความต้องการและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล และความรับผิดชอบร่วมกันของคู่กรณี และเพื่อให้บรรลุผลในการทำให้ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้กลับคืนมามีความสัมพันธ์ใหม่ที่ดีต่อกัน

ดังนั้น งานด้านการปกครองนักเรียนในสถานศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารต้องสร้างกลไกและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดว่าเป็นการพัฒนาเชิงยกระดับมาตรฐานศีลธรรมของสังคมสู่ระดับที่มีความก้าวหน้าในการแก้ไขปัญหาในสถานศึกษาด้วยสันติวิธีทางหนึ่ง อันจะช่วยนำพาให้สังคมเคลื่อนตัวเข้าใกล้เป้าหมายแห่งการสร้างสันติสุขยุติธรรมสู่การเป็น “สังคมสมานฉันท์” ที่พึงปรารถนาของสังคม ซึ่งเป็นผลลัพธ์สุดท้าย เมื่อผลิตรุ่นต่อไป จากสถาบันการศึกษาที่ใช้ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เหล่านั้นถูกผลิตออกสู่สังคมพร้อมด้วยองค์ความรู้ความ

เข้าใจในหลักการเชิงสมานฉันท์และมียุทธวิธีรับมือกับปัญหาความขัดแย้งในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และในการขับเคลื่อนกระบวนการทางสังคมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการปรับกระบวนการขั้นตอนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่เหมาะสมมาใช้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยสันติวิธีในสถานศึกษาเพื่อลดข้อพิพาท ซึ่งสถานศึกษาต้องแสวงหาแนวทางและรูปแบบในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแบบใดจึงจะเหมาะสมกับสถานศึกษาโดยให้บุคลากรในสถานศึกษาทั้งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน/นักศึกษาเข้ามามีส่วนในการแก้ปัญหา ร่วมกัน อันเป็นช่องทางหนึ่งในการยุติข้อพิพาทของนักเรียนนักศึกษาได้อย่างยั่งยืนซึ่งแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษามีได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น ในต่างประเทศก็มีการริเริ่มและพัฒนาการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเช่นเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎี แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานปกครองในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาและแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการ รูปแบบ ของการไกล่เกลี่ย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยการสร้างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีของไทยกับต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาถึงแนวทางและพัฒนารูปแบบเทคนิควิธีการระบบ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธี ที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนางานปกครองสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การไกล่เกลี่ยโดยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างสันติวิธีมาใช้ในสถานศึกษา และศึกษาถึงสภาพ

ปัญหาและอุปสรรคในการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้ อันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจรูปแบบและการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์และเปรียบเทียบการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ระงับข้อพิพาทในสถานศึกษาของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในประเทศไทย ในการที่จะส่งเสริมให้การบริหารงานปกครองของสถานศึกษามีความเป็นมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

สมมติฐานในการวิจัย

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างสันติวิธีในการบริหารงานปกครองของสถานศึกษาของประเทศไทย ยังไม่สามารถดำเนินการเพื่อสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นได้เนื่องจากสถานศึกษาจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญในการบริหารงานปกครองในสถานศึกษาเท่าที่ควรแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษา ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 ได้กำหนดเรื่องการบริหารงานปกครองให้เป็นส่วนหนึ่งในสถานศึกษาก็ตามการปรับกระบวนการขั้นตอนของการบริหารงานปกครองในสถานศึกษาควรมีการกำหนดคุณสมบัติของครูอาจารย์ผู้มีหน้าที่ในการไกล่เกลี่ยโดยการนำเอากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้โดยอาจจะนำหลักการของต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการพัฒนาดำเนินงานปกครองในสถานศึกษา เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาเห็นความสำคัญเรื่องการไกล่เกลี่ยโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แบบสันติวิธีระงับข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพ เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้เกิดความยุติธรรมสูงสุด

ผลการวิจัย

จากการที่ได้ศึกษาในเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษา: ศึกษากรณีกระบวนการขั้นตอนใหม่แนวทางการพัฒนาบริหารงานปกครองพบว่า การเกิดข้อพิพาทในสถานศึกษามาจากปัจจัยทางด้านครอบครัว, ความบกพร่องทางจิตใจหรือทางร่างกายของนักเรียน นักศึกษา, ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและด้านสภาพแวดล้อมในชุมชน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดข้อพิพาท เช่น การทะเลาะ

วิวาท, การลักเล็กขโมยน้อย, การไม่ปฏิบัติตามอยู่ในกฎระเบียบของสถานศึกษา, การนิทาให้ร้ายผู้อื่น, การยืมของแล้วไม่คืน หรือการละเมิดความสัมพันธ์ข้อพิพาทเกือบทุกประเภทสามารถที่จะไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาได้ สอดคล้องกับ มิตร ทองาบ (2558) หากปล่อยปละละเลยไม่ให้ความสนใจย่อมจะนำพาสังคมและประเทศชาติไปในทางที่เสื่อมเสีย ประกอบกับสถานการณ์ในปัจจุบันการทำความผิดของเด็กและเยาวชนมีจำนวนมากและรุนแรงมากขึ้น อาจารย์ฝ่ายปกครองหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดูแลแก้ไขน่าจะเหมาะสมมากกว่า ดังนั้นสถานศึกษาและผู้รับผิดชอบงานทางด้านการปกครองของสถานศึกษา จึงต้องมีมาตรการในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยต้องดำเนินการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการป้องกันเพื่อมิให้วนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เพื่อมุ่งแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน/นักศึกษาให้กลับตนเป็นคนดี สามารถกลับคืนสู่สังคมและเป็นอนาคตของชาติต่อไป

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้นำการไกล่เกลี่ยโดยกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เมื่อปี พ.ศ. 2543 จากนั้นเป็นต้นมาแนวคิดกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์บางส่วนที่มีใช้อยู่เดิมในสังคมไทยได้รับการฟื้นฟูและนำกลับมาใช้ในระบบงานยุติธรรมของไทยเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ รวมทั้งได้มีการพัฒนาแนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามรูปแบบสากลที่กำหนดไว้ในหลักการพื้นฐานว่าด้วยการดำเนินโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเรื่องอาญาของสหประชาชาติมาใช้อย่างแพร่หลายในหน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ใหญ่และสำหรับเด็กและเยาวชนโดยมีแนวทางหันเหผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นการแก้ไขที่ปลายเหตุ สอดคล้องกับจุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (2552) และต้องรอให้มีข้อพิพาทเกิดขึ้นก่อนและเมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อยแต่เป็นระดับสูงที่ต้องนำเรื่องราวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีแบบแผนและพิธีการเต็มรูปแบบเพื่อจัดการเรื่องเหล่านี้ แล้วแสวงหาแนวทางออกจากกระบวนการยุติธรรม ในทางตรงกันข้ามถ้าสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็กและเยาวชนโดยให้สถานศึกษาสร้างกลไกเชิง

สมานฉันท์ในการป้องกันและแก้ไขข้อพิพาทได้ตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งการแสวงหาแนวทางดังกล่าวยังมีลักษณะเป็นการแก้ไขเฉพาะเรื่องมากกว่าการทบทวนเกี่ยวกับโครงสร้างทั้งระบบ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติของกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาในประเทศไทยยังคงมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจถึงเหตุผลในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้จัดการข้อพิพาทในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องกระบวนการบริหารงานปกครองในสถานศึกษา, โครงสร้างการไกล่เกลี่ยในการจัดการข้อพิพาทเชิงสมานฉันท์และลักษณะของสันติวิธีในสถานศึกษา, กลไกและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย อยู่หลายประการ ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานปกครองในสถานศึกษา

จากการศึกษาบทบัญญัติ กฎหมาย และพระราชบัญญัติข้อบังคับต่างๆ พบว่า

1.1 การวางโครงสร้างและระบบในการบริหารกิจการงานปกครองยังไม่ชัดเจน ทำให้สถานศึกษาและครูอาจารย์รวมถึงนักศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการงานปกครองเนื่องจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่มีภาระงานสอนควบคู่ไปและไม่ทราบแนวทางและกลไกของการบริหารกิจการงานปกครองว่าต้องเริ่มจากอะไรและมีขั้นตอนและกระบวนการอย่างไร จึงทำให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการไปตามที่ตนเองเข้าใจและใช้วิธีการแบบเดิมๆ ในการยุติข้อพิพาทนั้นโดยไม่ได้นิ่งนอนใจว่าผลสะท้อนกลับจะเกิดกับตัวนักศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการบริหารกิจการงานปกครองโดยกำหนดเป็นภารกิจหลักและให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานปกครอง

2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการ รูปแบบ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยการนำกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษา

แม้ว่าประเทศไทยจะนำกระบวนการ รูปแบบ สร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในสถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้มีการดำเนินการแก้ไขมายาวนานและวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทใน

สถานศึกษาเป็นวิธีหนึ่งที่น่ามาใช้ในการแก้ปัญหาข้อพิพาทระหว่างนักเรียนนักศึกษาแต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สอดคล้องกับกนก นวมงาม (มปป.) เนื่องจากสถานศึกษาไม่ได้แสวงหาแนวทางรูปแบบและกระบวนการไกล่เกลี่ยที่เหมาะสมในการที่จะพัฒนาการให้มีความก้าวหน้าต่อไป เนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างเยาวชนที่มีคุณภาพสู่สังคม หากสถานศึกษาเลือกรูปแบบและกระบวนการที่เหมาะสมให้เยาวชนได้เรียนรู้ที่จะไกล่เกลี่ยและวิธีการของสันติวิธี ก็จะเป็นอีกทางหนึ่งที่จะสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาได้ เช่น

ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษานั้นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทส่วนใหญ่จะได้แก่ อาจารย์ ครู นักเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและผ่านการฝึกอบรมและมีประสบการณ์ในด้านไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีจิตใจที่ให้บริการและช่วยเหลือผู้อื่น โดยทำหน้าที่ในการเจรจาโดยไม่ได้เป็นผู้ชี้ขาดตัดสินข้อพิพาท และผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีใจเป็นกลางโดยแท้ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การไกล่เกลี่ยก็จะประสบความสำเร็จได้รับความเชื่อถือ และยุติข้อพิพาทได้

ลักษณะข้อพิพาทและกิจกรรมในสถานศึกษาที่ใช้การไกล่เกลี่ยในรูปแบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ต้องเข้าใจตรงกันระหว่างผู้รับผิดชอบในการไกล่เกลี่ยไม่ว่าจะเป็นนักเรียนนักศึกษาที่เป็นคณะกรรมการ และครูอาจารย์ฝ่ายปกครองที่รับผิดชอบจึงจะสามารถเข้าไปจัดการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาข้อพิพาทได้อย่างเป็นระบบ เช่น ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า ข้อพิพาท หมายถึง การเกิดขึ้นในสังคมที่เมื่อแต่ละฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้/หรือมีความคิดและค่านิยมที่แตกต่างกัน โดยความแตกต่างนี้มักเกิดจากการรับรู้ของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน จึงก่อให้เกิดข้อพิพาทหรือความขัดแย้งขึ้น เช่น

1. ความขัดแย้งระหว่างตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยกัน เช่น การทะเลาะวิวาท การแย่งพื้นที่ในการเล่นกีฬา

2. ความขัดแย้งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับระเบียบกฎเกณฑ์ของสถานศึกษา เช่น ห้ามเล่นการพนัน, ห้ามสูบบุหรี่, ห้ามนำเสื้อออกนอกกางเกง และกระโปรง เป็นต้น

3. ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนกับกฎระเบียบของรัฐ เช่น การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาอันเป็นความผิดที่ยอมความไม่ได้ เป็นต้น

ทั้งนี้ การดำเนินการที่จะใช้แนวทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสภาพข้อพิพาทในการขัดแย้ง ความต้องการของคู่กรณี ทรัพยากรที่มีอยู่ และสภาพแวดล้อม ซึ่งสถานศึกษาต้องใช้ความอดทนและความกล้าที่จะปฏิบัติโดยสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจในกระบวนการและวิธีดำเนินการให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบจึงจะประสบความสำเร็จ แต่สถานศึกษาในประเทศไทยไม่คำนึงถึงผลของการกระทำและใช้การแก้ปัญหาข้อพิพาทที่ตนเองคิดว่าถูกต้องที่สุด ยุติความขัดแย้ง จึงทำให้การนำกระบวนการและรูปแบบการไกล่เกลี่ยในการสร้างกระบวนการยุติธรรมในสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ

4. ปัญหาเกี่ยวกับกลไกและบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สถานศึกษาไม่ได้สนใจว่าเมื่อนำกระบวนการสร้างความยุติธรรมมาใช้ในสถานศึกษาแล้วใครคือผู้มีส่วนได้เสียที่จะเข้ามาจัดการข้อพิพาทเชิงสมานฉันท์ในสถานศึกษาและจะใช้กลไกการจัดการอย่างไร ซึ่งสถานศึกษาไม่ได้ทำความเข้าใจในส่วนนี้ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง เช่น ต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมเชิงสมานฉันท์ที่ประกอบด้วย คู่กรณี (ถ้าคู่กรณีที่เกิดขึ้นมีผู้กระทำและผู้เสียหาย) พ่อแม่ผู้ปกครองของทั้งสองฝ่าย ผู้แทนประชาคมสถานศึกษา และผู้ประสานงาน หรือผู้ประสานงานควรเป็นใคร ซึ่งอาจเป็นครูหรือเจ้าหน้าที่และคณะกรรมการนักเรียนนักศึกษาที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์ไม่ใช่เป็นเพียงอาจารย์ที่แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารกิจการงานปกครองจากสถานศึกษาเท่านั้น หรือสถานที่ที่เหมาะสมในการพิจารณาเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นและต้องมีการขึ้นป้ายแนะนำประชาสัมพันธ์ให้ทราบว่าเป็นห้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือตั้งชื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกัน และมีการบริหารจัดการโครงการอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนถึงกระบวนการเส้นทางการดำเนินข้อพิพาททั้งที่เปิดเผยได้และเป็นความลับเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้พบเห็นและอีกประการหนึ่งที่สำคัญในกลไก

และบุคคลที่เกี่ยวข้องคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สถานศึกษาต้องคอยประสานงาน คือ สถานพินิจ สำนักงานคุมประพฤติ ตำรวจและชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และหาแนวทางร่วมกันในการแก้ไขและป้องกันหากเกิดกรณีพิพาทที่นำไปสู่ขั้นรุนแรง ซึ่งกลไกตามที่กล่าวมาสถานศึกษาได้มองข้ามและไม่ให้ความสำคัญกับบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยมองว่าเมื่อเกิดข้อพิพาทในสถานศึกษาครูอาจารย์เท่านั้นที่เป็นผู้ตัดสินและมีอำนาจชี้ขาด จึงส่งผลให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามกลไกจึงเกิดความล้มเหลวในการดำเนินงาน

4. ปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ย

สถานศึกษาที่ขาดความเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความยุติธรรมในสถานศึกษาว่าต้องมีกระบวนการรูปแบบ และกลไกในการปฏิบัติ จึงดำเนินการตามความเข้าใจของตนเองและคิดว่าถูกต้องซึ่งทำให้การตัดสินขาดความเชื่อมั่นและไม่สามารถยุติข้อพิพาทได้เนื่องจากคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยไม่ได้รับความเชื่อมั่นและศรัทธา เพราะผู้ไกล่เกลี่ยมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือ เสนอแนะแนวทางและหาทางออกให้คู่พิพาทตกลงกันได้ จึงถือได้ว่าผู้ไกล่เกลี่ยเป็นฟันเฟืองที่สำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือพบความล้มเหลว ดังนั้น บุคคลที่จะได้รับการคัดสรรให้เป็น “ผู้ไกล่เกลี่ย” จึงมีความสำคัญต่อกระบวนการสร้างความยุติธรรมในสถานศึกษา เพราะผู้ไกล่เกลี่ยต้องมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่เคารพศรัทธาของนักเรียนนักศึกษา มีใจรักความเป็นธรรม เป็นผู้ฟังมากกว่าเป็นผู้พูด และที่สำคัญที่สุดต้องรักษาความลับได้ แต่สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากผู้ไกล่เกลี่ยใช้อำนาจชี้ขาดในการตัดสินโดยไม่เปิดโอกาสให้คู่กรณีได้เลือกช่องทางในการพิจารณาข้อพิพาทและบุคคลผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยไม่ได้ผ่านการอบรม รวมทั้งการฝึกปฏิบัติให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยมาอย่างเข้าใจ สอดคล้องกับสรวิต ลิ้มปริงซี่ (2555)

ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกระบวนการ รูปแบบ และกลไกของต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าในประเทศนิวซีแลนด์การยุติข้อพิพาทหรือความขัดแย้งของนักเรียนนักศึกษาจะโดยรับวิธีการผสมหลายรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้ปกครอง และสังคม เช่น

โครงการไกล่เกลี่ยเพื่อความร่มเย็นในโรงเรียน ดำเนินการในประเทศนิวซีแลนด์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1991 และถูกส่งให้โรงเรียนสองในสามทั่วประเทศ โครงการที่ดีนี้ให้อำนาจประชาชน โดยการช่วยเหลือทักษะ และกระบวนการในการระงับความขัดแย้งอย่างสันติวิธี บังคับเรียนการใช้สถานการณ์ความขัดแย้งเป็นโอกาสสร้างสัมพันธ์ทางบวกกับผู้อื่นไม่ละเมิดสิทธิ์และกฎหมาย สร้างสรรค์ความร่วมมือ การแก้ปัญหาด้วยการไกล่เกลี่ยโดยข้อตกลงที่กระทำขึ้นโดยการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการใช้โครงการรายงานข้อพิพาทเล็กน้อย กว่าร้อยละ 80-85 ระงับอย่างถาวรโดยผู้ไกล่เกลี่ยที่ช่วยเหลือทำให้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งสนามเด็กเล่นและในห้องเรียน มีความสุข ปลอดภัย มีความสงบมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นทักษะและกระบวนการที่พร้อมจะใช้ในบ้าน สถานที่ทำงาน และชุมชนเล็กๆ

จะเห็นได้ว่า ประเทศนิวซีแลนด์ใช้ระบบและกลไกการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการข้อพิพาทเชิงสมานฉันท์โดยให้ผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำข้อตกลงร่วมกันโดยการยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็สามารถระงับข้อยุติได้มากขึ้น ประเทศนิวซีแลนด์มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานเพิ่มขึ้นมาก วัฒนธรรมและจริยธรรมที่หลากหลายสะท้อนให้เห็นบ่อยครั้งในโรงเรียน โครงการไกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดความร่มเย็นในสถานศึกษา สอนให้นักเรียนตระหนักถึงวัฒนธรรมที่แตกต่าง ความเข้าใจในการเลียงดูและเคารพในความแตกต่าง ดังนั้น จึงได้รับการยอมรับและเชื่อถือ ในนิวซีแลนด์มีโครงการสามโครงการ คือ ชั้นแรกและชั้นสอง รวมทั้งโครงการสำหรับผู้ปกครอง และกำลังพัฒนาสำหรับโรงเรียนนานาชาติ กระทรวงสาธารณสุขพอใจในผลลัพธ์ในทางบวกของโครงการนี้ที่ช่วยลดการยกพวกตีกันหรือระดับความก้าวร้าว และการละเมิดในโรงเรียน โดยได้มอบให้คณะทำงานฯ สำหรับโรงเรียนทั่วไปในหลายภูมิภาคโดยไม่มีค่าใช้จ่าย การไกล่เกลี่ยในสถานศึกษา การระงับความขัดแย้ง และการแก้ไขปัญหาถูกเชื่อมโยงกับสุขภาพและหลักสูตรพลศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นระดับ 1-8 ในเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งทักษะและกระบวนการได้รับการสอนในโรงเรียนร่มเย็นของกระทรวงศึกษาธิการ

และครูอาจารย์สามารถสอนได้ในส่วนของหลักสูตรสุขศึกษาด้วย

เมื่อพิจารณาการบริหารโครงการประเทศนิวซีแลนด์ จะพบว่า มีการนำเรื่องการไกล่เกลี่ยและการระงับความขัดแย้งบูรณาการเข้ากับวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งครูอาจารย์และนักเรียนนักศึกษาจะมีทักษะการอยู่ร่วมกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งและวิธีการระงับข้อพิพาทการขัดแย้งไปพร้อมกัน ถือได้ว่านักเรียนนักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการ ระบบและกลไกของการไกล่เกลี่ยไปพร้อมกับหลักทางวิชาการ

Cool School Program มีวัตถุประสงค์ในการช่วยปัจเจกชนพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตระยะยาว โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น สร้างสถานการณ์ที่ชนะทั้งคู่สำหรับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้ดูแลและสังคม ให้ทักษะการใช้ชีวิตสำหรับโรงเรียน บ้านและที่ทำงาน ให้อำนาจนักเรียนในการช่วยเหลือนักเรียนอื่น เป็นคนกระตือรือร้นช่วยเหลือ และระงับการทะเลาะวิวาทและความขัดแย้งระดับอื่นๆ ให้เกิดความสุข ปลอดภัย สร้างสิ่งที่กระตุ้นให้นักเรียนในการที่จะพัฒนาคุณค่าความเป็นผู้นำในการให้บริการ โครงการ The Cool Schools พัฒนาทักษะ: การฟังอย่างตั้งใจ (Active reflective listening) การใช้คำว่า “ฉัน” (Using “I” statements and affirmation) การยอมรับการตอบสนองกับข้อขัดแย้งที่แตกต่างกัน (Recognizing different types of responses to conflict) การถามที่มีประสิทธิภาพ (Effective questioning) บทบาทของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (The role of the mediator) กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (The mediation process) รวมทั้งกระบวนการสำหรับนักเรียนวัยเยาว์

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อสร้างความสงบร่มเย็นในสถานศึกษาของนิวซีแลนด์เป็นการนำโครงการเข้ามาผสมผสานกับการเรียนรู้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษาและบูรณาการกับการเรียนการสอน โดยบรรจุเข้าไปในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและสอดแทรกเนื้อหาเข้ากับวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา จึงเป็นการปลูกฝังนักเรียนนักศึกษาที่จะส่งผลในระยะยาวและทำให้สถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษาเห็นว่าเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องไกลตัวแต่เป็นการฝึกทักษะที่จะเรียนรู้ว่าเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นจะยุติความขัดแย้งอย่างไร ถือว่าประเทศ

นิวซีแลนด์ให้ความสำคัญที่จะนำระบบไกล่เกลี่ยมาใช้ในสถานศึกษาด้วยการร่วมมือกันทุกฝ่ายและยอมรับในข้อตกลงร่วมกันจึงทำให้ประเทศนิวซีแลนด์ประสบผลสำเร็จในเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษาโดยใช้ระบบโครงการผ่านการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ปรัชญา อยู่ประเสริฐ (2558)

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ช่วงปลาย ค.ศ. 1960 ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขนาดใหญ่ อันก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาอย่างมากมาย ปัญหาเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทะเลาะวิวาท การรังแกผู้อื่น การลักเล็กขโมยน้อยและการล้อเลียนได้ตีบคลานเข้ามาในสถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารโรงเรียนพยายามจัดการกับปัญหาดังกล่าวด้วยการลงโทษนักเรียนด้วยวิธีการเดิมๆ เช่น ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ หรือแม้กระทั่งเขียนดักติสแตมป์ แต่ปัญหาก็ไม่ได้ลดลง กลับมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ต่อมาในช่วงต้นทศวรรษ 1970 โรงเรียนต่างๆ เริ่มขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา ในที่สุดคณะกรรมการชุมชนเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการฝึกอบรมแห่งเมืองซานฟรานซิสโก (San Francisco Community Board for Policy and Training) ได้ก่อตั้งโครงการผู้จัดการความขัดแย้งขึ้น (Conflict Managers Program) เพื่อฝึกอบรมนักเรียนให้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยในโรงเรียน ซึ่งต่อมาโครงการผู้จัดการความขัดแย้งได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นต้นแบบที่สำคัญของการไกล่เกลี่ยโดยเพื่อน (Peer Mediation) ที่พวกเรารู้จักเป็นอย่างดี ปัจจุบันโรงเรียนในสหรัฐอเมริกากว่า 5,000 แห่งครอบคลุมทั้ง 50 มลรัฐ ต่างก็มีโครงการไกล่เกลี่ยโดยเพื่อน เพื่อใช้ในการยุติความขัดแย้งในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมในเรื่องต่อไปนี้

1. การเข้าใจความขัดแย้ง (Understanding Conflict) โดยจะสะท้อนให้เข้าใจความขัดแย้งให้นักเรียนตระหนักว่าเป็นเรื่องธรรมชาติที่ต้องการวิธีการที่จะจัดการความขัดแย้ง

2. การติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) โดยสอนให้เข้าใจการพูดและการฟัง นักเรียนจะได้เรียนรู้การเป็นผู้ฟังที่ดีและสามารถทำให้ผู้ฟังสนใจที่ตนพูดอีกจะช่วยลดความขัดแย้งได้มาก

3. การเข้าใจความโกรธ (Understanding Anger) มีการให้แนวคิดที่คนเรามีแนวทางในการจัดการความโกรธ เรียนรู้ความโกรธ สัญญาณความโกรธ ความโกรธเป็นสัญญาณทางกายที่ทำให้สามารถอ่านผู้อื่นได้ว่ามีอารมณ์โกรธหรือไม่

4. การจัดการความโกรธ (Anger Management) ขั้นตอนการฝึกหัดการทำให้อารมณ์เย็นลง การควบคุมความโกรธ เรียนรู้การแก้ปัญหาที่ความขัดแย้งจะสูงขึ้น

5. การไกล่เกลี่ยในสถานศึกษา (Peer Mediation) แนะนำให้รู้จักการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษา เรียนรู้วัตถุประสงค์ เหตุผลขั้นตอนการไกล่เกลี่ยการทำงานในการที่จะไกล่เกลี่ยและให้เห็นการมีประโยชน์จากการใช้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยโดยเพื่อนไม่เพียงแต่ได้รับความยินยอมเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ประเทศอังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน และเดนมาร์ก ต่างก็นำวิธีการไกล่เกลี่ยโดยเพื่อนไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานศึกษาด้วยเช่นกัน

เมื่อศึกษาจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในต่างประเทศมาใช้นั้นต้องการที่จะเบี่ยงเบนคืออกจากกรอบการฟ้องคดีต่อศาลซึ่งถือว่ามาตรการหลักในการดำเนินกระบวนการพิจารณาสำหรับเด็กและเยาวชนโดยเริ่มปรับกระบวนการตั้งแต่ในสถานศึกษาโดยใช้การป้องกัน เยียวยาให้กับนักเรียนนักศึกษาที่เป็นเยาวชนของประเทศ โดยเน้นการผสมผสานระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครองหรือชุมชนให้เข้ามาจับบทบาทร่วมกันในการกำหนดและแก้ไขผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กเพื่อไม่ให้เด็กกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก และมีการกำหนดกระบวนการดำเนินการที่ชัดเจน เช่น ประเทศนิวซีแลนด์มีการกำหนดลงในหลักสูตรโดยบูรณาการเข้ากับรายวิชาพลศึกษาและวิชาสุขศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการไกล่เกลี่ย เพื่อระงับข้อพิพาทด้วยตนเอง และฝึกเป็นผู้ไกล่เกลี่ยไปด้วย โดยที่ไม่มีความรู้สึกอึดอัดหรือต่อต้านส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลียถือว่าเป็นต้นแบบของรูปแบบการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีที่มีรากฐานของการระงับข้อพิพาทในสังคมดั้งเดิม หรือของชนเผ่า ซึ่งมีแนวทางในการแก้ปัญหาโดยอาศัยคุณธรรม ชุมชน และครอบครัวเข้ามามีส่วนกำหนดและดำเนินการที่มีความเอื้อ

อาทรต่อกัน มิได้ถือว่าเป็นฝ่ายในการต่อสู้คดี ดังนั้นผลที่ออกมาเป็นการลดอาชญากรรมและแก้ไขผู้กระทำความผิด นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้กระทำความผิด ชุมชนและผู้เสียหายได้เข้าใจสาเหตุที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำไปและผลกระทบที่ผู้เสียหายได้รับ รวมถึงการเยียวยาความเสียหาย และต่อมาได้มีการนำเอากระบวนการและรูปแบบการดำเนินการไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อฝึกอบรมนักเรียนให้ทำหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยในโรงเรียน และพัฒนาจนกลายเป็นต้นแบบที่สำคัญของการไกล่เกลี่ยโดยเพื่อน (Peer Mediation)

สำหรับประเทศไทย การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้ในสถานศึกษานั้น ยังไม่มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินการมาใช้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมจึงไม่มีแนวทางที่เหมาะสมมาใช้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการมาตรการและแนวทางโดยผู้เขียนขอเสนอแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1. การบริหารงานกิจการงานปกครองสถานศึกษาควรมีการวางโครงสร้างการบริหารงานปกครองให้ชัดเจน พร้อมกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยเพราะนักศึกษาจะได้รับความเชื่อใจและไว้วางใจจากเพื่อนมากกว่าครูอาจารย์ ซึ่งจะทำให้การไกล่เกลี่ยเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนั้นควรมีการวางบทบาทผู้ติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม สามารถควบคุมตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานได้เพื่อนำมาแก้ไขและพัฒนาทางด้านการศึกษานักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2. กระบวนการและรูปแบบในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้ในสถานศึกษาควรเลือกรูปแบบตามความเหมาะสมของสภาพสังคมของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับโครงสร้างและระบบงานของสถานศึกษานั้นๆ รวมถึงต้องพัฒนาแนวคิดและรูปแบบ

ในการดำเนินการให้กับบุคลากรในสถานศึกษาได้ทราบ โดยทั่วกัน ดังนี้

2.1 ควรมีการฝึกอบรมและสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนี้ ให้เป็นทีมงานหรือกลุ่มงานและสามารถทำหน้าที่ให้ความรู้และไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงมีการประชุมเพื่อประเมินผลการดำเนินงานเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเป็นประจำเพื่อให้ทราบอันจะเป็นแนวทางในแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไป

2.2 สร้างลักษณะของกิจกรรมในสถานศึกษา โดยให้การไกล่เกลี่ยในรูปแบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ให้เข้าใจตรงกันระหว่างผู้รับผิดชอบเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในสถานศึกษาหรือระหว่างสถานศึกษา ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบและนักเรียนนักศึกษาที่จัดเตรียมความพร้อมไว้แล้วสามารถเข้าไปจัดการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาข้อพิพาทได้อย่างเป็นระบบและสามารถให้คู่กรณีปรับความเข้าใจกันจนสามารถยุติความขัดแย้งและกลับไปเรียนร่วมกับเพื่อนหรืออยู่ในสังคมเดียวกับคนอื่นได้

ทั้งนี้ สถานศึกษาจะใช้แนวทางใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและบริบทของสภาพข้อพิพาทในการขัดแย้ง ความต้องการของคู่กรณี ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งสถานศึกษาต้องใช้ความอดทนและความกล้าที่จะปฏิบัติและต้องสร้างความเข้าใจในกระบวนการและรูปแบบจึงจะประสบผลสำเร็จ ซึ่งรูปแบบหรือกิจกรรมอาจใช้การบูรณาการกับรายวิชาที่เกี่ยวข้องหรือบูรณาการร่วมกับฝ่ายกิจการนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเหนือจากกลุ่มทางวิชาการเพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และประสบการณ์ สามารถแก้ปัญหาข้อพิพาทได้ด้วยตนเองตามกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีอย่างถูกต้อง

3. สถานศึกษาควรวางกลไกและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยมีการขอความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น สถานพินิจ สถานตำรวจ ผู้ปกครอง และชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำความร่วมมือร่วมกันในการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชนและมีการบริหารจัดการโครงการอย่างเป็นรูปธรรมถึงเส้นทางการกระบวนการเส้นทางการดำเนินข้อพิพาทที่เปิดเผยได้และทั้งที่เป็น

ความลับเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้พบเห็นหรือคู่กรณี เมื่อมีการตัดสินข้อพิพาทและสามารถยุติความขัดแย้งได้

4. สถานศึกษาควรกำหนดคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยเนื่องจากผู้ไกล่เกลี่ยเป็นฟันเฟืองที่สำคัญและเป็นตัวบ่งชี้ว่าการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยอาจประกอบด้วย

4.1 ครูอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยนั้น ต้องเป็นผู้มีใจรักงานด้านการไกล่เกลี่ยและพร้อมที่จะเป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา ส่วนคุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญคือ ต้องเป็นผู้ที่มีเจตคติเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย และพร้อมให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีมาใช้ในสถานศึกษาและถือว่าการไกล่เกลี่ยที่สำคัญไม่น้อยกว่างานทางด้านวิชาการ

4.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาเข้าเป็นคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยโดยคุณสมบัติของนักเรียนต้องมีความเป็นผู้นำและเพื่อน ๆ ให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจซึ่งอาจจะนำนักเรียนที่เป็นแกนนำของแต่ละชั้นปีหรือแต่ละคณะวิชามาเป็นคณะกรรมการในการไกล่เกลี่ยเพราะนักศึกษาเหล่านี้จะเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและจะได้รับความเชื่อถือจากเพื่อนนักเรียนนักศึกษาด้วยกัน และหากสถานศึกษาปรับกระบวนการทัศนคติและแนวความคิดของเด็กเหล่านี้พร้อมกับสามารถดึงศักยภาพของเขามาใช้ได้อย่างถูกวิธีจะทำให้ลดข้อพิพาทในสถานศึกษาได้ส่วนหนึ่งและการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นเนื่องจากนักเรียนนักศึกษากลุ่มนี้จะมีทักษะและเรียนรู้การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีจากประสบการณ์ของเขาอีกด้วย

4.3 ควรมีผู้ไกล่เกลี่ยประจำห้องเรียนเพื่อเป็นตัวแทนในการไกล่เกลี่ยเบื้องต้นเพราะบางครั้งนักเรียนนักศึกษาอาจจะอยากคุยกับเพื่อนมากกว่าครูอาจารย์เพราะเป็นนักเรียนด้วยกันและสะดวกที่จะเปิดใจคุยด้วยทุกอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- กนก นวมงาม. (มปป.). การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในรูปแบบไกล่เกลี่ยมาใช้ในชั้นพนักงานอัยการและชั้นศาล: ศึกษากรณีความผิดฐานกระทำโดยประมาทต่อชีวิตและร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การค้นอำนาจแก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2552). การจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา: กรอบแนวคิด ความสำคัญ และความท้าทาย. วารสารร่มพญักษ์. 27(3): 32-58.
- เนติภูมิ มายสกุล. (2559). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสถานศึกษา ใน เนติภูมิ มายสกุล (บรรณาธิการ). การไกล่เกลี่ยในสถานศึกษา. ครั้งที่ 3: 23-46 ส่วนฝึกอบรมและเผยแพร่การระงับข้อพิพาทสำนักส่งเสริมงานตุลาการ สำนักงานศาลยุติธรรม. บริษัท แอคทีฟพริ้นท์ จำกัด.
- ประเสริฐ ประวัติรุ่งเรือง. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาอุดมศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 1(1): 1-5.
- ปรัชญา อยู่ประเสริฐ. (2558, มกราคม-มิถุนายน). โครงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อความร่วมมือเย็นในโรงเรียนของประเทศนิวซีแลนด์ (Cool Schools Mediation Program). 4(1).
- มิตร ทองกาบ รศ.ดร.เสาวณีย์ สีขาบัณฑิต และ ผศ.ดร.ปัญญา วีระวิทยเลิศ. (2558, มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบการบริหารงานกิจการนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 4(1): 71-79.
- สรวิศ ลิ้มปริงสี. (2555). ความขัดแย้งและวิธีการระงับข้อพิพาททางเลือกใน สรวิศ ลิ้มปริงสี (บรรณาธิการ). การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท. พิมพ์ครั้งที่ 3: 25-47 สำนักกระงับข้อพิพาททางเลือกสำนักงานยุติธรรม บริษัท ธนาเพรส จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรัช อีอนอก และ ทีพีพีพัฒน์ สันตะวัน. (2558). แนวทางการดำเนินงานปกครองนักเรียนโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ-นามสกุล นางสาวศิริเพ็ญ จันทรนิมม
- สถานที่อยู่ 14/85 หมู่บ้านวิสตาอเวนิว
- ช.เพชรเกษม 81 แขวงหนองแขม
- เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
- 10160 โทร 080-9696661
- สถานที่ทำงาน คณะนิติศาสตร์
- มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
- เลขที่ 16/10 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงเขตทวีวัฒนา
- กรุงเทพฯ 10170 โทร 02-4315382

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2541 นิติศาสตรบัณฑิต
- มหาวิทยาลัยสยาม
- พ.ศ. 2548 นิติศาสตรมหาบัณฑิต
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

The Development of the Students' Discipline Management Model for the Primary Schools in Nonthaburi Province

สายรุ้ง ตุ่มม่วง¹ ดร.ณรงค์ พิมสาร²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ดังนี้ 1) สภาพในการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาในการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ ส่วนใหญ่ขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนา การจัดการระเบียบนักเรียนกับโรงเรียนอื่น และมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนน้อย และ 3) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดการระเบียบนักเรียน การจัดองค์การการระเบียบนักเรียน การนำการระเบียบนักเรียน และการควบคุมการระเบียบนักเรียน

2. รูปแบบการบริหารการจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการระเบียบนักเรียน การจัดองค์การการระเบียบนักเรียน การนำการระเบียบนักเรียน และการควบคุมการระเบียบนักเรียน ซึ่ง

รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบ, การบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the state and problems of the students' discipline management model for the primary schools in Nonthaburi province, 2) to develop the model of the students' discipline management for the primary schools in Nonthaburi province, and 3) to evaluate the model of the students' discipline management for the primary schools students in Nonthaburi province.

The results of this research were as follows:

1. The study for the state and problems of the students' discipline management model for the primary schools in Nonthaburi province revealed that 1) the state of the students' discipline management model for the primary schools in the Nonthaburi province, as a whole, was at a high level. 2) the problems of the students' discipline management model for the primary schools in Nonthaburi province were as follows: the lack of the cooperation networking from the other schools in development of the students' discipline management model, and after

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

the evaluation affairs, the result was rarely been continually improved. 3) There are 4 aspects for the students' discipline management model for the primary schools which are the students' discipline planning, the students' discipline organizing, the students' discipline leading, and the students' discipline controlling.

2. The development of the students' discipline management model for the primary schools in Nonthaburi province were shown that there are 4 aspects for the students' discipline management in the primary schools which are the students' discipline planning, the students' discipline organizing, the students' discipline leading, and the students' discipline controlling. These patterns are appropriately and possibly developing at the highest level.

3. The evaluation of the students' discipline management model for the primary schools students in Nonthaburi province found that the model is useful, possible, and appropriate at a high level.

Keywords: Model, the students' discipline management for the primary schools.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากความจริงที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมในสังคมที่ไม่สร้างสรรค์ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กและเยาวชนจะให้ความสำคัญและดูแลอย่างใกล้ชิดก็ตามก็ไม่อาจปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้รอดพ้นหรือปลอดภัยจากภัยสังคมได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์ 2) นิยมประลองความเร็ว

โดยการแข่งรถมอเตอร์ 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาเช่นการทะเลาะวิวาท การยกพวกตีกัน เป็นต้น 4) มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น เป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุยังน้อย มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเอง 5) เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย และ 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา (กรมสุขภาพจิต. 2556)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ให้ความสำคัญในการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คิดเป็นทำ เป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. 2554) นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในหมวด 7 ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนตาม มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสมความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษาและพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 “ความรุนแรงในครอบครัว” การกระทำใดๆ โดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพ หรือกระทำโดยเจตนา หรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องไม่กระทำการ หรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีขอบ ผู้ปกครองบิดามารดา กตัญญู และคาดหวังในตัวเด็กเกินกว่าความเป็นจริง ไม่มีบรรยากาศที่สร้างความรัก ความอบอุ่น ความสมัครสมานสามัคคี เต็มโตในท่ามกลางความสับสน ไม่มีความหวัง ขาดการอบรม บ่มนิสัย และไม่มีจุดหมายปลายทางในชีวิต ส่งผลให้เด็กทำผิดกฎระเบียบที่ติงามของวัฒนธรรมไทย

(พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์. 2551)

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเยาวชนของชาติในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเยาวชนที่ก้าวเข้าสู่วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่จึงจำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ในการศึกษา ขาดการนำไปใช้ในการพัฒนางานต่อไป ต่อมา กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนดอกลำไย วิทยาลัยพ่วงงานด้านการปกครองควรเป็นหน้าที่ของครูทุกๆ คน ไม่ใช่งานของคนใดคนหนึ่ง การแก้ไข ปัญหาของนักเรียนก็ต้องเกิดจากการให้ความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจะประสบความสำเร็จ

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558 ในเรื่อง การลดความเหลื่อมล้ำทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพการศึกษา ได้แบ่งงานพัฒนาทางการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) การสนับสนุนส่งเสริมหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยต้องทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และสามารถแข่งขันได้กับอารยประเทศ 2) การให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน แบ่งเป็นสองแนวทางคือ แนวทางแรก ปัญหาทางด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ สื่อลามก ยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งระบบละเลย หรือปฏิบัติการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนหรือปฏิบัติไปคนละแนวทาง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอย่างมากมาย (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. 2557)

เด็กและเยาวชนถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ เพราะถือว่าเด็กคืออนาคตของชาติแต่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สภาพแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีผลต่อเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม และกระทำความผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และมีการกระทำความผิดซ้ำ นับวันจะมีจำนวนและความรุนแรงมากขึ้น รวมถึงเด็กและเยาวชนต่าง

สถาบันยกพวกตีกัน ที่เป็นปัญหามานานและแก้ไขได้ยาก ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของประเทศไทย ซึ่งความผิดดังกล่าวประกอบด้วยความผิดเกี่ยวกับสารเสพติด ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับ ชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด และความผิดอื่นๆ เช่น จากข้อมูลข่าวสาร หนังสือพิมพ์ สื่อต่างๆ รวมถึงสื่อออนไลน์ และจากสถิติของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน (พรรณี ศรีวานิชย์พุด. 2560)

จากสภาพและปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่นักเรียนทะเลาะวิวาท นักเรียนติดเกมส์ นักเรียนหนีเรียน นักเรียนติดยาเสพติด และนักเรียนตั้งครุฑก่อนวัยเรียนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญในเรื่องนี้จึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ จึงเป็นนวัตกรรมอีกชิ้นหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 และ เขต 2 ได้ใช้เป็นกลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเร็ว ร้อน แร้งและร้าย ได้อย่างเท่าทัน ทั้งถึงถูกต้องและเป็นธรรมกับเด็กและเยาวชนทุกคน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 114 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 และ เขต 2

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ ผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 96 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ สภาพการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

- 1.1 การวางแผน
- 1.2 การจัดองค์กร
- 1.3 การนำปฏิบัติ
- 1.4 การควบคุม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

- 2.1 นักเรียนทะเลาะวิวาท
- 2.2 นักเรียนติดเกมส์
- 2.3 นักเรียนหนีเรียน
- 2.4 นักเรียนติดยาเสพติด
- 2.5 นักเรียนตั้งครรภก่อนวัยเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดระเบียบนักเรียนผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิด

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้สรุปแนวความคิดในการจัดระเบียบนักเรียน ควรดำเนินการใน 5 ด้าน คือ 1) การทะเลาะวิวาท 2) การติดเกมส์ 3) การหนีเรียน 4) การติดยาเสพติด และ 5) การตั้งครรภก่อนวัยเรียน

2. กระบวนการบริหาร ผู้วิจัยได้ใช้หลักการบริหารของเซอร์เมอร์ฮอร์น (Shemerhom. 1993) ที่ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงาน ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำปฏิบัติ (Leading) และการควบคุม (Controlling)

3. การประเมินรูปแบบการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของสตฟิเฟิลบีม (Stufflebeam. 1981) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินรูปแบบทางการศึกษาสามารถประเมินได้อย่างน้อย 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรีโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับผู้บริหารสถานศึกษา จากประชากร จำนวน 114 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 96 คน

2. ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรีผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ตอน ดังนี้

1. ยกร่างรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 และ เขต 2 หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 4 คน และศึกษานิเทศก์หรือบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา

2. ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจงประกอบด้วยผู้บริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์หรือบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 คน ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรูปแบบโดยใช้การหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารและการพัฒนารูปแบบ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ ต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีประสบการณ์การบริหารอย่างน้อย 5 ปี หรือ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญมีประสบการณ์การบริหารอย่างน้อย 5 ปี หรือ
3. เป็นนักวิชาการหรือนักการศึกษาที่มีคุณวุฒิด้านการบริหารหรือด้านการพัฒนารูปแบบและด้านวิจัย ซึ่งมีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี เป็นผู้ประเมินรูปแบบ ในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ รูปแบบมีค่าเฉลี่ย ≥ 3.5 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ≤ 1.00 แสดงว่า รูปแบบนั้นมีค่าด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

1.1 ผลการศึกษาศภาพการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีเพียงด้านการควบคุม ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม รองลงมา ได้แก่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานด้านการ

บริหารการจัดระเบียบนักเรียนไว้อย่างชัดเจน และการกำหนดเป้าหมายของงานด้านการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับ

1.1.2 ด้านการจัดองค์กร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดระเบียบนักเรียนของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน รองลงมา ได้แก่ จัดบุคลากรที่รับผิดชอบงานการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนได้เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและ มีการจัดฝ่ายสำหรับช่วยการจัดระเบียบนักเรียนของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ตามลำดับ

1.1.3 ด้านการนำ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงานสำหรับการตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอยู่ตลอดเวลาและ มีการร่วมมือกับผู้ปกครองในการดูแลความประพฤติของนักเรียน ตามลำดับ

1.1.4 ด้านการควบคุม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และมีเพียง 2 ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากเท่านั้น ได้แก่ มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานการจัดระเบียบนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดระเบียบนักเรียนอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

1.2 ผลการศึกษาปัญหาในการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ด้านการวางแผน ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ร้อยละ 60.42 ด้านการจัดองค์กร ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ กำหนดบุคลากรให้รับผิดชอบงานไม่คำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ร้อยละ 61.46 ด้านการนำ ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดระเบียบนักเรียนกับโรงเรียนอื่น ร้อยละ

90.63 และด้านการควบคุม ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในครั้งต่อไป ร้อยละ 89.58

1.3 ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่การวางแผนการจัดระเบียบนักเรียน การจัดองค์การการจัดระเบียบนักเรียน การนำการจัดระเบียบนักเรียน และการควบคุมการจัดระเบียบนักเรียน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ คือ การวางแผนการจัดระเบียบนักเรียนการจัดองค์การการจัดระเบียบนักเรียน การนำการจัดระเบียบนักเรียน และการควบคุมการจัดระเบียบนักเรียน ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

2.1 รูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการจัดระเบียบนักเรียน การจัดองค์การการจัดระเบียบนักเรียน การนำการจัดระเบียบนักเรียน และการควบคุมการจัดระเบียบนักเรียน ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบ มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันทุกองค์ประกอบ

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิให้การสัมภาษณ์ พบว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรีพบว่ารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยขอเสนอผลมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

1.1 การศึกษาสภาพการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โดยแบบสอบถามผลการศึกษาสภาพการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้นำในการจูงใจและการสั่งการที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่นักวิชาการได้ระบุว่า กระบวนการบริหาร 4 ประการ โดยเฉพาะในด้านการนำว่า การนำ (Leading) เป็นการชักนำให้บุคคลอื่นปฏิบัติงาน โดยการจูงใจให้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การซึ่งในเรื่องของการนำนี้ผู้บริหารจะต้องใช้หลักการจูงใจที่ดีและขณะเดียวกันก็ต้องมีการสั่งการที่เหมาะสมด้วย หรือกระตุ้นจูงใจให้ใช้ความพยายามเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี เป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากมีเพียงด้านการควบคุม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1.1 ด้านการวางแผน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรและอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม มีการกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานด้านการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียนไว้อย่างชัดเจน และกำหนดเป้าหมายของงานด้านการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมคิด พรหมจรรย์ (2552) ที่ได้กล่าวถึง การวางแผนไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการพิจารณาล่วงหน้าในอนาคตว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร

ให้ใครทำ ทำไม่จึงทำ ทำที่ไหน และทำเมื่อใด เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) ที่กล่าวไว้ว่า การวางแผนเป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และพิจารณาว่าสิ่งใดควรทำเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายนั้นๆ หรือการกำหนดเป้าหมายขององค์กร และวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นๆ

1.1.2 ด้านการจัดองค์กร พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีการกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดระเบียบนักเรียนของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน จัดบุคลากรที่รับผิดชอบงานการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนได้เหมาะสมสอดคล้องกับความรู้ความสามารถและ มีการจัดฝ่ายสำหรับการจัดระเบียบนักเรียนของโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่จะจัดโครงสร้างการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนไว้ค่อนข้างเป็นระบบ เพราะทุกโรงเรียนเชื่อว่าการจัดองค์กรเป็นส่วนสำคัญของการบริหารองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ชงชัย สันติวงษ์ (2546) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การจัดโครงสร้างให้เป็นผังองค์กรจะต้องกระทำอย่างพิถีพิถันให้สอดคล้องเป็นไปตามความจำเป็นและต้องการขององค์กร เพื่อให้สะดวกที่ฝ่ายจัดการจะอยู่ทำงานและบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟาโยล (Fayol, 1949) ที่ได้กล่าวถึงการจัดองค์กรไว้ว่า เป็นการจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์กรออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานการจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งงานต่างๆ

1.1.3 ด้านการนำ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงานสำหรับการตัดสินใจ มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) ที่ได้กล่าวถึง การนำ (Leading) ไว้ว่า เป็นการชักนำให้บุคคลอื่นปฏิบัติงานโดยการจูงใจให้ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรซึ่งในเรื่องของการนำนี้ผู้บริหารจะต้องใช้หลักการจูงใจที่ดีและขณะเดียวกันก็ต้องมีการสั่งการที่เหมาะสมด้วย หรือการกระตุ้นจูงใจให้ใช้ความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมาย

1.1.4 ด้านการควบคุม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานการจัดระเบียบนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการสร้างความร่วมมือกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการจัดระเบียบนักเรียนอย่างเป็นระบบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนไปใช้พัฒนาการจัดระเบียบของนักเรียนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี บางส่วนมีการตรวจสอบงานหรือติดตามงานเกี่ยวกับการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือตัวชี้วัดที่โรงเรียนกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟาโยล (Fayol, 1949) ที่ได้กล่าวถึงการควบคุมไว้ว่า เป็นการควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ ตรวจสอบเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) ที่ได้กล่าวถึงการควบคุม ไว้ว่า เป็นขั้นตอนที่บุคคล กลุ่ม หรือองค์กรมีการติดตามการทำงานและปฏิบัติ การแก้ไข หรือกระบวนการวัดผลการทำงานและการแก้ไข เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นว่าได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

1.2 ผลการศึกษาปัญหาในการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้แก่

1.2.1 ด้านการวางแผนปัญหาที่พบมากได้แก่ การเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในและภายนอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่มีภาระงานมาก จึงให้ความสำคัญของปัญหาด้านนี้น้อย ซึ่งในการวางแผนที่จะประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2553) และชูเพ็ญ วิบูลสันติ (2553) ที่กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อพิจารณาหาโอกาส และอุปสรรค ตลอดจนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อหาจุดอ่อน และจุดแข็งขององค์กร

เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่สัมพันธ์กับการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน (2557) ซึ่งได้กล่าวถึงการวางแผนการจัดระเบียบนักเรียนเพื่อลดปัญหาความรุนแรงไว้ว่า สิ่งสำคัญส่วนหนึ่งในการดำเนินงานด้านนี้คือการวางแผนเพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักโดยประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อแสวงหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีกเมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องหาทางแก้ไขตลอดจนแสวงหาข้อมูลที่แท้จริง ต้องเชิญผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาช่วยกันหาแนวทางป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือเด็กต่อไป

1.2.2 ด้านการจัดองค์กร ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การกำหนดบุคลากรให้รับผิดชอบงานไม่คำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรน้อยภาระงานมาก บุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการจัดระเบียบนักเรียนอาจมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) ที่ได้กล่าวถึง การจัดองค์กรไว้ว่า การจัดองค์กรเป็นกระบวนการตัดสินใจว่าใครจะทำงานอะไร และรายงานขึ้นตรงกับใคร เป็นการใช้อย่างเหมาะสม หรือกระบวนการออกแบบงาน การจัดสรรทรัพยากรและการประสานกิจกรรมการทำงาน

1.2.3 ด้านการนำ ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการจัดระเบียบนักเรียนกับโรงเรียนอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีเครือข่ายความร่วมมือซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การก่อตัวของเครือข่ายเกิดขึ้นจากการมีหน่วยงาน หรือองค์กรกำหนดให้มีขึ้น และเกิดจากการรวมตัวของเครือข่าย โดยมีแกนนำเป็นผู้ริเริ่มแล้วร่วมกันทำกิจกรรมจนเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติร่วมกันในรูปแบบต่างๆ และการพัฒนาสมาชิกเครือข่ายร่วมกันอย่างต่อเนื่องจะทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งมากขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร (2547) ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า

องค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่าย ได้แก่ สมาชิก จุดมุ่งหมาย การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก การมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนในองค์ประกอบของความเป็นเครือข่าย และระบบความสัมพันธ์และการสื่อสารที่มีความสำคัญกับเครือข่าย

1.2.4 ด้านการควบคุม ปัญหาที่พบมาก ได้แก่ การนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียนในครั้งต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ส่วนมากมีปัญหาในการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียน เช่น การนำผลการประเมินมาปรับปรุงไม่เป็นระบบขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการนำผลการวิจัยและนวัตกรรมมาใช้น้อย และมีการประชาสัมพันธ์ผลการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพัตร์ พิบูลย์ (2549) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินเพื่อปรับปรุงหรือการประเมินความก้าวหน้าเป็นการประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบว่า งานเป็นไปตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปสู่การตัดสินใจปรับปรุงงาน หรือโครงการในช่วงระยะเวลาที่เหลือในช่วงต่อไป

1.3 ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ใน 4 องค์ประกอบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบตามลำดับดังนี้ การวางแผนการจัดระเบียบนักเรียน การจัดองค์กรการจัดระเบียบนักเรียน การนำการจัดระเบียบนักเรียน และการควบคุมการจัดระเบียบนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ส่วนมากมีความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของระบบการจัดระเบียบนักเรียนที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดจากการวิจัยของ สุเทพ ชิตยวงษ์ (2551) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า กระบวนการพัฒนาบุคลากรจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักและการประเมินความ

ต้องการจำเป็นในการออกแบบการพัฒนาหรือนำไปใช้ และสอดคล้องกับ รมย พะโยม (2555) ที่ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบใน 5 องค์ประกอบ พบว่าผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบ คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน การสื่อสารผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และการติดตามผลการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนา รูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี

2.1 รูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนการจัดระเบียบนักเรียน การจัดองค์การการจัดระเบียบนักเรียน การนำการจัดระเบียบนักเรียน และการควบคุมการจัดระเบียบนักเรียน ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันทุกองค์ประกอบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2549) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบในการบริหารมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งทั้ง 4 องค์ประกอบย่อมมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ เมื่อมีการวางแผนแล้วก็ต้องมีการจัดสรรหน้าที่ว่ามีใครทำหน้าที่อะไรบ้างแล้วขั้นต่อไปจึงมีการสั่งการและการชักนำให้พนักงานปฏิบัติตามแผนเมื่อมีการปฏิบัติตามแผนแล้ว ก็จำเป็นจะต้องมีขั้นตอนสุดท้ายคือการควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้การสัมภาษณ์ พบว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด เป็นการยืนยันว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมี

บทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระเบียบนักเรียน มองเห็นความสำคัญของการนำเอารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ไปใช้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ บุญรอด (2550) ที่ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบรูปแบบและคู่มือที่พัฒนาขึ้น พบว่าอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า รูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงว่ารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เนื่องจากกระบวนการพัฒนารูปแบบได้เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหา การพัฒนารูปแบบตลอดจนการประเมินรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตราภรณ์ ไยศิลป์ (2550) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ตลอดจนการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบจะทำให้บุคลากรเกิดความเข้าใจ การยอมรับ และมองเห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ บุญรอด (2550) ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้ผู้เข้าร่วมการทดลองประเมินรูปแบบ พบว่า มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตามสำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี นอกจากผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนและทำการประเมิน

รูปแบบแล้วนั้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจในรูปแบบมากยิ่งขึ้นในฐานะผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ร่วมสัมภาษณ์และประเมินผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการพัฒนารูปแบบที่เป็นระบบและการมองเห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้ประเมินใช้ตัดสินคุณค่าของรูปแบบ ดังที่ รัตติยา พานิชนอก (2547) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนชุมชนบ้านนาแพ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การประชุมปฏิบัติการโดยใช้กิจกรรมบรรยายให้ความรู้ และการระดมสมอง ทำให้ข้าราชการมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนางานการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมากขึ้น นอกจากนี้ กรรณิการ์ ขาวสำอาง (2550) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารการปกครองนักเรียนของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 พบว่า ผลการตรวจสอบการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานการปกครอง ด้านการพัฒนายุทธศาสตร์ ด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ของนักเรียนที่ไม่เหมาะสม และด้านการประเมินผลงานโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลงานที่ได้กับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในงานแต่ละด้านเพื่อให้ทราบปัญหาและนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไปและให้ความสำคัญในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินผลงานการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินผลงาน การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการในการประเมินผลงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

1. การนำรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องคำนึงถึงสภาพและปัญหาตามบริบทขององค์กรนั้นและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
2. การจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นรูปแบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ นำ

รูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ได้ไปปรับใช้ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนนทบุรีเพื่อเปรียบเทียบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในระดับที่ต่างกันในการวิจัยครั้งต่อไป
2. การศึกษาจุดอ่อนหรือข้อจำกัดและทำการปรับปรุงรูปแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อการประเมินผลการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3. การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำการศึกษาและพัฒนาแบบการบริหารการจัดระเบียบนักเรียนในระดับสถานศึกษา
4. การเผยแพร่รูปแบบที่ได้ผ่านทางสื่อต่างๆ เพื่อให้สถานศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ ตลอดจนหน่วยงานที่สนใจนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในหน่วยงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2556). การดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรรณิการ์ ขาวสำอาง. (2550). รูปแบบการบริหารการปกครองนักเรียนของโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3. ศูนย์สื่อสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิตราภรณ์ ไยศิลป์. (2550). การพัฒนารูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- ชูเพ็ญ วิบูลสันติ. (2553). การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน (จุดด้อย) โอกาสและอุปสรรค (ความเสี่ยง) ขององค์กร (SWOT Analysis). สืบค้นจาก <http://202.28.94.202/wichuda/qa/km/swot.doc>
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). การบริหารสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- พรรณิ ศรีวานิชย์พุด. (2560, มกราคม-มิถุนายน). มาตรการป้องกันแก้ไขเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(1): 110-119.
- พระมหาสุทิตย์ อาภาภโร. (2547). เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ. กรุงเทพฯ: โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก. (2556). สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จินตนาสารการพิมพ์.
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์. (2551). กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- รมย์ พะโยม. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. กำแพงเพชร.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- รัตติยา พานิชนอก. (2547). การพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในโรงเรียนชุมชนบ้านนาแพ อำเภอบัวชุม จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน. (2557). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. การพัฒนาทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.
- สมเกียรติ บุญรอด. (2550). การพัฒนารูปแบบการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี: จตุพรดีไซด์.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2553). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: แม่ทัพอยท์.
- สุเทพ ชิตยวงค์. (2551). รูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่กำกับติดตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุพัตร์ พิบูลย์. (2549). กลยุทธ์การวิจัยเพื่อพัฒนางาน: วิจัยเพื่อพัฒนาองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: จตุพรดีไซด์.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Fayol, Henri. (1949). **General and Industrial Management**. London: Sirissac Pitman & Sons, Ltd.
- Schemerhorn, J. R.; et al. (1993). **Managing Organizational Behavior**. 4th ed., New York: John Willey & Sons
- Stufflebeam, D. L. (1981). **Educational Evaluation and Decision Making**. Illinois: Peacock.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวสายรุ้ง ตุ่มม่วง

วันเดือนปีเกิด 13 มิถุนายน 2518

สถานที่เกิด จังหวัดราชบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 10/7 ม.3 ตำบลลำโพ

อำเภอบางบัวทอง

จังหวัดนนทบุรี 11110

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ครูโรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร

สถานที่ทำงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดผาสุกมณีจักร

ตำบลบางพูด

อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2541 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

จังหวัดราชบุรี

พ.ศ. 2542 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

(จอมบึง)

พ.ศ. 2552 ศีกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนผลจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 จังหวัดเชียงราย

The Link of Economy, Society and Politics in Greater Mekong Subregion (GMS) with ASEAN Economic Community resulting from the Launch of the Fourth Thai-Lao Friendship Bridge, Chiang Rai Province

ผศ.ดร.สืบพงศ์ สุขสม *

บทคัดย่อ

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและความคาดหวังของประชาชนต่อโครงการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ในกลุ่มสมาชิกอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ตามนโยบายที่สร้างความเป็นเอกภาพของสมาชิกอาเซียน เป็นการวิจัยผลระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารส่วนราชการ นักการเมือง นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 26 คน ใช้หลักเหตุผลเชิงตรรกะในการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 384 ตัวอย่าง ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความร่วมมือของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอยู่ในระดับมากทุกประเทศ ตอบรับความตื่นตัวของ การเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของทุกๆ ด้าน

คำสำคัญ: ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ, สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4

Abstract

Subject of the national economy in the GMS with ASEAN Economic Community and expectations of the public towards the launch of the Fourth Thai-Lao Friendship Bridge in order for the

socio-economy, environment development and impact on quality of life and education, international cooperation among members of the GMS will affect the citizens of each country under the bridge project complying with the ASEAN member countries which have agreed on the construction of the Fourth Thai-Lao Bridge. The research was mixed between the qualitative research by in-depth interviews of a sample of 26 cases specific executives, businessmen, political leaders, community and local governments leaders by means of logical reasoning in the analysis of qualitative data and quantitative research. The samples consisted 384 persons from the multi-stage random sampling and use of statistical data analysis: percentage, Arithmetic mean and Standard Deviation. The result reveals that the link of the national economy in the GMS with ASEAN Economic Community is at a high level. Every country member is aware of the planned economic development in the ASEAN Economic Community (AEC).

Keywords: The Link of Economic, the Fourth Thai-Lao Friendship Bridge

บทนำ

โลกได้ถูกแปรสภาพจากการเป็นดาวพระเคราะห์ดวงหนึ่งมาเป็นสังคมขนาดใหญ่ซึ่งเป็นที่รวมของหน่วยการเมืองในสังคมระดับเหนือรัฐและระดับใต้

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

รัฐลงไปถึงระดับท้องถิ่นที่สามารถแยกย่อยต่อไปได้อีกมากมาย สังคมทุกระดับเหล่านี้มีมนุษย์เป็นตัวแปรสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความเจริญ ความเสื่อม ความรวย ความยากจน ความเป็นมิตร ความเป็นศัตรู ตลอดจนการเกิดความร่วมมือ ความขัดแย้ง ความปรองดองสามัคคี สงคราม และสันติภาพ ดังนั้นการทำให้เกิดความเข้าใจต่อเวทีโลก หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมโลกด้านต่างๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือความต่อเนื่องของภาวะการณ์ต่างๆ ในโลก (ประทุมพร วัชรเสถียร. 2551) การรวมกลุ่มเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเข้มแข็ง มั่นคงถาวร เพื่อให้การอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติทั่วโลกเป็นภาระหน้าที่ของมนุษย์เฉกเช่นประเทศกลุ่มอาเซียนหรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นองค์กรสากลทางสังคมที่ตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 มีประเทศสมาชิกรวม 10 ประเทศ แบ่งเป็นสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือเรียกสั้นๆ ว่า กลุ่ม CLMV อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เมื่อการค้าระหว่างประเทศในภูมิภาคอื่นมีแนวโน้มในการสร้างเงื่อนไขเพื่อกระตุ้นที่รุนแรงขึ้น ทำให้อาเซียนหันมากระชับและขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันมากขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ ดังนี้ 1) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในภูมิภาค 2) รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงในภูมิภาค 3) ใช้เป็นเวทีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในภูมิภาค (กนกวรรณ สมรักษ์. 2555)

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีข้อตกลงกันในโครงการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว และส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามมาในพื้นที่ทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยอย่างต่อเนื่อง เป็นการเชื่อมโยงผืนแผ่นดินที่ถูกแบ่งกันโดยสายน้ำตามธรรมชาติให้มวลมนุษยชาติได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสะดวก การติดต่อซึ่งกันและกันของมนุษย์จะลด

เงื่อนไขข้อจำกัดลงไปเรื่อยๆ หมายถึง ในอนาคตสังคมโลกที่ไร้พรมแดนก็จะเกิดขึ้นอย่างแท้จริง ในอดีตการเดินทางเข้า-ออก ผ่านชายแดน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ข้ามไปยังเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีถนน R3A มาต่อเชื่อมให้เดินทางขึ้นไปถึงหุยนหนัน (ยูนนาน) 1 ในมณฑลทางตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน จะต้องนั่งเรือข้ามฝากแม่น้ำโขงไปเช่นเดียวกับสินค้าที่จะต้องใช้แพขนานยนต์บรรทุกข้ามฝั่งไป ซึ่งนั้นทำให้ท่าเรือบักริมฝั่งแม่น้ำโขง เขตตัวเมืองเชียงของถดถอยตั้งแต่เช้าถึงค่ำเป็นประจำทุกวัน แต่ตลอดระยะ 3 เดือนเศษหลังการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ย่านบ้านดอนไซนก (ลาว)-บ้านดอนมหาวัณ อ.เชียงของ จ.เชียงราย ที่ถนนโบราณเรียกว่า “ทุ่งเศรษฐี” การกักทุกอย่างถูกย้ายไปผ่านสะพานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรถบรรทุกสินค้าที่เคยผ่านเมืองอย่างหนาแน่นเพื่อข้ามแพขนานยนต์ที่ทำเรือบัก นักท่องเที่ยวที่ต้องมาข้ามฝั่งที่ทำเรือ ทำให้ย่านการค้าเก่าเมืองเชียงของเงียบไปถนัด จึงทำให้พื้นที่ที่บริเวณสะพานเป็นที่น่าสนใจตามองและจะเป็นย่านเศรษฐกิจใหม่ของเมืองเชียงของคือ พื้นที่ 2 ข้างทางจากถนนชูเปอร์ไฮเวย์ ไปจนถึงทางเข้าพื้นที่การสร้างสะพาน ซึ่งมีระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร (สุภัค ศิวะรักษ์. 2556)

การเปิดประตูเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว มีข้อจำกัดสำคัญ คือ ตลอดแนวชายแดนไทย-ลาวส่วนใหญ่ถูกกันด้วยแม่น้ำโขงแต่หลังจากปี พ.ศ. 2533 มีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ขึ้นมาหลายแห่งอย่างต่อเนื่อง สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งแรกหนองคาย-เวียงจันทน์ เมื่อปี พ.ศ. 2533 ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้มีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 ที่จังหวัดมุกดาหาร-สะหวันนะเขต และเปิดให้บริการ ในปี พ.ศ. 2549 ต่อมาในปีเดียวกันนี้ได้มีการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวขึ้นเป็นแห่งที่ 3 ที่จังหวัดนครพนมซึ่งตรงกับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วนหลังจากนั้นสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ก็เกิดขึ้นตามมาที่จังหวัดเชียงราย (ห้วยทราย-เชียงของ) และหลังจากนี้แล้วก็มีโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาวเกิดตามมาอีกแห่งที่ 5 และ 6 ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้างอยู่ในเวลาต่อมา แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเชื่อมต่อ

แผ่นดินไทย-ลาวอย่างไม่หยุดยั้ง นั้นหมายถึง ความจำเป็นและสำคัญต่อมวลมนุษยชาติในภูมิภาคนี้และทั่วโลก (ชลิตา รัตนสาร และวรรณรัตน์ วัฒนานิมิตกุล. 2549) จุดมุ่งหมายสำคัญของการก่อสร้างสะพาน คือ การติดต่อและสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศอื่น ถึงแม้ว่าประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนไม่ได้เป็นกลุ่มเดียวกันกับประเทศในกรอบโครงการความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) ทุกประเทศก็ตาม แต่อย่างน้อยครั้งหนึ่ง คือ 5 ประเทศ ที่เป็นสมาชิกทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนจีนเป็นประเทศที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มประชาคมอาเซียนแต่เป็นประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของ GMS และมีบทบาทสำคัญของภูมิภาคและของโลก สะพานมิตรภาพไทย-ลาว จึงมีบทบาทสำคัญของประเทศมวลสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สำหรับโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ในพื้นที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย นับเป็นข้อตกลงร่วมกันของประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเพื่อหาคำตอบว่าประชาชนมีการรับรู้เข้าใจ และคาดหวัง หรือมีความพร้อมในการก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษามากน้อยเพียงใด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตโดยตรงของประชาชนในภูมิภาคนี้โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดใกล้เคียงในอนาคต อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะช่วยหาคำตอบได้ในลำดับต่อไป

ความเชื่อมโยงทางด้านคมนาคมทางบก

วิถีชีวิตของชาวสยามผูกพันกับสายน้ำมาแต่อดีตกาลนับแต่การสร้างบ้านแปงเมืองของผู้เฒ่าอากักร นับเนื่องจากสุโขทัย อยุธยา ธนบุรี จวบจนรัตนโกสินทร์ ในเส้นทางภาคเหนือได้มีการใช้เส้นทางลำน้ำโขงตามธรรมชาติ (สิบบงศ์ สุขสม. 2560) ก่อนที่จะมีโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงตามแนวเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (The GMS North – South Economic Corridor Bridge Project) (ห้วยทราย-เชียงของ) หรือโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ซึ่งเป็นโครงการของกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง

(Cooperation-GMS) ในการประชุมสุดยอดผู้นำ 10 ประเทศ ASEAN ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14-15 ธันวาคม พ.ศ. 2538 (1995) ได้มีข้อตกลงร่วมกันให้มีการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและทางน้ำ ในลำดับแรกได้ตกลงให้มีการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในประเทศที่อยู่ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงก่อน ซึ่งประกอบด้วย กัมพูชา ลาว พม่า ไทย เวียดนาม และมณฑลยูนนานของจีนตอนใต้ซึ่งแผนนโยบายความร่วมมือระดับประเทศ ตามโครงการของ GMS เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB: Asian Development Bank) เป็นผู้ให้การสนับสนุนหลัก โดยเป็นโครงการความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีน (ยูนนาน) ซึ่งมีแนวพรมแดนที่ติดกันและมีเจตนารมณ์ที่จะร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชน โดยมีวิสัยทัศน์ “เพื่อมุ่งสู่การเป็นอนุภาคที่เจริญรุ่งเรืองและเป็นหนึ่งเดียวกัน” และเพื่อหาทางร่วมมือกันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกัน รวม 6 สาขา อันได้แก่ การคมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน การเกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียเป็นผู้ให้การสนับสนุนหลักและเป็นผู้ประสานงานกลางในการดำเนินโครงการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศและรัฐบาลต่างประเทศอื่นๆ ที่ให้การช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา โดยที่ผ่านมานั้น GMS ได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมในอนุภูมิภาคตามแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจแล้ว 3 แนวหลัก คือ แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงพม่า-ไทย-ลาว-เวียดนามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-พม่า-ลาว-จีนและแนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-เวียดนาม รวมถึงการอำนวยความสะดวกการค้าและการขนส่งข้ามพรมแดนผ่านความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี

การเปิดประเทศเข้าสู่ “ประชาคมอาเซียน” (ASEAN Community) ของสมาชิกในปี พ.ศ. 2558 นับเป็นความพยายามรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคของ

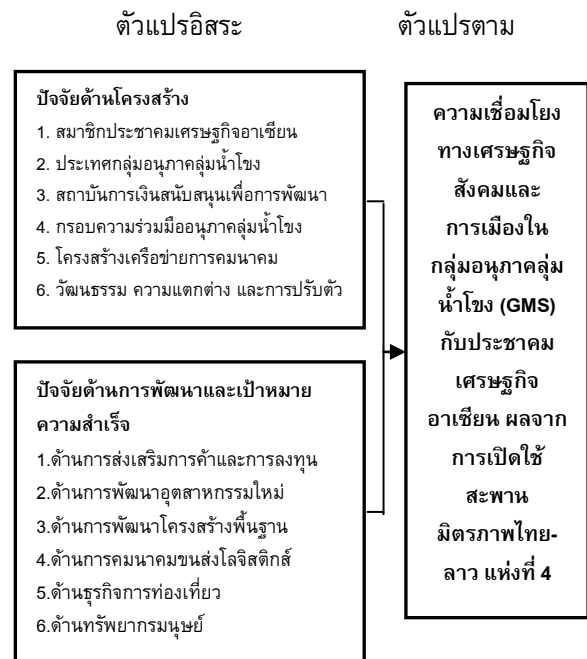
ประเทศในอาเซียนให้เป็นหนึ่งเดียวโดยมีสโลแกนว่า สร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมแห่งความเอื้ออาทรและร่วมแบ่งปัน มีวิสัยทัศน์เดียวกัน มีอัตลักษณ์เดียวกัน และเป็นประชาคมเดียวกัน “One Vision, One Identity, One Community” โดยมีเหตุผลสำคัญที่ต้องการสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มอำนาจต่อรอง เพื่อให้อาเซียนที่มีประชากรรวมกันกว่า 600 ล้านคน มีความสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ในโลกสังคมโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันสูงโดยเฉพาะกับประเทศมหาอำนาจ อีกทั้งยังสามารถสร้างอำนาจในยุโรป การต่อรองได้ในระดับสากล การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียนจะเป็นความร่วมมือกันใน 3 เสาหลัก ประกอบด้วย 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community-ASC) มุ่งให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) เพื่อให้ประชาชนแต่ละประเทศอาเซียนอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมที่ดี และมีความมั่นคงทางสังคม (กระทรวงการต่างประเทศ. 2552)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงกับเศรษฐกิจในกลุ่มอาเซียนกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ในบริบทของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตต่อประชาชน
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ที่มีต่อโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ว่า จะส่งผลกระทบต่อประชาชนของแต่ละประเทศในพื้นที่จะได้รับผลกระทบจากโครงการมากน้อยเพียงใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน่วยวิเคราะห์ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจตามโครงการสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ประกอบด้วย ตัวแปรสำคัญที่ปรากฏในตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายเศรษฐกิจตามแนวนโยบายที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ประกอบด้วย ด้านอุตสาหกรรมใหม่ ด้านการค้าและด้านการลงทุนด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และซัพพลายเชน ด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรมนุษย์ เนื้อหาด้านผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคม

ขอบเขตด้านพื้นที่ ที่ทำการศึกษาค้นคว้าที่จังหวัดเชียงราย และพื้นที่การก่อสร้างสะพานฯ โดยเฉพาะตำบลสถาน อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่การก่อสร้างสะพานและชุมชนใกล้เคียง

ขอบเขตระยะเวลา ได้กำหนดขอบเขตระยะเวลาในการทำวิจัยในครั้งนี้ในช่วงมกราคม-ธันวาคม 2557

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะเกิดจากการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 และพร้อมที่จะปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับการพัฒนาทั้งทางกายภาพและโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจในบริบทใหม่ตามกรอบความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และเชื่อมโยงกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2. ทำให้ได้ข้อมูล ด้านความคาดหวังและความต้องการของประชาชนที่จะได้รับจากการเปิดใช้สร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 เป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจภาคเหนือตอนบนที่เชื่อมโยงถึงความร่วมมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาร่วมกันของประเทศสมาชิกในอาเซียน

3. เพื่อเตรียมความพร้อมและรับมือกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่จะตามมาอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างและทางกายภาพในพื้นที่ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองและความคิดเห็นข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ที่ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก และใช้การวิจัยเชิงปริมาณมาสนับสนุนผลการวิจัย กำหนดขอบเขตประชากร ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้าหน่วยงานส่วนราชการ นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักการเมือง จำนวน 26 คน และประชาชนในพื้นที่ตำบลสถาน ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนในหลายสาขาอาชีพ จำนวน 384 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดในพื้นที่ จำนวน 9,370 คน โดยใช้สูตรคำนวณของ ยามาเน (Yamane, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย คือ แบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดเตรียมคำสัมภาษณ์ที่เป็นคำถามไว้ล่วงหน้าเป็นที่เรียบร้อยแล้ว วิธีการสัมภาษณ์ได้มีการนัดหมายไว้กับผู้ให้สัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (ห้วยทราย-เชียงของ) และความเชื่อมโยงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในพื้นที่แนวชายแดนจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้คัดเลือกสถานที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการวิจัย และสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการพัฒนาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ผู้วิจัยได้นำมาสรุปและนำเสนอในเชิงพรรณนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลเชิงตรรกะการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้คำถามที่ผู้สัมภาษณ์สอบถามผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การได้มาซึ่งรายละเอียดของข้อมูลที่ลึกซึ้งบางครั้งเรียกว่าการสัมภาษณ์ในแนวลึก และนิยมใช้กันในการเก็บข้อมูลจากประชากรที่มีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะและเป็นประชากรขนาดเล็ก เช่น เก็บจากชนชั้นนำ นักการเมือง ผู้นำทางวิชาการ นักธุรกิจ นักบริหารระดับสูง ซึ่งเป็นธรรมชาติและสร้างบรรยากาศเป็นกันเองระหว่างผู้เก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ไม่เร่งรัด สามารถเก็บข้อมูลปลีกย่อยที่น่าสนใจได้มากกว่าที่จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยมีแบบสอบถาม (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2538)

สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนจากประชากรในพื้นที่เดียวกันกับการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นพื้นที่ในจังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เหตุผลตามหลักตรรกะ (Logical Reasoning) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางศึกษา ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (ห้วยทราย-เชียงของ) และความเชื่อมโยงการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในพื้นที่แนวชายแดนจังหวัดเชียงราย เป็นถ้อยคำให้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 26 คน

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยการแปลความหมายของระดับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบ่งได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 น้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากความเห็นของพัฒนา สิทธิสมบัติ ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (คสศ.) หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ เห็นว่าความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงกับกับเศรษฐกิจในกลุ่มอาเซียนกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย – ลาว แห่งที่ 4 ในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตต่อประชาชนโดยตรงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ภายใต้กรอบความร่วมมือของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนลาว รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน และราชอาณาจักรไทย ร่วมกับธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ทำให้ประชาชนของทุกประเทศมีความตื่นตัวตอบรับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในแต่ละด้านที่ กล่าวคือด้านการส่งเสริมการค้าและการลงทุนด้านการพัฒนา

อุตสาหกรรมใหม่ ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์ด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและด้านทรัพยากรมนุษย์

ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ที่มีต่อโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ของประเทศไทย จีน และลาว ด้วยงบประมาณ 1,500 ล้าน ส่งผลต่อประชาชนของแต่ละประเทศในพื้นที่ จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการหลายด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวทางธุรกิจการค้า การลงทุน ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น ด้านการคมนาคมที่มีการเชื่อมต่อเส้นทางสาย R3A ที่เชื่อมต่อโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 สะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมจังหวัดเชียงราย-บ่อแก้ว-คุณหมิง (ไทย-ลาว-จีน) เป็นโครงการในแผนพัฒนาตามระเบียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ความร่วมมือของทั้งสามประเทศนี้ถือเป็นความร่วมมือในโครงการทางหลวงอาเซียน ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการพัฒนาและปรับตัวของผู้คนตลอดถึงการแข่งขันด้านการทำธุรกิจเพื่อสร้างความมั่นคงตามที่คาดหวังของประชาชนในแต่ละประเทศ (เฉลิมชาติ นศรีกุล ประธานกรรมการหอการค้าจังหวัดเชียงใหม่. 2556)

ความเห็นของ สมพล เกษมมาลา ศูนย์การศึกษาไร้พรมแดนล้านนาอาเซียน ได้ให้ความเห็นว่า การลงทุนทางการเกษตร การท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความเชื่อมโยงกับการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (ห้วยทราย-เชียงของ) ได้เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเปิดใช้สะพานแห่งนี้ยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่หากพิจารณาร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคแห่งนี้ ได้แก่ เมียนมา จีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เวียดนาม และกัมพูชา รวมทั้งประเทศไทย และเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมตามมา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นที่หลากหลายของบุคคลที่เป็นผู้นำ และผู้บริหารในพื้นที่มาให้ข้อมูล

ด้าน ธิดาวลัย อุ่นกอง มหาวิทยาลัยพะเยา ให้ความเห็นว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุนทางด้านเกษตรก็จะเพิ่มสูงขึ้น จะมีการพัฒนาธุรกิจการเกษตรสูงขึ้น และทำให้ไทยได้รับการพัฒนาธุรกิจ

การเกษตรให้ทันสมัยตามมา รวมไปถึงธุรกิจการขนส่ง มีการครอบครองที่ดินของนายทุนมากขึ้น เปลี่ยนพื้นที่ การเกษตรเป็นป่าคอนกรีต มีอาคารบ้านเรือนเพิ่มมากขึ้น สภาพความเป็นอยู่ในชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้น นักท่องเที่ยวถือเป็นทางผ่านมากกว่าแวะท่องเที่ยวที่ เชียงของ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนเห็นว่ามี นักท่องเที่ยวมากขึ้นและชุมชนที่อยู่ใกล้สะพานฯ จะมีการจ้างงานมากขึ้น มีการลงทุนด้านการเกษตร แลกเปลี่ยนวิถีทางการลงทุนที่แตกต่างกัน ใน ขณะเดียวกันอาจจะมีผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีนักลงทุนเข้ามาลงทุนการตั้งโรงงาน อุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำ มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ จากความเห็นของผู้ให้ สัมภาษณ์เห็นว่า ด้านการท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยว เข้าท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจาก สาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ คุณหมิง และสาธารณรัฐ ประชาชนลาว ซึ่งการเดินทางตามเส้นทางผ่านสะพาน มิตรภาพไทย-ลาวได้รับความสะดวกมากยิ่งขึ้น ใน จังหวัดเชียงรายมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งใน ขณะเดียวกันทางฝั่งไทยเราจะต้องเตรียมมาตรการไว้ รองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เหล่านั้นด้วย จากความเห็นของหัวหน้าฝ่ายงาน สาธารณสุข ตำบลห้วยซ้อ ประพันธ์ เชื้อเมืองน่าน เห็น ว่าด้านอุตสาหกรรมเกษตร สิ่งแวดล้อม และ ทรัพยากรมนุษย์เริ่มมีการตื่นตัวแบบช้าๆ เนื่องจาก ปัญหาการเมืองภายในประเทศ ผลกระทบจากการเปิด ใช้สะพานทำให้ธุรกิจต่างๆตื่นตัวเมื่อเปรียบเทียบกับ ก่อนเปิดใช้สะพานและหลังเปิดใช้สะพานแล้ว โดยเฉพาะในพื้นที่เขตติดต่อกับสะพานฯ และตามแนว ชายแดนของแต่ละประเทศ ความเห็นของนายก เทศมนตรีตำบลห้วยซ้อ เห็นว่าการทำธุรกิจการเกษตร เติบโตขึ้น มีการพัฒนาเป็นธุรกิจมากขึ้น การเปิดใช้ สะพานทำให้ประเทศไทยมีโอกาสสร้างและพัฒนาธุรกิจ ด้านการขนส่ง โลจิสติกส์ให้เกิดและขยายตัวมากขึ้น ทำให้เกิดช่องทางในการกำเนิดธุรกิจแขนงอื่นๆตามมา ตามความเห็นของครูในโรงเรียนตำบลห้วยซ้อ มี ความเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ทำให้ ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่ต้องเดินทางไป ทำงานนอกพื้นที่ ทำให้ไม่ต้องมีภาระด้านรายจ่ายของ ครอบครัว มีเวลาอยู่กับครอบครัวสร้างความอบอุ่นและ

ความเข้มแข็งในครอบครัวได้ เป็นการช่วยลดปัญหา ทางสังคม สำหรับการลงทุนด้านอุตสาหกรรม การเกษตร เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตลง การ ขนส่งสินค้าสามารถส่งสินค้าการเกษตรไปจำหน่ายตาม ตลาดที่รับซื้อได้สะดวกมากขึ้น เช่น ยางพารา มัน ลำปะหูล และพืชไร่อื่นๆ ความเห็นของผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหมอก เห็นว่าการลงทุนด้านการเกษตร นั้นมีการแลกเปลี่ยนสินค้ามากขึ้น นอกจากนี้ ด้านการ ท่องเที่ยวจะมีนักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนจีนเข้ามาทำธุรกิจการค้ากับกลุ่มประเทศ สมาชิกอาเซียนมากขึ้น จะสร้างรายได้ให้กับธุรกิจ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้อง มากขึ้น ความเห็นจากอาจารย์คริสเตียน แสงประทีป เห็น ว่าการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาวเป็นการเปิด ช่องทางในการคมนาคมขนส่ง และการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยว เป็นการกระตุ้น ให้นักลงทุนเข้ามาลงทุนในพื้นที่การเปิดใช้สะพานมา กขึ้น มีการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างประเทศ เพื่อนบ้าน และทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความตื่นตัวใน การดำเนินชีวิตไปจากเดิม ความเห็นของหัวหน้า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชน ตำบลห้วยซ้อ เห็น ว่าการเปิดใช้สะพานจะมีผลเสียมากกว่าผลดี เนื่องจาก จะเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมาเพราะขาดการบริหาร จัดการที่ดี เช่น น้ำเสีย ขยะ ควันพิษ สำหรับด้านการ ท่องเที่ยวจะไม่เกิดผลดีอะไรหากสะพานมิตรภาพไทย- ลาว เป็นเพียงทางผ่านที่ใช้ในการสัญจรเท่านั้นเพราะ เชียงของไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ เดินทางเข้ามาเที่ยวในตำบลนี้ ไทยจะได้ประโยชน์จาก การใช้สะพานเพียงนักลงทุนกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น ในส่วน ของธนีสระ กระฎุมพร ประธานหอการค้า อำเภอเชียง ของได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันว่า หลังเปิดใช้ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ อย่างชัดเจน คือ ตัวเลขการค้าชายแดนที่เพิ่มมากขึ้น อย่างต่อเนื่อง สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ในภาพรวมมี ความตึงเครียดมากขึ้น ทั้งด้านการจับจ่ายใช้สอย การ พาณิชยกรรม การลงทุนด้านต่างๆ รวมถึงดีกรีมบ้าน ช่างที่มีมากขึ้นแต่ก็มีปัญหาอันเกิดจากความ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวอยู่บ้างโดยเฉพาะด้านพรมแดน แห่งเดิม ที่ทำเรือปัก ในแม่น้ำโขง ต้องเจียดแหล่ง ทนที่เพราะเป็นด่านฯ ที่ไม่อนุญาตให้มีการใช้หนังสือ

เดินทางระหว่างประเทศ หรือพาสปอร์ตในการเดินทางข้ามไปมาระหว่างเชียงของ-ห้วยทราย โดยให้หันไปใช้สะพานแห่งใหม่แทน นอกจากนี้จากการสอบถามผู้ประกอบการขนส่งสินค้าชายแดนที่เคยใช้แพขนานยนต์ ต่อมาหันไปใช้สะพานในการขนส่งทราบว่าเงื่อนไขในการข้ามแดนแตกต่างจากที่สะพานไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ จังหวัดมุกดาหาร เช่น ที่ด่านพรมแดน จังหวัดมุกดาหาร มีการคิดค่าธรรมเนียมรถยนต์บรรทุกถูกกว่าขั้นตอนพิธีการและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็ยังไม่ค่อยคล่องตัว

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณตามตาราง พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจมีค่าทางสถิติแสดงตามตาราง ดังนี้

ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจการเมืองกับการเชื่อมโยง AEC เขตพื้นที่สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. ด้านอุตสาหกรรม	3.69	0.98	มาก
2. ด้านการค้าและการลงทุน	3.76	0.94	มาก
3. ด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์และซัพพลายเชน	3.84	0.95	มาก
4. ด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยว	3.89	0.89	มาก
5. ด้านทรัพยากรมนุษย์ แรงงาน และวิชาการ	3.78	0.97	มาก
เฉลี่ยทั้ง 5 ด้าน	3.79	0.94	มาก

จากตาราง พบว่า ความคาดหวังของประชาชนในเขตพื้นที่สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) โดยภาพรวมอยู่ในระดับความคาดหวังมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 รองลงมา คือ ด้านการคมนาคมขนส่งโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ด้านด้านทรัพยากรมนุษย์ แรงงาน และวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ด้านการค้าและการลงทุน

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และด้านอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับ

นอกจากนี้ การค้าชายแดนด้านจังหวัดเชียงราย ตลอดปี พ.ศ. 2556 รวมถึงช่วงหลังการเปิดสะพานแม่น้ำโขง แห่งที่ 4 จนถึงสิ้นปี พบว่า มีมูลค่าการค้ารวม 38,387 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเต็ม 100% แยกเป็นการส่งออก จำนวน 34,315.34 ล้านบาท และมีมูลค่าการนำเข้า จำนวน 4,071.66 ล้านบาท เฉพาะที่ด่านพรมแดนอำเภอเชียงของ ตั้งแต่ยังมีการใช้แพขนานยนต์เพื่อขนส่งสินค้ามาจนถึงการขนส่งทางบกผ่านสะพานแห่งใหม่ พบว่า มีมูลค่าการค้ากับทั้งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า และจีนตอนใต้ รวม 14,063.95 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 36.64% แยกเป็นการส่งออกมูลค่า 10,877.72 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 31.70% และนำเข้ามูลค่า 3,186.23 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 78.25% เมื่อมองเฉพาะตัวเลขการค้าผ่านด่านพรมแดน อ.เชียงของ ที่ขนส่งผ่านถนน R3a ไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ พบว่า มีมูลค่าการค้ารวม 3,900.61 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 49.54% แยกเป็นการส่งออก 1,445.02 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 30.18% นำเข้ามูลค่า 2,455.59 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 79.62% สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นน้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าอุปโภคบริโภค ฯลฯ นำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าพืชผัก เครื่องจักร รถยนต์ (พาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2556)

สรุปผลการวิจัย

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงกับเศรษฐกิจในกลุ่มอาเซียนที่มีต่อโครงการพัฒนาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ในด้านการพัฒนาการทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตต่อประชาชนโดยตรงเนื่องจากกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ภายใต้กรอบความร่วมมือของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนลาว รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน และราชอาณาจักรไทย ทำให้แต่ละประเทศมีความตื่นตัวตอบรับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาในแต่ละด้านที่เกิดขึ้น เป็นข้อเท็จจริงที่เห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านมูลค่าการค้า อสังหาริมทรัพย์ และพัฒนาการทางด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ตามแนวการเปิดใช้สะพานฯ และการ

เพิ่มขึ้นของมูลค่าราคาสินค้าระหว่างประเทศจากเดิมเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการเปิดใช้สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งนี้

จากความเห็นของพัฒนา สิทธิสมบัติ ประธานคณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (คสศ.) หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ เห็นว่าความร่วมมือระหว่างประเทศในกลุ่มสมาชิกอนุภาคลุ่มน้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) ที่มีต่อโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ของประเทศ ไทย จีน และลาวด้วยงบประมาณ 1,500 ล้าน ส่งผลต่อประชาชนของแต่ละประเทศในพื้นที่ที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการหลายด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจมีการขยายตัวทางธุรกิจการค้าการลงทุนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้น และด้านการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งได้รับการปฏิบัติสืบต่อมาโดยตลอดแต่ดูเหมือนเป็นความล้มเหลวในทางปฏิบัติได้ชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการดำเนินการสิ่งทีปรากฏให้เห็นเป็นรูปธรรมคือมีหน่วยงานของป่าไม้จังหวัดเข้าไปตั้งอยู่ในพื้นที่ดูแลพื้นที่อย่างใกล้ชิด แต่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน (สิบบงศ์ สุขสม. 2560) ด้านการคมนาคมที่มีการเชื่อมต่อโครงการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 สะพานข้ามแม่น้ำโขง เชื่อมจังหวัดเชียงราย-บ่อแก้ว-คุณหมิง (ไทย-ลาว-จีน) เป็นโครงการในแผนพัฒนาตามระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และมีความเชื่อมโยงกับแนวพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก(East-West Economic Corridor) และพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor) มีไทย กัมพูชา และเวียดนามเป็นแนวร่วมความร่วมมือของทั้ง 6 ประเทศ ถือเป็นความร่วมมือในโครงการทางหลวงอาเซียน ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการพัฒนาและปรับตัวของผู้คน ตลอดจนถึงการแข่งขันด้านการทำธุรกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งตามทีคาดหวังของประชาชนในแต่ละประเทศต่อไปในอนาคตจึงสรุปได้ว่าผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณ

อภิปรายผล

ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความร่วมมือของประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีความเชื่อมโยงซึ่งกันอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่ตอบสนองต่อโครงการพัฒนาการก่อสร้างสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 ในด้านต่างๆ ประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงด้วยสายพานทางเศรษฐกิจโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และ Home Stay จัดกิจกรรมด้วยกัลยาณมิตร ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้ด้านภาษาอาเซียน 2) เชื่อมโยงด้วยระบบโครงสร้างการคมนาคม ระบบถนน 4 เลน ทั่วประเทศระบบรถไฟรางคู่ทั่วประเทศและเชื่อมต่อในอาเซียนเพื่อเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจทั่วทุกภาคในประเทศ เช่น เส้นทางสาย R3A เชื่อมต่อจากสะพานฯ ในจังหวัดเชียงราย-บ่อแก้ว-คุณหมิง (ไทย-ลาว-จีน) เป็นไปตามแผนพัฒนาตามระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อการพัฒนาและปรับตัวของประชาชนในการแข่งขันทางธุรกิจเพื่อสร้างความมั่งคั่งของแต่ละประเทศ 3) การเชื่อมโยงการปฏิบัติการร่วมมือของกฎบัตรอาเซียน สร้างความปลอดภัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ในฐานะองค์รวมของประชาคมอาเซียนจะทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยตรงตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ประชาชนของทุกประเทศตอบรับความตื่นตัวของการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของทุกๆ ด้าน 4) การเชื่อมโยงด้านกฎหมาย ภาษี และระเบียบวิธีทางศุลกากร เป็นนโยบายที่สามารถนำไปเป็นความรู้โดยรวมของประชาคมอาเซียนต่อการลงทุนระหว่างประเทศในอาเซียนเป็นการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน ผลกำไรที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการลดการผูกขาดในระบบเศรษฐกิจ ถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นเป็นการเปลี่ยนแปลงบนเวทีโลกที่มีรัฐต่างๆ เป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้ประเทศในโลกนี้มีทั้งหมดประมาณ 200 ประเทศ การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศๆ ทุกยุคสมัยพฤติกรรมที่ปรากฏออกมาให้เห็นชัดอย่างน้อย 4 ลักษณะ คือ เป็น

มิตรและร่วมมือกัน แข่งขันกัน ห่วงเหินไม่มีการติดต่อกัน และขัดแย้งกัน อาจร้ายแรงถึงขั้นสู้รบทำสงครามกัน (ประทุมพร วัชรเสถียร. 2551) ประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศรวมตัวกันแบบหลวมๆ มากกว่า 40 ปี การแสดงออกทางพฤติกรรมต่อกันในอดีตมีทั้งบวกและลบเมื่อถึงยุคปัจจุบันที่สังคมที่ไร้พรมแดนรู้จักกันชอบชวยแดนของแต่ละประเทศลดความสำคัญลงด้วยเหตุผลที่เห็นว่ามวลมนุษยชาติน่าจะอยู่ร่วมกันได้โดยปราศจากเงื่อนไข พิธีทางการทูตมีความสำคัญมากกว่าการเอาชนะกันทางต่อสู้ด้วยกำลัง ความร่วมมือในด้านต่างๆ เกิดขึ้น โดยลำดับตั้งแต่ด้านเศรษฐกิจ การค้าขายระหว่างประเทศ การคมนาคมขนส่ง ความต้องการแรงงานต่างชาติเพื่อใช้ในการประกอบการทางธุรกิจ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ประเพณี สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะมีแนวโน้มของการพัฒนาไปสู่แนวทางที่ต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น บทบาทของประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนจึงได้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันกลุ่มประเทศที่มีความสัมพันธ์และติดต่อกันตามแนวพื้นที่ชายแดนก็ยิ่งมีความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นตามมา ดังบทบาทของประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขงที่ได้มีการกำหนดกรอบความร่วมมืออนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation) เป็นการเชื่อมโยงกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใต้กรอบรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายวิถีชีวิตของประชาชน เมื่อสถานการณ์ของประชาคมอาเซียนเกิดการสมบูรณ์ สังคมที่ไร้พรมแดนของแต่ละประเทศ ความมั่นคงทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย อำนาจทางการเมืองมาจากประชาชนโดยแท้จริง การยึดหลักการพัฒนาประเทศควบคู่กับการพัฒนาทางการเมือง ประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศจะมีการปรับตัวเข้าหากันอย่างกลมกลืน (บุญทัน ดอกไธสง. 2557)

ข้อเสนอแนะ

การเปิดประตูสู่อาเซียนของสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่แต่ละประเทศจะต้องเตรียมความพร้อมประเทศไทยประสบปัญหาทางการเมืองและความขัดแย้งภายในประเทศมานานเกือบสิบปี ทำให้การ

เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ค่อนข้างน้อยในช่วงเวลาสั้นๆ ที่เหลืออยู่นี้ควรที่จะเตรียมความพร้อมในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศให้เข้าสู่ระดับสากล เช่น การเตรียมตัวในเรื่อง การปรับปรุงเส้นทางการคมนาคมขนส่ง การเตรียมการในเรื่องการให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านภาษา การบริการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ส่วนการเตรียมการในระยะยาวก็จะเป็นการวางแผนพัฒนา ปรับนโยบายการบริหารประเทศให้มีศักยภาพเพื่อการพัฒนาควบคู่ไปกับประเทศอื่นในภูมิภาคได้อย่างเท่าเทียม

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สมรักษ์. (2555). **ทัศนคติและแนวโน้มพฤติกรรมต่อเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน. (2552). **บันทึกการเดินทางอาเซียน**. กรุงเทพฯ: วิจิตา แอนิเมชันกราฟฟิค.
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **ความร่วมมือในกรอบอนุภาคและกรอบภูมิภาค, รายงานประจำปี**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- ชลิตา รัตสาร และวรรณรัตน์ วัฒนนิมิตกุล. (2549). **การศึกษาการค้า ไทย-ลาว ณ จุดที่มีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง แห่งที่ 3 ในบริบทวัฒนธรรมเศรษฐกิจ**.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2557). **รัฐประศาสนศาสตร์ เชื่อมโยง AEC ก้าวสู่ความมั่นคง 2020**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. (2551). **โลกร่วมสมัย ตอบคำถามของคนรุ่นใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ปาเจรา.
- สืบพงศ์ สุขสม. (2560, กรกฎาคม). **ระบบเศรษฐกิจชุมชนกับความสมดุลของป่าพรุ**. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 6(2).
- _____. (2560, กันยายน-ธันวาคม). **การจราจรทางน้ำของกรุงเทพมหานคร**. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 12(3).

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2538). ระเบียบวิธีการวิจัย

ทางสังคมศาสตร์: **Social Science Research**

Methodology. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สุภัค ศิวะรักษ์. (2556). สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/euro2004/ViewNews.aspx?NewsID=9570000042261>

Yamane, T. (1970). **Statistic: An Introductory**

Analysis. 3rd ed., New York: Harper and

Row Publisher.

**ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก**

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Learning and
Innovation Skill in The 21st Century of Four Year Students Faculty of
Education Sciences Pibulsongkram Rajabhat University Phitsanulok**

สุชาวรินทร์ จันทรคู¹ ผศ.พ.ต.ท.หญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม² และ รศ.ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว 2) เปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วัดก่อนและหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 30 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม แล้วสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน เท่ากัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 แบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .89 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนว สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัย พบว่า (1) นักศึกษากลุ่ม

ทดลองมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้น หลังได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ภายหลังการทดลองนักศึกษาในกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว, ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of the research were: 1) to compare the learning and innovation skills of the experimental group students before and after using a guidance activities package; 2) to compare the learning and innovation skills of the experimental group students who used a guidance activities package to develop learning and Innovation skills in the 21st century with that of the control group students who used conventional guidance activities; 3) to study the students' satisfaction with the guidance activities package to learning and innovation skills in the 21st century.

This research was a quasi-experimental research with the pre-test, post-test non-equivalent control group design. The subjects of this study were 30 4th year students of Thai language program, Faculty of Education Sciences, Pibulsongkram

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ร่วม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

Rajabhat University, Phitsanulok during the 2016 academic year, obtained by cluster sampling. Then, they were randomly divided into an experimental group, and a control group each of which consisting 15 students. The employed research instruments were a guidance activities package to develop learning and innovation skills in the 21st century, and a scale to assess learning and innovation skills in the 21st century, with a reliability of .89. Statistics employed for data analysis were the mean, Standard Deviation, and t-test

The research findings were as follows: 1) the post-experiment learning and innovation skills of the experimental group used the guidance activities package to develop learning and innovation skills, was higher than their pre-experiment counterpart skills at .05 level of significance, and 2) the learning and innovation skills of the experimental group who used the guidance activities package to develop learning and innovation skills was higher than the counterpart skills of the control group who used conventional guidance activities at .05 level of significance.

Keywords: Guidance activities package, Learning and Innovation skills in the 21st century.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วซึ่งถือว่าเป็นความท้าทายความสามารถของมนุษย์ที่ต้องเผชิญและเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอนาคตสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วางแนวทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาคนไทยให้มีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มี

คุณภาพรวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ บนพื้นฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554)

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างและเตรียมเยาวชนของชาติ ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจากกระบวนทัศน์แบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Center) ซึ่งหลักการเรียนรู้สมัยใหม่ต้องได้ทั้งความรู้และทักษะหรือ Skills การพัฒนาจะประสบความสำเร็จได้ต้องพัฒนาด้านความรู้ ร่างกาย อารมณ์ สังคมและคุณธรรม (วิจารณ์ พานิช. 2555) โดยทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการทำงานในศตวรรษที่ 21 ว่าสถาบันการศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรที่ผลิตบัณฑิตออกไปสู่ตลาดงาน นอกจากจะผลิตนักศึกษาให้มีความรู้เพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอต้องจัดการศึกษาให้พัฒนาทักษะ โดยทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในการทำงานในศตวรรษที่ 21 คือ 1) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) 3) การทำงานเป็นทีม (Teamwork) 4) ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่าง (Cross-Cultural Understanding) 5) ความสามารถในการสื่อสาร (Communication) 6) ความสามารถด้านเทคโนโลยี (Technology) 7) ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายของตนเอง (Self-direction) (อิสราวุฒิชานาญกิจ. 2559)

ทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เป็นทักษะที่ซับซ้อนซึ่งจะเกิดเป็นทักษะได้ ต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนเป็นห้องทำงาน โดยเปลี่ยนจากการนั่งเรียน (Lecture) เป็นผู้เรียนฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง (Learning by Doing) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนได้เข้าสู่ชีวิตการทำงานได้อย่างมีคุณภาพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สิ่งที่สำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม เป็นทักษะพื้นฐานที่มนุษย์แห่งยุคศตวรรษที่ 21 ทุกคนจำเป็นต้องเรียน คนที่ไม่เรียนทักษะนี้จะเป็นคนที่ตามโลกไม่ทันและใช้ชีวิตลำบาก (วิจารณ์ พานิช. 2555: 12)

ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation skill) ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากและเข้ามามีบทบาทโดยตรงต่อผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creatively and Innovation) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) และการสื่อสารและการมีส่วนร่วม (Communication and Collaboration) ทักษะต่างๆ เหล่านี้ ช่วยเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้ทันต่อโลกสมัยใหม่ในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และพัฒนาเยาวชนที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการรู้คิด การแก้ไขปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ เพื่อให้เยาวชนมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (วิจารณ์ พานิช. 2556)

มาตรฐานการอุดมศึกษาด้านคุณภาพบัณฑิต กำหนดให้บัณฑิตระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความสำนึกและความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองและพลโลก มีตัวบ่งชี้ที่บัณฑิตมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ สามารถเรียนรู้ สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติงานและสร้างงานเพื่อพัฒนาสังคมให้สามารถแข่งขันได้ในระดับสากลโดยมุ่งเน้นการพัฒนานิสิตนักศึกษาของประเทศให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องตามความต้องการของสังคมในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ของครูเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นครูที่มีคุณภาพ ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญทั้งในด้านวิชาการและประสบการณ์ โดยใช้ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูในยุคปัจจุบันจะต้องเป็นครูยุคใหม่ เป็นครูที่ทันสมัย รู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สนใจข่าวสาร อยู่เสมอ (สำนักงานสถาบันราชภัฏ. 2545) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี โดยกำหนดปรัชญาของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทยเป็นหลักสูตรมีคุณลักษณะความเป็นครูที่มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพสามารถค้นคว้าวิจัย เพื่อการพัฒนาวิชาชีพและสังคมที่มีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ซึ่งการพัฒนาทักษะของนักศึกษาตามทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 นั้นใช้กิจกรรมแนะแนวที่ส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนให้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมแนะแนวจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เกิดทักษะในการคิดสร้างสรรค์สามารถแก้ไขปัญหาและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตในวิชาชีพครูและได้นำทักษะดังกล่าวไปพัฒนาเยาวชนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวและกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ
- 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 233 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2559 สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี จังหวัดพิษณุโลก ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน จากนั้นจึงสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน

3. ตัวแปรในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ทั้งหมด 11 กิจกรรม

- กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ
- กิจกรรมที่ 2 ใจสรรค์สร้าง
- กิจกรรมที่ 3 My Resume
- กิจกรรมที่ 4 เตรียมการสัมภาษณ์
- กิจกรรมที่ 5 ชวนคิดและแก้ไข
- กิจกรรมที่ 6 คิดก่อนแชร์
- กิจกรรมที่ 7 โฆษณาน่าเชื่อถือ
- กิจกรรมที่ 8 สุภาพดีสอนใจ
- กิจกรรมที่ 9 ละครชีวิต
- กิจกรรมที่ 10 ปรับปรุงคำพูด
- กิจกรรมที่ 11 ปัจฉิมนิเทศ

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจ

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2. นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .90 ขั้นตอนการสร้างแบบวัด มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

1.2 กำหนดขอบข่ายและนิยามศัพท์เฉพาะของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21

1.3 ดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม โดยครอบคลุมทั้งองค์ประกอบครบถ้วน สมบูรณ์ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ตรวจสอบการใช้ภาษาให้เหมาะสม และครอบคลุมองค์ประกอบ จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบวัดให้ถูกต้องสมบูรณ์

1.4 นำแบบวัดที่ได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน พิจารณาหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความเหมาะสมของข้อความ และภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ โดยผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งปรากฏว่า ข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1

1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำแบบวัดที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

1.6 นำแบบวัดหาคะแนนเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง ผลปรากฏว่า แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกที่ดีจำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .03-.80 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .90 ซึ่งใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ข้อความที่เป็นด้านบวก ให้คะแนน “เห็นด้วยมากที่สุด” เท่ากับ 4 คะแนน “เห็นด้วยน้อย” เท่ากับ 1 คะแนน และข้อความที่เป็นด้านลบ ให้คะแนน “เห็นด้วยมากที่สุด” เท่ากับ 1 คะแนน “เห็นด้วยน้อย” เท่ากับ 4 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนรวมมากเป็นผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

1.7 นำแบบวัดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1 ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาแนวทางของการสร้างเครื่องมือผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด หลักการและทฤษฎี

ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เพื่อนำมาจัดทำเป็นรูปแบบชุดกิจกรรม

2.2 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว โดยทุกกิจกรรม ประกอบด้วย 1) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ 3) ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4) ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ และ 5) สรุปผลและประเมินผล

2.3 อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ การใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำชุดกิจกรรมแนะแนว ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งทางเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการที่ผู้วิจัยกำหนด โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1

2.5 ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมแนะแนว ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปทดลอง จำนวน 3 กิจกรรม ซึ่งใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ ซึ่งมีคุณลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3. แบบวัดความพึงพอใจต่อการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ที่มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .75 ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

3.1 ศึกษาแบบวัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

3.2 สร้างแบบวัดความพึงพอใจ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อความ การใช้ภาษาและความครอบคลุมของเนื้อหา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.3 นำแบบวัดความพึงพอใจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ข้อ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลปรากฏว่าข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.5 นำคะแนนที่ได้วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งผลปรากฏว่าแบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อที่ดีจำนวน 12 ข้อ และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .75

เกณฑ์การให้คะแนน

1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง น้อย

2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

3.50-4.49 หมายถึง มาก

4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม แล้วนำคะแนนที่ได้บันทึกเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)

2. ระหว่างการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยให้นักศึกษากลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรม เป็นเวลา 11 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. หลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลของนักศึกษากลุ่มทดลองโดยทำแบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนว และนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม แล้วนำคะแนนที่ได้บันทึกเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) และตรวจให้คะแนนจากแบบวัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกมาวิเคราะห์การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์การให้คะแนนของแบบวัดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

2. ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบคะแนนของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ดังนี้

1. เปรียบเทียบกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระต่อกัน (t-dependent test)

2. เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยการทดสอบค่าที่แบบอิสระต่อกัน (t-independent test)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. หลังได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ สาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัย

ราชภัฏพิบูลสงคราม มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงขึ้น หลังจากการได้รับชุดกิจกรรมแนะแนว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ผลจากการวิจัยนี้อภิปรายได้ว่า การใช้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้น สามารถพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ ซึ่งทักษะเหล่านี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดทำชุดกิจกรรมแนะแนวเชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน ตามแนวทางของ สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545: 50) โดยทุกกิจกรรมเน้นให้นักศึกษาหรือผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระทางความคิดและการตัดสินใจต่างๆ

แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำมาใช้พัฒนานักศึกษากลุ่มทดลองให้มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้อย่างครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creative Thinking and Innovation Skill) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving Skill) และกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaborative Skill) ซึ่งชุดกิจกรรมแนะแนวนี้ได้ดำเนินการสร้างอย่างถูกต้องตามขั้นตอนชุดกิจกรรมแนะแนวเชิงประสบการณ์ 4 ขั้นตอน โดยกิจกรรมแรกเริ่มจากกิจกรรมที่ 2 **ใจสรรค์สร้าง** เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัย มุ่งเน้นให้นักศึกษาทราบถึงหลักพื้นฐานกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ 4 ประเภท คือ ความคิดแบบริเริ่ม ความคิดแบบคล่องแคล่ว ความคิดแบบยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ โดยใช้เกมประกอบใบงาน เพื่อนำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์และต่อยอดเป็นนวัตกรรม กิจกรรมที่ 3 **My Resume** เน้นให้นักศึกษาสามารถฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ หลากหลาย จัดทำ Resume ที่ไม่ซ้ำรูปแบบเดิม พัฒนา Resume ให้เป็นนวัตกรรมใหม่ที่ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมที่ 4 **เตรียมการสัมภาษณ์** มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการสัมภาษณ์งาน การ

เตรียมตัวสำหรับการสัมภาษณ์งาน ประยุกต์ใช้ประสบการณ์เดิมและความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการสัมภาษณ์งาน กิจกรรมที่ 5 **ชวนคิดและแก้ไข** มุ่งเน้นให้นักศึกษา ระบุนิยามกำหนดประเด็นปัญหา ระบุมุมมองพื้นฐานของปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ สรุปข้อมูลและระบุแนวทางการแก้ไข โดยนำความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ ซึ่งกิจกรรมนี้ได้นำข่าวเกี่ยวกับเรื่องของการ “โซเชียล Like” ที่เป็นประเด็นในโลกของ Social media กิจกรรมที่ 6 **คิดก่อนแชร์** เน้นให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลในปัจจุบันผ่านสื่อ Social Media ให้นักศึกษาตระหนักถึงการเสพสื่อตามหลักเหตุผลและผล แยกข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงออกจะสื่อที่ได้รับ และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมที่ 7 **โฆษณาว่าเชื่อถือ** กิจกรรมนี้จะคล้ายกับกิจกรรมที่ 5 แต่แตกต่างกันที่สื่อที่ใช้เป็นการโฆษณาขายสินค้าที่มีสรรพคุณเกินจริง ซึ่งในปัจจุบันนี้สื่อโฆษณาเช่นนี้ก็มีย่อยแพร่หลาย โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาฝึกแยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงจากสื่อโฆษณา คัดกรองข้อมูลและตัดสินใจว่าเชื่อ/ไม่เชื่อโดยใช้ความคิดเชิงวิจารณญาณและระบุแนวทางการแก้ไข ปัญหาจากสื่อต่างๆ กิจกรรมที่ 8 **สุภาษิตสอนใจ** เน้นให้นักศึกษาฝึกใช้ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือจากการพูดและฟังอย่างชัดเจน สามารถบอกความหมายของสำนวนและภาษิตได้ โดยแบ่งกลุ่มโดยแต่ละกลุ่มจะต้องสื่อสารจากบัตรคำที่กำหนดให้ บอกต่อๆ กันไป จนถึงท้ายแถว และคนสุดท้ายเขียนคำที่ได้รับฟัง บอกความหมายและนำสุภาษิตหรือสำนวนที่ได้รับมาแต่งประโยคเพิ่มเติม กิจกรรมที่ 9 **ละครชีวิต** เน้นให้นักศึกษาฝึกการสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกผ่านบทละคร ฝึกการทำงานเป็นทีมและการเคารพการตัดสินใจ ฝึกแสดงความคิดเห็นของตนเองให้ผู้อื่นเข้าใจได้ กิจกรรมที่ 10 **ปรับปรุงคำพูด** เน้นให้นักศึกษา แสดงบทบาทหน้าที่ของผู้นำและผู้ตามผ่านรูปแบบการสื่อสารภายในองค์กร สามารถระบุความสำคัญของการสื่อสารระหว่างบุคคลได้ และบอกประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีปฏิสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีม จากกิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวทั้งหมดนี้ สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ให้แก่

นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล-สงครามได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรสุตา แก้วประเสริฐ (2555) ที่ศึกษาเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหลวงพ่อบานคลองด่านอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา พบว่าภายหลังการทดลองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดมนุษยนิยมเพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีราวัลย์ เสี่ยงพานิช (2556) ที่ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษา พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยามีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัฒนกิจ สิทธิสถิตองกูร (2546) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกกลุ่ม มีการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวได้ถูกสร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของการแนะแนว ก่อให้เกิดทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มตัวอย่าง และนำไปใช้ในชีวิตการทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการศึกษาพบว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวกกลุ่มควบคุมที่กิจกรรมแนะแนวกตามปกติ นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 ผลของการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะ

แนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมนั้น สามารถพัฒนาทักษะได้ดีขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งแนวคิดของชุดกิจกรรมทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองเกิดทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม สามารถมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตลอดจนหาทางแก้ไขปัญหา และทำให้เกิดทักษะการสื่อสารนำไปสู่ความร่วมมือในการทำงานได้ นอกจากนี้ จุดเด่นของชุดกิจกรรมที่ทำให้ต่างจากชุดกิจกรรมปกติ คือ สื่อที่ใช้ในชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นสื่อสังคมออนไลน์และภาพเหตุการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งสถานการณ์ที่ทำงานในอนาคตที่นักศึกษาจะต้องประสบพบเจอ จึงถือว่าชุดกิจกรรมแนะแนวนี้น่าสนใจ ก่อให้เกิดบรรยากาศที่อบอุ่นและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มทดลอง ส่วนนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมแนะแนวตามปกติ เป็นกิจกรรมที่มีข้อบ่งชี้เนื้อหาทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับความรู้ของการศึกษาเป็นหลัก ไม่ได้รับการเน้นพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นผลทำให้นักศึกษากลุ่มควบคุมบางส่วนขาดการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา และทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฐกร ไหวว่องกิจกร (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตน ในการลดพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงธน ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตน ในการลดพฤติกรรมความรุนแรงสูงกว่าของนักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรสวรรค์ ภัทรบรรพต (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่มด้อยโอกาสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต มีทักษะชีวิตสูงกว่าของกลุ่มควบคุมที่ได้ใช้กิจกรรมแนะแนวตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการศึกษาที่กล่าวมาแล้วนั้น แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความหลากหลาย

เลือกใช้สื่อได้ทันสมัย ทำให้ชุดกิจกรรมนี้มีความน่าสนใจ เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และนำประสบการณ์ความรู้ของตน ประยุกต์ใช้ให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 จึงทำให้พัฒนาทักษะที่สำคัญนี้ได้มากกว่าชุดกิจกรรมแนะแนวตามปกติ

3. จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก ผลจากการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า จากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับกลุ่มทดลองพบว่า นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียนรู้ ให้ความสนใจและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดเป็นอย่างดี นักศึกษาสนุกสนานกับสื่อของชุดกิจกรรม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยเน้นชุดกิจกรรมเชิงประสบการณ์ ที่ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ ใช้เทคนิคแม่แบบ บทบาทสมมติ เกม กรณีศึกษาโดยสามารถฝึก ได้ตามขั้นตอน สามารถอธิบาย แสดงความคิดเห็น สามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การใช้วิดีโอทัศน์ประกอบการฝึกเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ได้รับความสนใจ ผู้วิจัยได้เลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างชัดเจน และใช้ประสบการณ์มาประยุกต์ใช้กับชุดกิจกรรมต่างๆ ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 จากประเมินหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากที่สุดโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดดังนี้คือ เนื้อหาในชุดกิจกรรมเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนา มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงและได้รับประโยชน์ไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นและสื่อมีความน่าสนใจและหลากหลายทำให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ช่วยให้นักศึกษามีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้ที่สนใจหรือครูที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้สามารถนำไปใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาอื่นๆ ได้ แต่ก่อนนำไปใช้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบวัดและชุดกิจกรรมแนะแนวให้มีความเข้าใจ และบางกิจกรรมควรปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการนำไปใช้ได้

1.2 การดำเนินกิจกรรมแนะแนวในแต่ละครั้งเป็นกิจกรรมที่ประยุกต์ใช้หลายทักษะ ดังนั้นก่อนเริ่มเข้าสู่กิจกรรม ควรเน้นการสร้างสัมพันธภาพและเสริมสร้างสมาธิ

1.3 สำหรับผู้ที่ต้องการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบทั้ง 3 ทักษะ คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือ เพื่อให้ผลที่ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่นักศึกษา ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกงาน

2.2 ควรสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศและทักษะด้านชีวิตและอาชีพ เพื่อให้ครอบคลุมการศึกษาการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกด้าน

2.3 งานวิจัยในครั้งนี้เป็นเชิงทดลอง ควรศึกษาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จิรัฐดา แก้วประเสริฐ. (2555). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวคิดมนุษยนิยม เพื่อฝึกความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนหลวงพ่อบานคลอง ดำเนินอนุสรณ์ จังหวัดสมุทรปราการ. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐกร ไหว่องกิจการ. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองในการลดพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 แผนกวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงธน. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฐิราวัลย์ เสิงพานิช. (2556). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรสวรรค์ ภัทรบรรพต. (2556). “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในเด็กกลุ่มด้อยโอกาสของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วัฒนกิจ สิทธิสถิตอังกูร. (2546). การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์
ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ตาตา
พับลิเคชั่น.

_____. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่
21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.

สมร ทองดี และปราณี งามสูตร. (2545). **แนวคิดใน
การพัฒนากิจกรรมแนะแนว**. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาศรีษฏกิจและสังคม
แห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)**.
กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551**. สำนัก
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักงานฯ.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ. (2545). **มาตรฐานการ
ผลิตครู คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ**.
กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.

อิศราวดี ชำนาญกิจ. (2559). **ทักษะที่จำเป็นต่อการ
เรียนรู้และการทำงานในศตวรรษที่ 21**. เมื่อ
20 มีนาคม 2559, เข้าถึงได้จาก gotoknow:
<http://gotoknow.org/blog/besttraining/368230>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุชาณี จันทร์คู่
สถานที่อยู่ 459/1164 หมู่ที่ 7 ตำบลสมอแข
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่งปัจจุบัน พนักงานควบคุมเอกสารคุณภาพ
(Document Control)
สถานที่ทำงาน บริษัท ไทยแอร์โรว์ จำกัด
(สาขาพิษณุโลก)
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2550 สังคมศาสตร์
(จิตวิทยาอุตสาหกรรม)
มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก
พ.ศ. 2557 ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและ
การปรึกษาเชิงจิตวิทยา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

Self-Directed Learning of Students at

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

รศ.ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์¹ ดร.อมรรักษ์ สวนชุมพล²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามตัวแปรด้านเพศ อายุ คณะที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) และเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 377 คน ด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,610 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดการเรียนรู้ (SDLS) ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ จำนวน 39 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีลิเคิร์ท (Likert) โดยมีค่าความเชื่อมั่น = .905 ตามวิธีของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนที (t-test) ค่าคะแนนเอฟ (F-test)

ผลการวิจัยโดยสรุปมีดังนี้

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .866)
2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

2.1 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาที่มีเพศ คณะที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) และเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์ ต่างกัน มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การเรียนรู้, การนำตนเอง

Abstract

This study is the survey research which has two purposes: 1) to measure the level of Self-Directed learning scale (SDLS) of students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, and 2) to compare the SDLS of the students, classified by gender, age, faculty, Grade Point Average, and time for learning

The population for this study consisted 6,610 from the students at Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. The samples composed of 377 students drawn from the above population using the stratified random sampling technique.

The instrument employed in the data collection was Self-Directed learning scale (SDLS), a Likert type with five point scales. The total items in SDLS were 39 items and had the Cronbach's alpha-coefficient .905. The statistics used in the data analyses were percentage, mean, Standard Deviation, t-test and F test, using the SPSS/PC+.

The findings were as follows:

1. The SDLS of students at Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage as

¹ อาจารย์ประจำ สถาบันราชภัฏวไลยอลงกรณ์

² อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

a whole was at a high level ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .866).

2. For testing the hypotheses found that:

2.1 Age and GPA had influence on self-directed learning at .05 level of significance.

2.2 Gender, faculty, GPA, and time for learning had no influence on their self-directed learning.

Keywords: Learning, Self directed

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือเป็นกระบวนการที่ใช้กันมาตั้งแต่อดีตเกี่ยวกับการสนับสนุนให้บุคคลเกิด ความรู้ ทักษะ ค่านิยมและพัฒนาความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งการศึกษายังถือเป็นตัวเร่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในด้านสุขภาพอนามัยการประกอบอาชีพ คุณธรรม รวมถึงการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา มีความแตกต่างจากการศึกษาระดับอื่นตรงที่เป็นการเน้นการแสวงหาความรู้จริง การเรียนการสอนจึงเป็นการพัฒนาให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ เกิดความรักและมีทัศนคติที่ดีตลอดจนมีคุณธรรมในอาชีพที่จะทำในอนาคต สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต่างมีหน้าที่ บุกเบิก แสวงหา และถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรมให้กับบัณฑิต ให้เป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา มีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่จะออกไปประกอบอาชีพ ในขณะที่เดียวกันต้องเป็นผู้ที่รู้จักตนเอง ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นี่คือนโยบายที่สถาบันอุดมศึกษาต้องมอบให้กับนิสิตนักศึกษา โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน (อุทุมพร จามรมาน. 2530: 1) ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้นควรจัดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจโดยเฉพาะการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือการเรียนรู้โดยมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น จะช่วยให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับผู้ที่เรียนที่มีวุฒิภาวะ ความรับผิดชอบ ทั้งนี้เนื่องจาก

“การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง” (self-directed learning) เป็นลักษณะของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ (Candy. 1991: 19) ซึ่งก็คือ กลุ่มผู้เรียนวัยทำงานแล้วและได้รับการยอมรับและส่งเสริมมากขึ้นในสถาบันการศึกษา เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัยทั้งหลาย หรือในโรงเรียนสอนวิชาชีพต่างๆ เนื่องจากว่าผู้เรียนส่วนมากมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและมีความรับผิดชอบสรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ควรกล่าวถึง ก็คือ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเพิ่มความรับผิดชอบในการเรียน ด้วยความมานะบากบั่น การที่ผู้เรียนสามารถนำตนเองได้นับว่าเป็นคุณลักษณะที่ดีที่สุดซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคลทุกคน (Mezirow. 1981: 21) นอกจากนั้นผู้เรียนยังสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้ได้ ซึ่ง โนลส์ (Knowles. 1975: 9) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า

...เป็นกระบวนการซึ่งผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์และการตัดสินใจว่าต้องการเรียนรู้สิ่งใด หลังจากนั้นจะกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ รวมทั้งการระบุถึงวิธีการค้นคว้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ จนกระทั่งสุดท้ายผู้เรียนสามารถตรวจสอบ ใ้คร่ครวญถึงผลสัมฤทธิ์และความสำเร็จในการเรียนของตนเองได้ ...นอกจากนั้นนักการศึกษาและผู้ให้ความสำคัญกับการศึกษาตลอดชีวิตได้แสดงให้เห็นว่าโครงการทางการศึกษาใหม่ๆ เช่น การศึกษาทางไกลด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะสามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาสำคัญๆ ที่มีอยู่ในการจัดการอาชีวศึกษาทั้งในระบบ และนอกระบบโรงเรียนได้อย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีหนึ่งในภาระหน้าที่ของการปฏิบัติงานที่กำหนดในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ว่า มหาวิทยาลัยฯ มีหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม สำนึกในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่นอีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในท้องถิ่นรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตดังกล่าวจะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ โดยได้มีการมุ่งเน้นการเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนเพียงเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยแก้ไขปัญหาเมื่อผู้เรียนต้องการ ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสรุปประเด็นสำคัญ

จากการค้นคว้าพบว่า ยังไม่พบการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้เรียนที่สอดคล้องและสนับสนุนต่อกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ความสามารถในการเลือกทักษะเพื่อการเรียนรู้ การแสวงหาคำตอบเพื่อการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และมีขั้นตอนเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย การมีวินัยในตนเองและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ การทุ่มเทเพื่อการเรียนด้วยความพยายามอย่างเหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ ความสามารถริเริ่มการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ความสามารถตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่ความรู้ที่ต้องการประเมินผลตนเองได้อย่างถูกต้อง และความอดทนในการแสวงหาความรู้ ซึ่งเป็นคุณลักษณะพื้นฐานสำคัญของการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ แสวงหาแหล่งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ที่ และประเมินผลการเรียนรู้ให้กับตนเองที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมุ่งหวังที่จะนำผลที่ได้จากการวิจัยไว้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามตัวแปรด้านเพศ อายุ คณะที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ทำการศึกษากับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 377 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,610 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (SDL) โดยใช้แบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2546) จำนวน 39 ข้อ โดยจะนำไปตรวจสอบคุณภาพ โดยการหาค่าความเชื่อมั่นกับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แตกต่างกัน
2. นักศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แตกต่างกัน
3. นักศึกษา ที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แตกต่างกัน
4. นักศึกษา ที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกัน
5. นักศึกษา ที่มีเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์ ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยนี้จะช่วยให้ได้ข้อมูลว่านักศึกษารุ่นใหม่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับใด ซึ่งสามารถจะเป็นข้อมูลสำหรับการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนของนักศึกษาต่อไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นักศึกษาทั้งในระดับคณะที่ศึกษา เพศ อายุ และคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนสามารถคาดการณ์ได้ว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทย มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มสังคมศาสตร์ ได้แก่ คณะครุศาสตร์และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) กลุ่มวิทยาศาสตร์ ได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,610 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 377 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มของยามาเน่ (Yamane, 1967) ทั้งนี้มีระดับความเชื่อมั่นของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.95 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดการเรียนรู้ ของ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2546) ที่ได้สร้างขึ้นเพื่อศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ คณะที่ศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) และเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์

ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีลักษณะเป็นแบบวัดประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาก ให้ 4 คะแนน

ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปานกลาง ให้ 3 คะแนน

ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อย ให้ 2 คะแนน

ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากที่สุด

ทั้งนี้ แบบวัดฉบับนี้มีข้อคำถามเชิงนิเสธจำนวน 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 8, 11, 17, 19, 22, 24, 26, 29, 31, 33, 34 และ 36 ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนตรงกันข้ามกับข้อคำถามเชิงนิเสธ

คะแนนที่ได้รับสามารถแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

1.00-1.50 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด

1.51-2.50 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อย

2.51-3.50 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปานกลาง

3.51-4.50 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาก

4.51-5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากที่สุด

ผู้วิจัยได้ นำแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไปหาค่าความเชื่อมั่นกับ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .905

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ออกหนังสือจากวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม

ราชูปถัมภ์ ถึงคณะที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยประสานกับอาจารย์ผู้สอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือน คือ มกราคม พ.ศ. 2557

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ($\bar{X}$)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-Test (สullivan วัฒนวงศ์. 2555: 175)

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยรวมและ รายข้อคำถามพบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .866) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .852) รองลงมา ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .905) ด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .853) ด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .857) และ

ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .863)

1.1 ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .852) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า (ข้อ 12) นักศึกษารักความก้าวหน้าและมุ่งสร้างอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .872) รองลงมา คือ (ข้อ 1) นักศึกษาเป็นผู้ที่ทุ่มเทต่อการเรียนและมุ่งสู่เป้าหมายที่คาดหวังอย่างแน่วแน่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .765) และ(ข้อ 15) นักศึกษามีความเชื่อว่า “ไม่มีใครเก่งเกินเรียน” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .891) สำหรับข้อที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด คือ (ข้อ 4) นักศึกษาคิดว่าตนเองไม่เคยทำอะไรผิดพลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = .982)

1.2 ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ พบว่านักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .857) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า (ข้อ 18) นักศึกษามีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียน เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน และสรุปความ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .791) รองลงมา คือ (ข้อ 20) นักศึกษามีความสามารถคิดค้นวิธีต่างๆ ได้หลายแบบสำหรับการเรียนรู้ใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .781) และ (ข้อ 21) นักศึกษาสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .774) สำหรับข้อที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด คือ (ข้อ 19) นักศึกษาไม่ชอบที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.077)

1.3 ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .863) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้จากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (ข้อ 27) อยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .797) รองลงมา คือ นักศึกษาเป็นคนที่ช่างสังเกตและชอบบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ (ข้อ 23) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .801) สำหรับข้อที่นักศึกษาในระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุดคือ ในการเรียนภาคปฏิบัตินั้น ไม่จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และจินตนาการ (ข้อ 24) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .974)

1.4 ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .905) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า นักศึกษามีความสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ดี (ข้อ 30) สูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .919) รองลงมา คือ นักศึกษารู้จักการให้กำลังใจตนเองโดยชื่นชมกับความสำเร็จที่สร้างขึ้น (ข้อ 28) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .839) สำหรับข้อที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด คือ นักศึกษาไม่ทราบถึงขั้นตอนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดหมาย (ข้อ 29) อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 1.026)

1.5 ผลการวิเคราะห์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .853) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า นักศึกษามีความอดทนต่อเรื่องที่ยังเป็นปัญหา (ข้อ 39) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .875) รองลงมา คือ นักศึกษามีความสามารถในการตั้งคำถามเพื่อนำไปสู่ความรู้ที่ต้องการ (ข้อ 37) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .779) และ นักศึกษามีความสามารถในการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมได้เอง (ข้อ 35) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .796) สำหรับระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด คือ นักศึกษาขาดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (ข้อ 33) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .957)

2. จากการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา

2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย และด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้และด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน

2.3 นักศึกษาที่มีคณะที่ศึกษาต่างกันมีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ และด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน

2.4 นักศึกษาที่เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 4 ส่วนรายด้าน พบว่า ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ และด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมายและด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้ มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไม่แตกต่างกัน

2.5 นักศึกษาที่ใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้ต่อสัปดาห์ต่างก็มีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย และด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยพบว่าโดยรวมและรายด้านนั้นพบว่า นักศึกษามีการเรียนรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .866) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนปัจจุบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ใช้หลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered) โดยใช้กิจกรรมนำการจัดการจัดการเรียนการสอน เช่น การศึกษาดูงานนอกสถานที่ การพัฒนาจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน การพัฒนาความร่วมมือด้านสหกิจศึกษา ร่วมกับองค์กรภาครัฐและเอกชน จึงส่งผลให้นักศึกษาต้องรู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self-Study) อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ อักษร (2540) ที่ทำการศึกษารื่อง ลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษารื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ที่ทำการศึกษารื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียน

ทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่พบว่านักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .852) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในลำดับที่หนึ่ง คือ นักศึกษารักความก้าวหน้าและมุ่งสร้างอนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .872) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาคิดว่าตนเองไม่เคยทำอะไรผิดพลาด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = .982) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทปัจจุบันวุฒิการศึกษาและการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต้องการทำงานนั้นมีผลต่อการประกอบอาชีพและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคตของนักศึกษาโดยตรง และธรรมชาติของช่วงวัยที่นี้จะมี ความอยากรู้อยากเห็นและมีความเชื่อมั่นในตัวเองที่สูงเป็นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษารื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียนด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักที่จะเรียน และด้านมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษารื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านมองอนาคตในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ที่ทำการศึกษารื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมองอนาคตในแง่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการแก้ปัญหา นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ พบว่านักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .857) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในลำดับที่หนึ่ง คือ นักศึกษามีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียน เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน และสรุปความ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .791) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาไม่ชอบที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 1.077) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและรวดเร็ว ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลประเภทนี้ต้องอาศัยทักษะการอ่าน การเขียน และสรุปวิเคราะห์ความถูกต้องน่าเชื่อถือของเนื้อหาด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการหาข้อมูลหรือติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นต้น โดยสิ่งที่ได้เป็นผลสืบเนื่องตามมาก็คือ การขาดทักษะในการปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ จนทำให้กลายเป็นพฤติกรรมที่เรียกว่า “สังคมก้มหน้า” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักที่จะเรียน และด้านมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านมองอนาคตในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมองอนาคตในแง่ดี

ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการแก้ปัญหา นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พบว่านักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .863) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในลำดับที่หนึ่ง คือ นักศึกษาสามารถแสวงหาความรู้จากบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .797) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ในการเรียนภาคปฏิบัติ นั้น ไม่จำเป็นต้องอาศัยการ วิเคราะห์และจินตนาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .974) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศผ่านระบบ Internet และ website เช่น google, youtube, facebook และ line ที่ส่งผลทำให้ผู้คนในสังคมปัจจุบันได้ใกล้ชิดผูกพัน ประสานความร่วมมือ รวมถึงการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ซึ่งเมื่อตนเองได้เรียนภาคปฏิบัติก็มักใช้เวลาในการวิเคราะห์และจินตนาการที่น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักที่จะเรียน และด้านมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษา เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านมองอนาคตในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมองอนาคตใน

แง่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการแก้ปัญหา นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .905) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในลำดับที่หนึ่ง คือ นักศึกษามีความสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ดีที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .919) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาไม่ทราบถึงขั้นตอนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดหมาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 1.026) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ธรรมชาติพื้นฐานของนักศึกษาที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้ จะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ชอบบรรยายกาศของการขู่บังคับ รวมถึงมีประสบการณ์ระดับหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้ ทั้งในแง่ของการวินิจฉัยความต้องการ วางแผนรับผิดชอบ และประเมินการเรียนรู้ของตนเอง แต่การที่จะเป็นผู้ที่สามารถเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยทักษะ และประสบการณ์ที่มากพอสมควร ซึ่งวัยผู้ใหญ่ตอนต้นนี้อาจจะยังไม่กระจ่างในขั้นตอนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดหมายเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษารื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักที่จะเรียน และด้านมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษารื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านมองอนาคตในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยมจิตร เรืองมณีชวัล (2543) ที่ทำการศึกษารื่อง

ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมองอนาคตในแง่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการแก้ปัญหา นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่มและความอดทนในการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .853) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่อยู่ในลำดับที่หนึ่ง คือ นักศึกษามีความอดทนต่อเรื่องที่ยังเป็นปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .875) และข้อที่อยู่ในลำดับสุดท้าย คือ นักศึกษาขาดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .957) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาเคยชินการกับปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ของการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) ที่มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผลอันเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน ซึ่งต้องอาศัยการมีวินัย และความอดทนเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามนี้ยังอยู่ในระหว่างที่กำลังศึกษาจึงยังไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและการประกอบอาชีพของตนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษารื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักที่จะเรียน และด้านมองโลกในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษารื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า ด้านเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านมอง

อนาคตในแง่ดี นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสี่ยงมจิตร เรื่องมณีซัซวาล (2543) ที่ทำการศึกษ เรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน ด้านมองอนาคตในแง่ดี ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตน ด้านความรักในการเรียน และด้านทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนและการแก้ปัญหา นักศึกษามีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว เพื่อเป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 5 ข้อ ดังนี้

2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น เป็นเรื่องกระบวนการเรียนรู้ที่บุคคลมีความคิดริเริ่ม มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีการวางแผนการเรียน มีการเลือกวิธีการเรียนรู้ และมีการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสมด้วยตนเอง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ลักษณะเด่นเฉพาะเพศ เช่น พลังกำลังหรือความอ่อนโยน ดังนั้น ไม่ว่าเพศชายหรือเพศหญิงก็มีความศักยภาพที่จะเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้เรื่องหนึ่งเรื่องใดได้ด้วยตัวเองเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร สุทองหล่อ (2542) ที่ทำการศึกษ เรื่อง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร (2542) ที่ทำการศึกษ เรื่อง วิธีการรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายวิธีการเรียนทางไกลในจังหวัดนนทบุรี พบว่า เพศของนักศึกษาไม่มีผลทำให้คะแนนเฉลี่ยวิธีการเรียนรู้แต่ละวิธีการต่างกัน

2.2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 2

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี จะอยู่ในช่วงวัยที่มีความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะมีความสมบูรณ์ทางร่างกาย การได้รับการสนับสนุนหรือส่งเสริมจากครอบครัว และบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมที่ยังมีไม่มากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ผู้อยู่ในช่วงวัยนี้มีความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความคิดริเริ่ม มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มีความอดทนในการเรียนรู้ และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมายที่สูงกว่านักศึกษาที่มีอายุ 25-40 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภมาส ทองใส (2536) ที่ทำการศึกษ เรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า อายุผู้เรียนนอกระบบโรงเรียน ประเภทอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร กุลสิริสวัสดิ์ (2537) ที่ทำการศึกษ เรื่อง ระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา พบว่า อายุของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 นักศึกษาที่มีคณะที่ศึกษาต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มุ่งเน้นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered) โดยได้มีการมอบให้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนแก่ทุกคณะอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า อายุ สาขาวิชาและผลการศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่พบว่ามีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 นักศึกษาที่เรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อที่ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การได้มาของคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) นั้น มาจากวัดและประเมินผลที่อาจารย์แต่ละรายวิชาเป็นผู้กำหนด ซึ่งตามหลักการของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักหรือควรมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของตน ตั้งแต่เริ่มวินิจฉัยความสนใจและความต้องการจนถึงการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสียมจิตร เรืองมณีชัชวาล (2543) ที่ทำการศึกษ เรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิจัยเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุ และผลการศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่พบว่ามีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ (2540) ที่ทำการศึกษ เรื่อง การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า อายุ สาขาวิชา และผลการศึกษาของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่พบว่ามีเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 นักศึกษาที่ใช้เวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อสัปดาห์ต่างกัน มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้นเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับทักษะการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีมากน้อยต่างกันไป ประกอบกับปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศผ่านระบบ Internet และ website เช่น google, wikipedia, youtube ที่ส่งผลให้การเรียนรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดมีความสะดวก ง่าย ตรงต่อความต้องการ และย่นย่อเวลาลงมากเมื่อเทียบกับสมัยก่อน ซึ่งในแง่ของการใช้เวลานี้ ทัฟ (Tough. 1979: 95-96) แห่งมหาวิทยาลัยโตรอนโต ประเทศแคนาดา ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ในขั้นตอนที่ 8 ว่า “การหาเวลาสำหรับการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการลดเวลาหรือจัดเวลาให้เหมาะสมกับการทำงาน กิจกรรมในครอบครัวหรือการพักผ่อน โดยอาจขอร้องไม่ให้

บุคคลอื่นมารบกวนในเวลาที่กำลังศึกษา หรือขอร้องให้ผู้อื่นมาทำงานแทนเป็นครั้งคราว” ดังนั้น การใช้เวลาจึงขึ้นอยู่กับทักษะการเรียนรู้และความเหมาะสมของแต่ละบุคคล จึงทำให้ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามผลการวิจัยที่ปรากฏ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านความรักและต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่พบว่า ข้อที่มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุดคือ นักศึกษาคิดว่าตนเองไม่เคยทำอะไรผิดพลาด โดยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นตัวเองที่ถูกต้อง เช่น การจัดโครงการปรับทัศนคติเกี่ยวกับตัวเองตามหลักความเป็นจริง

1.2 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านความสามารถในการเลือกทักษะการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุดคือ นักศึกษาไม่ชอบที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ โดยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการมุ่งเน้นและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาในทุกรายวิชาให้มากขึ้น เช่น การคิดคะแนนพฤติกรรมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ

1.3 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พบว่า ข้อที่มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุดคือ นักศึกษาคิดว่าในการเรียนภาคปฏิบัตินั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และจินตนาการ โดยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ควรควบคู่กับการสร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการวิเคราะห์และจินตนาการของนักศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เช่น การมอบหมายให้นักศึกษาสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ ข้อดีข้อด้อย และแนวทางการพัฒนาที่

เหมาะสมตามหลักวิชาการหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

1.4 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีขั้นตอนเพื่อไปสู่เป้าหมาย พบว่า ข้อที่มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุดคือ นักศึกษาไม่ทราบถึงขั้นตอนการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่จุดหมาย โดยอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแก่นักศึกษา เช่น การจัดโครงการอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่แนะนำและช่วยเหลือด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแก่นักศึกษาโดยเฉพาะ

1.5 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านการมีวินัย ความคิดริเริ่ม และความอดทนในการเรียนรู้ พบว่า ข้อที่มีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองน้อยที่สุด คือ นักศึกษาขาดความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะหรือความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การจัดประสบการณ์ตรงให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้ไปพัฒนาหน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเปรียบเทียบว่าจะมีผลแตกต่างกันเช่นเดียวกับนักศึกษาหรือไม่

2.2 ควรมีการวิจัยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ ว่าจะมีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างไร

2.3 ควรมีการวิจัยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกับนักศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกันว่าจะมีผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ ตั้งศรีไพร. (2542). วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย วิธีการเรียนทางไกลในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิทักษ์ อักษร .(2540). ลักษณะการเรียนรู้โดยการนำตนเองของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิธร กุลศิริสวัสดิ์. (2537). ระดับความพร้อมในการเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิริรัตน์ สัมพันธ์ยุทธ. (2540). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทร สุทองหล่อ. (2542). คุณลักษณะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุกมาส ทองใส. (2536). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนนอกระบบโรงเรียนประเภทอาชีวศึกษา ลังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2546). การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องสายอาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2555). การวิจัยและประเมินผลการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสี่ยมจิตร เรืองมณีชัชวาล. (2543). ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อุทุมพร จามรมาน. (2530). การวัดและประเมินการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราวิทยาศาสตร์อุตสาหกรรม.

Candy, C. (1991). **Self-Direction for Lifelong Learning**. San Francisco: Jossey Bass.

Knowles, M. S. (1975). **Self-directed learning**. New York: Association Press.

Mezirow, J.D. (1981, January). A Critical Theory of Adult Learning and Education. **Adult Education**. 31: 3-24.

Tough, Allen. (1979). **The Adult's Learning Projects**. Toronto, Ontario: The Ontario Institute for Studies in Education.

Yamane Taro. (1967). **Statistic: An Introductory Analysis**. New York: Harper & row

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล รศ.ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์
ที่ทำงาน ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
สถาบันรัชต์ภาคย์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2513 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.)
คณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ
วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร

พ.ศ. 2518 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
(กศ.ม.) จิตวิทยาสังคม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

พ.ศ. 2546 ปริญญาเอกสาขาอาชีวศึกษา
(ศศ.ด.) คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ชื่อ-สกุล อ.ดร.อมรรักษ์ สอนชุมผล
ที่ทำงาน ตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิจัย
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.)
รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2548 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(ศศ.ม) พัฒนสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2554 ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต
(กศ.ด) การศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อิทธิพลของขีดความสามารถองค์กรต่อผลการดำเนินงานทางธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร

The Effect of Organizational Core Competencies toward Financial Performance of Dining Shops and Restaurants in Bangkok Metropolitan

ผศ.ดร.เสถียรณภัส ศรีวะรัมย์ *

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้วิธีเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงขีดความสามารถขององค์กรและผลการดำเนินงานขององค์กรภายใต้การจัดสรรทรัพยากรของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร 2) ศึกษาถึงแนวทางการจัดสรรทรัพยากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลลัพธ์เป็นผลประกอบการที่ดี 3) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารต่อขีดความสามารถขององค์กรตามแนวคิดขีดความสามารถหลักขององค์กรของพอร์เตอร์ (Porter, 1990) และแนวคิดการจัดสรรทรัพยากรกับผลลัพธ์ด้านการดำเนินงานของโรเบิร์ต และเชีย (Robert; & Shea, 1996) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วยผู้บริหารและผู้จัดการระดับปฏิบัติการของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ได้เท่ากับ 0.94 จากนั้นประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถองค์กรกับผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้การจัดสรรทรัพยากรโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถองค์กรกับผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้การจัดสรรทรัพยากรด้วยค่าสถิติสหสัมพันธ์เชิงเส้นของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 อายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.0 การศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.8 ประสบการณ์การทำงาน

6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 ระยะเวลาในการดำเนินการกิจการ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.5

ความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานขององค์กร 3 ด้านในภาพรวม พบว่า องค์กรมีผลการดำเนินงานทุกด้านในระดับการดำเนินงานที่เท่าเดิม ค่าเฉลี่ย 2.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านรายจ่าย มีระดับผลการดำเนินงานเท่าเดิมเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 2.78$, S.D.=0.92) รองลงมาด้านรายได้ มีระดับผลการดำเนินงานเท่าเดิม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.64$, S.D.= 0.96) อันดับที่ 3 ด้านกำไร มีระดับการดำเนินงานลดลงเล็กน้อยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.28$, S.D.= 0.88)

ผลการศึกษาในรายตัวแปรของมิติด้านความคิดเห็นผู้บริหารในภาพรวม เกี่ยวกับขีดความสามารถหลักขององค์กร ที่มีระดับความเห็นด้วยมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เราให้ความใส่ใจในการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 2) เรามีระบบตรวจสอบและลดการยกเลิกการขายการสั่งซื้อสินค้า และ 3) มีโปรแกรมการฝึกอบรมด้านการดำเนินงานประจำวันของผู้จัดการเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.98, 3.93 และ 3.91

ความคิดเห็นผู้จัดการระดับปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะสำคัญในจัดสรรทรัพยากร 5 ด้าน พบว่า มิติตัวแปรรายด้านที่มีระดับความสำคัญซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ 2) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านทักษะการผลิต 3) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการเป็นผู้บริการที่ดี ($\bar{X} = 3.15$, 2.93 และ 2.82) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ขีดความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรร

* อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ทรัพยากรด้านการจัดการ ณ ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p-value = .000)

คำสำคัญ: ขีดความสามารถขององค์กร, ผลการดำเนินงานขององค์กร, การจัดสรรทรัพยากร

Abstract

This research uses a survey methodology. It aims to: 1) study the organizational capabilities and performance of the organization under the resource allocation of restaurant and dining shops; 2) study the resource allocation approach; 3) study the opinions of the executives, business organizations, restaurants and dining shops on the capacity of the organization. Based on Porter's core competency concept (Porter, 1990) and the concept of resource allocation and the operational results of Robert; & Shea (1996). Population were executives and business executives. There are 400 samples of restaurants and dining shops in the Bangkok Metropolitan area. The data collection tool is a 5-rating scale questionnaire with a reliability of 0.94, and then analyzed using the software program. The correlation between organizational capability and business performance was estimated using the mean, Standard Deviation (S.D.), and the analysis of relationship between organizational capabilities and business performance under resource allocation with Pearson's Correlation Coefficient.

The result found that:

Most of the respondents are female (55.5%), aged between 26-30 years old (36.0%), Bachelor degree (52.8%), 6-10 years of experience (42.5%), length of business operation: 6-10 years (62.5%). The opinions on the organizations performance of the three aspects as a whole showed that the organization had the performance of all aspects in the same level of operations, ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.65). The performance level was

the first ($\bar{X} = 2.78$, S.D. = 0.92), followed by aspect of income average performance ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.96). Third, the profit margin decreased slightly with average ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.88). The results of this study about the core competence of the organization found at a very high level of opinion. The first three highest mean score are; 1) We pay close attention to creating a working atmosphere. 2) We have a system to check and reduce order cancellations. 3) Have a daily training program for managers, with the average of $\bar{X} = 3.98$, $\bar{X} = 3.93$ and $\bar{X} = 3.91$, respectively. The managerial level of critical skills in allocating resources in five dimensions showed that the top three dimensions of significance were the following: 1) critical skills in resource allocation, 2) important skill in allocating resources for good service ($\bar{X} = 3.15$, $\bar{X} = 2.93$ and $\bar{X} = 2.82$). The hypotheses tests was found that the feasibility of the organization is related to the critical skill in allocating management resources at .05 level of significance.

Keywords: Organizational capabilities, corporate performance, resource allocation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสำรวจในประเทศไทยปัจจุบันพบว่าร้านอาหาร/ภัตตาคารมีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ในปี 2558 มีร้านอาหาร จำนวน 64,113 ร้าน เป็นร้านอาหารในกรุงเทพฯ ประมาณ 12,000 ร้าน และในต่างจังหวัด จำนวน 52,113 ร้าน เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ประมาณ 9,000 ร้าน ธุรกิจภัตตาคารร้านขายอาหารและเครื่องดื่มทั่วประเทศที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า วันที่ 30 กันยายน 2558 รวมทั้งสิ้น 6,893 ราย มีทุนจดทะเบียนรวมทั้งสิ้น 27,702.99 ล้านบาท ช่วงทุนจดทะเบียนส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-4.99 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 67.95 ของจำนวนนิติบุคคลภัตตาคารร้านขายอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมด กระทรวงพาณิชย์ แบ่งประเภท

ร้านอาหารออกเป็น 4 แบบ โดยจำแนกตามการออกแบบ ตกแต่งเป็นหลัก ได้แก่ 1) ร้านอาหารระดับหรู (Fine dining) เป็นร้านที่มีการออกแบบตกแต่งอย่างประณีต สวยงาม ใช้วัสดุและอุปกรณ์ราคาแพง จัดอาหารอย่าง หู มีการบริการระดับ 5 ดาว 2) ร้านอาหารระดับกลาง (Casual dining) เป็นร้านที่มีการออกแบบตกแต่งแบบ พอเหมาะสมควร เน้นบรรยากาศแบบสบายๆ เป็นกันเอง ราคาอาหารระดับปานกลาง พนักงานบริการแบบเป็น กันเอง ไม่มีพิธีรีตอง 3) ร้านอาหารทั่วไป (Fast dining) เป็นร้านที่มีการออกแบบตกแต่งแบบเรียบง่าย สะดวก รวดเร็ว มีความทันสมัย เน้นบริการอาหารจานด่วน มี รายการอาหารจำกัดและสามารถหมุนเวียนลูกค้าได้ใน ปริมาณมาก และ 4) ร้านริมบาทวิถี (Kiosk) เป็นร้านที่ มีการออกแบบตกแต่งแบบง่ายๆ เน้นอาหารจานเดียว สามารถปรุงได้ง่ายและรวดเร็ว โดยเป็นธุรกิจขนาด ย่อมที่มีเจ้าของร้านเป็นพ่อครัวเอง (ส่วนส่งเสริมพัฒนา ธุรกิจบริการ, กระทรวงพาณิชย์, 2558)

จากการวิเคราะห์สภาพธุรกิจร้านอาหาร พบว่า จุดแข็งของเพราะเป็นธุรกิจที่มีชนิดและประเภทที่ หลากหลายทำให้สามารถเลือกกลุ่มผู้บริโภคได้ เพราะ อาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่แม้เศรษฐกิจโลกและ อุตสาหกรรมต่าง ๆ จะลดตัว แต่ความต้องการในการ บริโภคอาหารก็ยังคงมีต่อไป และยังเป็นธุรกิจที่มีความ พร้อมและศักยภาพสูง ในรสชาติ คุณค่า และการ ให้บริการตามวัฒนธรรมไทย อย่างไรก็ตามธุรกิจนี้มี จุดอ่อนคือ ความผันผวนทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบ ต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค และร้านอาหารเป็นธุรกิจที่ เปิดกิจการง่าย จึงมีการแข่งขันสูง และผู้ประกอบการ ให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลค่อนข้างน้อย ใช้การเรียนรู้นจากพนักงานเก่าเป็นหลักและหากจะ พิจารณาถึงโอกาสของธุรกิจประเภทนี้ พบว่า มีความ น่าสนใจในการดำเนินงานและการลงทุนค่อนข้างสูง กล่าวคือเมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น รายได้ประชาชนสูงขึ้น อำนาจการซื้อและความต้องการในการรับประทานอาหารมีมากขึ้น อีกทั้งร้านอาหารไทยนับเป็นธุรกิจที่มี ชื่อเสียงในตลาดต่างประเทศทำให้ผู้ประกอบการ สามารถมองหาการขยายการลงทุนได้ และการสนับสนุน จากภาครัฐที่มีการผลักดันการส่งออกอาหารไทยและ ขยายตลาดร้านอาหารไทยในประเทศต่างๆ เช่น ยุทธศาสตร์ครัวไทยสู่โลก (Kitchen of the world) เป็น

แหล่งสร้างรายได้เข้าประเทศเพื่อการพัฒนาทาง เศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง

แต่ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารยังคงประสบ ปัญหาในการดำเนินงานหลายด้าน ปัจจัยคุกคามของ ธุรกิจหรือความเสี่ยงที่ไม่ควรมองข้าม เช่น ความ เสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น สึนามิ หรือ โรคระบาดที่ เกิดขึ้น เช่น ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ ทำให้การ บริโภคอาหารมีน้อยลง ปัญหาของต้นทุนสินค้าที่มี เพิ่มขึ้นเนื่องจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น การ เติบโตของร้านอาหารต่างชาติที่มีอัตราการเติบโต ก่อนข้างสูงส่งผลให้ธุรกิจร้านอาหารต่างชาติมีส่วนแบ่ง ตลาดเพิ่มขึ้น นอกจากนี้สาเหตุที่ธุรกิจร้านอาหารของ ไทยยังไม่สามารถขยายธุรกิจให้เติบโต แข่งขันและ ไปสู่สากลได้ เพราะมีปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้แก่ ด้านบุคลากร ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถใน การบริหารจัดการและสื่อสารด้านภาษาต่างประเทศ ด้านเงินทุนหมุนเวียน ไม่สามารถหาแหล่งเงินกู้ใหม่ๆ ได้เนื่องจากขาดข้อมูลข่าวสาร และวิธีการเขียนแผน ธุรกิจ ด้านการตลาดขาดการประชาสัมพันธ์ให้ถึง กลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ และความมี เอกสิทธิ์โดดเด่นของร้าน ด้านการบริหารจัดการไม่มีความพร้อมในการจัดหาและพัฒนาระบบ วิธีการ บริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฝึกอบรมยกระดับมาตรฐานของสินค้าและ บริการ แม้จะพบว่าแนวโน้มธุรกิจร้านอาหารปี 2558 มี ทิศทางที่น่าสนใจสำหรับการลงทุน ซึ่งบริษัทศูนย์วิจัย กลยุทธ์ไทย จำกัด คาดว่ามูลค่าธุรกิจร้านอาหารใน ประเทศไทย ปี 2558 ลดลงเหลือประมาณ 194,000 ล้านบาท ซึ่งหดตัวประมาณร้อยละ 3-4 เมื่อเทียบกับปี 2553 และวิธีการปรับตัวของผู้ประกอบการร้านอาหาร เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดนั้นอาจทำได้หลายแนวทาง การ เน้นคุณภาพและความคุ้มค่า โดยผู้ประกอบการ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพอาหารและคุ้มค่า ในการบริโภคมากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะ เศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง การสร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการในธุรกิจร้านอาหารต้องคิดกลยุทธ์ที่ ลึกซึ้งและเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า เพื่อ ตอบสนองความต้องการได้อย่างตรงจุด การรักษาลูกค้า ผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหารต้องพยายาม รักษาฐานลูกค้าทั้งเก่าและใหม่ด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้

ลูกค้าถึงร้านอาหารตนเองก่อนรายอื่นๆ การซื้อกิจการหรือแบรนด์ใหม่ นับเป็นช่องทางการขยายตลาดของธุรกิจร้านอาหาร โดยเน้นการสร้างหลากหลายของประเภทอาหาร ทั้งเพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคและช่องทางรายได้ให้กับผู้ประกอบการเอง นอกจากนี้อาจมีการปรับองค์กรให้กระชั้นขึ้นคือ ลดจำนวนพนักงานเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอด การเน้นด้านคุณภาพ เพราะคุณภาพเป็นปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของลูกค้าในการรับประทานอาหารนอกบ้านแทนการประกอบอาหารเองในบ้าน ได้แก่ คุณภาพของอาหารและบริการที่คาดว่าจะได้รับจากร้าน ดังนั้น ผู้ประกอบการจะต้องเอาใจใส่ในคุณภาพของอาหารและบริการ เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจในการมาใช้บริการและส่งผลให้กลับมาใช้บริการอีกในอนาคต

หัวใจพื้นฐานของความอยู่รอดและเติบโตของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารคือ การมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดการภายในองค์กรและการให้บริการอย่างเป็นระบบถือว่าเป็นจุดสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพของการบริการ และระบบบริหารงานที่ดีจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการพัฒนาและการใช้ขีดความสามารถหลักขององค์กรเพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ขีดความสามารถหลักเกิดจากการหลอมรวมเอาทักษะพนักงานสินทรัพย์องค์กร กระบวนการ และเทคโนโลยี จนทำให้องค์กรสามารถให้บริการที่เป็นเลิศแก่ลูกค้าในระดับที่แตกต่างชัดเจนจากคู่แข่ง ปัจจุบันพบว่าองค์กรธุรกิจให้อุตสาหกรรมร้านอาหารและภัตตาคาร หลายแห่งเริ่มหันมาศึกษาวิจัยในประเด็นขีดความสามารถหลักในงานทรัพยากรมนุษย์อย่างจริงจัง รวมถึงการกลับมาให้ความสนใจบทบาทของทรัพยากรต่างๆ ในองค์กรเพื่อเป็นเครื่องมือกำหนดกลยุทธ์องค์กร แกรนท์ (Grant. 1991) สอดคล้องกับคำกล่าวของ พรฮาาลัดและเฮเมล (Prahalad; & Hamel. 1994: 202) ที่ว่า “ขีดความสามารถหลักถือเป็นจุดเริ่มการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในอนาคต เป็นรากฐานสำคัญสำหรับการแข่งขัน และผลิตภัณฑ์หรือบริการคือผลลัพธ์ จากการนี้ผู้บริหารระดับสูงไม่เพียงแข่งขันเพื่อรักษาตำแหน่งทางการตลาดปัจจุบันเท่านั้น แต่เป็นการปูทางสู่ความสำเร็จสำหรับตลาดใหม่ๆ อีกด้วย ผู้บริหารที่ไม่

ใส่ใจในการสร้างและรักษาขีดความสามารถหลักองค์กร จึงเท่ากับเป็นผู้ทำลายอนาคตขององค์กร การศึกษาถึงการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กรอาจทำได้หลายทาง ทั้งการศึกษาด้วยมุมมองจากภายนอกองค์กรหรือแนวทางตามทฤษฎีองค์กรอุตสาหกรรม (Industrial Organizational Theory: I/O) และมุมมองจากภายใน (Internal view) หรือทัศนะที่มุ่งสนใจฐานทรัพยากรเป็นหลัก (Resource Based View: RBV) แนวทางนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิต มุมมองจากภายนอกองค์กรจะเน้นที่แรงกดดันจากสภาพแวดล้อมและการแข่งขัน ความสนใจจึงอยู่ที่อย่างไรองค์กรจะสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมอุตสาหกรรม และสามารถที่จะรู้ถึงภัยคุกคามและโอกาส คู่แข่งขัน และสภาพแวดล้อม การศึกษาลักษณะนี้จึงมุ่งค้นหาทักษะสำคัญ (Vital skills) ที่จะนำความได้เปรียบเชิงการแข่งขันสู่องค์กร (Ulrich. 1987) หรือความเชื่อมโยงของทักษะและกิจกรรมที่จะนำไปสู่การสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน (Porter. 1985, 1990)

ทัศนะที่มุ่งสนใจฐานทรัพยากรเป็นหลักนั้นอาจดำเนินการได้หลายลักษณะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่รู้จักกันดีเกี่ยวกับมุมมองเชิงโครงสร้างกลยุทธ์ของพอร์เตอร์ (Porter. 1990) ที่เปลี่ยนมุมมองจากสภาพแวดล้อมการแข่งขันขององค์กรไปเน้นในเรื่องทรัพยากรที่องค์กรพัฒนาขึ้นเพื่อให้แข่งขันในสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้ อย่างไรก็ตามแม้แนวทางนี้จะเป็นแนวคิดสำคัญในเชิงกรอบทางความคิดก็ตาม แต่ทัศนะที่มุ่งฐานทรัพยากรนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นที่เป็นระบบมากขึ้นของการศึกษาเชิงประจักษ์เท่านั้น เพราะเป็นวิธีที่ยังไร้รูปแบบชัดเจน และขาดการนิยามปฏิบัติการหรือทดสอบถึงผลลัพธ์ (Miller, & Shamsie. 1996: 519) ปกติจะมีกระบวนการวิธี การจำแนก หรือกรอบวิเคราะห์สถานะและความสามารถเชิงทรัพยากรภายในขององค์กร (หรือขีดความสามารถองค์กร) ว่าเป็นอย่างไร แต่ข้อมูลทางด้านแนวทางการพัฒนาและผลกระทบเชิงการเงิน (Financial impact) ยังคงมีอยู่น้อยมาก และเมื่อตรวจสอบวรรณกรรมที่มีอยู่กลับพบว่า การให้คำจำกัดความถึงทักษะ (Skills) กระบวนการ (Processes) และความสามารถขององค์กร (Abilities of the organization) นั้นแตกต่างกันไป ซึ่งอาจจะหมายถึง ความสามารถ (Capabilities)

หรือขีดความสามารถ (Competence) ซึ่ง Ulrich (1987) และ Collis (1994) ใช้คำว่าความสามารถองค์กร (Organizational capabilities) ส่วน Robert; & Shea (1996) มองว่าทั้งสองคำมีความหมายพ้องกันและใช้แทนกันได้ และนิยามทั้งสองคำว่า คือ ชุดของทักษะที่จะสร้างความแตกต่าง และเป็นสินทรัพย์เสริมความเข้มแข็งและนำความได้เปรียบและความยั่งยืนเชิงการแข่งขันกับองค์กร อย่างไรก็ตามในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำว่า "ขีดความสามารถหลัก" (Core competency) ด้วยเหตุที่ขีดความสามารถหลักเป็นสิ่งที่อยู่ภายในองค์กร รวมถึงกิจกรรมหรือกระบวนการที่เกิดขึ้นในองค์กรอยู่แล้ว อีกทั้งลักษณะที่นักวิจัยมุ่งสนใจในเรื่องขีดความสามารถก็แตกต่างกันออกไป เช่น Barney (1986) เชื่อว่าขีดความสามารถหลักได้แก่สิ่งหายาก มีค่าและลอกเลียนแบบไม่ได้ ส่วน Tampoe (1994) อธิบายขีดความสามารถหลัก หมายถึง สิ่งจำเป็นต่อวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจขององค์กร อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาโดยละเอียดถึงคุณลักษณะที่แตกต่างกัน เช่นนี้จะพบว่าขีดความสามารถก็คือสิ่งที่อยู่เบื้องลึก (Intrinsic) หรือสิ่งที่เกิดขึ้นภายในองค์กรอันเป็นผลพวงมาจากการสั่งสมประสบการณ์และคุณลักษณะ และเกิดขึ้นจากภายใน (Internal) ซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถมองเห็นหรือเข้าใจได้ง่ายๆ แต่ท้ายที่สุดจากบทสรุปที่เป็นข้อพิสูจน์ของนักวิจัยอุตสาหกรรมบ่งชี้ว่าขีดความสามารถหลักคือสิ่งที่จะนำพาความได้เปรียบเชิงการแข่งขันสู่องค์กรได้ในที่สุด

นอกจากขีดความสามารถหลักจะมีปัญหาในเชิงของการนิยาม (Agreement on terms) แล้ว ยังมีปัญหาในด้านการระบุหรืออธิบาย (Identify) ถึงขีดความสามารถหลักในองค์กรอีกด้านหนึ่งด้วย เนื่องจากเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักวิจัยที่จะต้องระบุให้ชัดเจน แต่ก็ยังไม่ปรากฏหรือข้อตกลงที่จะทำเช่นนั้น Winterscheid (1994) เสนอวิธีการระบุหรือค้นหาขีดความสามารถหลักขององค์กรด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กร ส่วน Robert; & Shea (1996) และ Collis (1994) ใช้วิธีศึกษาค้นคว้าจากงานวรรณกรรมและการสำรวจ และหากจะเปรียบเทียบมุมมองตามทฤษฎีองค์กรด้านอุตสาหกรรม (I/O) และมุมมองจากภายในหรือทัศนะที่มุ่งสนใจฐานทรัพยากร (Resource Based View: RBV) นั้นจะพบความแตกต่างได้ไม่ยาก เพราะมุมมอง I/O

จะเน้นที่กลยุทธ์องค์กรทั่วไป ส่วนมุมมองแบบ RBV จะเน้นที่การผสมผสานทักษะภายในและทรัพยากรที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละองค์กร ดังนั้นคุณลักษณะของขีดความสามารถจึงเป็นสิ่งที่มียู่เฉพาะภายในองค์กร

อย่างไรก็ตาม ทั้งสองมุมมองก็เห็นพ้องกันว่าองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถของตนเองขึ้นมาดังที่ Porter (1990) อธิบายว่าหมายถึง การยกระดับทักษะหรือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดนักทฤษฎี RBV ที่เสนอว่าบทบาทของฝ่ายบริหาร คือ สิ่งจำเป็น (Castanias; & Helfat. 1991, Lado, Boyd; & Wright. 1992, Schultz. 1993) เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันอันเกิดจากขีดความสามารถหลัก ตลอดจนตระหนักถึงทรัพยากรที่จำเป็นที่ต้องได้รับการพัฒนาและการจัดสรรที่เหมาะสม (Appropriate allocated) ตลอดจนการยกระดับและปกป้องขีดความสามารถหลัก (Schultz. 1993, Hall. 1993) นอกจากนี้ยังพบว่า ลำพังการระบุหรืออธิบายถึงขีดความสามารถหลักอาจจะยังไม่เพียงพอ เพราะการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนายกระดับและการปกป้องขีดความสามารถหลักก็สำคัญเช่นกัน ซึ่งปรากฏในงานเชิงประจักษ์ปัจจุบันไม่มากนัก เช่น งานของ Powell (1992), Hall (1993), Robert; & Shea (1996), Cho (1996) หนึ่งงานของ Miller; & Shamsie (1996) ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาที่เน้นทรัพยากรนั้นอาจขาดการสอบทานกับผลการดำเนินงานขององค์กร ผลสำเร็จทางการเงินอันเกิดจากขีดความสามารถหลักขององค์กรจึงเป็นเพียงแนวคิดทางทฤษฎีที่มีการวิจัยเชิงประจักษ์อยู่ไม่มากนักที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสองเรื่องนี้ เช่น งานศึกษาของ Snow; & Hrebiniak (1980) และงานของ Hitt; & Ireland (1986) ที่เน้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎี I/O

อย่างไรก็ตาม ทัศนะที่มุ่งสนใจฐานทรัพยากร (Resource Based View: RBV) และการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมในองค์กรนั้นนับเป็นกลยุทธ์สำคัญสำหรับการเสริมสร้างขีดความสามารถหลักขององค์กร โดยเน้นการผสมผสานทักษะภายในและการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละองค์กร กล่าวคือจะต้องเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า หายาก และไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ หากองค์กรสามารถสร้างทรัพยากรที่

มีคุณค่า ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรที่สามารถนำไปผลิตหรือดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะสร้างผลลัพธ์หรือคุณค่าทางการเงินแก่องค์กร ส่วนความหายาก หมายถึง การที่องค์กรมีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ไม่เหมือนกับองค์กรอื่นๆ และการไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ หมายถึง องค์กรอื่นๆ ที่ไม่มีคุณสมบัติและลักษณะพิเศษก็จะไม่สามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้ และการจะดำรงความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้มีความยั่งยืนนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการและการควบคุมการจัดสรรทรัพยากรองค์กรที่เหมาะสม ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้จึงยึดแนวทางการวิเคราะห์ขีดความสามารถหลักขององค์กร (Core competencies) ที่ยึดฐานทรัพยากร (Resource Based View: RBV) เป็นหลักเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถ (Competencies) กับผลการดำเนินงานขององค์กร (Performance) ภายใต้การจัดสรรทรัพยากรองค์กรนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงขีดความสามารถขององค์กรและผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้การจัดสรรทรัพยากรของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางการจัดสรรทรัพยากรในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลลัพธ์เป็นผลประโยชน์ที่ดี
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารต่อขีดความสามารถขององค์กร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและผู้จัดการระดับปฏิบัติการของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรนำ (Antecedent variable) ได้แก่ ขีดความสามารถหลักขององค์กรตามแนวคิดของ Porter (1990)

2. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ ความเห็นเกี่ยวกับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรต่อการบริหารจัดการภายในองค์กร โดยประยุกต์มาจากแนวคิดการวิเคราะห์ที่ยึดทรัพยากรและจัดสรรทรัพยากรเป็นฐาน (Resource Based View and Resource Allocated) ของ Robert; & Shea (1996) ประกอบด้วย 1) ทักษะด้านการจัดการ (Management skills) 2) ทักษะด้านการเป็นผู้บริการที่ดี (Server skill) 3) ทักษะด้านการผลิต (Production skill) 4) ทักษะด้านลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ (Communication skill) และ 5) ทักษะด้านการพัฒนาการทรัพยากร (Resource allocated)

3. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ ระดับของผลการดำเนินงานของกิจการใน 3 ด้านสำคัญ (Company performance) ประกอบด้วย 1) ผลการดำเนินงานด้านรายได้ 2) ผลการดำเนินงานด้านรายจ่าย และ 3) ผลการดำเนินงานด้านกำไร

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม: เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร: ขนาดกิจการ, ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ (ปี) และยอดขาย/ปี รายละเอียด ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ขีดความสามารถหลัก (Core Competency) หมายถึง ทักษะพนักงาน สินทรัพย์ กระบวนการ และเทคโนโลยี ซึ่งส่งเสริมการดำเนินงานประจำวันขององค์กรและเป็นพื้นฐานที่นำมาซึ่งความสามารถเชิงการแข่งขัน

ข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) หมายถึง ลักษณะสำคัญที่มีอำนาจทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง

การจัดสรรทรัพยากร (Resources allocation) หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจและเลือกใช้ทรัพยากรประเภทต่างๆ ที่ปัจเจกบุคคล องค์กร ระบบเศรษฐกิจ หรือสังคมหนึ่งๆ มีอยู่ เพื่อนำเอาทรัพยากรเหล่านั้นไปใช้ในกิจกรรมทางเลือกต่างๆ เนื่องจากทรัพยากรเป็นสิ่งมีอยู่อย่างจำกัด การจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งของระบบเศรษฐกิจหรือสังคม อย่างไรก็ตาม การจัดสรรทรัพยากร

ในการศึกษานี้ จะหมายถึง การตัดสินใจในการจัดสรร และเลือกใช้ทรัพยากรขององค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและนำมาซึ่งความได้เปรียบเชิงการแข่งขันและกลายเป็นขีดความสามารถหลักขององค์กร

การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง การส่งข้อมูล ความคิด ความเข้าใจ หรือความรู้สึกระหว่างบุคคล โดยทั่วไปจะมุ่งใจและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

กระบวนการติดต่อสื่อสาร (Communication processes) หมายถึง ขั้นตอนการติดต่อสื่อสารที่ใช้ส่งข่าวสาร และทำความเข้าใจเกี่ยวกับข่าวสาร และรวมถึงระบบซึ่งแหล่งข่าวสาร (ผู้ส่งข่าวสาร ส่งข่าวสารไปยังผู้รับ)

ทักษะการติดต่อสื่อสาร (Communication skills) หมายถึง ความสามารถในการส่งข้อมูล ความคิด ความเข้าใจ หรือความรู้สึกระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กรผ่านช่องทางการสื่อสารหรือสื่อต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการจัดการ (Management skills) หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นของบุคคลต่อการก้าวไปสู่ตำแหน่งผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ (1) ทักษะด้านความคิด (Conceptual skills) เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาระยะยาว การมององค์กรโดยส่วนรวม เป็นระบบซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกัน (2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human relation skills) เป็นความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การชักนำ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล (3) ทักษะในการใช้เครื่องมือ (Technical skills) การประยุกต์ความรู้เฉพาะด้านการจัดการในกระบวนการ และเทคนิคในการทำงานต่างๆ

ทักษะด้านการให้บริการ (Serve skills) หมายถึง กิจกรรม ผลประโยชน์ หรือความพึงพอใจที่บริษัทเสนอ กับตลาดถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถแตะต้องได้

ทักษะด้านการผลิต (Production skills) หมายถึง ความสามารถในการแปรสภาพของทรัพยากรต่างๆ ให้เป็นสินค้าหรือบริการขององค์กร

ทักษะด้านการสื่อสาร (Communication skills) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในด้านการสื่อสาร การส่งข้อมูล ความคิด ความเข้าใจ หรือความรู้สึกระหว่างบุคคล โดยทั่วไปจะมุ่งใจและมีอิทธิพลต่อ

พฤติกรรม และเป็นความสามารถด้านการแลกเปลี่ยนข่าวสารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

รายได้ (Income) หมายถึง จำนวนเงิน สินค้า หรือบริการที่ธุรกิจได้รับในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ตามความหมายนี้รายได้จึงอาจอยู่ในรูปของตัวเงิน สิ่งของ หรือบริการใดๆ ก็ได้ นอกจากนี้รายได้ยังอาจหมายถึง เครื่องแสดงถึงขีดความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการขององค์กรนั้นๆ

รายจ่าย (Expense) หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าเช่า ค่าขนส่ง ในรูปจำนวนเงิน เป็นการตลาด การบริหารและ กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร

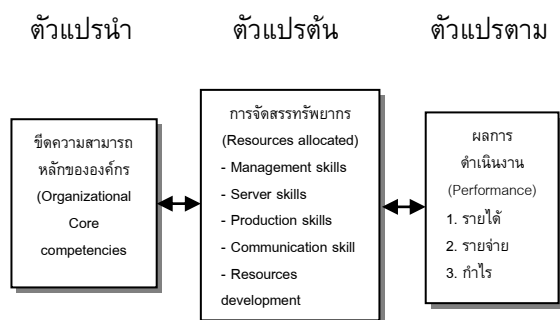
กำไร (Profit) หมายถึง ผลต่างระหว่างรายรับ กับต้นทุนจากการผลิตสินค้าหรือบริการจำนวนหนึ่ง ออกสู่ตลาด ผลต่างนี้อาจคิดในรูปของ “กำไรรวม” หรือ กำไรเฉลี่ยก็ได้ ถ้าเป็นกำไรรวมก็คือ ผลต่างระหว่าง รายรับรวม กับ ต้นทุนรวม (Fixed asset)

ผลการดำเนินงานขององค์กร (Organizational/ company performance) หมายถึง ความสามารถในการประกอบการทั้งด้านรายได้ รายจ่าย และผลประกอบการ ในรูปของกำไรขององค์กรหรือหน่วยงานที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อแสวงกำไรจากการดำเนินงานเป็นหลัก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรและผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้การจัดสรรทรัพยากร
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีผลลัพธ์เป็นผลประกอบการที่ดี
3. เพื่อให้เข้าใจถึงความคิดเห็นของผู้บริหารองค์กรต่อขีดความสามารถขององค์กร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ขีดความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กร มีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร
2. ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กร

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ด้วยการเดินสุ่มตามกรอบกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด และเก็บแบบสอบถามคืนทันที พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างขีดความสามารถองค์กร (Core competencies) กับผลการดำเนินงานทางธุรกิจภายใต้การจัดสรรทรัพยากร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ลงรหัส บันทึกข้อมูล ทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมวิเคราะห์ผลทางสถิติ SPSS for Window 17 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 222 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 เพศชาย 178 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 อายุ 18-25 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.2 อายุ 26-30 ปี จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 อายุ 31-40 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.8 และ 41-50 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.0 อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 มีระดับการศึกษา/ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ปวส. จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5ปริญญาตรี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 ประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 6-10 ปี จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 11-15 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 และ 16 ปี ขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ 1-5 ปี จำนวน 120 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.0 6-10 ปี จำนวน 250 แห่งคิดเป็นร้อยละ 62.5 11-15 ปี จำนวน 30 แห่งคิดเป็นร้อยละ 7.5

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร 3 ด้าน ในภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าองค์กรมีผลการดำเนินงานทุกด้านในระดับการดำเนินงานที่เท่าเดิม ค่าเฉลี่ย 2.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านรายจ่าย มีระดับผลการดำเนินงานเท่าเดิมเป็นอันดับแรกค่าเฉลี่ย 2.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 รองลงมาด้านรายได้ มีระดับผลการดำเนินงานเท่าเดิมค่าเฉลี่ย 2.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.96 อันดับที่ 3 ด้านกำไร มีระดับการดำเนินงานลดลงเล็กน้อยค่าเฉลี่ย 2.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88

ผลการศึกษา พบว่า ในรายตัวแปรของมิติด้านความคิดเห็นผู้บริหารในภาพรวมเกี่ยวกับขีดความสามารถหลักขององค์กร ที่มีระดับความเห็นด้วยมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เราให้ความสนใจในการสร้างบรรยากาศในการทำงาน 2) เรามีระบบตรวจสอบและลดการยกเลิกการขายการสั่งซื้อสินค้า และ 3) มีโปรแกรมการฝึกอบรมด้านการดำเนินงานประจำวันของผู้จัดการเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.98, 3.93 และ 3.91

ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้จัดการระดับปฏิบัติเกี่ยวกับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร 5 ด้าน พบว่ามิติตัวแปรรายด้านที่มีระดับความสำคัญซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ 2) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านทักษะการผลิต และ 3) ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการเป็นผู้บริการที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.15, 2.93 และ 2.82)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ชีตความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการจัดการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา พบว่า มีข้อค้นพบที่น่าสนใจอยู่หลายประเด็นซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้ จากการศึกษา พบว่า ชีตความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กร มีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการจัดการซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ซินเดอร์ และเบลลิง (Synder; & Ebeling. 1992: 26, 30) ที่ชี้ว่าเมื่อกิจกรรมต่างๆ ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบจนสร้างผลลัพธ์ที่ดีกว่า กระบวนการทางธุรกิจดังกล่าวจะนำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันต่อไป อีกทั้งชีตความสามารถหลักควรจะมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างที่สำคัญต่อในคุณค่าตัวสินค้าหรือการบริการ ทั้งยังแสดงถึงความสามารถที่มีลักษณะพิเศษเพื่อนำรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันและมีศักยภาพในการสนับสนุนผลิตภัณฑ์หรือการบริการอื่นๆ ขององค์กรชีตความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กรมีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ มีความสอดคล้องกับงานศึกษาของพีเทอร์ (Peter. 1984) แสดงให้เห็นว่าผลการดำเนินงานที่ดีย่อมมาจากองค์กรที่มีทักษะที่โดดเด่น ซึ่งเขาเสนอว่าทักษะดังกล่าวมีอยู่สามอย่างที่ดีเป็นแหล่งที่มาของรายได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยั่งยืนประกอบด้วย การสร้างความพึงพอใจแก่ลูกค้า, การแสวงหานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง, และความสามารถขององค์กรในการปรับปรุงทักษะอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เขายังอภิปรายถึงแนวคิดตามตัวแบบ 7-S (7-S Model) ซึ่งประกอบด้วย

7 ปัจจัย คือ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบ ค่านิยมร่วม บุคลากรและทักษะตามลำดับ ชีตความสามารถหลักที่เป็นไปได้ขององค์กร มีความสัมพันธ์กับทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านทักษะการจัดสรรทรัพยากรมีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ เกรแฮม (Gram. 1991) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างทรัพยากรและความสามารถ โดยที่ทรัพยากร หมายถึง ปัจจัยนำเข้าของกระบวนการผลิต ซึ่งถือเป็นหน่วยพื้นฐานการวิเคราะห์ ทรัพยากรแต่ละอย่างขององค์กรประกอบด้วยเครื่องจักร อุปกรณ์ที่เป็นทุน ทักษะของพนักงานแต่ละคน สิทธิบัตร ตราสินค้า การเงินและอื่นๆ แต่หากมองทรัพยากรแต่ละตัวแบบเดี่ยวๆ จะไม่ค่อยมีผลิตภาพในตัวเองมากนัก เพราะกิจกรรมเชิงการผลิตจะเกิดจากความร่วมมือและประสานการดำเนินงานระหว่างทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดกิจกรรมหรืองานขณะที่ทรัพยากรคือแหล่งที่มาของความสามารถขององค์กร ความสามารถจัดเป็นแหล่งที่มาหลักของความได้เปรียบเชิงการแข่งขันขององค์กร นอกจากนี้ เขายังชี้ด้วยว่าจากงานวิจัยนั้นองค์กรควรที่จะวิเคราะห์ธุรกิจในระดับกลยุทธ์เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากร การแข่งขัน และความสามารถในการทำกำไร ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการผลิตมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กรด้านรายได้มีความสอดคล้องกับงานศึกษาของสทอลล์; แวนส์ และซูลแมน (Stalk, Evans; & Schulman. 1992) ที่พบว่า เวลาคือประเด็นหลักของความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในทศวรรษที่ 1980s กล่าวคือ ทำอย่างไรจะนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดได้ไต่อย่างรวดเร็วทำอย่างไรจะดำเนินการผลิตแบบทันเวลา (JIT) และจะแก้ปัญหาการร้องเรียนของลูกค้าอย่างไร พวกเขาเสนอว่าความได้เปรียบเชิงการแข่งขันที่ยืดปัจจัยเกี่ยวกับเวลาเป็นหลักเช่นนี้จึงเหมือนชิ้นส่วนจิ๊กซอว์ขนาดใหญ่ของการแข่งขันที่เน้นความสามารถเป็นฐาน ประกอบไปด้วยกระบวนการทางธุรกิจและการดำเนินงานขององค์กรที่กลั่นกรองมาเป็นอย่างดี

ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านลักษณะของการสื่อสารที่ใช้ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กรด้านรายได้มีความสอดคล้องกับงานศึกษาของ แคสทาเนียส และเฮลเฟต (Castanias; & Helfat. 1991) ที่พบว่า ผู้บริหารระดับสูงจะมีบทบาท

ในการสร้างค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (Rents) ทั้งสองรูปแบบคือ Ricardian และ Quasi rents ค่าเช่าทางเศรษฐกิจในที่นี้หมายถึงค่าตอบแทนพิเศษที่ปัจจัยการผลิตชนิดใด ๆ ได้รับนอกเหนือจากค่าตอบแทนขั้นต่ำสุดในอันที่จะชักจูงหรือรักษาให้ปัจจัยการผลิตนั้นอยู่ในกระบวนการผลิตนั้นต่อไปซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า economic/quasi rents ดังนั้นทักษะและความเฉลียวฉลาดที่มีในตัวผู้บริหารอาจมีผลต่อการสร้างค่าเช่าทางเศรษฐกิจดังกล่าวขึ้นมา เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงในองค์กรจะมีอิทธิพลต่อโครงสร้าง ระบบการริเริ่มกลยุทธ์ใหม่ ๆ วัฒนธรรมและการชักจูงใจ แคลสทาเนียส และเฮลแฟท แบ่งประเภททักษะของผู้บริหารออกเป็น ทักษะทั่วไป (Generic) หรือทักษะที่สัมพันธ์กับอุตสาหกรรม (Business or industry related) และทักษะเฉพาะขององค์กร (Firm specific) ตามลำดับ ทั้งนี้ทักษะทั่วไปสามารถถ่ายโอนระหว่างอุตสาหกรรมหรือธุรกิจได้ขณะที่ทักษะอื่นไม่สามารถทำได้ ค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งสองชนิดล้วนเกิดจากทักษะดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ Ricardian rents เกิดจากความหายากที่สัมพันธ์กับอุปสงค์ (Castanias; & Helfast. 1991: 161) หรือถ้ามีทรัพยากรบางตัวที่สามารถผลิตสินค้าที่ตี้นั้นหมายถึงทรัพยากรจะกลายมาเป็นตัวกำหนดราคาและกลายเป็นทรัพยากรชั้นเลิศจนกลายเป็นสิ่งหายากในที่สุด และการสร้างผลิตภัณฑ์ชั้นดีจึงก่อให้เกิดค่าเช่าทางเศรษฐกิจในที่สุด เมื่อทรัพยากรชั้นดีถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างค่าเช่าทางเศรษฐกิจทั้งแบบ Ricardian และ Quasi rents ซึ่งในที่สุดกลายมาเป็นค่าเช่าที่มีประสิทธิภาพ

ทักษะสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรด้านการพัฒนาการทรัพยากร มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานขององค์กรด้านกำไรไม่สอดคล้องกับงานศึกษาของ ฮิตท์ และไอร์แลนด์ (Hitt; & Ireland. 1986) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับขีดความสามารถขององค์กรอุตสาหกรรมและผลการดำเนินงานขององค์กรในอุตสาหกรรมต่างสาขาที่ดำเนินกลยุทธ์การกระจายตัวทางธุรกิจ (Diversification strategies) และมีโครงสร้างองค์กรที่แตกต่าง จาก 185 องค์กรอุตสาหกรรมของการจัดอันดับ 1000 บริษัทของนิตยสารฟอร์จูน (the Fortune 1000 Firms) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระดับขีดความสามารถขององค์กรที่

แตกต่างกันและผลการดำเนินงานขององค์กรพบว่าแตกต่างกันเฉพาะประเภทของกลยุทธ์การกระจายตัวทางธุรกิจเท่านั้น ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กรไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้วิจัยทั้งสองยังได้ประยุกต์ใช้งานศึกษาของ สโนว์ และเฮบินียาค (Snow; & Hrebiniak. 1980) ที่เสนอถึงหน้าที่ทางธุรกิจซึ่งสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานภายใต้สถานการณ์ภายในองค์กรซึ่งเป็นการเสนอแนวทางความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ขีดความสามารถบางอย่างกับผลการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหารควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการหาวิธีการจูงใจให้กับพนักงานได้ปรับปรุงผลการปฏิบัติงานให้มากกว่านี้และพยายามรักษามรรยาการในการทำงานให้ดีซึ่งจะมีผลมากที่สุดกับรายได้เพิ่มขึ้นและรายจ่ายลดลงและกำไรเพิ่มขึ้น
2. ผู้บริหารควรปลูกจิตสำนึกให้พนักงานให้บริการด้วยใจไม่ใช่ตามหน้าที่ ศึกษางานที่ทำให้รอบรู้พร้อมที่จะให้บริการและพร้อมทั้งฝึกการทำงานเป็นทีมซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้และกำไรนอกจ่ายก็จะลดลง
3. ผู้บริหารควรใส่ใจให้พนักงานให้ความสนใจใส่พิถีพิถันในการปรุงอาหาร ปรุงอาหารให้เร็วทันใจลูกค้า ปรุงอาหารให้ตรงตามสูตรที่กำหนดและจัดระเบียบการทำงานให้เรียบร้อย
4. ผู้บริหารควรเวลาสื่อสารกับพนักงานให้เลือกใช้การสื่อสารแบบการใช้บันทึกภายในและการส่งการด้วยการเผชิญหน้ากับพนักงานจะทำให้การสื่อสารดีขึ้นและปรับปรุงวิธีการสื่อสารด้วยคอมพิวเตอร์
5. ผู้บริหารควรให้ความสนใจเรื่องการออกแบบผังการผลิตเพื่อความรวดเร็วและไม่สับสน นอกจากนี้ การปรับปรุงการออกแบบผลิตภัณฑ์อาหารที่เป็นเมนูใหม่ๆ ถ้าเป็นไปได้บริษัทควรมีศูนย์ฝึกอบรมพนักงานก็จะดีมาก
6. ผู้บริหารควรใส่ใจในการตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้าเสมอและปรับปรุงรูปแบบอาหารใหม่ๆ มาเสนอขายให้ลูกค้า

7. ผู้บริหารควรปรับปรุงมาตรฐานการทำงานให้เป็นสากล ฝึกอบรมพนักงานให้ต่อเนื่องและต้องมีระบบตรวจสอบผลการประเมินความพอใจของลูกค้าเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงการกำหนดลูกค้าย่อยเป้าหมายของธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารโดยอาจจะใช้หลักการกำหนดกลุ่มลูกค้าย่อยเป้าหมายโดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งส่วนตลาด (Market Segmentation)

2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการใช้บริการของกลุ่มลูกค้าย่อยเป้าหมาย

3. ศึกษาพฤติกรรมการรับประทานอาหารของคนไทยในประเทศว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร

4. ศึกษาปัจจัยสำคัญในการประกอบธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารโดยเฉพาะการสร้างมาตรฐานเพื่อเตรียมตัวกับการแข่งขันในต่างประเทศให้ประสบความสำเร็จตามนโยบาย ครวัไทยสู่ครวัโลก

เอกสารอ้างอิง

พงษ์ศักดิ์ พรณัฐวุฒิกุล. (2543, ตุลาคม-ธันวาคม).

การนำ Competencies สู่ภาคปฏิบัติ. วารสารการบริหารคน. 21: 23-28.

Barney, J. A. (1986). "Organizational Culture: Can It Be A Source of Sustained Competitive Advantage?". **Academy of Management Journal**. 11(3): 656-665.

_____. (1986). "Types of Competition and the Theory of Strategy: Toward an Integrative Framework." **Academy of Management Review**. 11(4): 791-800.

Castanias, R. P.; & Helfart, C. E. (1991). "Managerial Resources and Rents." **Journal of Management**. 17(1): 155-171.

Cho, W. (1996). "A Case Study: Creating and Sustaining Competitive Advantage through an Information Technology Application in the Lodging Industry". Virginia: Diss. Virginia Polytechnic Institute.

Collis, D. J. (1994). "Research Note: How Valuable Are Organizational Capabilities?". **Strategic Management Journal**. 15: 143-152.

Graham, Bush. (1991). **Governing Big Cities: The Management of Decentralization**. Department of Politics Victoria University of Wellington.

Grant, R. M. (1991). "The Resource-Based Theory of Competitive Advantage: Implications for Strategy Formulation." **California Management Review**. 114-135.

Hall, R. (1993). "A Framework Linking Intangible Resources and Capabilities to Sustainable Competitive Advantage." **Strategic Management Journal**. 14: 607-618.

Hitt, M. A.; & Ireland, R. D. (1986). "Relationships Among Corporate Level Distinctive Competencies, Diversification Strategy, Corporate Structure and Performance." **Journal of Management Studies**. 23(4): 401-416.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30: 607-610.

Lado, A. A.; Boyd, N. G.; & Wright, P. (1992). "A Competency-Based Model of Sustainable Competitive Advantage: Toward A Conceptual Integration." **Journal of Management**. 18(1): 77-91.

Miller, D.; & Shamsie, J. (1996). "The Resource-Based View of the Firm in Two Environments: The Hollywood Film Studios From 1936 To 1965". **Academy of Management Journal**. 39(3): 519-543.

Peter, Facience A. (1984). "Toward athory of Critical Thinking," **Liberal Education**. 70 (3): 253-261

- Porter, M. E. (1985). **Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance**. New York: The Free Press.
- _____. (1987). "From Competitive Advantage to Corporate Strategy." **Harvard Business Review**. 65(3): 43-59.
- _____. (1990). "New Global Strategies for Competitive Advantage." **Planning Review**. 4-14.
- Porter, M. E.; & Millar, V. E. (1985). "How Information Gives You Competitive Advantage." **Harvard Business Review**. 227-238.
- Powell, T. C. (1992). "Organizational Alignment as Competitive Advantage." **Strategic Management Journal**. 13: 119-134.
- Prahalad, C. K.; & Hamel, G. (1994). **Competing for the Future**. Mass: Harvard Business School Press.
- Robert, C.; & Shea, L. (1996). "Core Capabilities in the Hotel Industry" **Hospitality Research Journal**. 19(4).
- Schultz, W. C. (1993). **Skill Based Strategy and Entrepreneurial Leadership: How Individual and Corporate Entrepreneurs Create Value**. Diss. University of Georgia, 1993. Ann Arbor: UMI.
- Snow, C. C.; & Hrebiniak, L. G. (1980). "Strategy, Distinctive Competence, and Organizational Performance." **Administrative Science Quarterly**. 25: 317-336.
- Stalk, G., Evans, P.; & Shulman, L.E. (1992). "Competing on Capabilities: The New Rules of Strategy." **Harvard Business Review**. 57-69.
- Synder, A. V.; & Ebeling Jr., H. W. (1992). "Targeting A Company's Real Core Competencies." **Journal of Business Strategy**. 26-32.
- Tampoe, M. (1994). "Exploiting the Core Competences of Your Organization." **Long Range Planning**. 27(4): 66-77.
- Ulrich, D. (1987). "Organizational Capability as a Competitive Advantage: Human Resource Professionals as Strategic Partners". **Human Resource Professionals**. 10(4): 169-184.
- Ulrich, D., Halbrook, R., Meder, D., Stuhlik, M.; & Thorpe, S. (1991). "Employee and Customer Attachment: Synergies for Competitive Advantage". **Human Resource Professionals**. 14(2): 89-103.
- Winterscheid, K. K.; W. L. Whittington, M. C.; Roberts, J. R. Schwebke; and K. K. Holmes. (1994). Decreased Susceptibility to Penicillin G and Tet M Plasmids in Genital and Anorectal Isolates of Neisseria Meningitidis. **Antimicrob. Agents Chemother.** 38: 1661-1663.

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

Factors Effecting Work Efficiency of the Investigation Police Officer in Suratthani Provincial Police

อานาจ วรณะ *

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 157 ตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Independent Sample t-test, One-way ANOVA, LSD และสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีระดับชั้นยศเป็นชั้นสัญญาบัตร มีระยะเวลาการรับราชการ 21 ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงานสืบสวนอยู่ระยะเวลา ระหว่าง 1-5 ปี มีอัตราเงินเดือน 25,001 บาท ขึ้นไป ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษา มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ปัจจัยอื่นๆ และ

ปัจจัยอื่นๆ ทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, ข้าราชการตำรวจ, งานสืบสวน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study work efficiency of the investigation police officer in Provincial Police, Suratthani, and 2) to study factors affecting the efficiency performance of the police officer in Provincial Police, Suratthani. The samples consisted 157 participants who are the investigation police officers in the Provincial Police, Suratthani. Questionnaire was used to collect data. Statistics used to analyze data were descriptive statistics including frequency, percentage, mean and Standard Deviation; and inferential statistics, including independent samples t-test, One-Way ANOVA, LSD and the Pearson Correlation.

The results found that most of the respondents were aged between 41-50 years old, married status, graduate degree, commission, working duration 21 years or above, experience in investigations between 1 – 5 years, salary 25,001 bath or above. The overall opinion on factors affecting the performance at a high level. The overall opinion on the efficiency of the working was at a high level.

The hypothesis testing, the results showed that the different demographic factors in term of

* นักวิจัยอิสระ

level of education affected the working efficiency of the investigation police officer in Provincial Police, Suratthani. The motivation and hygiene factors had a positive correlation with the working efficiency at .01 level of significance.

Keywords: efficiency, police officer, Investigation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสืบสวน เป็นหน้าที่ของข้าราชการตำรวจทุกนายและฝ่ายสืบสวน ซึ่งจะต้องมีการปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลาทั้งก่อนและหลังเกิดเหตุ คือสืบสวนก่อนเกิดเหตุเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดเกิดขึ้น และสืบสวนหลังเกิดเหตุเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอันนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ทั้งเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนต้องมีความรู้ความสามารถในการแยกแยะลักษณะของคนร้ายในคดีสำคัญๆ ต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ทางด้านภูมิศาสตร์อาชญากรรม บอกทิศทางของคนร้ายว่ามาจากที่ใด และเมื่อเกิดเหตุแล้วน่าจะหลบหนีไปที่ใด วิเคราะห์พฤติกรรมของคนร้ายว่าคิดอย่างไร เพื่อหามูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด วิเคราะห์ข้อมูลในการสืบสวน วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

การทำงานสืบสวนที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการป้องกันและปราบปรามการเกิดอาชญากรรมในพื้นที่ที่นับวันยังมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนได้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทางราชการ และได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง อันเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป และยังส่งผลดีต่อการบริหารงานยุติธรรมและสภาพสังคมโดยรวมอีกด้วย ด้วยปัญหาทางอาชญากรรมที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็นปัญหาระดับชาติ รวมตลอดถึงลุกลามไปเป็นปัญหาระหว่างประเทศด้วย ซึ่งในส่วนของการดำเนินการจับกุมหรือติดตามตัวผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดมาดำเนินคดีตามกฎหมายนั้น เป็นภารกิจที่สำคัญของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม การให้บริการแก่ประชาชน และยัง

เป็นองค์กรที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติบ้านเมือง และความมีเสถียรภาพของรัฐบาล

ดังนั้น บทบาทและหน้าที่ของตำรวจจึงถือว่ามี ความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการยุติธรรมและการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความสำคัญยิ่งต่อสังคม ทั้งยังต้องทำงานเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกระดับชั้น ทุกสาขาอาชีพ และตลอดเวลา เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหน้าที่ต้องปฏิบัติภารกิจบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ถ้าหากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ประชาชนเกิดความผ่อนคลาย เพราะรู้สึกถึงความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งกิจการของตำรวจไทยได้มีการกำหนดรูปแบบของภารกิจ ตลอดถึงอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและบทบาทของตำรวจ ไว้หลายประการ ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2552) นั้น ได้มีการกำหนดโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ที่เน้นการปฏิรูประบบการบริหารงานราชการ โดยกำหนดให้มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และโดยเฉพาะพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547 มีเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจการบริหารงานราชการจากส่วนกลางไปสู่ตำรวจภูธรจังหวัด (ราชการบริหารส่วนภูมิภาค) และราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถรองรับกับสภาพปัญหาและสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมตลอดถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ตลอดจนสามารถป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำนวยความยุติธรรม และให้บริการในหน้าที่ตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ให้มีอำนาจจัดตั้งหน่วยงานในสายการบังคับบัญชาขึ้นได้เท่าที่จำเป็น และให้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้นๆ ให้ชัดเจน ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนทางภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และระหว่างส่วนราชการบริหารในระดับกระทรวง ทบวง กรม อื่นๆ และในขณะเดียวกันต้องสามารถประสานงาน แลกเปลี่ยน

ข้อมูลข่าวสาร บุคลากรทรัพยากรทางการบริหารและการปฏิบัติงาน ร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งให้สถานีดำรงซึ่งเป็นหน่วยงานระดับที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความคล่องตัว สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างรวดเร็ว เบ็ดเสร็จ โปร่งใสและเป็นธรรม ปรับลดบทบาทของหน่วยงานอำนาจการในส่วนกลางให้มีหน้าที่ในการประสานและบูรณาการ ทรัพยากรทางการบริหารและการทำงาน รวมทั้งสร้างมาตรฐานการทำงานของหน่วยต่างๆ ควบคู่กับการสร้าง ฝ่ายอำนาจการของกองบัญชาการต่างๆ หรือหน่วยปฏิบัติให้เข้มแข็งและเป็นฝ่ายอำนาจการที่แท้จริง ต้องไม่ก่อให้เกิดการระบบประมาณด้านบุคลากรและสถานที่ ตลอดจนวัสดุครุภัณฑ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่เกินความจำเป็น โดยใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้การปรับเปลี่ยนตำแหน่ง อัตราและกำลังพลที่มีอยู่ไปปฏิบัติหน้าที่ตามลักษณะงานและความจำเป็นที่เน้นความเป็นมืออาชีพ และการทำงานแบบกลุ่มตำแหน่งที่มีบุคลากรน้อย แต่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง ทั้งนี้ ข้าราชการตำรวจในแต่ละสายงานต้องเพียรพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญ และความเป็นมืออาชีพของแต่ละบุคคล เพื่อก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพของตนได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี

เจ้าหน้าที่ตำรวจจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถจะต้องมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ประสิทธิภาพในการทำงานมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เพราะบุคลากรเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งต่อองค์กร นอกจากประสิทธิภาพในการทำงานแล้ว ความผูกพันต่อองค์กร ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อองค์กร กล่าวคือ หากองค์กรที่สามารถทำให้บุคลากรเกิดความรักความผูกพันหรือรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง ย่อมทำให้บุคลากรปรารถนาจะเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป โดยจะทุ่มเทความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจต่อความผูกพันต่อองค์กร เพื่อเสริมสร้างให้สมาชิกมีความผูกพันในองค์กรมากยิ่งขึ้น

จากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านสืบสวนที่ผ่านมามีปรากฏว่ายังไม่มีความคล่องตัวและประสิทธิภาพยังไม่สูงนัก ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ลักษณะของงานที่รับผิดชอบประสานการดำเนินการทำงานของเจ้าหน้าที่ สภาพการทำงานผลประโยชน์คุณภาพของการปกครองบังคับบัญชาความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อัตราค่าจ้าง ทรัพยากรและงบประมาณ ความก้าวหน้าสวัสดิการและประโยชน์เกื้อกูลตลอดจนปัจจัยทางสภาวะแวดล้อมอื่นๆ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า งานสืบสวนของตำรวจซึ่งเป็นขั้นตอนหนึ่งของการปฏิบัติงาน ยุติธรรมที่มีความสำคัญ และการปฏิบัติงานของตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนประสบปัญหาต่างๆ หลายด้านด้วยกัน ซึ่งการจะปฏิบัติงานด้านการสืบสวนให้มีประสิทธิผลนั้นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการหน่วยสืบสวน และพิจารณาเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม เพียงพอ มีการส่งเสริมสมรรถภาพการปฏิบัติงาน มีการจัดสรรปัจจัยคือ ทุนทรัพย์ในการปฏิบัติงานสืบสวน และมีทีมงานสืบสวนที่มีการบริหารจัดการที่ดีประกอบกันไปด้วย นอกจากนั้นควรมีแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสืบสวนประสบอยู่ด้วย

ดังนั้น เพื่อให้ได้ทราบถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนที่รับผิดชอบอันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนของตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของทางราชการ ส่งผลดีต่อการบริหารงานยุติธรรมและมาตรฐานของสังคมโดยรวม ผู้วิจัยจึงประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวน ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลต่างๆ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นจริง อันจะเป็นประโยชน์ในการเสนอต่อผู้บริหารเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานบุคคล ตลอดจนการสร้างเสริมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และวางแผนพัฒนาบุคลากรและองค์กรในส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ตั้งแต่องค์กรผู้กำกับการสืบสวนถึงผู้บังคับหมู่สืบสวน) รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวน เพราะมีความเห็นว่าประสิทธิภาพของการดำเนินงานของบุคลากรมีความสำคัญที่จะส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงานขององค์กร และมีส่วนช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรประสบความสำเร็จและเอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนโดยตรง และข้อมูลจากผลการวิจัยที่ได้รับก็จะเป็นแนวทางหนึ่งในการที่จะนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไข หรือสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากร ของตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สมมติฐานในการวิจัย

1. ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา ชั้นยศ ระยะเวลาของการรับราชการ ประสบการณ์ในการทำงานสืบสวน และอัตราเงินเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยสนใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. ปัจจัยค่าจ้างในการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 259 คน โดยประกอบด้วยข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนตั้งแต่ระดับรองผู้กำกับการสืบสวนจนถึงผู้บังคับหมู่สืบสวน จากกองกำกับการสืบสวนตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 21 คน และจากสถานีตำรวจภูธรในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 28 สถานี จำนวน 238 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยได้ทำการเลือกตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) จะได้ขนาดตัวอย่าง 157 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากชั้นยศ และดำเนินการเลือกการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น ชั้นสัญญาบัตร (รองผู้กำกับการสืบสวนถึงรองสารวัตรสืบสวน) จำนวน 84 ตัวอย่าง และชั้นประทวน (ผู้บังคับหมู่สืบสวน) จำนวน 73 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิด (Close-end Questionnaire) โดยออกแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)
เป็นการบรรยายของข้อมูลด้วยสถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ซึ่งผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน และข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic)
เป็นการใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ได้กำหนด

ไว้ **สมมติฐานข้อที่ 1** ใช้สถิติ Independent Sample t-test เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และใช้การประมวลผลความแปรปรวนแปรทางตรง (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม และในการพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญที่น้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) **สมมติฐานข้อที่ 2** และข้อที่ 3 ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่อยู่ในมาตราการวัดระดับ Interval หรือ Ratio Scale ค่าที่ได้เรียกว่า "สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์" โดยปกติจะมีค่าอยู่ระหว่าง-1.00 ถึง 1.00 เกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของครูโรงเรียนเอกชนด้วยกระบวนการวิจัยก่อรูป (Formative Research) เพื่อให้เกิดสมรรถนะการวิจัยอย่างยั่งยืนต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปสาระสำคัญของผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 157 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 มีสถานภาพสมรสแล้ว

จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 72.60 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 56.70 มีระดับชั้นยศเป็นชั้นสัญญาบัตร(รองผู้กำกับการสืบสวนถึงรองสารวัตรสืบสวน) จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 มีระยะเวลาการรับราชการ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 39.50 มีประสบการณ์ในการทำงานสืบสวนอยู่ในระยะเวลาระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 42.70 มีอัตราเงินเดือน 25,001 บาทขึ้นไป จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50

สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยปัจจัยจูงใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 3.98 รองลงมาเป็นปัจจัยคำจูน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านของปัจจัยจูงใจอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.17 รองลงมาด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ด้านลักษณะของงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และด้านความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.63 สำหรับปัจจัยคำจูนด้านที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.07 รองลงมาด้านความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และด้านนโยบายและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29

สรุปผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านผล

การปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.12 รองลงมา ด้านส่วนบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้านของประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับเรื่องความเต็มใจในการทำงานสืบสวนตามที่รับมอบหมายมา ลำดับแรก รองลงมาเป็นเรื่องความมุ่งมั่น กระตือรือร้น ใส่ใจในการทำงานสืบสวนที่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ กำลังความสามารถ สำหรับเรื่องที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเป็นเรื่องความสามารถพิเศษในด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาพม่า เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ชั้นยศ ระยะเวลาของการรับราชการ ประสบการณ์ในการทำงานสืบสวน และอัตราเงินเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน จากผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศ ระยะเวลาของการรับราชการ ประสบการณ์ในการทำงานสืบสวน และอัตราเงินเดือน ที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ส่วนข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยจูงใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้งในด้านส่วนบุคคลและด้านผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยจูงใจในการทำงานด้านความรับผิดชอบ ด้านลักษณะของงาน และด้านความก้าวหน้าในงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความสำเร็จในงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้งในด้านส่วนบุคคลและด้านผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยค้ำจุนในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความมั่นคงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านนโยบายและการบริหาร และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย และเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นที่สำคัญที่ได้พบจากผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีอายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศ ระยะเวลาของการรับราชการ ประสบการณ์ในการทำงานสืบสวน และอัตราเงินเดือน ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะเป็นเพราะในการปฏิบัติงานของข้าราชการยังคงต้องรับนโยบายหลักการทำงานในระบบราชการจากต้นสังกัด การใช้ระเบียบข้าราชการตำรวจ การอยู่ในสภาพแวดล้อม

เดียวกัน ตลอดจนการมีชีวิตประจำวันที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ข้าราชการที่มีอายุ สถานภาพสมรส ชั้นยศ ระยะเวลาของการรับราชการ ประสบการณ์ในการทำงาน สืบสวน และอัตราเงินเดือน ที่ต่างกัน มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน ยังคงมีศักยภาพการ ปฏิบัติงานที่ทัดเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ตั้งใจ (2554) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัด สมุทรปราการ พบว่า อายุ รายได้ ฝ่ายที่สังกัด และ ประสบการณ์ทำงาน ไม่มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

ส่วนข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนใน สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจจะ เป็นเพราะในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นการเพิ่ม ความเชี่ยวชาญ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน จึง ทำให้ศักยภาพการปฏิบัติงานจึงแตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ ตั้งใจ (2554) ที่ ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงาน ตามหลักอิทธิบาท 4: กรณีศึกษา บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลทำให้ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท แอมพาส อินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ ตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน

ความสัมพันธ์ของปัจจัยจิตใจในการทำงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสัมพันธ์ของปัจจัยจิตใจในการทำงานกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้าน ลักษณะของงาน และด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านที่ มีความสัมพันธ์ระดับน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน และด้านการได้รับการยอมรับ ซึ่งมีระดับความสัมพันธ์ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รติชนก จันยัง (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรไม่

แสวงผลกำไร พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมี อิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ในระดับปาน กลางและระดับน้อย มีระดับความสัมพันธ์เป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน ด้านความสำเร็จในงานมีความพึง พอใจในระดับมากปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ งานโดยตรง เพื่อจูงใจให้บุคคลเกิดความรักในงานเป็น การกระตุ้นความพึงพอใจ จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพใน การทำงานมากขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน ประสิทธิภาพ การทำงานจะมากขึ้น จะต้องมีความสนับสนุนจาก แรงจูงใจของบุคคลในเชิงบวก

ความสัมพันธ์ของปัจจัยค่าจูงในการทำงาน กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการ ตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ความสัมพันธ์ของปัจจัยค่าจูงในการทำงานกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ด้านที่มี ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านเงินเดือนและ สวัสดิการ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้าน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความมั่นคงใน การทำงาน ด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับน้อย ได้แก่ ด้าน นโยบายและการบริหาร และด้านความสัมพันธ์กับ ผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีระดับความสัมพันธ์เป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิมนวน ทองแสน (2557) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานกลุ่มธุรกิจผลิต เครื่องสำอางในเขตจังหวัดปทุมธานี พบว่าความสัมพันธ์ กับเพื่อนร่วมงาน ค่าจ้างและสวัสดิการ ความมั่นคงใน งาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานของพนักงานในระดับปานกลางและระดับ น้อย มีระดับความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ใน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานมีความพึงพอใจใน ระดับมาก นั้นหมายถึงว่าเพื่อนร่วมงานมีส่วนทำให้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมาก เพื่อนร่วมงานจะ เป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนและขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปัจจัยค่าจูงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับสิ่งแวดล้อมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงาน เป็นแรง สนับสนุนให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยจิตใจและปัจจัยคำจูงในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หากองค์กรสามารถเพิ่มระดับของปัจจัยจิตใจและปัจจัยคำจูงในการทำงานย่อมจะเพิ่มระดับของประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยเช่นกัน

2. ปัจจัยจิตใจด้านความก้าวหน้าในงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นองค์กรควรหันมาให้ความสำคัญสร้างความมั่นใจในความก้าวหน้าในงานให้กับข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานีให้มากขึ้น

3. ปัจจัยคำจูงด้านเงินเดือนและสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นองค์กรควรทบทวนในด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งรวมถึงสวัสดิการต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น ยังไม่เพียงพอ ควรมีการพัฒนาด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งรวมถึงสวัสดิการต่างๆ ที่ได้รับ ควรคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและปรับสภาพสวัสดิการให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดคุณภาพที่ดีแก่กำลังพลอย่างแท้จริง เช่น จัดให้มีการสนับสนุนทางด้านเงินทุน จัดให้ความรู้ด้านการหารายได้เสริมให้แก่ข้าราชการในหน่วยงาน

4. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านส่วนบุคคลในประเด็นของความสามารถพิเศษในด้านภาษาต่างประเทศมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นองค์กรควรหาแนวทางในพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านนี้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. รัฐบาลควรพิจารณาเพิ่มค่าตอบแทนด้านต่างๆ ให้เท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นหรือให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2. ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรมีการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัด

ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ

3. ตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรมีการจัดพบปะสังสรรค์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ในการทำงาน และควรเน้นการทำงานเป็นทีมงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและความพร้อมในการทำงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ศึกษาปัญหาและแนวทางในการทำงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

นิมนาน ทองแสน. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานกลุ่มธุรกิจผลิตเครื่องสำอางในเขตจังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ไพบุลย์ ตั้งใจ. (2554). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 กรณีศึกษา บริษัท แอมพาสอินดัสตรี จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัตน์ชนก จันยัง. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานในองค์กรไม่แสวงผลกำไร. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป. ปทุมธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2552). พระราชกฤษฎีกา
แบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พ.ศ. 2552. เข้าถึงเมื่อ 5 มีนาคม 2560. จาก
<http://www.police.go.th>.

Yamane. Taro. (1973). **Statistics. An Introductory
Analysis.** 3rd ed., New York: Harper & Row.
Publishers, Inc.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
Factors Effectuated to Students' Learning Achievement on Teaching Profession
in Graduate Diploma Program, North Bangkok University

อุทัยวรรณ สายพัฒนา *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของปัจจัยส่วนบุคคลด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ด้านการกำกับการเรียนรู้ และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความขยันหมั่นเพียรและด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านการเรียนการสอน พบว่า ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์และด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และตัวแปรด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ร้อยละ 20

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

* อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Abstract

This research aimed to study factors effectuated to students' learning achievement on teaching profession in Graduate Diploma program, North Bangkok University, and to develop a predicted equation of the factors. A sample used in this study comprised 115 students in Graduate Diploma program in teaching profession, North Bangkok University. A 5-scale rating questionnaire was used for gathering data. Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Pearson Correlation Coefficient, and Multiple Regression were employed for data analysis.

Results of the study revealed that Personal factors on the aspect of Attitude towards teaching profession, Self-regulation in learning, and Achievement Motivation were at the highest level, and Patience and Responsibility were at a high level. Learning factors were found that Teaching quality and Instructional setting were at the highest level. Factors on Achievement Motivation were positively correlated with the students' learning achievement at .05 level of significance. Factors on Achievement Motivation was mutually predicted the students' learning achievement at 20%.

Keywords: Factors effectuated, Learning achievement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครู คือ ผู้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ ไม่มีทรัพยากรใดสำคัญเท่ากับทรัพยากรมนุษย์ สังคมมอบให้ครูเป็นผู้นำที่อันยิ่งใหญ่ ในการพัฒนาทรัพยากรที่

สำคัญที่สุดของชาติ ซึ่งวิชาชีพครูที่ถือเป็นวิชาชีพชั้นสูงนั้น บุคคลที่จะมาประกอบอาชีพเป็นครูจะต้องผ่านการกลั่นกรองสรรหาเข้าสู่วิชาชีพครู ต้องได้รับการศึกษาเป็นเวลายาวนาน ได้รับการฝึกอบรมเฉพาะและได้รับการพัฒนาตลอดเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครู เพื่อให้ยึดมั่นในหลักวิชาชีพครูและมีคุณธรรมในวิชาชีพครูที่เรียกว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและการผลิตครูที่ดีมีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ มีความประพฤติและปฏิบัติตนตามมาตรฐานของวิชาชีพชั้นสูง จึงได้เปิดหลักสูตรการสอนในระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู และได้รับการรับรองจากคุรุสภา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 แล้ว นับเป็นเวลา 9 ปี ซึ่งในปีการศึกษา 2560 สามารถรับนักศึกษาได้ จำนวน 120 คน นักศึกษาที่ผ่านการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยจะเป็นกำลังคนที่มีคุณสมบัติทั้งความรู้ ความสามารถ และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะเป็นแบบอย่างที่ดีในการประกอบวิชาชีพครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา พร้อมทั้งจะไปตอบสนองความต้องการของสังคมและการพัฒนาประเทศ

ความสำเร็จในการจัดการศึกษาตามภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยนั้น อาศัยการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของนักศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลที่เกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รวมทั้งประสบการณ์ ซึ่งเป็นผลที่ได้มาจากการเรียนรู้การฝึกอบรม และการสอน (เดิมศักดิ์ คทวณิช. 2548: 38) นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของผู้เรียนที่ได้มาจากการประเมินความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (สุกฤตา เล็งเข้ม. 2556: 1) ซึ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เป็นสาขาวิชาที่ได้รับความสนใจเป็นจำนวนมาก จากผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาต่างๆ ที่มีใช้สาขาทางการศึกษา และยังไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ทำให้ไม่สามารถประกอบวิชาชีพครูได้ ส่วนผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามา

เรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพนั้น พบว่า มีนักศึกษบางคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามแผนการศึกษาตามหลักสูตรฯ ได้ อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายๆ ด้าน เช่น การทำกับการเรียนรู้ของตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบ คุณภาพการสอนของอาจารย์ เป็นต้น เมื่อพิจารณาในปีการศึกษา 2557 มีนักศึกษาทั้งหมด 84 คน มีนักศึกษาที่จบการศึกษาจำนวน 77 คน และปีการศึกษา 2558 มีนักศึกษาทั้งหมด 120 คน มีนักศึกษาที่จบการศึกษาจำนวน 114 คน ซึ่งสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาไม่สำเร็จการศึกษานั้นอาจจะมียปัจจัยจากหลายๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดผลดังกล่าว ดังนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอาจมีปัจจัยทางด้านอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสติปัญญา ซึ่งป็นดาด ญญาพาวฒนา และคณะ (2549) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และคุณภาพการให้บริการของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเทคนิคการสอนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทำนองเดียวกับ นิพนธ์ วรรณเวช (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครู 5 ปี ในระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก พบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครู 5 ปี ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คุณภาพการสอน และบรรยากาศในชั้นเรียน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาว่ามีปัจจัยอื่นใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา ที่จะสำเร็จการศึกษาและเป็นผู้ที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
3. ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านการเรียนการสอน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร เป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตสะพานใหม่ จำนวน 180 คน
กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตสะพานใหม่ จำนวน 115 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 การสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 การสอบถามปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่อาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 20 ข้อ ความรับผิดชอบ 15 ข้อ ความขยันหมั่นเพียร 10 ข้อ การกำกับตนเอง 20 ข้อ และเจตคติต่อวิชาชีพ 17 ข้อ และปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ 10 ข้อ และด้านการจัดการเรียนการสอน 10 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 1 แล้ว นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .214 ถึง .774 และหาคุณภาพด้านความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.913

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และชี้แจงกับนักศึกษาว่า การวิจัยนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวนักศึกษา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเป็นความลับและนำเสนอข้อมูลเป็นภาพรวมให้นักศึกษาเข้าร่วมตอบแบบสอบถามด้วยความสมัครใจ การปฏิเสธหรืออยู่ติดการตอบแบบสอบถามจะไม่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์โดยสุ่มสอบถามนักศึกษา

จำนวน 120 คน ได้แบบสอบถามกลับคืน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 95.83

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยที่ศึกษา เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับของปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของตัวแปรด้านปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปรด้าน	n = 115		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
ปัจจัยส่วนบุคคล	4.046	.332	มากที่สุด
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.100	.464	มากที่สุด
ความรับผิดชอบ	3.908	.412	มาก
ความขยันหมั่นเพียร	3.777	.479	มาก
การกำกับการเรียนรู้	4.142	.427	มากที่สุด
เจตคติต่อวิชาชีพ	4.305	.409	มากที่สุด
ปัจจัยด้านการเรียนการสอน	4.259	.494	มากที่สุด
คุณภาพการสอนของอาจารย์	4.379	.493	มากที่สุด
การจัดการเรียนการสอน	4.141	.597	มากที่สุด
รวม	4.155	.413	มากที่สุด

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ในภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเจตคติต่อวิชาชีพด้านการกำกับการเรียนรู้ และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.305$, $\bar{X} = 4.142$ และ $\bar{X} = 4.100$) ตามลำดับ ส่วนด้านความรับผิดชอบ และด้านความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.908$ และ $\bar{X} = 3.777$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการเรียนการสอน พบว่า ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.379$ และ $\bar{X} = 4.141$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา (n = 115)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8
1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Y)	1.00	.274*	.037	.109	.006	.006	-.008	-.113
2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)		1.00	.643**	.427**	.548**	.446**	.412**	.322**
3) ความรับผิดชอบ (X ₂)			1.00	.478**	.540**	.457**	.357**	.436**
4) ความขยันหมั่นเพียร (X ₃)				1.00	.503**	.251**	.210*	.202*
5) การกำกับการเรียนรู้ (X ₄)					1.00	.372**	.358**	.201*
6) เจตคติต่อวิชาชีพ (X ₅)						1.00	.445**	.508**
7) คุณภาพการสอนของอาจารย์ (X ₆)							1.00	.640**
8) การจัดการเรียนการสอน (X ₇)								1.00

* p < .05, ** p < .01

จากตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร การกำกับการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคุณภาพการสอนของอาจารย์และการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (n = 115)

ตัวทำนาย	B	SE	Beta	t	sig
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)	.230	.108	.281	2.218	.000
ค่าคงที่ = 3.282		.463			

R = .291, R² = .085, Adjust R² = .205, F = 1.417

จากผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ร้อยละ 20 โดยได้สมการ คือ

1. สมการถดถอยที่คำนวณโดยใช้คะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 3.282 + .230 (X_1)$$

2. สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .281 (Z_1)$$

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ระดับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเจตคติต่อวิชาชีพ ด้านการกำกับการเรียนรู้ และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.305$, $\bar{X} = 4.142$ และ $\bar{X} = 4.100$) ตามลำดับ ส่วนด้านความขยันหมั่นเพียร และด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.908$ และ $\bar{X} = 3.777$) ส่วนปัจจัยด้านการเรียนการสอน พบว่า ด้านคุณภาพการสอนของอาจารย์ และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.379$ และ $\bar{X} = 4.141$) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาวิชาชีพครู มีความมุ่งมั่น เจตนา และตั้งความหวังไว้ว่า เมื่อเรียนหลักสูตรนี้สำเร็จและได้ใบประกอบวิชาชีพครูแล้วจะออกไปเป็นครู เพราะอาชีพครูในปัจจุบันเป็นอาชีพที่เป็นที่นิยม เป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นที่ยอมรับในสังคม มีความมั่นคง มีรายได้ที่มั่นคง มีความก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและได้รับการยกย่องนับถือ จึงเป็นเหตุจูงใจให้นักศึกษ สนใจในการเรียนต่อในสาขาวิชาชีพครู นั้นแสดงว่า นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู จึงเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น ตั้งใจเรียน เห็นความสำคัญของการเรียน เมื่อพบปัญหาและอุปสรรคก็จะพยายามแก้ปัญหา เพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรค นั้นๆ ไปได้ และมีการกำกับการเรียนรู้ของตน รวมทั้งมีความรับผิดชอบและขยันหมั่นเพียรในการเรียนไปด้วย จึงจะประสบความสำเร็จ ส่วนปัจจัยด้านการเรียนการสอนนั้น มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพมีนโยบายด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน มีการควบคุมคุณภาพด้านการสอนของคณาจารย์ และการประเมินหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในทุกหลักสูตร

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความปรารถนา และเป็นความพยายามอย่างสูงของนักศึกษาที่จะศึกษาให้บรรลุและสัมฤทธิ์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

(Maslow's Hierachy of need) ได้กล่าวถึงความต้องการการยอมรับนับถือในตนเอง (Self-Esteem) ได้แก่ ความต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงขึ้น มีความภาคภูมิใจและสร้างความนับถือตนเอง ขึ้นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ รู้สึกมั่นใจในตนเอง ต้องการการยอมรับและได้รับการยกย่องจากผู้อื่น เชื่อกันว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ และสามารถประสบความสำเร็จได้ และขั้นความต้องการเข้าถึงศักยภาพแห่งตน (Self-Actualization) เป็นขั้นที่บุคคลต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาแห่งตน เพื่อก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพและการทำงาน เป็นความต้องการระดับสูงสุดของมนุษย์ในการที่จะกระทำให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เป็นการพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดของตนตามศักยภาพที่มีอยู่อย่างแท้จริง และยังคงสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ได้กล่าวถึง ความเชื่อว่าความต้องการของบุคคลเป็นผลมาจากการเรียนรู้มากกว่าอย่างอื่น ความต้องการที่เกิดจากการเรียนรู้ จึงมีอิทธิพลจูงใจให้บุคคลแสดง หรือประพฤติปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้ที่ชอบทำงานที่มีลักษณะท้าทายความสามารถ บุคคลประเภทนี้จะเลือกงานที่ยากและท้าทาย มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภวรรณพันธุ์ภักดี (2541) ที่ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการเรียนรวมด้านความสามารถเชิงปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งฤดี กล้าหาญ (2557) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติของนิสิตพยาบาล ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ความมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนและความรู้พื้นฐานเดิม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัญญา ชูช่วย (2551) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลเฉพาะทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ร้อยละ 20 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงขับเคลื่อนให้บุคคลพยายามกระทำหรือแสดงพฤติกรรมที่จะประสบความสำเร็จตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนตั้งไว้ ตามทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's Achievement Motivation Theory) ซึ่งทฤษฎีนี้เน้นอธิบายว่าการจูงใจของบุคคลที่กระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการความสำเร็จมิได้หวังรางวัลตอบแทนจากการกระทำของเขา ซึ่งความต้องการความสำเร็จนี้ในแง่ของการทำงาน หมายถึงความต้องการที่จะทำงานให้ดีที่สุด และทำให้สำเร็จผลตามที่ตั้งใจไว้ เมื่อตนทำอะไรสำเร็จได้ ก็จะเป็นแรงกระตุ้นให้ทำงานอื่นสำเร็จต่อไป หากหน่วยงานใดที่มีพนักงานที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวนมากก็จะเจริญรุ่งเรืองและเติบโตเร็ว จากการศึกษาวิจัยของแมคเคลแลนด์ ได้กล่าวถึง คุณลักษณะประการหนึ่งของคนที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement: nAch) เป็นความต้องการที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้เต็มที่และดีที่สุดเพื่อความความสำเร็จ จากการวิจัยของเขายังพบว่า บุคคลที่ต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะชอบการแข่งขัน ชอบงานที่ท้าทาย และต้องการได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อประเมินผลงานของตนเอง มีความชำนาญในการวางแผน มีความรับผิดชอบสูง และกล้าที่จะเผชิญกับความล้มเหลว ซึ่งสอดคล้องกับที่ ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล และเปรมฤดี บริบาล (2555:4) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึงลักษณะภายในของนักศึกษาที่เป็น

แรงผลักดันให้แสดงถึงความต้องการที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีการตั้งเป้าหมายที่เป็นไปได้ที่จะทำให้สำเร็จ มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความทะเยอทะยานในการทำให้ผลงานเป็นที่ยอมรับ เกิดความก้าวหน้าในงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิพนธ์ วรรณเวช (2550: 86) ที่ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครู 5 ปี ระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่เป็นสาเหตุโดยตรงอย่างเดียวที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐชา วัฒนวิไล และคณะ (2551: 133) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี กรณีศึกษา นักศึกษา คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 30.4 รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัญญา ชูช่วย (2551) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลเฉพาะทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นคณาจารย์ที่เป็นผู้สอนนักศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ต้องช่วยกันกระตุ้น และให้กำลังใจแก่นักศึกษาในการเรียน การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย น่าสนใจ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจภายนอก ไปเสริมแรงจูงใจภายในที่มีอยู่ให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจในการเรียนให้สัมฤทธิ์ผล และประสบความสำเร็จตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ความวิตกกังวล ความเครียด สภาพาสภาพ ฐานะทางเศรษฐกิจ ความถนัด และการปรับตัว เป็นต้น

2. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรหรือรูปแบบการสอนหรือแนวทางการผลิตครูที่ดีมีประสิทธิภาพ

3. ควรมีการวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม โดยแสดงถึงอิทธิพลที่ตัวแปรสาเหตุมีต่อตัวแปรผล เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา บุญภักดี. (2552). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุลชีพพรณ พูลขำนิ. (2547). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐชา วัฒนวิไล, ภัสพร ตั้งใจกัญญ, รวิชุดา บรรจงมณี และขวัญใจ เลี้ยงวิวัฒน์. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักการบัญชี กรณีศึกษานักศึกษาคณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. **BU ACADEMIC REVIEW**. 9. 121-137.

เดมศักดิ์ คทวนิช. (2548). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

นิพนธ์ วรรณวาท. (2550). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลักสูตรครู 5 ปี ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก (รายงานผลการวิจัย). ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง.

ปนัดดา บุญพาวัฒนา และคณะ. (2549). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และคุณภาพการให้บริการของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (รายงานผลการวิจัย). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

ปรียาภรณ์ เพ็ญสุขใจ. (2541). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน: กรณีศึกษาจากนักศึกษาปริญญาตรี หลักสูตรภาคพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปวีณา ยอดสิน. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมการกำกับการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาวิชาชีพครู. ปริญญานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัญจา ชูช่วย. (2551). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. (2558). โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

รุ่งฤดี กล้าหาญ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติของนิสิตพยาบาลชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรี-นครินทรวิโรฒ.

ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล. (2555, มกราคม – เมษายน). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. 22(1).

ศรีระพร จันทโนทก. (2538). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ. ปรินูณานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี. (2541). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี-นครินทรวิโรฒ. ปรินูณานิพนธ์ปริญญาแพทยศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุกฤดา เส็งเข้ม. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุพัตตรา แก้ววิชิต. (2548). แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. ปรินูณานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. 3rd ed. New York: Harper & Row.

McClelland, D. C., Atkinson, J. W., Clark, R. A.; & Lowell, E. L. (1953). **The Achievement Motive**. New York: Appletion Century Crotts, Inc.

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความตีพิมพ์

นโยบายและวัตถุประสงค์

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพเป็นวารสารที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่งานวิจัย และบทความทางวิชาการของนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิจัย รวมทั้งกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ในสาขาต่างๆ อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางในการศึกษา ค้นคว้า และเป็นแหล่งวิทยาการความรู้ด้านต่างๆ อันเป็นการเปิดโลกกว้างทางการเรียนรู้ โดยกำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 ตุลาคม ของทุกปี)

ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

(วันสุดท้ายของการรับบทความ วันที่ 31 เมษายน ของทุกปี)

บทความที่ส่งมาเผยแพร่ ต้องเป็นบทความใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ทุกบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่ได้รับการตีพิมพ์

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. งานวิจัย (Research Papers) เป็นผลงานจากการค้นคว้าทดลองหรือวิจัยทางวิชาการที่ผู้เขียนหรือกลุ่มผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตัวเอง
2. บทความวิชาการ (Articles) ซึ่งอาจแยกเป็นบทความปริทัศน์ (Review Articles) และบทความเทคนิค (Technical Articles) ซึ่งเรียบเรียงจากการตรวจเอกสารวิชาการในสาขานั้นๆ
3. บทความอื่นๆ ที่คณะผู้จัดทำเห็นสมควร เช่นงานแปล รวมถึงจดหมายถึงบรรณาธิการ (Letters to Editor)

การเตรียมต้นฉบับ

ผลงานวิชาการที่รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์บนกระดาษขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียว เว้นขอบซ้าย 1.25 นิ้วและขอบขวา 1 นิ้ว ความยาวไม่เกิน 15 หน้า ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point จำนวน 1 ชุด และควรแนบไฟล์ข้อมูลที่บันทึกลงแผ่นซีดี (CD-ROM) พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word หรือโปรแกรมที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป โดยมีส่วนประกอบ ดังนี้

1. ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์ จำนวน 1 ชุด

2. บทความที่เป็นบทความวิจัย ต้องมีองค์ประกอบเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 บทคัดย่อ (Abstract) ให้เขียนนำหน้าตัวเรื่อง เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ วิธีการและผลสรุป ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือร้อยละ 3 ของตัวเรื่อง และให้ระบุคำสำคัญ (Key word) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษท้ายบทคัดย่อ จำนวนไม่เกิน 3 คำ และไม่ควรใช้คำย่อในบทคัดย่อสำหรับบทความที่ต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ ต้องส่งบทคัดย่อภาษาไทยด้วย

2.2 บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการดำเนินการทดลอง

2.4 สรุปและอภิปรายผล

2.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.6 กรณีมีรูปภาพ และกราฟ กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล JPEGs หรือ Tiffs เท่านั้น ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับ จะไม่รับภาพประกอบบทความที่เป็นการถ่ายสำเนาจากต้นฉบับและภาพสแกน เนื่องจากจะมีผลต่อคุณภาพในการพิมพ์ และจะลงภาพสีเมื่อจำเป็น เช่น แสดงสีของดอกไม้ เป็นต้น ในกรณีที่เปลี่ยนรูปลายเส้นให้ขาดโดยใช้หมึกสีดำที่มีเส้นคมชัด หมายเลขรูปภาพ และกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง และอยู่ด้านล่างกึ่งกลางของรูปภาพและกราฟ

2.7 การพิมพ์ตาราง กรุณาแยกออกจากเนื้อเรื่อง หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายรายละเอียดต่างๆ ให้ใช้ตัวอักษร BrowalliaUPC หรือ Browallia New ขนาด 14 point ตัวบาง อยู่ด้านบนชนิดซ้ายของตาราง

2.8 การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนาม-ปี (Author – date on text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง รวมทั้งให้มีการอ้างอิงท้ายเล่ม (Reference citation) โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนอ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง

หมายเหตุ: นักศึกษาที่ส่งบทความวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ จะต้องมีคำรับรองจากประธาน หรือกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์หลักให้พิจารณาลงพิมพ์เผยแพร่

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์: บรรณธิการ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กทม.10220
2. ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์: nbu.journal@northbkk.ac.th หรือ nbu.journal@gmail.com
3. ทางโทรศัพท์ สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย 0-2972-7200 ต่อ 502
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.northbkk.ac.th/journal/>
5. การชำระค่าพิจารณาบทความ ให้โอนเงินเข้าบัญชี ออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ สาขาสะพานใหม่-ดอนเมือง เลขที่ 134-5567-992 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ 2”

ใบสมัครส่งบทความลงตีพิมพ์ วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย):

.....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ):

.....

ผู้เขียน (ชื่อที่ 1)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 2)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ผู้เขียน (ชื่อที่ 3)

ชื่อ- สกุล:

ตำแหน่งและที่อยู่ของหน่วยงาน:

.....

โทรศัพท์ โทรสาร E-mail

ประเภทบทความที่นำเสนอ

☐ บทความวิชาการ (Academic article)

☐ บทความวิจัย (Research article)

☐ บทวิจารณ์หนังสือ (Book review)

☐ บทความปริทัศน์ (Review article)

คำรับรองจากผู้เขียน

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือสิ่งตีพิมพ์อื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิ์พิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

.....ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่ เดือน พ.ศ.

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันที่

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว
นักศึกษาระดับ หลักสูตร
ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....
.....
.....

โดยมี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอ
พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่อง
เดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ
(.....)
นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้
พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรให้ลงพิมพ์ในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้

ลงชื่อ
(.....)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่ เดือน พ.ศ.

Contents

บทความวิชาการ		
1	• การจัดการศึกษาแบบภาคีหุ้นส่วน: แนวทางการปฏิรูปการศึกษา	ดร.สริศา เจนเซ้า ผศ.ดร.เสวียน เจนเซ้า สุภารักษ์ จูตระกูล
10	• การใช้นวัตกรรมทางการสื่อสารในการเผยแพร่พุทธศาสนาเชิงรุกของพระสงฆ์	
บทความวิจัย		
20	• The Internal Supervision Model for Improving the Management of Teaching in Nanning Private Higher Education Institutes, China	Qin Jian Dr.Suwaporn Semheng Assoc.Prof. Dr.Nitaya Suksaeresup Zhu Chunping ดร.สุวพร เข้มเอง รศ.ดร.นิตยา สุขเสรีทรัพย์ กาญจนาบัณฑิต สนนุช รศ.ดร.จุมพล หนีมพานิช เกตุจันทร์ทา ศรีธรรมย์ เกรียงไกร สุพรรณ รศ.ดร.เสาวณีย์ ลิกขานันต์ ผศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ ผศ.ดร.เกศสุดา รัชฎาวิชิตกุล ดร.จุฑาทิพย์ นิรันดร์ ดร.จกมล บัวแก้ว มณีนุช ร้องพล ผศ.ดร.จรัสพงศ์ คลังการณ ชนนิภานต์ ประสันทวงษ์ รศ.ดร.สมกุล การวรกิจ ดร.อุตติกายุจน์ เลาหนาสิงค์
30	• รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในมณฑลกว่างซี ประเทศจีน	
39	• การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการคดีการปราบปรามการทุจริตของสำนักงาน ป.ป.ช.	เชาวรัตน์ โทนผลิน ดร.สุวพร เข้มเอง ดร.พรวิไล ลังกา ดร.ณัฐวัฒน์ สิริพวุฒิ ปฏิกานต์ เหวตระกูล รศ.ดร.ศักดิ์ชัย นิธิจันทวี ปิยรัตน์ พินิจจันทร์ วันวิสาห์ ชื่นพินิจสกุล รศ.ดร.ณัฏฐ์ กุศลสร วิไลชน ห่มเทพ ผศ.ดร.สุวิพร อนุศาสนนันท์ ดร.สมพงษ์ ปันหุ่น
48	• มาตรฐานจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทัศนะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครราชสีมา	ศิริเพ็ญ จันทน์นิม สายรุ้ง ตุ่มม่วง ดร.ณรงค์ พิมสาร
58	• การบริหารจัดการประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร	ผศ.ดร.สิบลักษณ์ สุขสม
68	• ผลของการใช้เทคนิคการผสมผสานที่มีต่อความสามารถทางภาษาอ่านเชิงวิเคราะห์	สุชาวิณี จันทร์คู่ ผศ.พ.ด.ท.หญิง ดร.สุชอรุณ วงษ์ทิม รศ.ดร.นิธิพัฒน์ เมฆขจร รศ.ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ดร.อมรรักษ์ สวนชุมพล ผศ.ดร.เสถียรภักดิ์ ศรีธรรมย์ อำนาจ วรณะ อุทัยวรรณ สายพัฒนา
79	• การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตสาธารณะสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
87	• การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเขตพื้นที่ปลูกกล้วยไม้	
93	• การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2	
101	• กลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
110	• รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร	
121	• การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดเก่าปากบาง (หมื่นหาญ 150 ปี) จังหวัดสิงห์บุรี	
132	• การวิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร	
141	• มาตรการป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญานอนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย	
149	• การตัดสินใจใช้บริการโรงแรมบูติคของลูกศิษย์ชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร	
159	• การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยก่อนการวิจัยก่อนของครูโรงเรียนเอกชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน	
171	• การใกล้เคียงข้อพิพาทโดยกระบวนการสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และสันติวิธีในสถานศึกษา: ศึกษากรณีกระบวนการทัศน์ใหม่	
184	• การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระเบียบนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี	
196	• ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองในกลุ่มอนุภาคกลุ่มน้ำของ(GMS) กับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	
207	• ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก	
217	• การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	
230	• อิทธิพลของขีดความสามารถต่อการผลการดำเนินงานทางธุรกิจกีดตาดาวและร้านอาหารในเขตกรุงเทพมหานคร	
242	• ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	
251	• ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ	

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ NORTH BANGKOK UNIVERSITY

- วิทยาเขตสะพานใหม่** 6/999 ซ.พหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220
 Tel. 0-2972-7200 Fax. 0-2972-7751
- วิทยาเขตรังสิต** 59 ถ.รังสิต-นครนายก (คลอง 3) อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130
 Tel. 0-2533-1000 Fax. 0-2533-1020